

Program SFC2021 wspierany z EFRR (cel „Inwestycje na rzecz zatrudnienia i wzrostu”), EFS+, Funduszu Spójności, FST i EFMRA – art. 21 ust. 3

CCI	2021PL16FFPR012
Tytuł w języku angielskim	European Funds for Silesia 2021-2027
Tytuł w języku (językach) narodowym (narodowych)	PL - Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027
Wersja	1.2
Pierwszy rok	2021
Ostatni rok	2027
Kwalifikowalny od	2021-01-01
Kwalifikowalny do	2029-12-31
Nr decyzji Komisji	
Data decyzji Komisji	
Regiony NUTS objęte programem	PL22 - Śląskie PL224 - Częstochowski PL225 - Bielski PL227 - Rybnicki PL228 - Bytomski PL229 - Gliwicki PL22A - Katowicki PL22B - Sosnowiecki PL22C - Tyski
Odnośny fundusz lub odnośne fundusze	EFRR EFS+ FST
Program	☐ w ramach celu „Inwestycje na rzecz zatrudnienia i wzrostu” wyłącznie dla regionów najbardziej oddalonych

Spis treści

1. Strategia programu: główne wyzwania i odnośne rozwiązania polityczne	20
Tabela 1.....	31
2. Priorytety.....	64
2.1. Priorytety inne niż pomoc techniczna.....	64
2.1.1. Priorytet: I. Fundusze Europejskie na inteligentny rozwój.....	64
2.1.1.1. Cel szczegółowy: RSO1.1. Rozwijanie i wzmacnianie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii (EFRR)	64
2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy	64
Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:	64
Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:	66
Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+	66
Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	67
Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	67
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	68
2.1.1.1.2. Wskaźniki	68
Tabela 2: Wskaźniki produktu	68
Tabela 3: Wskaźniki rezultatu	69
2.1.1.1.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji ..	69
Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji	69
Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania.....	70
Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne	70
Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+	71
Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST.....	71
2.1.1.1.1. Cel szczegółowy: RSO1.2. Czerpanie korzyści z cyfryzacji dla obywateli, przedsiębiorstw, organizacji badawczych i instytucji publicznych (EFRR).....	72
2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy	72
Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:	72
Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:	74
Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+	75
Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	75
Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	75
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	76
2.1.1.1.2. Wskaźniki	76
Tabela 2: Wskaźniki produktu	76
Tabela 3: Wskaźniki rezultatu	76
2.1.1.1.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji ..	77

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji	77
Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania.....	77
Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne	77
Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+.....	78
Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST.....	78
2.1.1.1. Cel szczegółowy: RSO1.3. Wzmacnianie trwałego wzrostu i konkurencyjności MŚP oraz tworzenie miejsc pracy w MŚP, w tym poprzez inwestycje produkcyjne (EFRR)	79
2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy	79
Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:	79
Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:	80
Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+	81
Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.....	81
Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	82
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	82
2.1.1.1.2. Wskaźniki	82
Tabela 2: Wskaźniki produktu	83
Tabela 3: Wskaźniki rezultatu	83
2.1.1.1.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji ..	83
Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji	83
Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania.....	84
Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne	84
Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+.....	84
Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST.....	85
2.1.1. Priorytet: II. Fundusze Europejskie na zielony rozwój.....	86
2.1.1.1. Cel szczegółowy: RSO2.1. Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych (EFRR).....	86
2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy	86
Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:	86
Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:	88
Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+	89
Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.....	89
Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	90
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	90
2.1.1.1.2. Wskaźniki	90
Tabela 2: Wskaźniki produktu	91
Tabela 3: Wskaźniki rezultatu	91
2.1.1.1.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji ..	91

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji	92
Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania.....	92
Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne	93
Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+.....	93
Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST.....	93
2.1.1.1. Cel szczegółowy: RSO2.2. Wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001 w sprawie energii odnawialnej[1], w tym określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju (EFRR).....	94
2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy	94
Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:	94
Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:	95
Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+	96
Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	96
Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	97
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	97
2.1.1.1.2. Wskaźniki	97
Tabela 2: Wskaźniki produktu	98
Tabela 3: Wskaźniki rezultatu	98
2.1.1.1.3. Indykatorywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji ..	98
Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji	98
Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania.....	99
Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne	99
Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+.....	99
Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST.....	99
2.1.1.1. Cel szczegółowy: RSO2.4. Wspieranie przystosowania się do zmiany klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego (EFRR).....	101
2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy	101
Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:	101
Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:	102
Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+	103
Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	103
Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	104
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	104
2.1.1.1.2. Wskaźniki	104
Tabela 2: Wskaźniki produktu	104
Tabela 3: Wskaźniki rezultatu	105

2.1.1.1.3. Indykacyjny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji	105
Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji	105
Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania.....	106
Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne	106
Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+	106
Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST.....	106
2.1.1.1. Cel szczegółowy: RSO2.5. Wspieranie dostępu do wody oraz zrównoważonej gospodarki wodnej (EFRR)	108
2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy	108
Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:	108
Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:	109
Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+	109
Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	110
Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	110
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	110
2.1.1.1.2. Wskaźniki	111
Tabela 2: Wskaźniki produktu	111
Tabela 3: Wskaźniki rezultatu	111
2.1.1.1.3. Indykacyjny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji	111
Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji	112
Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania.....	112
Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne	112
Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+	112
Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST.....	112
2.1.1.1.1. Cel szczegółowy: RSO2.6. Wspieranie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki zasobooszczędnej (EFRR).....	114
2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy	114
Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:	114
Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:	115
Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+	115
Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	116
Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	116
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	117
2.1.1.1.2. Wskaźniki	117
Tabela 2: Wskaźniki produktu	117
Tabela 3: Wskaźniki rezultatu	117
2.1.1.1.3. Indykacyjny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji	118

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji	118
Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania.....	118
Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne	119
Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+.....	119
Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST.....	119
2.1.1.1. Cel szczegółowy: RSO2.7. Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia (EFRR)	120
2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy	120
Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:	120
Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:	121
Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+	121
Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	122
Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	123
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	123
2.1.1.1.2. Wskaźniki	124
Tabela 2: Wskaźniki produktu	124
Tabela 3: Wskaźniki rezultatu	124
2.1.1.1.3. Indykatorywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji	124
Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji	124
Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania.....	125
Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne	125
Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+.....	125
Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST.....	125
2.1.1. Priorytet: III. Fundusze Europejskie dla zrównoważonej mobilności (Cel szczegółowy dotyczący mobilności miejskiej określony w art. 3 ust. 1 lit. b) pkt (viii) rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności).....	127
2.1.1.1. Cel szczegółowy: RSO2.8. Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej (EFRR)	127
2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy	127
Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:	127
Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:	130
Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+	130
Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	131
Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	131
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	131
2.1.1.1.2. Wskaźniki	131

Tabela 2: Wskaźniki produktu	132
Tabela 3: Wskaźniki rezultatu	132
2.1.1.1.3. Indykatorywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji	132
Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji	133
Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania.....	133
Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne	133
Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+.....	134
Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST.....	134
2.1.1. Priorytet: IV. Fundusze Europejskie dla sprawnego transportu	135
2.1.1.1. Cel szczegółowy: RSO3.2. Rozwój i udoskonalanie zrównoważonej, odpornej na zmiany klimatu, inteligentnej i intermodalnej mobilności na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, w tym poprawa dostępu do TEN-T oraz mobilności transgranicznej (EFRR).....	135
2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy	135
Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:	135
Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:	137
Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+	137
Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	138
Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	138
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	139
2.1.1.1.2. Wskaźniki	139
Tabela 2: Wskaźniki produktu	139
Tabela 3: Wskaźniki rezultatu	139
2.1.1.1.3. Indykatorywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji	140
Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji	140
Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania.....	140
Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne	140
Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+.....	141
Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST.....	141
2.1.1. Priorytet: V. Fundusze Europejskie dla rynku pracy	142
2.1.1.1. Cel szczegółowy: ESO4.1. Poprawa dostępu do zatrudnienia i działań aktywizujących dla wszystkich osób poszukujących pracy – w szczególności osób młodych, zwłaszcza poprzez wdrażanie gwarancji dla młodzieży – dla osób długotrwale bezrobotnych oraz grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, jak również dla osób biernych zawodowo, a także poprzez promowanie samozatrudnienia i ekonomii społecznej; (EFS+).....	142
2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy	142
Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:	142
Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:	144
Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+	145
Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.....	145

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	146
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	146
2.1.1.1.2. Wskaźniki	147
Tabela 2: Wskaźniki produktu	147
Tabela 3: Wskaźniki rezultatu	147
2.1.1.1.3. Indykatorywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji	148
Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji	148
Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania.....	148
Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne	148
Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+.....	149
Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST.....	149
2.1.1.1. Cel szczegółowy: ESO4.2. Modernizacja instytucji i służb rynków pracy celem oceny i przewidywania zapotrzebowania na umiejętności oraz zapewnienia terminowej i odpowiednio dopasowanej pomocy i wsparcia na rzecz dostosowania umiejętności i kwalifikacji zawodowych do potrzeb rynku pracy oraz na rzecz przepływów i mobilności na rynku pracy (EFS+).....	150
2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy	150
Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:	150
Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:	151
Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+	151
Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	152
Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	152
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	153
2.1.1.1.2. Wskaźniki	153
Tabela 2: Wskaźniki produktu	153
Tabela 3: Wskaźniki rezultatu	153
2.1.1.1.3. Indykatorywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji	154
Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji	154
Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania.....	154
Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne	154
Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+.....	155
Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST.....	155
2.1.1.1. Cel szczegółowy: ESO4.3. Wspieranie zrównoważonego pod względem płci uczestnictwa w rynku pracy, równych warunków pracy oraz lepszej równowagi między życiem zawodowym a prywatnym, w tym poprzez dostęp do przystępnej cenowo opieki nad dziećmi i osobami wymagającymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu (EFS+).....	156
2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy	156
Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:	156
Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:	156
Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+	157

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.....	157
Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	158
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	158
2.1.1.1.2. Wskaźniki	158
Tabela 2: Wskaźniki produktu	158
Tabela 3: Wskaźniki rezultatu	159
2.1.1.1.3. Indykatorywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji	159
Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji	159
Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania.....	159
Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne	159
Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+.....	160
Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST.....	160
2.1.1.1. Cel szczegółowy: ESO4.4. Wspieranie dostosowania pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian, wspieranie aktywnego i zdrowego starzenia się oraz zdrowego i dobrze dostosowanego środowiska pracy, które uwzględnia zagrożenia dla zdrowia (EFS+)	161
2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy	161
Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:	161
Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:	162
Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+	163
Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	164
Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	164
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	165
2.1.1.1.2. Wskaźniki	165
Tabela 2: Wskaźniki produktu	165
Tabela 3: Wskaźniki rezultatu	165
2.1.1.1.3. Indykatorywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji	166
Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji	166
Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania.....	166
Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne	166
Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+.....	167
Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST.....	167
2.1.1. Priorytet: VI. Fundusze Europejskie dla edukacji	168
2.1.1.1. Cel szczegółowy: ESO4.6. Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami (EFS+).....	168
2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy	168
Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:	168

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:	170
Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+	171
Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	171
Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	172
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	172
2.1.1.1.2. Wskaźniki	173
Tabela 2: Wskaźniki produktu	173
Tabela 3: Wskaźniki rezultatu	173
2.1.1.1.3. Indykatorywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji	173
Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji	174
Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania.....	174
Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne	174
Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+.....	174
Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST.....	175
2.1.1.1.1. Cel szczegółowy: ESO4.7. Wspieranie uczenia się przez całe życie, w szczególności elastycznych możliwości podnoszenia i zmiany kwalifikacji dla wszystkich, z uwzględnieniem umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, lepsze przewidywanie zmian i zapotrzebowania na nowe umiejętności na podstawie potrzeb rynku pracy, ułatwianie zmian ścieżki kariery zawodowej i wspieranie mobilności zawodowej (EFS+).....	176
2.1.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy	176
Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:	176
Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:	177
Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+	177
Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.....	178
Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	179
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	179
2.1.1.1.1.2. Wskaźniki	179
Tabela 2: Wskaźniki produktu	179
Tabela 3: Wskaźniki rezultatu	180
2.1.1.1.1.3. Indykatorywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji	180
Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji	180
Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania.....	180
Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne	180
Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+.....	181
Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST.....	181
2.1.1.1. Priorytet: VII. Fundusze Europejskie dla społeczeństwa	182

2.1.1.1. Cel szczegółowy: ESO4.8. Wspieranie aktywnego włączenia społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji (EFS+)	182
2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy	182
Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:	182
Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:	184
Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+	184
Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	185
Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	185
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	185
2.1.1.1.2. Wskaźniki	186
Tabela 2: Wskaźniki produktu	186
Tabela 3: Wskaźniki rezultatu	186
2.1.1.1.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji	187
Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji	187
Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania	187
Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne	187
Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+	187
Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST	188
2.1.1.1. Cel szczegółowy: ESO4.9. Wspieranie integracji społeczno-gospodarczej obywateli państw trzecich, w tym migrantów (EFS+)	189
2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy	189
Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:	189
Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:	190
Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+	190
Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	191
Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	191
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	191
2.1.1.1.2. Wskaźniki	192
Tabela 2: Wskaźniki produktu	192
Tabela 3: Wskaźniki rezultatu	192
2.1.1.1.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji	192
Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji	192
Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania	193
Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne	193
Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+	193
Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST	193

2.1.1.1. Cel szczegółowy: ESO4.11. Zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej (EFS+) .	195
2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy	195
Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:	195
Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:	198
Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+	198
Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	199
Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	200
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	200
2.1.1.1.2. Wskaźniki	200
Tabela 2: Wskaźniki produktu	200
Tabela 3: Wskaźniki rezultatu	201
2.1.1.1.3. Indykatorywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji	201
Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji	201
Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania	201
Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne	202
Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+	202
Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST	202
2.1.1.1. Cel szczegółowy: ESO4.12. Promowanie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci (EFS+)	203
2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy	203
Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:	203
Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:	206
Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+	206
Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	207
Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	208
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	208
2.1.1.1.2. Wskaźniki	209
Tabela 2: Wskaźniki produktu	209
Tabela 3: Wskaźniki rezultatu	209
2.1.1.1.3. Indykatorywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji	210
Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji	210
Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania	210

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne	210
Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+	210
Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST	211
2.1.1. Priorytet: VIII. Fundusze Europejskie na infrastrukturę dla mieszkańca	212
2.1.1.1. Cel szczegółowy: RSO4.2. Poprawa równego dostępu do wysokiej jakości usług sprzyjających włączeniu społecznemu w zakresie kształcenia, szkoleń i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój łatwo dostępnej infrastruktury, w tym poprzez wspieranie odporności w zakresie kształcenia i szkolenia na odległość oraz online (EFRR)	212
2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy	212
Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:	212
Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:	215
Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+	215
Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	216
Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	216
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	216
2.1.1.1.2. Wskaźniki	216
Tabela 2: Wskaźniki produktu	217
Tabela 3: Wskaźniki rezultatu	217
2.1.1.1.3. Indykatorywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji	217
Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji	217
Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania	218
Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne	218
Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+	218
Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST	218
2.1.1.1.1. Cel szczegółowy: RSO4.3. Wspieranie włączenia społeczno-gospodarczego społeczności marginalizowanych, gospodarstw domowych o niskich dochodach oraz grup w niekorzystnej sytuacji, w tym osób o szczególnych potrzebach, dzięki zintegrowanym działaniom obejmującym usługi mieszkaniowe i usługi społeczne (EFRR)	220
2.1.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy	220
Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:	220
Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:	222
Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+	222
Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	223
Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	223
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	223
2.1.1.1.2. Wskaźniki	224
Tabela 2: Wskaźniki produktu	224

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu	224
2.1.1.1.3. Indykatorywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji	224
Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji	224
Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania.....	225
Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne	225
Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+.....	225
Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST.....	225
2.1.1.1. Cel szczegółowy: RSO4.5. Zapewnianie równego dostępu do opieki zdrowotnej i wspieranie odporności systemów opieki zdrowotnej, w tym podstawowej opieki zdrowotnej, oraz wspieranie przechodzenia od opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej (EFRR)	226
2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy	226
Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:	226
Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:	228
Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+	229
Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.....	229
Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	230
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	230
2.1.1.1.2. Wskaźniki	230
Tabela 2: Wskaźniki produktu	230
Tabela 3: Wskaźniki rezultatu	231
2.1.1.1.3. Indykatorywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji	231
Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji	231
Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania.....	232
Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne	232
Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+.....	232
Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST.....	232
2.1.1.1. Cel szczegółowy: RSO4.6. Wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych (EFRR).....	233
2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy	233
Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:	233
Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:	235
Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+.....	235
Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.....	236
Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	236
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	237
2.1.1.1.2. Wskaźniki	237

Tabela 2: Wskaźniki produktu	237
Tabela 3: Wskaźniki rezultatu	237
2.1.1.1.3. Indykatorywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji	238
Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji	238
Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania.....	238
Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne	238
Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+.....	238
Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST.....	238
2.1.1. Priorytet: IX. Fundusze Europejskie na rozwój terytorialny	240
2.1.1.1. Cel szczegółowy: RSO5.1. Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich (EFRR).....	240
2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy	240
Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:	240
Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:	242
Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+	243
Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	243
Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	244
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	244
2.1.1.1.2. Wskaźniki	245
Tabela 2: Wskaźniki produktu	245
Tabela 3: Wskaźniki rezultatu	245
2.1.1.1.3. Indykatorywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji	246
Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji	246
Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania.....	246
Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne	246
Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+.....	247
Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST.....	247
2.1.1.1.1. Cel szczegółowy: RSO5.2. Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego na poziomie lokalnym, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach innych niż miejskie (EFRR)	248
2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy	248
Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:	248
Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:	249
Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+	249
Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	250
Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	250

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	251
2.1.1.1.2. Wskaźniki	251
Tabela 2: Wskaźniki produktu	251
Tabela 3: Wskaźniki rezultatu	251
2.1.1.1.3. Indykatorywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji	252
Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji	252
Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania.....	252
Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne	252
Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+.....	252
Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST.....	253
2.1.1. Priorytet: X. Fundusze Europejskie na transformację	254
2.1.1.1. Cel szczegółowy: JSO8.1. Umożliwienie regionom i ludności łagodzenia wpływających na społeczeństwo, zatrudnienie, gospodarkę i środowisko skutków transformacji w kierunku osiągnięcia celów Unii na rok 2030 w dziedzinie energii i klimatu oraz w kierunku neutralnej dla klimatu gospodarki Unii do roku 2050 w oparciu o porozumienie paryskie (FST)	254
2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy	254
Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:	254
Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:	256
Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+	256
Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	257
Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	258
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	258
2.1.1.1.2. Wskaźniki	258
Tabela 2: Wskaźniki produktu	258
Tabela 3: Wskaźniki rezultatu	259
2.1.1.1.3. Indykatorywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji	260
Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji	260
Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania.....	262
Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne	262
Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+.....	262
Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST.....	262
2.2. Priorytety pomocy technicznej	263
2.2.1. Priorytet pomocy technicznej na podstawie art. 36 ust. 4 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów: XI. Fundusze Europejskie na pomoc techniczną EFRR.....	263
2.2.1.1. Interwencja w ramach Funduszy	263
Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. e) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	263
Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:	266
2.2.1.2. Wskaźniki	267
Tabela 2: Wskaźniki produktu	267
2.2.1.3. Indykatorywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji ...	267
Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji	267
Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+.....	267

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST.....	267
2.2.1. Priorytet pomocy technicznej na podstawie art. 36 ust. 4 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów: XII. Fundusze Europejskie na pomoc techniczną EFS+	269
2.2.1.1. Interwencja w ramach Funduszy	269
Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. e) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	269
Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:	272
2.2.1.2. Wskaźniki	272
Tabela 2: Wskaźniki produktu	272
2.2.1.3. Indykatorywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji ...	273
Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji	273
Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+	273
Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST	273
2.2.1. Priorytet pomocy technicznej na podstawie art. 36 ust. 4 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów: XIII. Fundusze Europejskie na pomoc techniczną FST	275
2.2.1.1. Interwencja w ramach Funduszy	275
Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. e) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	275
Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:	278
2.2.1.2. Wskaźniki	279
Tabela 2: Wskaźniki produktu	279
2.2.1.3. Indykatorywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji ...	279
Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji	279
Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+	279
Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST	279
3. Plan finansowy.....	281
3.1. Przesunięcia i wkłady (1).....	281
Tabela 15A: Wkłady na rzecz InvestEU* (w podziale według roku)	281
Tabela 15B: Wkłady na rzecz InvestEU* (zestawienie).....	281
Uzasadnienie z uwzględnieniem sposobu, w jaki kwoty te przyczyniają się do osiągnięcia celów polityki wybranych w umowie partnerstwa zgodnie z art. 10 ust. 1 rozporządzenia w sprawie InvestEU	282
Tabela 16A: Przesunięcia do instrumentów w ramach zarządzania bezpośredniego lub pośredniego (w podziale na lata).....	282
Tabela 16B: Przesunięcia do instrumentów w ramach zarządzania bezpośredniego lub pośredniego* (zestawienie).....	282
Przesunięcia do instrumentów w ramach zarządzania bezpośredniego lub pośredniego – uzasadnienie.....	282
Tabela 17A: Przesunięcia między EFRR, EFS+ i Funduszem Spójności lub do innego funduszu lub funduszy* (w podziale na lata)	282
Tabela 17B: Przesunięcia między EFRR, EFS+ i Funduszem Spójności lub do innego Funduszu lub Funduszy (zestawienie).....	283
Przesunięcia między funduszami objętymi zarządzaniem dzielonym, w tym między funduszami polityki spójności – uzasadnienie	283
3.2. FST: alokacja w programie i przesunięcia (1)	283
3.2.1. Alokacja z FST na program przed przesunięciami według priorytetu (w stosownych przypadkach) (2)	283
Tabela 18: Alokacja z FST na program zgodnie z art. 3 rozporządzenia w sprawie FST, przed przesunięciem	283
3.2.2. Przesunięcia do FST jako wsparcie uzupełniające (1) (w stosownych przypadkach).....	283

Tabela 18A: Przesunięcia do FST w ramach programu (w podziale na lata).....	284
Tabela 18B: Przesunięcie zasobów z EFRR i EFS+ do FST w ramach programu	284
Tabela 18C: Przesunięcia do FST z pozostałych programów (w podziale na lata).....	284
Tabela 18D: Przesunięcie zasobów z EFRR i EFS+ z innych programów do FST w ramach programu	284
Uzasadnienie uzupełniającego przesunięcia z EFRR i EFS+ na podstawie planowanych rodzajów interwencji.....	285
3.3. Przesunięcia między kategoriami regionu wynikające z przeglądu śródkresowego	285
Tabela 19A: Przesunięcia między kategoriami regionu wynikające z przeglądu śródkresowego w ramach danego programu (w podziale według roku)	285
Tabela 19B: Przesunięcia między kategoriami regionu wynikające z przeglądu śródkresowego do innych programów (w podziale według roku)	285
3.4. Przesunięcia z powrotem (1).....	285
Tabela 20A: Przesunięcia z powrotem (w podziale według roku)	285
Tabela 20B: Przesunięcia z powrotem* (podsumowanie).....	286
3.5. Środki finansowe w podziale na poszczególne lata.....	287
Tabela 10: Środki finansowe w podziale na poszczególne lata.....	287
3.6. Łączne środki finansowe w podziale na poszczególne fundusze oraz współfinansowanie krajowe	288
Tabela 11: Łączne środki finansowe w podziale na poszczególne fundusze oraz współfinansowanie krajowe.....	288
4. Warunki podstawowe.....	290
5. Instytucje programu	349
Tabela 13: Instytucje programu	349
Podział kwot refundowanych z tytułu pomocy technicznej na podstawie art. 36 ust. 5 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów, jeżeli wskazano więcej niż jeden podmiot otrzymujący płatności od Komisji.....	349
6. Partnerstwo	350
7. Komunikacja i widoczność	353
8. Stosowanie stawek jednostkowych, kwot ryczałtowych, stawek ryczałtowych i finansowania niepowiązanego z kosztami	355
Tabela 14: Stosowanie stawek jednostkowych, kwot ryczałtowych, stawek ryczałtowych i finansowania niepowiązanego z kosztami	355
Aneks 1: Wkład Unii w oparciu o stawki jednostkowe, kwoty ryczałtowe i stawki ryczałtowe	356
A. Podsumowanie głównych elementów	356
B. Szczegółowe informacje według rodzaju operacji.....	357
C. Obliczanie standardowych stawek jednostkowych, kwot ryczałtowych lub stawek ryczałtowych..	357
1. Źródło danych wykorzystanych do obliczenia standardowych stawek jednostkowych, kwot ryczałtowych lub stawek ryczałtowych (kto przygotował, zgromadził i zapisał dane, miejsce przechowywania danych, daty graniczne, walidacja itd.):	357
2. Proszę określić, dlaczego proponowana metoda i obliczenia na podstawie art. 94 ust. 2 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów są właściwe dla danego rodzaju operacji:	357
3. Proszę określić sposób dokonania obliczeń, w tym w szczególności założenia przyjęte w odniesieniu do jakości lub ilości danych. W stosownych przypadkach należy zastosować dane statystyczne i poziomy odniesienia oraz przedstawić je – na wniosek – w formacie pozwalającym na wykorzystanie przez Komisję.	357
4. Proszę wyjaśnić, w jaki sposób zapewniono, by jedynie wydatki kwalifikowalne były uwzględniane przy obliczaniu standardowych stawek jednostkowych, kwot ryczałtowych lub stawek ryczałtowych:	357
5. Ocena przez instytucję(-e) audytową(-e) metody obliczania i kwot oraz ustaleń mających zapewnić weryfikację danych, ich jakość, sposób gromadzenia i przechowywania.	358
Aneks 2: Wkład Unii w oparciu o finansowanie niepowiązane z kosztami	359
A. Podsumowanie głównych elementów	359
B. Szczegółowe informacje według rodzaju operacji.....	360
Aneks 3: Wykaz planowanych operacji o znaczeniu strategicznym wraz z harmonogramem	361

Terytorialny plan sprawiedliwej transformacji - TPSTFESL.Terytorialny Plan Sprawiedliwej Transformacji Województwa Śląskiego 2030 (3.0).....	364
1. Opis procesu transformacji i wskazanie terytoriów w obrębie państwa członkowskiego, które będą najbardziej dotknięte jej negatywnymi skutkami	364
2. Ocena wyzwań związanych z transformacją w przypadku każdego ze wskazanych terytoriów	368
Terytorium: Województwo śląskie	368
2.1. Diagnoza skutków gospodarczych, społecznych i terytorialnych transformacji w kierunku neutralnej dla klimatu gospodarki Unii do roku 2050	368
2.2. Potrzeby i cele w zakresie rozwoju do roku 2030 służące osiągnięciu neutralnej dla klimatu gospodarki Unii do roku 2050	371
2.3. Spójność z innymi odpowiednimi krajowymi, regionalnymi lub terytorialnymi strategiami i planami.....	374
2.4. Rodzaje realizowanych operacji	376
3. Mechanizmy zarządzania.....	381
4. Wskaźniki produktu lub rezultatu specyficzne dla danego programu	383
Uzasadnienie konieczności stosowania wskaźników produktu lub rezultatu specyficznych dla danego programu w oparciu o rodzaje przewidywanych operacji	383
DOKUMENTY	384

1. Strategia programu: główne wyzwania i odnośne rozwiązania polityczne

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. a) ppkt (i)–(viii), art. 22 ust. 3 lit. a) ppkt (x) oraz art. 22 ust. 3 lit. b) rozporządzenia (UE) 2021/1060 (RWP)

Województwo śląskie będzie nowoczesnym regionem europejskim o konkurencyjnej gospodarce, będącej efektem odpowiedzialnej transformacji, zapewniającym możliwości rozwoju swoim mieszkańcom i oferującym wysoką jakość życia w czystym środowisku.

Wizja rozwoju województwa doprowadzi do wykreowania regionu o nowym, pozytywnym wizerunku, który będzie zajmował istotną pozycję w procesach rozwoju Europy.

Główne wyzwania i wnioski z doświadczeń

B+R+I

Zidentyfikowane w regionie tzw. „wąskie gardła” dotyczące infrastruktury badawczej i innowacyjnej związane są z jej dostępnością, finansowaniem, umiejętnościami i kompetencjami kadry naukowej i zarządzającej oraz poziomem wykorzystania na cele gospodarcze. Sposobem na pokonanie zidentyfikowanych barier jest zaplanowanie sprofilowanego wsparcia na projekty B+R w oparciu o wnioski wyniesione z poprzedniej perspektywy finansowej. Wśród przedsiębiorstw z województwa śląskiego zaobserwowano duży potencjał dla współpracy podmiotów, które będą łączyć wysiłki w obszarze B+R dla rozwoju projektów o charakterze interdyscyplinarnym. Realizacja projektów w konsorcjum pozwala uzupełniać brakującą wiedzę i kompetencje oraz niedobory w zasobach infrastrukturalnych, zwłaszcza małym przedsiębiorstwom, które nie zawsze są przygotowane do podejmowania ambitnych wyzwań o charakterze nie tyle ewolucyjnym, co dla nich rewolucyjnym. Dodatkowo czynnikiem zniechęcającym dla przedsiębiorców jest fakt, że innowacje technologiczne wiążą się z ryzykiem i niepewnością rezultatu. Klasy z województwa śląskiego przyczyniają się do podnoszenia jakości kształcenia nowych kadr, w tym studentów i absolwentów szkół technicznych, podnoszenia kwalifikacji i kompetencji kadr przedsiębiorstw, nie tylko tych będących członkami klastra.

Wyzwania

- wzrost nakładów na działalność B+R,
- wzrost liczby innowacyjnych przedsiębiorstw,
- wzrost usieciowania przedsiębiorstw.

ICT

Doświadczenia poprzedniej perspektywy wskazują na duże zainteresowanie środkami na rozwój e-usług i cyfryzacji, co odzwierciedlała liczba złożonych wniosków o dofinansowanie projektów. Świadomość korzyści wynikających z szerokiego udostępnienia danych publicznych wśród przedstawicieli administracji jednak nadal jest niska.

Dalszy rozwój e-zdrowia pozwoli na poprawienie jakości oferowanych usług, obniżenie kosztów i zorientowanie systemu opieki zdrowotnej na pacjenta. Aby utrzymać swoją konkurencyjność, firmy z regionu zmuszone będą do zmian związanych z cyfryzacją, automatyzacją i robotyzacją stosowanych przez siebie procesów.

Wyzwania

- zwiększenie liczby otwartych danych publicznych,
- zwiększenie stopnia korzystania z e-usług,
- wspieranie innowacyjnych rozwiązań cyfrowych w zdrowiu,

- wzmocnienie dynamiki cyfryzacji i automatyzacji przedsiębiorstw.

Gospodarka

Słabnąca dynamika w zakresie wytwarzanego w regionie PKB oraz wartości produkcji sprzedanej, skorelowana ze zmianami struktury gospodarki wskazuje na konieczność celowanego wsparcia gospodarki województwa dla utrzymania wysokiej pozycji konkurencyjnej regionu. Istotne jest wsparcie ekspansji na rynki międzynarodowe produktów i usług w zaawansowanych technologiach, zwłaszcza w obszarach uznawanych za regionalne inteligentne specjalizacje oraz specjalizacje technologiczne. Województwo śląskie jest regionem w transformacji o dużej liczbie osób pracujących w tzw. sektorach tradycyjnych, dlatego należy podjąć działania mające na celu wzrost przedsiębiorczości i kreowania nowych miejsc pracy. Należy zapewnić wsparcie m.in. na działania o charakterze wdrożeniowym, działalność eksportową przedsiębiorstw oraz na inwestycyjne dla sektora turystyki, który daje ogromną szansę na skuteczną dywersyfikację gospodarczą regionu.

Wyzwania

- zwiększenie konkurencyjności struktury gospodarczej regionu,
- odwrócenie trendu negatywnej dynamiki wkładu regionu w krajowy PKB,
- utrzymanie wysokiej dynamiki eksportu,
- zwiększenie poziomu przedsiębiorczości mieszkańców regionu.

EE i OZE

Pomimo wielu dostępnych źródeł dofinansowania inwestycji związanych z ograniczaniem emisyjności budynków użyteczności publicznych i wielorodzinnych budynków mieszkalnych skala potrzeb w województwie śląskim jest tak wielka, że uzasadnione jest finansowanie tych działań ze środków FE SL 2021-2027.

Ogromna skala potrzeb województwa śląskiego w zakresie wymiany starych indywidualnych źródeł ciepła na paliwa stałe, w tym wykonanie zapisów uchwały antysmogowej oraz brak wyraźnych efektów dotychczasowych działań w zakresie poprawy jakości powietrza, a także niewystarczająca (z powodu skali lub ograniczeń w faktycznym dostępie) oferta dostępnych instrumentów wymaga wsparcia dla działań służących ograniczeniu niskiej emisji w FE SL 2021-2027. Działania w zakresie głębokiej modernizacji energetycznej budynków oraz OZE cieszyły się w RPO WSL 2014-2020 bardzo dużym zainteresowaniem beneficjentów. Pomimo wielu różnych źródeł finansowania, złożone w naborach projekty wielokrotnie przekraczały dostępną alokację, co również świadczy o wciąż bardzo dużych potrzebach inwestycyjnych w tym zakresie.

Wyzwania

- zmniejszenie emisyjności sektora mieszkaniowego i przemysłowego,
- ograniczenie energochłonności, w tym w sektorze przemysłowym,
- przeciwdziałanie znacznemu negatywnemu wpływowi źródeł powierzchniowych emisji zanieczyszczeń (komunalno-bytowych) na jakość powietrza w województwie,
- zwiększenie udziału energetyki rozproszonej w bilansie energetycznym regionu,
- zwiększenie udziału produkcji energii ze źródeł odnawialnych oraz z innych niskoemisyjnych jednostek wytwórczych,
- przyśpieszenie rozwoju i koordynacji energetyki rozproszonej.

Środowisko

W obszarze środowiska i klimatu Program uwzględnia wnioski z realizacji działań w okresie 2014-2020 w zakresie potrzeby realizacji działań w obszarze adaptacji do zmian klimatu, w tym szczególnie modernizacji i rozbudowy zrównoważonych systemów gospodarowania wodami opadowymi oraz rozwoju błękitno-zielonej infrastruktury w miastach, inwestycji w zakresie małej retencji, w tym retencji naturalnej oraz dalsze doposażenie służb ratowniczych. Zakłada także dalsze wsparcie dla rozbudowy sieci kanalizacyjnej oraz modernizacji i rozbudowy oczyszczalni w celu osiągnięcia i utrzymania odpowiednich standardów oczyszczania ścieków, a także wdrożenia systemów zarządzania sieciami wodno-kanalizacyjnymi. Bierze także pod uwagę zgłaszaną przez samorządy potrzebę modernizacji i budowy infrastruktury służącej zaopatrzeniu w wodę oraz zapewnieniu odpowiedniej jakości dostarczanej wody. Kładzie także nacisk na realizację idei gospodarki obiegu zamkniętego, kierując wsparcie do przedsiębiorców, ułatwiając im proces przechodzenia na model gospodarki obiegu zamkniętego. Dominującym kierunkiem wsparcia w perspektywie finansowej 2021-2027 będą inwestycje umiejscowione najwyżej w hierarchii postępowania z odpadami. Zgodnie z wnioskami z badań ewaluacyjnych wsparcie skierowane zostanie także na działania realizowane na obszarach chronionych, przede wszystkim w parkach krajobrazowych i rezerwach przyrody oraz na rozwój zielonej infrastruktury w środowisku miejskim.

Wyzwania

- wzmocnienie działań w zakresie dostosowania do zmian klimatu,
- zwiększenie odporności na ryzyka oraz klęski żywiołowe,
- ochrona warunków dobrego stanu wód w województwie śląskim, w tym wody pitnej,
- zmniejszenie deficytów w zakresie infrastruktury liniowej oraz punktowej dot. gospodarki wodno-ściekowej,
- zapobieganie powstawaniu odpadów,
- zwiększenie poziomu recydingu i odzysku odpadów,
- przywrócenie właściwego stanu siedlisk przyrodniczych i gatunków,
- odtworzenie i rozwój ekosystemów miejskich.

Zrównoważona mobilność

Planuje się kontynuację wsparcia w oparciu o instrumenty terytorialne ZIT/RIT. Pozwoli to na realizację projektów zintegrowanych, promujących współpracę pomiędzy samorządami. Rozwój terytorialny w oparciu o subregiony jest realizowany w województwie śląskim już od perspektywy 2007-2013. Planuje się wzmocnienie roli związków ZIT w koordynowaniu polityk, planów czy strategii transportowych istotnych w poszczególnych subregionach.

Znaczące środki dostępne w perspektywie finansowej 2014-2020 nie były wystarczające, aby zaspokoić wszystkie potrzeby dotyczące transportu, dlatego warto kontynuować wsparcie w zakresie zwiększania atrakcyjności transportu publicznego dla mieszkańców. Stale malejąca liczba pasażerów miejskiej komunikacji zbiorowej oraz systematyczny wzrost liczby samochodów osobowych w regionie sprawia, że konieczne jest wspieranie i promowanie transportu zbiorowego poprzez zakup zeroemisyjnego taboru, rozwoju multimodalności dzięki tworzeniu zintegrowanych węzłów przesiadkowych, a także dalszego rozwijania systemów informacji pasażerskiej i sterowania ruchem, przede wszystkim w kontekście kompleksowych rozwiązań obejmujących całe miasto, a nie jedynie pojedyncze przystanki czy skrzyżowania. Celem planowanych inwestycji będzie m.in. wzrost dostępności i atrakcyjności publicznego transportu zbiorowego na obszarach miejskich, co przyczyni się do przejęcia pasażerów z indywidualnego transportu, a w konsekwencji zmniejszenie emisji i zanieczyszczeń pochodzących z transportu.

Wyzwania

- wzmocnienie znaczenia transportu publicznego,
- zwiększenie liczby pasażerów komunikacji miejskiej,
- rozwój sieci regionalnych tras rowerowych,
- przeciwdziałanie peryferyzacji komunikacyjnej obszarów o niskiej dostępności infrastruktury transportowej,
- zwiększenie poziomu rozwoju elektromobilności w regionie.

Transport

Nadal kilkaset kilometrów dróg wojewódzkich wymaga całkowitej przebudowy i dostosowania do nowoczesnych standardów technicznych i użytkowych. Wciąż istotne są potrzeby wyprowadzania ruchu tranzytowego z centrów miast, zwłaszcza w kontekście ograniczania negatywnego wpływu nadmiernego ruchu na jakość życia mieszkańców i zanieczyszczenie powietrza. Nadal identyfikuje się niewystarczającą dostępność i wykorzystanie kolei w przewozach, co uzasadnia potrzebę zakupu zeroemisyjnego taboru kolejowego w celu poprawy oferty przewozowej.

Wyzwania

- ograniczenie zatłoczenia centrów miast,
- wykorzystanie atutów położenia komunikacyjnego i transgranicznego w kreowaniu atrakcyjności inwestycyjnej i transformacji gospodarczej,
- większe wykorzystanie transportu kolejowego w przewozach pasażerskich,
- wykorzystanie posiadanej infrastruktury transportowej i logistycznej oraz usytuowania na przecięciu głównych ciągów transportowych sieci TEN-T dla dalszego rozwoju transportu intermodalnego i multimodalnego,
- przeciwdziałanie peryferyzacji obszarów o niskiej dostępności infrastruktury transportowej.

Rynek pracy

Diagnoza w opisie interwencji CS 4.1

Edukacja

Pomimo wysokiego upowszechnienia edukacji przedszkolnej (2 miejsce w kraju w 2020 r.) nadal identyfikowane są dysproporcje terytorialne w dostępie do edukacji, zwłaszcza pomiędzy miastami a obszarami wiejskimi. Rosnąca liczba dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych powoduje konieczność wsparcia placówek ogólnodostępnych w zakresie ich dostępności i oferty pozwalającej sprostać indywidualizacji procesu nauczania, zarówno pod kątem zdiagnozowanych deficytów, jak i uzdolnień oraz skutków COVID-19. Utrzymująca się tendencja gorszych od średniej wojewódzkiej wyników egzaminów kończących kolejne etapy edukacji głównie na obszarach miejskich, jako trend odwrotny na tle kraju, pokazuje, iż wsparcie wyrównujące szanse edukacyjne powinno uwzględniać kryteria wyników edukacyjnych szkół. Dynamika zmian społeczno-gospodarczych, w tym transformacja regionu wymagają zintensyfikowania działań dostosowujących proces kształcenia do potrzeb rynku pracy (zwłaszcza z uwzględnieniem potrzeb branż rozwojowych, w tym określonych w PRT, RIS), przy silniejszym wykorzystaniu potencjału otoczenia społeczno-gospodarczego oraz większego wykorzystania w procesie edukacji doradztwa edukacyjno-zawodowego. Niska jakość bazy dydaktycznej szkolnictwa branżowego oraz wyższego, w tym przestarzałe zaplecze i wyposażenie pracowni do praktycznej nauki zawodu czy laboratoriów badawczych, definiują potrzeby inwestycyjne regionu, aby poprawić ofertę edukacyjną oraz jakość kształcenia w tych placówkach. Niższy od średniej w kraju udział osób dorosłych

w uczeniu się wymaga zintensyfikowania działań uwzględniających również lokalne potencjały.

Wyzwania

- wyrównywanie dysproporcji terytorialnych w dostępie do edukacji przedszkolnej i podnoszenie jej jakości w celu ograniczania występowania nierówności społecznych i ryzyka wykluczenia społecznego,
- wspieranie rozwoju kształcenia podstawowego i ogólnego, ze szczególnym uwzględnieniem uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, uczniów szczególnie uzdolnionych oraz wyzwań związanych z zieloną i cyfrową transformacją,
- większa integracja procesu kształcenia zawodowego z rynkiem pracy, w tym poprzez kształcenie prowadzone we współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w szczególności z przedsiębiorcami,
- podnoszenie konkurencyjności ośrodków akademickich i placówek szkolnictwa wyższego zgodnych z RIS jako wzmocnienie transformacji regionu,
- zwiększenie uczestnictwa osób dorosłych w uczeniu się przez całe życie.

Włączenie społeczne

Z uwagi na niekorzystną sytuację demograficzną, wyludnianie się regionu, zwłaszcza obszarów miejskich, starzenie się społeczeństwa (w tym podwójnego) nasilające się w tempie jednym z najszybszych wśród regionów europejskich (prognoza opracowana do 2050 r. wskazuje, że na koniec tego okresu udział osób w wieku 80 i więcej lat ma wynosić 11% i będzie wyższy niż w całej Polsce), ujemny przyrost naturalny i odpływ migracyjny ludności, problem ubóstwa i wykluczenia społecznego dotyczy coraz większej liczby osób, w szczególności z grup defaworyzowanych. Aktywizacja zawodowa osób biernych zawodowo i osób z niepełnosprawnościami to szansa na samodzielne i niezależne życie, dlatego istotna jest kontynuacja wsparcia poprzez podmioty działające w sektorze ekonomii społecznej, które odpowiadają na potrzebę zatrudniania osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji życiowej. Ponad połowa powiatów regionu wskazała, że średni czas oczekiwania na otrzymanie mieszkania chronionego lub wspomaganego przekracza 1 rok. Konieczna jest kontynuacja działań na rzecz deinstytucjonalizacji usług społecznych w połączeniu z niezbędnymi usługami zdrowotnymi w odpowiedzi na potrzeby osób z grup defaworyzowanych, w szczególności poprzez zapewnienie możliwości pozostania w miejscu zamieszkania, aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym, utrzymania relacji z osobami bliskimi i bycia aktywnymi obywatelami. Należy podjąć działania mające na celu ułatwienia w zatrudnianiu pracowników z państw trzecich, w tym migrantów, a także społeczności marginalizowanych, w szczególności w zakresie zdobywania i podnoszenia kwalifikacji, kompetencji i umiejętności, działań integracyjnych dla tych osób i ich rodzin. Z uwagi na migrację przymusową wywołaną rosyjską agresją na Ukrainę i fakt, że Polska pozostaje głównym krajem przyjmującym uchodźców z Ukrainy, należy podjąć działania przede wszystkim wspierające integrację społeczno-gospodarczą obywateli państw trzecich, w tym migrantów oraz społeczności marginalizowanych poprzez wsparcie w wejściu i obecności na rynku pracy, edukacji dzieci i dorosłych, integrację społeczną oraz budowanie potencjału instytucjonalnego. Kontynuować należy wsparcie dla rodzin, dzieci i młodzieży w trudnej sytuacji życiowej, w tym usługi wsparcia opieki zastępczej, wsparcia adopcyjnego i postadopcyjnego oraz dla rodzin mających trudności z pełnieniem funkcji opiekuńczych. Wyzwaniem pozostaje wspieranie osób w kryzysie bezdomności i zagrożonych wykluczeniem mieszkaniowym, społeczności mniejszościowych, w tym romskich oraz osób zamieszkujących obszary objęte LSR. Kluczowym elementem budowania skutecznego systemu wsparcia ww. grup jest również wzmocnienie podmiotów społeczeństwa obywatelskiego i rozwój potencjału III sektora.

Wyzwania

- aktywna integracja w celu wyrównania szans na aktywność społeczną i zatrudnienie osób

narażonych na wykluczenie społeczne,

- wzmacnianie roli przedsiębiorstw społecznych jako potencjalnych pracodawców dla uczestników podmiotów reintegracyjnych i podmiotów świadczących usługi społeczne, w tym poprzez wzrost liczby, jakości i stabilności miejsc pracy w sektorze ekonomii społecznej,
- integracja zawodowo-społeczna obywateli państw trzecich, w tym migrantów z podkreśleniem konieczności promowania integracji migrujących kobiet,
- poprawa dostępu do usług społecznych i zdrowotnych, świadczonych w sposób zdeinstytucjonalizowany,
- promowanie integracji i aktywizacji społeczności lokalnych,
- budowanie dialogu społecznego i rozwoju organizacji społeczeństwa obywatelskiego.

Zdrowie

Dostępne dane wskazują, że istnieją różnice w regionie w dostępie do POZ i AOS. Wymaga to wzmocnienia roli POZ i AOS w celu stopniowego odwracania piramidy świadczeń i ukierunkowanie na poprawę dostępu do opieki na obszarach słabiej rozwiniętych gospodarczo i terenach wiejskich, upowszechnienie profilaktyki zdrowotnej, w szczególności na rzecz wydłużenia aktywności zawodowej pracowników.

Ograniczony dostęp i jakość opieki medycznej nad osobami z problemami psychicznymi i nad osobami starszymi, w tym jakość opieki długoterminowej w obszarze ochrony zdrowia, powoduje, że niezbędne jest zapewnienie dostępu do tej opieki w formach zdeinstytucjonalizowanych, zwłaszcza opieki paliatywnej i hospicyjnej - poprzez zwiększenie liczby udzielanych świadczeń zdrowotnych oraz niwelowanie różnic w ich dostępie czy zapewnienie wsparcia wdrożenia reformy psychiatrii, w tym psychiatrii dzieci i młodzieży.

W celu zwiększenia dostępu do niektórych usług zdrowotnych, niezbędne jest podejmowanie działań na rzecz wsparcia infrastruktury placówek medycznych i opiekuńczych w celu zwiększania podaży usług medycznych i opiekuńczych świadczonych zdalnie w formie usług e-zdrowotnych.

Wyzwania

- dostosowanie usług zdrowotnych do struktury mieszkańców województwa, w tym w zakresie potrzeb osób najstarszych i niesamodzielnych, jak również matek i dzieci,
- niewystarczająca dostępność do usług zdrowotnych, w tym do nowoczesnych form usług z zakresu telemedycyny, teleopieki oraz e-zdrowia,
- wzmocnienie roli POZ/AOS w dostarczaniu usług zdrowotnych oraz poprawa efektywności i koordynacja opieki zdrowotnej,
- deinstytucjonalizacja opieki zdrowotnej, w szczególności dla osób z zaburzeniami i chorobami psychicznymi oraz opieki długoterminowej.

Kultura i turystyka

W 2019 r. na listę zabytków nieruchomych w regionie wpisanych było 4 389 obiektów, co dawało 8. miejsce w kraju. Jeśli chodzi o liczbę centrów kultury, domów kultury, ośrodków kultury, klubów i świetlic, śląskie w 2019 r. plasuje się na drugim miejscu w kraju (373 placówki), a w przypadku muzeów jest to 4. miejsce w kraju (74 muzea). Województwo jest organem założycielskim dla 19 instytucji kultury o znaczeniu regionalnym.

Sektor kultury, choć rozwinięty, boryka się ze znaczącym niedoinwestowaniem swojej działalności. Zaobserwowano niższą niż średnio w kraju dynamikę wzrostu uczestnictwa w wystawach muzealnych oraz przedstawieniach i koncertach teatrów i instytucji muzycznych.

Region posiada znaczący, nadal niewykorzystany potencjał turystyczny. Wsparcie obiektów i szlaków turystycznych o największym, strategicznym znaczeniu dla rozwoju regionu może być narzędziem poprawiającym wizerunek województwa i jego turystyczną markę.

Rekomendowane jest większe ukierunkowanie na rozwój potencjału instytucji kultury do świadczenia usług kulturalno-edukacyjnych w społeczności lokalnej oraz większy nacisk na wprowadzenie w procesie inwestycyjnym zielonej infrastruktury.

Wyzwania

- ochrona i zapewnienie lepszego dostępu do zasobów dziedzictwa kulturowego i naturalnego,
- zwiększenie efektywności oraz dostosowanie instytucji kultury do pełnienia zwiększonej roli w życiu społecznym i gospodarczym,
- wzmocnienie roli sektorów kultury i turystyki w budowie nowego wizerunku województwa śląskiego jako regionu nowoczesnego i posiadającego duży potencjał rozwoju branż kreatywnych.

Spójność terytorialna

Duże zróżnicowanie rozwojowe terytoriów, polaryzacja rozwoju gospodarczego między ośrodkami województwa, w tym zjawisko peryferyzacji ekonomicznej ośrodków industrialnych oraz miast średnich i małych (wyludnianie, odpływ ludności, zanieczyszczenie powietrza, kongestia, degradacja przestrzeni) pokazuje konieczność wzmocnienia powiązań i współpracy w obszarach funkcjonalnych. Przy wysokim stopniu urbanizacji regionu, gdzie 76,7% ludności zamieszkuje miasta w stosunku do 59,7% ludności miejskiej na poziomie kraju, a same miasta zajmują 30,7% powierzchni regionu, znaczna część regionu to tereny wiejskie (69,3% powierzchni) o dużym zróżnicowaniu funkcji. Obszary te wymagają m.in. interwencji w zdegradowanej przestrzeni, w walkę z depopulacją, w tym ze starzeniem się społeczeństwa, czy na rzecz zwiększenia dostępu do usług publicznych.

IZ FE SL 2021-2027, mając na względzie efekty wdrażania projektów subregionalnych w latach 2007-2013 oraz realizacji projektów w formule ZIT w latach 2014-2020, widzi konieczność dalszej współpracy ze Związkami ZIT i nadania im roli łączącej efekty z dwóch perspektyw. Przygotowanie projektów w dotychczas funkcjonujących związkach ZIT wymaga głównie koncentracji na wypracowywaniu ponadlokalnych rezultatów, integrowaniu projektów i współpracy umożliwiającej nie tylko przygotowanie tych projektów, ale także ich realizację, np. w ramach projektów partnerskich. Przyspieszenia wymaga proces wykorzystania terenów zdegradowanych na obszarach miejskich i wiejskich wskazanych m.in. w programach rewitalizacji (duży udział terenów przemysłowych w gruntach zabudowanych i zurbanizowanych ogółem – 7,37%). Nadal znaczące są potrzeby rewitalizacji (obszary rewitalizacji stanowią 18% powierzchni regionu), a silna zależność terytorialna od procesów transformacyjnych (związanie niejednokrotnie całych dzielnic z danym przemysłem tradycyjnym, kopalnią czy fabryką) odciska piętno na konkretnych terytoriach poprzez degradację przestrzeni, depopulację, wzrost bezrobocia i wykluczenia społecznego.

Wyzwania

- pobudzenie współpracy w celu promowania i realizacji zintegrowanych projektów rozwojowych,
- zmniejszenie dysproporcji rozwojowych poszczególnych części regionu,
- mitygacja polaryzacji rozwojowej między różnymi ośrodkami (miastami) województwa, w tym zjawiska peryferyzacji ekonomicznej i społecznej ośrodków industrialnych oraz miast średnich i małych,
- zwiększenie efektywności i efektu synergii działań w obszarach funkcjonalnych,
- przyspieszenie dynamiki ponownego wykorzystania terenów zdegradowanych,
- zwiększenie aktywności mieszkańców na obszarach wiejskich,

- przywrócenie funkcji społecznych i gospodarczych na tych obszarach oraz poprawa jakości życia mieszkańców.

Sprawiedliwa transformacja

Szczegółowa diagnoza zawarta została w TPST.

Wyzwania

- budowa pozycji wiodącego ośrodka w obszarze innowacyjnego i wysokotechnologicznego przemysłu,
- przekierowanie gospodarki podregionów górniczych na ścieżkę zielonego, inteligentnego i cyfrowego wzrostu,
- wzmocnienie potencjału lokalnej przedsiębiorczości i kreatywności na rzecz tworzenia alternatywnych miejsc pracy w podregionach górniczych,
- zdynamizowanie transformacji energetycznej OZE (prosumenckiej) w oparciu o potencjały, zasoby i inicjatywy podregionów górniczych,
- poprawa mobilności mieszkańców i spójności transportowej podregionów górniczych,
- przywrócenie terenów poprzemysłowych (w szczególności pogórnich) do obiegu gospodarczego, społecznego i środowiskowego w podregionach górniczych,
- rozwój i dostosowanie kształcenia w celu budowania przyszłości podregionów górniczych w odpowiedzi na wyzwania transformującej się gospodarki,
- utrzymanie aktywności zawodowej osób zatrudnionych w górnictwie i przedsiębiorstwach powiązanych z górnictwem w podregionach górniczych,
- poprawa jakości życia mieszkańców podregionów górniczych, w szczególności w zakresie usług społecznych,
- wzmocnienie potencjału społecznego i zarządczego dla przeprowadzenia sprawiedliwej transformacji w podregionach górniczych.

Deinstytucjonalizacja

W ramach CP 4 EFRR inwestycje infrastrukturalne w placówki świadczące całodobową opiekę długoterminową w instytucjonalnych formach są niedozwolone. Ponadto, w każdym CP, wszystkie inwestycje w infrastrukturę i usługi edukacyjne, społeczne i zdrowotne będą musiały być zgodne z zapisami art. 9 Rozporządzenia 1060/2021, wymogami Konwencji ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych (w szczególności art.19), w tym Komentarzami Ogólnymi 4 i 5 oraz uwagami końcowymi dla Polski Komitetu ONZ ds. Praw Osób Niepełnosprawnych, z należyтым poszanowaniem zasad równości, wolności wyboru, prawa do niezależnego życia, dostępności i zakazu wszelkich form segregacji. Inwestycje będą musiały wykazać zgodność ze strategią deinstytucjonalizacji oraz odpowiednią polityką UE i ramami prawnymi odnośnie przestrzegania zobowiązań w zakresie praw człowieka, a mianowicie Kartą Praw Podstawowych, Europejskim Filarem Praw Społecznych, Strategią na rzecz praw osób niepełnosprawnych 2021-2030, Konwencją ONZ o Prawach Dziecka (w szczególności art. 20 i 21). Zostanie to odpowiednio odzwierciedlone w kryteriach wyboru projektów.

Niedyskryminacja

Projekty realizowane w ramach programu zapobiegać będą wszelkich form dyskryminacji, z powodu rasy, pochodzenia etnicznego, religii, światopoglądu, niepełnosprawności, wieku, orientacji seksualnej czy ze względu na płeć, na każdym etapie: projektowania, wdrażania w okresie trwałości. Będzie się to wyrażać w konieczności zapewnienia wszystkim osobom jednakowego dostępu do m.in. informacji, produktów,

usług, infrastruktury i zatrudnienia. Rezultaty projektów będą dostępne dla społeczeństwa bez dyskryminacji ze względu na przywołane powyżej cechy, a sama treść projektów nie będzie dyskryminacyjna. Nad realizacją zasady czuwać będzie koordynator IZ ds. zasad równościowych, a w Komitecie Monitorującym zostanie zapewniony udział m.in.: przedstawicieli organizacji pozarządowych reprezentujących grupy zagrożone dyskryminacją. Przejawem realizacji zasad będzie m.in. stosowanie kryterium dostępu warunkującego otrzymanie dofinansowania wyrażonego w pozytywnym wpływie na zasadę niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz stosowanie kryteriów premiujących za zaplanowanie działań wyrównujących szanse grup zagrożonych dyskryminacją. Umowy o dofinansowanie będą miały klauzulę zakazującą wszelkiej dyskryminacji w korzystaniu z projektów przez użytkowników końcowych.

Wyzwania zidentyfikowane w zaleceniach UE i strategiach oraz dokumentach krajowych i regionalnych

Wyzwania dla Polski na lata 2021-2027 zostały określone przez KE i przyjęte przez Radę UE w Zaleceniach z dnia 05.06.2019 r. oraz Zaleceniach z dnia 20.05.2020 r., natomiast priorytety inwestycyjne w poszczególnych obszarach zostały zidentyfikowane w Załączniku D do Sprawozdania Krajowego z lutego 2019.

Wsparcie zaplanowane w ramach FE SL 2021-2027 odpowiada na wyzwania zawarte w ww. dokumentach i jest spójne z dokumentami:

- Europejski Zielony Ład
- Europejski Filar Praw Socjalnych
- Strategia na rzecz równouprawnienia płci na lata 2020-2025
- Plan działania na rzecz pobudzenia gospodarki społecznej i tworzenia miejsc pracy
- SOR
- SRW „Śląskie 2030”
- Krajowy Plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030
- Polityka Energetyczna Polski 2040
- Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 r.
- Unijna strategia na rzecz bioróżnorodności 2030
- Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030
- Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030
- RIS WSL 2030
- Polityka gospodarki niskoemisyjnej dla WSL
- Regionalna Polityka Rozwoju Społeczeństwa Informatycznego WSL do roku 2030
- Program Gwarancje dla Młodzieży w Polsce
- Krajowy Plan Działań na rzecz Zatrudnienia
- Krajowy Plan Działań EURES w Polsce
- Raport ETO nr 25/2021 dot. wsparcia EFS na rzecz zwalczania bezrobocia długotrwałego
- Zalecenia Rady z 2020r. w sprawie pomostu do zatrudnienia – wzmocnienia Gwarancji dla

młodzieży

- Rozporządzenie PE i Rady UE 2016/589 z 2016r. w sprawie europejskiej sieci służb zatrudnienia (EURES), dostępu pracowników do usług w zakresie mobilności i dalszej integracji rynków pracy
- Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy
- Krajowy Plan Działań EURES w Polsce
- Zdrowa przyszłość. Ramy strategiczne dla systemu ochrony zdrowia na lata 2021-2027
- Regionalna Polityka Zdrowia WSL 2030
- Regionalna Polityka Rozwoju Edukacji WSL Zintegrowana Strategia Umiejętności 2030.
- Plan działania na rzecz integracji i włączenia społecznego na lata 2021-2027
- Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu.
- Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna na lata 2021-2030, z perspektywą do 2035 r.
- Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku.
- Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego
- Strategia na rzecz osób z niepełnosprawnościami 2021-2030
- Polityka społeczna wobec osób starszych 2030.
- Strategia Polityki Społecznej WSL na lata 2020-2030
- Regionalna Polityka Miejska WSL
- Regionalna Polityka Rewitalizacji WSL
- Strategia Rozwoju Kultury WSL
- Program Rozwoju Turystyki w WSL 2020+
- Strategia Rozwoju Obszarów Wiejskich WSL do roku 2030

Strategie makroregionalne

Program uwzględnia komplementarność ze Strategią dla Regionu Morza Bałtyckiego (SUE RMB), której celem jest rozwiązywanie istotnych problemów środowiska naturalnego M.Bałtyckiego oraz poprawę dynamiki rozwoju gosp. obszarów nad nim położonych. Kluczowe cele Strategii to: A. Ochrona morza, B. Region lepiej połączony, C. Wzrost dobrobytu.

Obszary priorytetowe Strategii dot. m.in. interwencji z zakresu ochrony środowiska, edukacji, energii, transportu, innowacji, które na zasadzie komplementarności, spójności działań i efektu synergii będą również wspierane w ramach wybranych działań i projektów dofinansowywanych ze środków FE SL 2021-2027.

Nowy Europejski Bauhaus

W stosownych przypadkach program będzie wspierać inwestycje, które z powodzeniem łączą w sobie zasady zrównoważonego rozwoju, estetyki i szeroko pojętego włączenia, jako projekty realizujące założenia Nowego Europejskiego Bauhausu.

Komplementarność z innymi formami wsparcia

Wsparcie jest komplementarne z interwencją planowaną w programach krajowych, Interreg, KPO, programach w ramach Wspólnej Polityki Rolnej i Rybackiej. Ponadto, w przypadku: CP1 wsparcie jest komplementarne z interwencją w ramach programu Horyzont Europa; CP2 i FST, w zakresie środowiska i klimatu, z programem LIFE; CP3 z programem CEF; CP5 z inicjatywami europejskimi na rzecz rozwoju

obszarów miejskich tj. m.in. Agenda Miejska UE, URBACT, UIA, UDN. W przypadku FST komplementarne wsparcie będzie udzielane z II i III filaru Mechanizmu Sprawiedliwej Transformacji, jak również z Funduszu Modernizacyjnego.

Wyzwania w zakresie zdolności administracyjnych, zarządzania oraz środków upraszczających

Region posiada duże doświadczenie we wdrażaniu środków UE w latach 2007-2013 oraz 2014-2020. W FE SL 2021-2027 kontynuowane będą działania ukierunkowane na utrzymanie i zwiększanie zdolności instytucji systemu wdrażania Programu oraz rozbudowywania potencjału zdolności administracyjnych, zwłaszcza w obszarach związanych z nowymi wyzwaniami, jak np. Funduszem Sprawiedliwej Transformacji.

Wykorzystanie doświadczonej kadry zapewni płynne przejście pomiędzy okresami programowania. Wsparcie w ramach FE SL w ww. zakresie będzie komplementarne w stosunku do działań zaplanowanych w ramach programu Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich.

Działania info-promo z jednej strony kierowane będą do mieszkańców regionu (zwiększenie widoczności FE oraz zwiększenie świadomości nt. celów rozwojowych UE oraz europejskich wartości), z drugiej strony działaniami tymi zostaną objęci potencjalni beneficjenci. Beneficjentom zostaną zapewnione np. wsparcie opiekuna projektu oraz merytoryczne szkolenia i warsztaty (w tym online). Planuje się też wprowadzenie usprawnień obejmujących m.in. dalsze upraszczanie języka przekazywanych komunikatów i profilowanie wsparcia informacyjnego dla konkretnych grup beneficjentów względem zakresu tematycznego dostępnego w FE SL 2021-2027.

Planuje się kontynuację działań ukierunkowanych na zwiększanie efektywności wdrażania Programu, skoncentrowanych na wprowadzaniu uproszczeń związanych m.in. z wyborem projektów, kontrolą, monitoringiem i sprawozdawczością oraz rozliczaniem projektów (np. zastosowanie uproszczonych metod rozliczania projektów zgodnie z art. 5 rozporządzenia ogólnego). Zostaną wprowadzone uproszczenia w analizie ekonomicznej projektów. Większy nacisk położony będzie na efekty realizacji projektów, a nie na poprawność formalną zadań projektowych. W przypadku kontroli i audytów, przewiduje się stosowanie zasady proporcjonalności.

Tryb wyboru projektów

Domyślnym trybem wyboru projektów jest tryb konkurencyjny.

1. Strategia programu: główne wyzwania i odnośne rozwiązania polityczne

Tabela 1

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet *	Uzasadnienie (streszczenie)
<p>1. Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa dzięki wspieraniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej oraz regionalnej łączności cyfrowej</p>	<p>RSO1.1. Rozwijanie i wzmocnienie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii</p>	<p>Rozwój innowacji w regionie, a co za tym idzie rozwój całego regionu wymaga interwencji w niezbędną infrastrukturę badawczą zlokalizowaną w województwie. W związku z powyższym w celu szczegółowym planuje się realizację projektów dotyczących poprawy jakości strategicznej infrastruktury badawczej zlokalizowanej w organizacjach badawczych. Dostępne dane statystyczne wskazują, że stopień zużycia aparatury naukowo-badawczej dostępnej w regionie wynosi ponad 80%. Dążąc do wzrostu poziomu innowacyjności regionu zasadnym jest wsparcie przedsięwzięć przyczyniających się poprawy dostępności infrastruktury badawczej w regionie, która spełnia oczekiwania biznesu. W ramach realizowanych projektów oprócz wsparcia infrastruktury oferowane będzie wsparcie na podnoszenie kompetencji pracowników co przyczyni się do podniesienia jakości realizowanych prac badawczych w regionie. Wzrost innowacyjności wymaga, w szczególności zwiększenia nakładów na B+R w przedsiębiorstwach oraz wzrost poziomu współpracy biznesu z sektorem nauki, co przełoży się na wzrost innowacyjności regionalnej gospodarki, zwłaszcza w kierunku gospodarki zeroemisyjnej i cyfrowej. Stąd wspierane będą kompleksowe projekty B+R+I realizowane przez konsorcja przemysłowo-naukowe, konsorcja przemysłowe oraz samodzielnie przez</p>

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet *	Uzasadnienie (streszczenie)
		<p>przedsiębiorstwa. W ramach każdego projektu możliwe będzie uzyskanie wsparcia na podnoszenie kompetencji pracowników, co przyczyni się do podniesienia jakości realizowanych projektów B+R. Projekty realizowane wyłącznie przez przedsiębiorstwa obejmować będą także zakup niezbędnej infrastruktury badawczej. Rozwój innowacyjności przedsiębiorstw z regionu wymaga również wsparcia w zakresie usług proinnowacyjnych oraz dalszego rozwijania regionalnego ekosystemu innowacji. Usługi oferowane będą przez akredytowane podmioty, zarówno na poziomie regionalnym, jak i krajowym. Zgodnie z rekomendacjami z badania: Ewaluacja dotycząca wsparcia sektora przedsiębiorstw w ramach RPO WSL 2014-2020, w perspektywie finansowej 2021-2027 należy zapewnić pomoc m. in. na działania o charakterze wdrożeniowym w ramach projektów w obszarze badawczo-rozwojowym.</p>
<p>1. Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa dzięki wspieraniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej oraz regionalnej łączności cyfrowej</p>	<p>RSO1.2. Czerpanie korzyści z cyfryzacji dla obywateli, przedsiębiorstw, organizacji badawczych i instytucji publicznych</p>	<p>W opinii mieszkańców należy zwiększyć poziom dojrzałości e-usług oraz zwiększyć liczbę oferowanych usług, gdyż są niewystarczające do ich oczekiwań. Przeniesienie usług publicznych na poziom cyfrowy, wirtualny – szczególnie w obliczu pandemii – okazało się elementem niezbędnym, warunkującym wysoką jakość życia i funkcjonowania obywateli. W związku z oczekiwaniami mieszkańców województwa oferowane wsparcie z celu szczegółowego 1.2 skierowane zostanie, w szczególności na tworzenie nowych i rozwój istniejących e-usług publicznych, tworzenie innowacyjnych rozwiązań cyfrowych dla zdrowia oraz digitalizację i udostępnienie zasobów</p>

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet *	Uzasadnienie (streszczenie)
		publicznych w postaci cyfrowej. Wsparcie oferowane będzie również na wzrost kompetencji cyfrowych pracowników zaangażowanych w świadczenie e-usług. Szerszy dostęp do otwartych danych publicznych pozwoli na stworzenie usług komercyjnych.
1. Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa dzięki wspieraniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej oraz regionalnej łączności cyfrowej	RSO1.3. Wzmacnianie trwałego wzrostu i konkurencyjności MŚP oraz tworzenie miejsc pracy w MŚP, w tym poprzez inwestycje produkcyjne	W związku z obserwowanym w regionie spadkiem dynamiki rozwoju gospodarczego oraz niskim poziomem cyfryzacji firm w ramach niniejszego celu szczegółowego oferowane będzie wsparcie przyczyniające się do rozwoju przedsiębiorczości, promocji regionu jak również wsparcie na wdrażanie innowacyjnych rozwiązań cyfrowych, dokapitalizowanie zewnętrznych źródeł dofinansowania przedsiębiorczości, rozwój sektora turystycznego oraz internacjonalizację MSP oraz wsparcia rozwoju MŚP poprzez inicjatywy klastrowe.
2. Bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna i przechodząca ku gospodarce zeroemisyjnej oraz odporna Europa dzięki promowaniu czystej i sprawiedliwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem, oraz zrównoważonej mobilności miejskiej	RSO2.1. Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych	W województwie śląskim występuje znaczący udział budynków powstałych od czasów powojennych do początku lat 70-tych. Ponad 85% mieszkań jedno i wielorodzinnych w województwie śląskim zostało wybudowanych do roku 1988. Ze względu na wiek i ówczesną technologię budowlaną wiele z tych mieszkań cechuje się niską efektywnością energetyczną oraz dużym zapotrzebowaniem na energię. Budynki te wymagają głębokiej modernizacji energetycznej oraz wymiany źródeł ciepła. W związku z powyższym jednym z priorytetów jest wsparcie na rzecz poprawy efektywności energetycznej wielorodzinnych budynków mieszkalnych oraz budynków użyteczności publicznej. Interwencja

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet *	Uzasadnienie (streszczenie)
		<p>przyczyni się także do obniżenia zapotrzebowania na energię w zmodernizowanych budynkach. Interwencja przyczyni się także do wykonania zapisów uchwały antysmogowej, która zakazuje użytkowania źródeł energii nie spełniających żadnych standardów. W związku z obserwowanym znaczącym zużyciem energii w sektorze przedsiębiorstw planuje się również wsparcie na rzecz poprawy efektywności energetycznej mikro, małych i średnich przedsiębiorstw.</p>
<p>2. Bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna i przechodząca ku gospodarce zeroemisyjnej oraz odporna Europa dzięki promowaniu czystej i sprawiedliwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem, oraz zrównoważonej mobilności miejskiej</p>	<p>RSO2.2. Wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001 w sprawie energii odnawialnej[1], w tym określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju</p>	<p>W związku z niskim udziałem energii pochodzącej z OZE w produkcji energii ogółem wsparcie zostanie przeznaczone na inwestycje przyczyniające się do zwiększenia udziału energetyki rozproszonej w bilansie energetycznym przede wszystkim opartym o odnawialne źródła energii. Wsparcie zostanie ukierunkowane na energetykę rozproszoną. Energetyka rozproszona w przeciwieństwie do energetyki scentralizowanej skupia się na wytwarzaniu energii przez małe jednostki i/lub obiekty o mniejszej mocy wytwórczej, wykorzystującej dostępność zasobów na rynku lokalnym (głównie OZE). Zagadnienie energetyki rozproszonej obejmuje swym zasięgiem klastry energii, spółdzielnie energetyczne i prosumentów. Funkcjonowanie klastrów energii wpływa zarówno na poprawę lokalnego bezpieczeństwa energetycznego, jak również poprawę jakości środowiska naturalnego poprzez stosowanie ekologicznych technologii i wykorzystywanie niskoemisyjnych źródeł energii. W regionie 56 z 167 gmin działa w ramach klastrów energii. W sumie w regionie działa 14 klastrów z czego 6 jest certyfikowanych. W</p>

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet *	Uzasadnienie (streszczenie)
		związku z tym konieczne jest rozwijanie idei klastrów energetycznych w regionie.
<p>2. Bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna i przechodząca ku gospodarce zeroemisyjnej oraz odporna Europa dzięki promowaniu czystej i sprawiedliwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem, oraz zrównoważonej mobilności miejskiej</p>	<p>RSO2.4. Wspieranie przystosowania się do zmiany klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego</p>	<p>Interwencja odpowiada na zdiagnozowane potrzeby regionu w obszarze dostosowania do zmian klimatu. Jak wskazano w SRW zmiany klimatu, prognozowane na podstawie scenariuszy klimatycznych do 2050 roku, będą skutkowały zwiększeniem liczby dni upalnych i natężeniem fal upałów oraz wzrostem liczby dni z wysokimi opadami. Obserwowany wzrost średniej rocznej temperatury powietrza sprzyja zwiększeniu intensywności i częstotliwości niekorzystnych dla człowieka i środowiska zjawisk pogodowych. Biorąc pod uwagę opisane powyżej uwarunkowania pożądane jest silne ukierunkowanie wsparcia na realizację działań służących adaptacji do zmian klimatu. Szczególnie preferowane będą rozwiązania oparte na naturze lub semi-naturalne. Działania adaptacyjne powinny polegać m.in. na budowie zrównoważonych systemów gospodarowania wodami opadowymi, budowie zbiorników retencyjnych oraz kształtowania i wzmacniania roli błękitno-zielonej infrastruktury. Należy wziąć pod uwagę zarówno funkcję przeciwpowodziową takich działań, jak i funkcje związane z przeciwdziałaniem suszy.</p>
<p>2. Bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna i przechodząca ku gospodarce zeroemisyjnej oraz odporna Europa dzięki promowaniu czystej i sprawiedliwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich,</p>	<p>RSO2.5. Wspieranie dostępu do wody oraz zrównoważonej gospodarki wodnej</p>	<p>Planowane wsparcie odpowiada na zdiagnozowane w regionie potrzeby w zakresie gospodarki wodno-ściekowej. Pomimo znacznych postępów w zakresie dostosowania aglomeracji do wymogów dyrektywy 91/271/EWG, na poziomie poszczególnych gmin województwa śląskiego potrzeby w zakresie gospodarki wodno-ściekowej</p>

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet *	Uzasadnienie (streszczenie)
zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem, oraz zrównoważonej mobilności miejskiej		<p>nie zostały jeszcze w pełni zaspokojone. Na obszarze województwa śląskiego znajdują się 84 aglomeracje w przedziale 2-10 tys. RLM, z czego 61 z nich nie spełnia wymogów dyrektywy ściekowej oraz 8 aglomeracji z przedziału 10-15 tys. RLM, z czego 5 pozostaje niezgodnych z ww. Dyrektywą. Województwo śląskie, zamieszkane przez 4,5 mln ludzi ma ogromne zapotrzebowanie na wodę, a deficyt wód czystych pogłębia się głównie w efekcie wieloletniego rozwoju przemysłu. Istotnym problemem jest także stara infrastruktura wodociągowa, która generuje ogromne straty wody. Zgodnie z analizą przeprowadzoną dla "Programu Inwestycyjnego w zakresie poprawy jakości i ograniczenia strat wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi" województwo śląskie charakteryzuje się najwyższym odsetkiem awaryjności sieci wodociągowej w kraju, natomiast gminy poniżej 10 tys. mieszkańców zaliczają się do jednostek o dużych stratach wody. W regionie następuje proces eliminacji z eksploatacji oczyszczalni mechanicznych, chemicznych oraz biologicznych, niespełniających współczesnych kryteriów oczyszczania ścieków z podwyższonym usuwaniem biogenów, co wymaga przeprowadzenia kolejnych kosztochłonnych inwestycji. Infrastruktura wodno-kanalizacyjna jest wykorzystywana przede wszystkim do świadczenia usług publicznych realizowanych w interesie publicznym. W związku z powyższym beneficjentem w zakresie powyższych inwestycji są przede wszystkim jednostki sektora finansów publicznych, w tym w szczególności jednostki samorządu terytorialnego.</p>

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet *	Uzasadnienie (streszczenie)
<p>2. Bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna i przechodząca ku gospodarce zeroemisyjnej oraz odporna Europa dzięki promowaniu czystej i sprawiedliwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem, oraz zrównoważonej mobilności miejskiej</p>	<p>RSO2.6. Wspieranie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki zasobooszczędnej</p>	<p>Region niezmiennie od lat zajmuje jedną z najwyższych pozycji w kraju w ilości wytwarzanych odpadów, co stanowi jedno z kluczowych wyzwań. Województwo śląskie w 2019 roku zgromadziło ponad 13 % odpadów w skali kraju. Pomimo dużego postępu w zakresie odzysku i recyklingu odpadów, m.in. dzięki realizacji celów określonych w Wojewódzkim Planie Gospodarki Odpadami dla Województwa Śląskiego, istnieje konieczność kontynuowania podejmowanych działań zwiększających poziom odzysku i recyklingu odpadów oraz wspierających ograniczenie ilości odpadów deponowanych na składowiskach. Ponadto działania obejmujące założenia GOZ są w regionie na początkowym etapie wdrażania, pomimo rosnącego zainteresowania koncepcją gospodarki obiegu zamkniętego, wynikającego z pogarszającego się stanu środowiska naturalnego, dlatego też należy położyć ogromny nacisk na wsparcie MŚP w procesie przechodzenia na pożądaną model gospodarki. Infrastruktura gospodarki odpadami komunalnymi jest wykorzystywana przede wszystkim do świadczenia usług publicznych realizowanych w interesie publicznym. W związku z powyższym beneficjentem w zakresie powyższych inwestycji są przede wszystkim jednostki sektora finansów publicznych, w tym w szczególności jednostki samorządu terytorialnego.</p>
<p>2. Bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna i przechodząca ku gospodarce zeroemisyjnej oraz odporna Europa dzięki promowaniu czystej i sprawiedliwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji,</p>	<p>RSO2.7. Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia</p>	<p>Różnorodność biologiczna stanowi nieodzowny czynnik w walce ze zmianą klimatu, jest istotna dla ludzkiego zdrowia oraz dla gospodarki, jednak ubywa jej w regionie w zastraszającym tempie. Do głównych zagrożeń dla utrzymania różnorodności</p>

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet *	Uzasadnienie (streszczenie)
<p>gospodarki o obiegu zamkniętym, łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem, oraz zrównoważonej mobilności miejskiej</p>		<p>biologicznej regionu należą: • zmiany siedlisk będące skutkiem działalności człowieka, prowadzące, na skutek niewłaściwej gospodarki rolnej, przestrzennej i przemysłowej do degradacji gleby, wody i szaty roślinnej, • zmiany klimatu, a zwłaszcza wzrost temperatury, powodujący zmiany w rozmieszczeniu gatunków i wielkości populacji, • intensywne rozprzestrzenianie się gatunków inwazyjnych, powodujących bezpośrednie zagrożenie dla rodzimej różnorodności biologicznej. Program odpowiada na ww. negatywne dla przyrody czynniki. Interwencja będzie skierowana do JST oraz jednostek publicznych prowadzących działalność w zakresie ochrony przyrody.</p>
<p>2. Bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna i przechodząca ku gospodarce zeroemisyjnej oraz odporna Europa dzięki promowaniu czystej i sprawiedliwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem, oraz zrównoważonej mobilności miejskiej</p>	<p>RSO2.8. Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej</p>	<p>W związku z wysokim stopniem zurbanizowania regionu oraz zdiagnozowanym dużym zanieczyszczeniem powietrza w miastach związanym z sektorem transportu konieczne jest wsparcie rozwiązań związanych z rozwojem czystego transportu – szczególnie w miastach. W regionie obserwuje się zmniejszenie liczby pasażerów korzystających z komunikacji publicznej co zostało jeszcze spotęgowane wystąpieniem pandemii COVID-19. Konieczne jest wsparcie działań zmierzających do promocji zrównoważonej mobilności miejskiej w oparciu o nisko i zeroemisyjne środki transportu oraz infrastrukturę przyjazną dla takiego transportu. Biorąc pod uwagę liczbę samochodów poruszających się po drogach regionu, ogromne natężenie ruchu istotne są również takie aspekty infrastruktury komunikacyjnej jak budowa bus-pasów. Według danych za 2019 rok w regionie</p>

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet *	Uzasadnienie (streszczenie)
		<p>istniało 10,6 km bus-pasów oraz 19 parkingów typu Park&Ride (większość zlokalizowana na obszarze GZM). Długość dostępnych bus-pasów w regionie kształtuje się poniżej średniej krajowej (18,7 km) w przeciwieństwie do liczby parkingów Park&Ride gdzie średnia krajowa wynosi jedynie 16 tego typu obiektów. Z punktu widzenia ograniczenia niskiej emisji istotnym elementem systemu transportowego województwa śląskiego jest infrastruktura rowerowa, która służy obecnie przede wszystkim celom rekreacyjnym, w mniejszym stopniu natomiast wykorzystywana jest w celu przemieszczania się w obrębie regionu, np. w celu dojazdu do pracy. W związku z coraz ważniejszą funkcją mobilności rowerowej również w kontekście codziennego sposobu przemieszczania się mieszkańców planuje się wsparcie na rzecz rozwoju sieci regionalnych tras rowerowych. W regionie występują obszary o utrudnionym dostępie do komunikacji publicznej, szczególnie poza dużymi ośrodkami miejskimi. Konieczne jest również wsparcie na rzecz uruchomienia publicznego transportu zapewniającego dogodne połączenia pomiędzy poszczególnymi ośrodkami miejskimi. Planuje się wsparcie rozwoju zintegrowanego, zrównoważonego i niskoemisyjnego transportu w miastach i ich obszarach funkcjonalnych, w tym będących ich częścią obszarach wiejskich, w szczególności transportu zbiorowego.</p>
3. Lepiej połączona Europa dzięki zwiększeniu mobilności	RSO3.2. Rozwój i udoskonalanie zrównoważonej, odpornej na zmiany klimatu, inteligentnej i intermodalnej mobilności na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, w tym poprawa dostępu	Zmniejszanie dysproporcji rozwojowych UE wymaga poprawy dostępności transportowej jej całego obszaru, w tym terenów najsłabiej skomunikowanych, leżących poza siatką głównych

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet *	Uzasadnienie (streszczenie)
	do TEN-T oraz mobilności transgranicznej	połączeń transportowych – zwłaszcza w zakresie poprawy dostępności i atrakcyjności zrównoważonego transportu publicznego. Niski wskaźnik wykorzystania kolei w regionie wskazuje, że zasadnym jest także wspieranie inwestycji polegających na zakupie zeroemisyjnego taboru kolejowego do publicznych przewozów zbiorowych wraz z niezbędną infrastrukturą do jego obsługi. Dodatkowo doinwestowania wymaga obszar poprawy bezpieczeństwa, szczególnie na drogach lokalnych gdzie obserwuje się coraz większe obciążenie ruchem samochodowym. W związku z tym wsparcie zostanie przeznaczone na inwestycje poprawiające bezpieczeństwo na drogach lokalnych i regionalnych.
4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych;	RSO4.2. Poprawa równego dostępu do wysokiej jakości usług sprzyjających włączeniu społecznemu w zakresie kształcenia, szkoleń i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój łatwo dostępnej infrastruktury, w tym poprzez wspieranie odporności w zakresie kształcenia i szkolenia na odległość oraz online	W roku 2019 w regionie wychowaniem przedszkolnym objętych było 96,5% dzieci w wieku 4-6 lat z terenów miejskich i 91% dzieci z obszarów wiejskich. W tym kontekście wyzwaniem jest zapewnienie wysokiej jakości zajęć wyrównujących szanse edukacyjne dzieci, rozwijających kompetencje kluczowe i cyfrowe. Stąd wsparcie w zakresie przedszkoli zaprogramowane zostało wyłącznie w ramach EFS+, które koncentruje się m.in. na zwiększeniu liczby miejsc w istniejących placówkach. Na przełomie lat 2010-2019 liczba absolwentów zasadniczych szkół zawodowych w ogólnej liczbie absolwentów szkół ponadgimnazjalnych malała (15,3% do 12,7%). W regionie występuje również luka między ofertą edukacji zawodowej a potrzebami rynku pracy. Niska jakość bazy techniczno-dydaktycznej szkolnictwa branżowego,

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet *	Uzasadnienie (streszczenie)
		<p>w tym przestarzałe zaplecze i wyposażenie pracowni do praktycznej nauki zawodu przekładają się na ofertę edukacyjną oraz jakość kształcenia w tych placówkach. Odpowiedzią na oczekiwania pracodawców jak i uczniów jest stworzenie warunków zbliżonych do rzeczywistego środowiska pracy zawodowej pod kątem wyposażenia warsztatów, pracowni, itp. Region jest także jednym z ważniejszych w kraju ośrodków naukowych i akademickich. Niestety współczynnik osób studiujących względem liczby mieszkańców jest znacząco niższy od analogicznego wskaźnika dla kraju i stawia region na 9 pozycji, natomiast udział ludności w wieku 15-64 lata z wykształceniem wyższym w odniesieniu do ogólnej liczby ludności w tym wieku był poniżej średniej krajowej i stanowił dopiero siódmą pozycję w kraju. Mimo dużej różnorodności kierunków kształcenia i specjalizacji, obserwuje się niedostosowanie oferty kształcenia do rynku pracy. Niedoinwestowana infrastruktura dydaktyczna i badawcza powoduje niską atrakcyjność tychże specjalizacji, uniemożliwiając dalszy rozwój uczelni w tym zakresie. Konieczne jest zatem umożliwienie działań w zakresie kreowania wzajemnych relacji uczelni z otoczeniem społeczno-gospodarczym oraz lepsze dostosowanie kształcenia na poziomie wyższym do potrzeb rynku pracy i wyzwań rozwojowych. Planowane działania pozostają również odpowiedzią na wyzwania wynikające z transformacji i koniecznością dążenia do osiągnięcia neutralności klimatycznej. Interwencja będzie skierowana do podmiotów publicznych.</p>

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet *	Uzasadnienie (streszczenie)
<p>4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych;</p>	<p>RSO4.3. Wspieranie włączenia społeczno-gospodarczego społeczności marginalizowanych, gospodarstw domowych o niskich dochodach oraz grup w niekorzystnej sytuacji, w tym osób o szczególnych potrzebach, dzięki zintegrowanym działaniom obejmującym usługi mieszkaniowe i usługi społeczne</p>	<p>Demografię regionu charakteryzują dwa współwystępujące zjawiska: niska dzietność i coraz większa długość życia. W efekcie w społeczeństwie wzrasta udział osób starszych oraz niesamodzielnych. Osoby w wieku senioralnym stanowią ponad ¼ ludności regionu. W przypadku instytucji usług społecznych i opiekuńczych województwo charakteryzuje się gorszą dostępnością niż inne regiony. Pod względem liczby osób starszych przypadających na 1 miejsce w domach pomocy społecznej oraz placówkach zapewniających całodobową opiekę, region lokował się dopiero odpowiednio na 15. i 7. miejscu w kraju. Ponadto zmianom ulega struktura gospodarstw domowych. Wpływa to na ograniczenie realizowanej dotychczas opieki wewnątrzrodzinnej oraz zwiększenie zapotrzebowania na usługi opiekuńcze świadczone przez nieformalne sieci wsparcia oraz wyspecjalizowane podmioty zewnętrzne. We wszystkich zaleceniach opiekuńczych i pomocowych w stosunku do osób starszych podkreśla się potrzebę zachowania ich w dotychczasowym środowisku. Dodatkowo w regionie w dalszym ciągu identyfikuje się niewystarczającą, w stosunku do potrzeb, liczbę miejsc w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej. Niewystarczający jest dostęp do usług społecznych i zdrowotnych zwłaszcza na obszarach wiejskich i oddalonych od głównych aglomeracji. Zgodnie z prognozą liczby osób oczekujących na uzyskanie pomocy w poszczególnych rodzajach placówek, nastąpi wzrost zapotrzebowania na uzyskanie wsparcia w mieszkaniach chronionych</p>

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet *	Uzasadnienie (streszczenie)
		<p>czy wspomaganych. Za priorytetowe należy zatem uznać wspieranie i prowadzenie działań mających na celu rozwój placówek świadczących usługi w społeczności lokalnej dla osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, a więc z poszanowaniem zasad indywidualizacji wsparcia, zapewnienia osobom kontroli nad swoim życiem i decyzjami, które ich dotyczą, pierwszeństwa indywidualnych potrzeb mieszkańców przed wymaganiami organizacyjnymi oraz zwiększenie liczby miejsc w mieszkaniach chronionych czy wspomaganych. Interwencja będzie skierowana do podmiotów publicznych.</p>
<p>4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych;</p>	<p>RSO4.5. Zapewnianie równego dostępu do opieki zdrowotnej i wspieranie odporności systemów opieki zdrowotnej, w tym podstawowej opieki zdrowotnej, oraz wspieranie przechodzenia od opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej</p>	<p>W regionie obserwuje się rosnącą dynamikę rozwoju chorób cywilizacyjnych, w szczególności cukrzycy oraz chorób onkologicznych przy jednoczesnym coraz częstszym występowaniu następstw chorób związanych z wiekiem. Do istotnych problemów zdrowotnych w regionie należą również choroby i zaburzenia psychiczne. W jednostkach psychiatrycznej opieki ambulatoryjnej w województwie śląskim utrzymuje się tendencja wzrostowa liczby osób podejmujących leczenie. Podstawowa opieka zdrowotna jest kluczową częścią każdego systemu ochrony zdrowia, w ramach której realizowana jest największa liczba świadczeń zdrowotnych. Dostępne dane wskazują, że istnieją różnice w regionie w dostępie do POZ i AOS. Niestety, różnice te nie są uzasadnione względami epidemiologicznymi. Zgodnie z Raportem "Podstawowa opieka zdrowotna w Polsce – diagnoza i projekty zmian" placówki świadczące ambulatoryjną opiekę zdrowotną (w tym POZ) nie</p>

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet *	Uzasadnienie (streszczenie)
		<p>są wystarczająco przystosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Konieczne jest zatem ukierunkowanie działań w POZ i AOS na zapewnienie istotnych cech opieki podstawowej tj. dostępności, ciągłości, kompleksowości i wszechstronności świadczeń, koordynacji, poprawy jakości oraz efektywności. Powinny przyczynić się także do bardziej równomiernego rozmieszczenia placówek opieki zdrowotnej w regionie. Proces cyfryzacji ochrony zdrowia został przyspieszony w związku z pandemią COVID-19. Wprowadzono m.in. możliwość udzielania świadczeń opieki zdrowotnej z zakresu POZ w warunkach ambulatoryjnych na odległość przy użyciu systemów teleinformatycznych lub systemów łączności, tj. teleporadę i telewizytę. Niemniej wymagany jest dalszy rozwój tego kierunku działań, szczególnie w zakresie przyspieszenia i wsparcia wdrażania EDM, w tym w praktykach POZ, jej wymiany między poszczególnymi szczeblami systemu opieki zdrowotnej oraz pełnego dostępu pacjenta do swojej dokumentacji medycznej. Prognozy demograficzne pokazują, że proces starzenia się społeczeństwa będzie się pogłębiał. Rosnąca liczba osób starszych w społeczeństwie spowoduje zwiększenie zapotrzebowania na świadczenia opieki długoterminowej, w tym środowiskowej, czy na liczbę miejsc w opiece paliatywnej i hospicyjnej. Interwencja będzie skierowana do podmiotów publicznych.</p>
<p>4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych;</p>	<p>RSO4.6. Wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i</p>	<p>Niniejszy cel odpowiada na wyzwania rozwojowe w zakresie zwiększenia roli wielokulturowego dziedzictwa regionu oraz aktywności sektorów</p>

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet *	Uzasadnienie (streszczenie)
	<p>innowacjach społecznych</p>	<p>kultury i turystyki w działaniach na rzecz transformacji społeczno-gospodarczej województwa, w kierunku nowoczesnego regionu przemysłowego. Niezbędne jest podjęcie działań mających na celu zmianę sposobu postrzegania regionu kojarzonego wciąż głównie z kopalniami, węglem i towarzyszącym mu przemysłem poprzez wykorzystanie potencjału obiektów poprzemysłowych w zakresie działań na rzecz rewitalizacji i zachowania dziedzictwa industrialnego i tradycji przemysłowych, które będą wspierać proces integracji społecznej oraz zachowania tożsamości regionalnej, kreując przy tym atrakcyjną ofertę kulturalną i turystyczną. Niezbędne jest podjęcie działań na rzecz poprawy efektywności, wielofunkcyjności oraz dostępności instytucji kultury o znaczeniu regionalnym, które służyć będą integracji społecznej, aktywizacji społecznej oraz rozwojowi kompetencji kreatywnych i interpersonalnych oraz włączeniu społecznemu. Równoczesne konieczne jest podjęcie działań na rzecz wdrożenia nowoczesnych, innowacyjnych form upowszechniania i promocji dziedzictwa m.in. industrialnego, które będzie sprzyjać rozwojowi branż kreatywnych, designu i przyczyniać się do tworzenia nowych, unikalnych marek regionalnych o dużym potencjale gospodarczym. Działania te przełożą się na tworzenie nowych miejsc pracy i zwiększenie atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej regionu. Zasadne jest wzmocnienie regionalnej oferty turystycznej, opartej na zasobach dziedzictwa kulturowego, naturalnego i bogactwie krajobrazu, jako obszaru o znacznym potencjale rozwoju i tworzenia miejsc pracy. Niezbędne jest</p>

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet *	Uzasadnienie (streszczenie)
		wspieranie projektów promujących zrównoważoną kulturę i turystykę oraz wprowadzających elementy zielonej infrastruktury, oszczędności zasobów, a także promujących ochronę przyrody w infrastrukturze kultury i dziedzictwa kulturowego.
4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych;	ESO4.1. Poprawa dostępu do zatrudnienia i działań aktywizujących dla wszystkich osób poszukujących pracy – w szczególności osób młodych, zwłaszcza poprzez wdrażanie gwarancji dla młodzieży – dla osób długotrwale bezrobotnych oraz grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, jak również dla osób biernych zawodowo, a także poprzez promowanie samozatrudnienia i ekonomii społecznej;	W związku ze zmniejszaniem się zasobów siły roboczej na rynku pracy kluczową rolę w najbliższych latach odgrywać będzie aktywiz. rezerw zasobów pracy z podkreśleniem osób młodych, dla których tematyka rynku pracy i satysfakcjonującego zatrudnienia wskazywana jest jako jedno z kluczowych wyzwań. Wsparcie będzie odpowiadało na zmieniającą się sytuację demograficzną i kurczenie się zasobów pracy, rozwój nowych technologii, robotyzację i automatyzację, przechodzenie na nowe modele gosp. (obiegu zamkniętego i niskoemisyjnej), rewolucję technologiczną w kierunku cyfryzacji. Zmiany te oraz długofalowe skutki COVID-19, skutki migracji przymusowej wywołanej rosyjską agresją na Ukrainę, wyzwania transformacyjne związane z odejściem od gospodarki opartej na przemyśle wydobywczym wymuszają na przedsiębiorstwach i pracownikach elastyczność w zakresie dostosowywania się do zmian. Wsparcie koncentrować się będzie również na promowaniu samozatrudnienia dla osób bezrobotnych lub poszukujących pracy poprzez zapewnienie środków finansowych na rozpoczęcie działalności gospodarczej, niezbędnych narzędzi i kompetencji do jej skutecznego prowadzenia. Zasadność udzielanego wsparcia potwierdza realizacja RPO WSL 2014-2020, tj. wsparcie dotyczące podejmowania działalności gospodarczej nie

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet *	Uzasadnienie (streszczenie)
		<p>zwiększało poziom zatrudnienia w przedsiębiorstwach zakładanych przy wykorzystaniu dotacji, jednakże samo umożliwienie uczestnikom założenia przedsiębiorstwa i zwiększenie jego przeżywalności generowało istotny efekt zatrudnieniowy. Powyższe czynniki determinują skalę migracji demograficznych i ekonomicznych, co oznacza, że zainteresowani będą potrzebować wsparcia podczas poszukiwania zatrudnienia lub dostępu do rzetelnych informacji nt. warunków życia i pracy w krajach UE/EFTA. Na polskim rynku pracy znajdują się także pracodawcy, którzy mają problem ze znalezieniem pracowników o określonych kwalif. lub/i komp., często nie mając wiedzy o bezpłatnej możliwości poszukiwania pracowników w innych państwach UE. przy pomocy sieci EURES. Zważywszy na potrzebę respektowania legislacji dot. osób korzystających z prawa do pracy w innym państwie członkowskim, kontynuowane będą działania sieci EURES w zakresie unijnego pośrednictwa pracy i informowania w zakresie warunków życia i pracy w UE/EFTA.</p>
<p>4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych;</p>	<p>ESO4.2. Modernizacja instytucji i służb rynków pracy celem oceny i przewidywania zapotrzebowania na umiejętności oraz zapewnienia terminowej i odpowiednio dopasowanej pomocy i wsparcia na rzecz dostosowania umiejętności i kwalifikacji zawodowych do potrzeb rynku pracy oraz na rzecz przepływów i mobilności na rynku pracy</p>	<p>Kryzys gospodarczy spowodowany przez pandemię COVID-19 wywołał zmiany na rynku pracy, w tym zwłaszcza wzrost bezrobocia. Zasadna w związku z powyższym będzie kontynuacja działań stabilizujących sytuację na rynku pracy z wykorzystaniem środków EFS+, które przyczynią się do redukcji skutków spowolnienia gospodarczego oraz ogólnej poprawy sytuacji na rynku pracy. Nieodzownym warunkiem realizacji działań w kierunku reagowania na poprawę zmiany sytuacji zawodowej osób</p>

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet *	Uzasadnienie (streszczenie)
		<p>pozostających bez zatrudnienia jest doskonalenie potencjału instytucji rynku pracy na poziomie lokalnym, regionalnym i krajowym. Pandemia COVID-19 pokazała, że niezbędne jest wypracowanie mechanizmów pozwalających instytucjom rynku pracy na szybkie i efektywne reagowanie w sytuacjach kryzysowych oraz silniejszą współpracę z pracodawcami. W związku z powyższym konieczna jest standaryzacja działań podejmowanych przez instytucje rynku pracy, profesjonalizacja kadr instytucji rynku pracy poprzez podniesienie kwalifikacji i kompetencji ich kluczowych pracowników, wyposażenie instytucji rynku pracy w zasoby informacyjne pozwalające zwiększyć efektywność ich funkcjonowania, zwiększenie zakresu i trafności oferty aktywizacyjnej, w szczególności wobec osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy. Ważnym aspektem jest również dalsze doskonalenie mechanizmów diagnozowania i prognozowania zapotrzebowania na kompetencje w gospodarce oraz zaangażowanie w ten proces partnerów społecznych. Działania instytucji rynku pracy powinny być dostosowywane do potrzeb regionalnego/lokalnego rynku pracy. Wsparcie w przedmiotowym zakresie będzie również skierowane do pracowników realizujących zadania sieci EURES, w tym doradców i asystentów EURES, zapewniając wsparcie pracodawcom w rekrutacji, a osobom poszukującym pracy pomocy w jej znalezieniu na terenie EU. Interwencja będzie skierowana do podmiotów publicznych.</p>
4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu	ESO4.3. Wspieranie zrównoważonego pod względem płci uczestnictwa w rynku pracy,	Aktywność zawodowa kobiet w województwie śląskim jest wciąż niższa w porównaniu z

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet *	Uzasadnienie (streszczenie)
i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych;	równych warunków pracy oraz lepszej równowagi między życiem zawodowym a prywatnym, w tym poprzez dostęp do przystępnej cenowo opieki nad dziećmi i osobami wymagającymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu	mężczyznami (45,8% pracujących osób to kobiety). Bariery równości płci wciąż obecne na rynku pracy to m.in.: jego segregacja pozioma i pionowa, stereotypy i uprzedzenia osłabiające pozycję kobiet, ograniczony dostęp kobiet do stanowisk i procesów decyzyjnych, niska dostępność elastycznych form zatrudnienia i innych rozwiązań zapewniających work-life balance (WLB), dyskryminacja wielokrotna. To wciąż kobiety częściej pełnią role opiekuńcze, co przekłada się na postrzeganie ich przez pracodawców, otoczenie i je same jako mniej atrakcyjnych pracowników w porównaniu z mężczyznami. Konieczne jest zatem podjęcie działań eliminujących te bariery, ułatwiających WLB i tym samym poprawiających sytuację kobiet na rynku pracy.
4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych;	ESO4.4. Wspieranie dostosowania pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian, wspieranie aktywnego i zdrowego starzenia się oraz zdrowego i dobrze dostosowanego środowiska pracy, które uwzględnia zagrożenia dla zdrowia	Województwo śląskie jest jednym z wiodących w kraju w zakresie atrakcyjności dla inwestorów, od lat zajmuje pierwsze miejsce w rankingu Instytutu Badań nad Gospodarką Rynkową (najwyższa atrakcyjność dla działalności przemysłowej i usługowej i wysoka dla działalności zaawansowanej technologicznie). Istotne jest również, że ponad połowa pracujących w regionie zatrudniona była w przedsiębiorstwach sektora usług (57,8%), dalej w sektorze przemysłowym (blisko 40%) oraz rolnictwie (2,3%). Struktura ta w długim okresie czasu utrzymuje się na podobnym poziomie, a transfery pomiędzy sektorami są niewielkie. Istotnym zjawiskiem w regionie jest również dynamiczny rozwój sektora nowoczesnych usług biznesowych (BPO/SSC/ITO). W celu utrzymania dotychczasowej pozycji rynkowej, konieczna jest kontynuacja dalszego wspierania

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet *	Uzasadnienie (streszczenie)
		<p>usług rozwojowych w kierunku podnoszenia kompetencji i kwalifikacji kadr, a także wykorzystanie programów wsparcia o charakterze outplacementu. Jednym z wyzwań jest przeciwdziałanie zagrożeniom zdrowotnym w miejscu pracy. Uwarunkowania pojawiające się w związku z sytuacją epidemiczną w kraju i na świecie, wyrażone w postaci nowych zagrożeń związanych z sytuacją zdrowotną oraz pogorszeniem sytuacji gospodarczej podkreślają wagę wsparcia obszaru zdrowia i niezbędne działania. Celem ich ma być poprawa jakości i dostępu do usług zdrowotnych, tym bardziej że w efekcie kryzysu, oprócz wzrostu w regionie bezrobocia, pogarsza się sytuacja w służbie zdrowia. Zważywszy na powyższe oraz słabości regionu dotyczące złego stanu zdrowotnego mieszkańców, słabo rozwiniętego systemu profilaktyki zdrowotnej, braku systemowych działań w obszarze promocji aktywnego i zdrowego stylu życia, koniecznym jest kontynuowanie wsparcia, aby móc zapewnić mieszkańcom regionu odpowiednią profilaktykę i opiekę medyczną w tym zakresie, podkreślając potrzebę realizacji działań ułatwiających powrót do pracy.</p>
<p>4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych;</p>	<p>ESO4.6. Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności</p>	<p>Dostępność i wysoka efektywność kształcenia, począwszy od przedszkola jest kluczowa dla budowania potencjału i umiejętności społeczeństwa. Aby w pełni wykorzystać potencjał zasobu ludzkiego regionu, edukacja musi sprostać indywidualnym potrzebom i deficytom dzieci, a będzie to możliwe poprzez budowanie szerokiego katalogu usług dla dzieci i młodzieży przez</p>

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet *	Uzasadnienie (streszczenie)
	<p>edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami</p>	<p>dostępne placówki edukacyjne, w tym z uzupełniającym wsparciem postaw prozdrowotnych jako skutków pandemii COVID-19. Edukacja przedszkolna, jako podstawowa dla dalszego procesu kształcenia, koncentruje się na podnoszeniu jakości i poszerzaniu oferty usług, a tworzenie nowych miejsc przedszkolnych wspierane będzie wyłącznie na obszarach o niższej dostępności do edukacji, w szczeg. na obszarach wiejskich. Realizowane będzie kompleksowe, bezpośrednie wsparcie uczniów i szkół kształcenia ogól. i zawod. (branż. i tech.) obejmujące rozwój kompetencji kluczowych, uniwersalnych, tworzenie warunków zbliżonych do rzeczywistego środowiska pracy Konieczne jest bardziej efektywne kształtowanie procesu kształcenia do zmieniających się potrzeb gospod., co wymaga intensywniejszego rozwijania współpracy szkół z otoczeniem, zwłaszcza z pracodawcami (m.in. poprzez praktyki i staże), podnoszenia umiejętności oraz dodatkowych kwalifikacji zawodowych w celu wzmacniania zdolności do zatrudnienia. W tym kontekście kluczowe jest doskonalenie umiejętności i kompetencji zawodowych nauczycieli zawodu i instruktorów praktycznej nauki zawodu, ale też pozostałej kadry systemu oświaty, na której opiera się efektywność i skuteczność współczesnego systemu edukacji, zdolnego odpowiedzieć wyzwaniom i potrzebom gospodarczym. Właściwy wybór ścieżki kształcenia ma również wpływ na użyteczność zasobów ludzkich dla rynku pracy, dlatego wspierane będzie również wysokiej jakości, powszechne doradztwo eduk.-zaw. dla uczniów. Wsparcie przeznaczone będzie również na</p>

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet *	Uzasadnienie (streszczenie)
		<p>rozwijanie kompetencji, umiejętności, w tym zwłaszcza zielonych oraz uzdolnień i zainteresowań uczniów poza edukacją formalną. Wspierane będą w tym celu także edukacyjne inicjatywy oddolne społeczności lokalnych wynikające z Lokalnych Strategii Rozwoju, z wykorzystaniem RLKS jako narzędzia wpisującego się w lokalne potrzeby, zwłaszcza małych, wiejskich społeczności.</p>
<p>4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych;</p>	<p>ESO4.7. Wspieranie uczenia się przez całe życie, w szczególności elastycznych możliwości podnoszenia i zmiany kwalifikacji dla wszystkich, z uwzględnieniem umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, lepsze przewidywanie zmian i zapotrzebowania na nowe umiejętności na podstawie potrzeb rynku pracy, ułatwianie zmian ścieżki kariery zawodowej i wspieranie mobilności zawodowej</p>	<p>W dobie globalnych zmian i zmieniających się potrzeb rynku pracy konieczne są podnoszenie, zmiana kwalifikacji/kompetencji, z uwzględnieniem kompetencji przyszłości, umożliwiających operowanie technologiami cyfrowymi i współpracę ze zautomatyzowanymi systemami i maszynami wykorzystującymi sztuczną inteligencję (AI) oraz dostosowanych do potrzeb zielonej gospodarki. Współczesny rynek pracy wymaga również posiadania kompetencji społecznych, wyższych kompetencji poznawczych, jak również w zakresie zarządzania ludźmi, zdolności negocjacyjnych, elastyczności poznawczej, rozwiązywania złożonych problemów, krytycznego myślenia, kreatywności. Dodatkowo utrzymującą się na przestrzeni ostatnich 5 lat tendencją w regionie jest trudność w znalezieniu wykwalifikowanych pracowników fizycznych w zawodach tradycyjnych. W związku z tym jednym z najważniejszych wyzwań jest podniesienie poziomu uczestnictwa osób dorosłych w kształceniu, poprzez zwiększenie jakości i dostępu do oferty kształcenia ustawicznego, także w kontekście potrzeb lokalnych rynków pracy oraz promocja uczenia się przez całe życie. W 2020 r.</p>

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet *	Uzasadnienie (streszczenie)
		<p>3,4% mieszkańców województwa śląskiego w wieku 25-64 lat uczestniczyło w kształceniu ustawicznym, co było wynikiem niższym od średniej dla kraju (3,7 %). Konieczne są działania wspierające rozwój lokalnych inicjatyw na rzecz kształcenia osób dorosłych, których celem będzie aktywizowanie dorosłych i społeczności lokalnych na rzecz rozwoju umiejętności stanowiących podstawę dla uczenia się przez całe życie (LLL), przydatnych do poruszania się na rynku pracy, dla rozwoju osobistego i rozwoju wspólnot, poprzez dotarcie z ofertami edukacyjnymi, realizowanych także z wykorzystaniem narzędzia RLKS.</p>
<p>4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych;</p>	<p>ESO4.8. Wspieranie aktywnego włączenia społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji</p>	<p>Mimo pozytywnych zmian w województwie śląskim liczebność populacji niezatrudnionych osób z niepełnosprawnościami zmniejsza się wolniej niż osób niezatrudnionych ogółem, a świadczenie usług aktywizacji społeczno-zawodowej nadal stanowi wyzwanie. Do grupy osób biernych zawodowo potrzebujących większego wsparcia w zakresie aktywizacji społ. lub zaw. a zarazem stosunkowo licznych, należą przede wszystkim: osoby doświadczające zaburzeń psychicznych, niepełnosprawności lub długotrwałej choroby, osoby (przede wszystkim kobiety) opiekujące się niepełnosprawnymi lub chorymi członkami rodziny albo dziećmi (w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych), osoby uzależnione (w tym od alkoholu, substancji psychoaktywnych, uzależnienia behawioralne) osoby doświadczające przemocy w rodzinie (przede wszystkim kobiety). W porównaniu do 2018 r. liczba jednostek reintegracji społeczno-zawodowej zwiększyła się o 9, co wynikało z zapotrzebowania. Realizowane</p>

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet *	Uzasadnienie (streszczenie)
		<p>będzie wsparcie rozwoju ekonomii społecznej w regionie, wsparcie OzN i ich rodzin w zakresie aktywizacji i poprawy szans na zatrudnienie (w szczególności w ZAZ i WTZ), oraz wsparcie aktywizacyjne osób biernych zawodowo, w szczególności należących do grup zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym nakierowane na aktywizację społ.-zaw., wykorzystującą instrumenty aktywizacji społecznej, zawodowej, edukacyjnej i zdrowotnej (w szczególności w CIS i KIS). Oczekiwanym rezultatem podejmowanych działań będzie wzrost współczynnika aktywności zawodowej i uczestnictwa w życiu społecznym osób znajdujących się w trudnej sytuacji, zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym i poprawa sytuacji osób z niepełnosprawnościami na rynku pracy i w zakresie dostępności do dóbr i usług. Podmioty działające w sektorze ekonomii społecznej odpowiadają na potrzebę zatrudniania osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji życiowej, zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Rozwój ekonomii społecznej i solidarnej opierać będzie się o utworzenie i początkowe utrzymanie (12m) nowych miejsc w PS i PES, wsparcie PS za pomocą BUR oraz wsparcie indywidualnego procesu reintegracji.</p>
<p>4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych;</p>	<p>ESO4.9. Wspieranie integracji społeczno-gospodarczej obywateli państw trzecich, w tym migrantów</p>	<p>Spadek liczby ludności w Polsce, jak również w województwie śląskim spowodowany jest różnymi czynnikami, jednak w szczeg. jest to utrzymujący się ujemny przyrost naturalny, jak i bardzo duży odpływ migracyjny ludności. Skumulowane za okres 2005-2018 saldo migracji osób w wieku</p>

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet *	Uzasadnienie (streszczenie)
		<p>produkcyjnym (osoby z tej grupy wiekowej stanowią zdecydowaną większość migrantów), które zdecydowały się na migrację zagraniczną na pobyt stały, wyniosło w województwie śląskim ponad 40 tys. osób. Był to zdecydowanie największy odpływ ludności spośród wszystkich województw. Należy jednak podkreślić, że zjawisku temu towarzyszy równoległe silny trend imigracyjny związany z napływem pracowników z Europy Wschodniej, w szczególności z Ukrainy, nasilający się od 2016 roku. W styczniu 2019 roku przebywało w Polsce już 1,27 mln obywateli Ukrainy. Stanowili oni 3,5% ludności Polski (w lutym 2018 roku pracodawcy z woj.śląsk. zatrudniali 40,4 tys. obywateli Ukrainy). Od 24.02.2022 r., czyli od początku agresji Rosji na Ukrainę, granicę polsko – ukraińską przekroczyło ponad 6,44 mln uchodźców z Ukrainy [1], z czego znaczna część osób znalazła schronienie w woj. śląsk. Trudno oszacować dokładną liczbę osób przebywających w regionie, niemniej pomoc świadczą instytucje publiczne, przedsiębiorcy oraz osoby prywatne. Atutem w procesie integracji społecznej ludności pochodzenia ukraińskiego jest niewątpliwie bliskość geograficzna oraz podobieństwo kulturowe. Pod względem ekonomicznym pobyt czasowy migrantów jest korzystny dla gospodarki kraju - sprzyja wzrostowi konsumpcji i przyspiesza wzrost gospodarczy. Z kolei stały pobyt skutkuje sprowadzeniem rodziny, co oznacza dodatkowy zasób osób do pracy, który przekłada się na wzrost dochodów budżetu państwa. Stworzenie warunków do stałego osiedlania się wymaga jednak kompleksowej polityki migracyjnej, w tym dalszej liberalizacji przepisów</p>

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet *	Uzasadnienie (streszczenie)
		<p>prawa w tym zakresie. W celu mitygowania skutków depopulacji regionu należy podjąć działania mające na celu ułatwienia w podejmowaniu zatrudnienia pracowników z państw trzecich, migrantów tak, aby zapewnić kadry kluczowe dla rozwoju woj. Komplementarnym działaniem będzie zapewnienie wsparcia na rzecz integracji społeczności marginalizowanych ze środowiskiem lokalnym. [1] Źródło Straż Graniczna: Uchodźcy z Ukrainy w Polsce liczba</p>
<p>4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych;</p>	<p>ESO4.11. Zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej</p>	<p>Województwo Śląskie jako jeden z najbardziej obciążonych demograficznie regionów europejskich nadal stoi przed wyzwaniem związanym z zapewnieniem pożądanego poziomu warunków i jakości życia mieszkańców, w szczególności osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym i ich otoczenia, przy zachowaniu koncepcji dobra wspólnego, która stawia w punkcie centralnym zaspokojenie istotnych potrzeb życiowych każdego człowieka. Wyrównywanie dysproporcji w szeroko definiowanym poziomie życia oraz eliminowanie zjawisk związanych z wykluczeniem społecznym stanowi również priorytet polityki społecznej państw UE. W związku z powyższym w ramach celu szczegółowego realizowane będzie wsparcie na rzecz zwiększenia dostępności do usług społecznych i zdrowotnych w formie zdeinstytucjonalizowanej, wdrażanie standardów opieki w obszarze ochrony zdrowia, wsparcie usług opieki długoterminowej. Wsparciem objęte zostaną grupy szczególnie narażone na wykluczenie społeczne i ubóstwo, zwłaszcza seniorzy i osoby z niepełnosprawnościami oraz opiekunowie tych</p>

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet *	Uzasadnienie (streszczenie)
		osób. Na podstawie badania własnego zidentyfikowano kluczowe potrzeby w zakresie wsparcia seniorów poprzez usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, w tym specjalistyczne oraz opiekę wytechnieniową. Zgodnie z przygotowywanym planem DI w regionie przewiduje się rozwój mieszkalnictwa z koszykiem usług. COVID-19 dobitnie unaoczniał i uświadomił społeczeństwu zależności zdrowia i rozwoju społeczno-gospodarczego, a konsekwencje jego wystąpienia w sposób szczególny dotknęły placówki całodobowego pobytu o znacznej liczbie mieszkańców. W celu ograniczenia ryzyka w przyszłości należy kierunkować wsparcie na zdeinstytucjonalizowanie opieki, a osoby potrzebujące wsparcia w codziennym funkcjonowaniu przebywające w środowisku powinny mieć możliwość skorzystania z pomocy bliskich, sąsiadów, pracowników socjalnych czy wolontariuszy w codziennych czynnościach.
4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych;	ESO4.12. Promowanie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci	Dzieci i młodzież są jedną z najbardziej narażonych na marginalizację i ubóstwo grup społecznych. Wsparcie rodziny i dzieci, zwłaszcza dzieci z niepełnosprawnościami i przebywających w pieczy zastępczej stanowi istotne wyzwanie dla regionu. Izolacja społeczna spowodowana pandemią dotknęła przede wszystkim dzieci i młodzież. Nastąpił bezprecedensowy wzrost zapotrzebowania na pomoc psychologiczną oraz potrzeba zintensyfikowania działań na rzecz wsparcia w środowisku jako prewencyjnego oraz wspierającego proces wychowawczy. Niezbędnym elementem wsparcia rodziny w prawidłowym jej funkcjonowaniu są działania dla dzieci i młodzieży,

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet *	Uzasadnienie (streszczenie)
		<p>takie jak: streetworking, mediacje, terapie, asystentura rodzinna, placówki wsparcia dziennego, pomoc psychologiczna czy wsparcie w zakresie usamodzielniania. W zakresie przeciwdziałania przemocy wdrożone zostaną działania z zakresu interwencji kryzysowej. Konieczna jest też realizacja Strategii na rzecz równouprawnienia płci na lata 2020-2025. Istotnym problemem jest również pomoc osobom w kryzysie bezdomności i zagrożonym wykluczeniem mieszkaniowym, która wymaga zastosowania interdyscyplinarnego podejścia, z uwzględnieniem wypracowanych modeli (np. Najpierw Mieszkanie). Wspierane będą inicjatywy oddolne realizowane w celu wzmocnienia integracji w społecznościach lokalnych i rozwiązywaniu problemów, w tym z uwzględnieniem RLKS jako narzędzia wpisującego się w lokalne potrzeby, zwłaszcza małych, wiejskich społeczności. W celu rozwoju społeczeństwa obywatelskiego planuje się objąć wsparciem podmioty trzeciego sektora w zakresie budowania ich potencjału służącego do skutecznych realizacji założeń EFS+.</p> <p>Zidentyfikowanym obszarem problemowym wyodrębnionym jako działanie jest również wsparcie społeczności mniejszościowych, marginalizowanych, w tym społeczności romskich, które będzie koncentrować się na wsparciu całego środowiska romskiego szerokim katalogiem dostępnych narzędzi, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb kobiet romskich, dzieci, seniorów, aktywizacji zawodowej, wsparcia edukacyjnego oraz wyrównywania szans i niedyskryminacji, wraz z integracją ze społecznością większościową.</p>

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet *	Uzasadnienie (streszczenie)
<p>5. Europa bliższa obywatelom dzięki wspieraniu zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju wszystkich rodzajów terytoriów i inicjatyw lokalnych.</p>	<p>RSO5.1. Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich</p>	<p>Województwo Śląskie od 2000 r. opiera swoją politykę rozwojową na 4 obszarach funkcjonalnych subregionów, stanowiących zgodnie z SRW miejskie obszary funkcjonalne (MOF). Interwencja dla MOF jest zaprogramowana dla obszaru całego regionu, ponieważ obszary te w całości pokrywają województwo śląskie. Każdy instrument zaplanowany w FESL jest uzupełnieniem i wzmocnieniem interwencji ZIT, a tym samym zapewnia spójność z regionalnymi/krajowymi dokumentami sektorowymi. Celem jest wzmocnienie powiązań gospodarczych, społecznych i wykorzystanie endogenicznych potencjałów rozwojowych subregionów. Region posiada duże doświadczenie we wdrażaniu podejścia terytorialnego (w latach 2014-2020 ok. 32% alokacji było wdrażane za pomocą instrumentów ZIT/RIT). Wnioski z jego realizacji wskazują, iż zasadna jest jego kontynuacja z naciskiem na wzmocnienie funkcji integracyjnych i koordynacyjnych podmiotów reprezentujących samorządy lokalne, realizacji bardziej zintegrowanych przedsięwzięć rozwojowych o wymiarze ponadlokalnym. Niezbędne jest wzmocnienie współpracy, nacisk na zrównoważony model rozwoju, koordynacja działań, w szczególności na rzecz dążenia do neutralności klimatycznej, zrównoważonej mobilności, ochrony zasobów i zapewnienia odporności na wyzwania środowiskowe i klimatyczne. Ważnym obszarem zintegrowanych działań będzie zrównoważone wykorzystanie potencjałów kulturowego, naturalnego i turystycznego, które stanowią istotny czynnik</p>

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet *	Uzasadnienie (streszczenie)
		<p>rozwojowy, spajający potrzeby i działania samorządów lokalnych, podejmowane już obecnie w ramach współpracy w obszarach funkcjonalnych subregionów. Działania w ramach CP 5 (i) będą uzupełnione o wybrane działania w innych realizowane w sposób zintegrowany w ramach instrumentu ZIT w oparciu o strategię terytorialną (CP 2, FST). Cel odpowiada również na ogromnej skali potrzeby rewitalizacji przestrzeni miejskich, będące z jednej strony konsekwencją wysokiego poziomu urbanizacji, a z drugiej skutkiem społecznej i gospodarczej transformacji miast, zwłaszcza przemysłowych. W województwie znaczący odsetek gmin posiada LPR lub GPR (126 programów obejmujących 75% gmin), co potwierdza konieczności prowadzenia działań rewitalizacyjnych. Interwencja będzie skierowana do podmiotów publicznych, jak i przedsiębiorstw.</p>
<p>5. Europa bliższa obywatelom dzięki wspieraniu zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju wszystkich rodzajów terytoriów i inicjatyw lokalnych.</p>	<p>RSO5.2. Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego na poziomie lokalnym, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach innych niż miejskie</p>	<p>Niniejszy cel odpowiada na zdiagnozowane potrzeby w zakresie kompleksowego wsparcia rewitalizacji i odnowy obszarów wiejskich (jako Obszarów Strategicznej Interwencji (OSI) wynikających ze SRW). Obszary te cechują się znacznym zróżnicowaniem funkcji obejmującym zarówno funkcje rolnicze jak i pozarolnicze, co wynika ze specyfiki sieci osadniczej i profilu gospodarczego regionu. W regionie występują również gminy wiejskie, gdzie znaczny procent obszaru został zdegradowany i przekształcony w skutek eksploatacji górniczej. Wiele z terenów rolniczych utraciło swe funkcje poprzez ulokowanie na nich bądź w pobliżu działalności wydobywczej. Część obszarów wiejskich, zwłaszcza na obszarach o niższej atrakcyjności</p>

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet *	Uzasadnienie (streszczenie)
		<p>gospodarczej, czy gorszej dostępności komunikacyjnej, ulega postępującej depopulacji i degradacji społecznej i infrastrukturalnej. Niezbędne jest podjęcie działań na rzecz kompleksowej rewitalizacji obszarów wiejskich borykających się ze szczególnymi problemami społecznymi, gospodarczymi, przestrzennymi i środowiskowymi celem ograniczenia ich dalszej degradacji i peryferyzacji rozwojowej. Działania rewitalizacyjne powinny promować model zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich z szerokim wykorzystaniem rozwiązań niskoemisyjnych, zasobooszczędnych, ekologicznej mobilności, zielonej infrastruktury. Jednocześnie, niezbędne jest wsparcie potencjału instytucjonalnego gmin wiejskich do prowadzenia działań rewitalizacyjnych poprzez wsparcie merytoryczne w działaniach planistycznych, prowadzeniu aktywnego procesu partycypacji społecznej oraz monitorowaniu procesów rewitalizacji. Interwencja będzie realizowana w oparciu o Gminne Programy Rewitalizacji w spójności z innymi działaniami na obszarach wiejskich, zwłaszcza w ramach wspólnej polityki rolnej i rybackiej.</p>
<p>8. Umożliwienie regionom i ludności łagodzenia wpływających na społeczeństwo, zatrudnienie, gospodarkę i środowisko skutków transformacji w kierunku osiągnięcia celów Unii na rok 2030 w dziedzinie energii i klimatu oraz w kierunku neutralnej dla klimatu gospodarki Unii do roku 2050 w oparciu o porozumienie paryskie</p>	<p>JSO8.1. Umożliwienie regionom i ludności łagodzenia wpływających na społeczeństwo, zatrudnienie, gospodarkę i środowisko skutków transformacji w kierunku osiągnięcia celów Unii na rok 2030 w dziedzinie energii i klimatu oraz w kierunku neutralnej dla klimatu gospodarki Unii do roku 2050 w oparciu o porozumienie paryskie</p>	<p>Konieczne jest podjęcie działań na rzecz przyspieszenia i wzmocnienia rozwoju technologicznego w wiodących branżach gospodarki regionalnej, w szczególności związanych z zieloną i cyfrową transformacją, które pozwolą na wypełnienie luki po branżach schyłkowych, a jednocześnie przyczynią się do kreowania nowych przewag konkurencyjnych. Jednocześnie, niezbędna jest dywersyfikacja</p>

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet *	Uzasadnienie (streszczenie)
		<p>działalności przedsiębiorstw, w tym innych niż MŚP, która pozwoli na utrzymanie miejsc pracy i lokalnego potencjału gospodarczego. Koniecznym jest podjęcie działań na rzecz wzmocnienia przedsiębiorczości na poziomie lokalnym, celem tworzenia alternatyw rozwojowych, zwłaszcza poza dużymi ośrodkami miejskimi oraz tworzenia nowych miejsc pracy, w tym samozatrudnienia, jak również utrzymania zatrudnienia u pracodawców przechodzących zmiany restrukturyzacyjne. Niezbędne jest podjęcie działań na rzecz podniesienia i zmiany kwalifikacji osób odchodzących z górnictwa, branż okołogórnicznych, energetyki konwencjonalnej oraz wsparcie systemowe służb zatrudnienia celem zmian na rynku pracy. Działania te będą uzupełnione o wsparcie kształcenia zawodowego oraz ustawicznego, jako niezbędnego elementu zapewnienia dobrej jakości kadr dla zmieniającej się gospodarki. Wsparciem należy objąć osoby i społeczności najbardziej dotknięte procesem transformacji, aby zminimalizować ryzyko degradacji i wykluczenia społecznego oraz wzmocnić społeczności lokalne w radzeniu sobie z wyzwaniem transformacji. Działania te powinny być realizowane w procesie oddolnym z szerokim zaangażowaniem partnerów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie. Zasadne jest wzmocnienie zaangażowania w proces transformacji na poziomie lokalnym m.in. poprzez rozwój energetyki prosumenckiej i samowystarczalności energetycznej, sprzyjającej budowaniu świadomości ekologicznej i faktycznej partycypacji w tym procesie. Niezbędne jest także przywrócenie walorów i ponowne</p>

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet *	Uzasadnienie (streszczenie)
		zagospodarowanie powierzchni zdegradowanych terenów pogórnich i przemysłowych, często zlokalizowanych w centrach miast, jak również dzielnic zlokalizowanych w pobliżu kopalń i zakładów, na rzecz przywrócenia ich do obiegu gospodarczego i społecznego oraz zapobiegania ich dalszej degradacji, jak również wykluczeniu społecznemu.

* Odrębne priorytety zgodnie z rozporządzeniem w sprawie EFS+

2. Priorytety

Podstawa prawna: art. 22 ust. 2 i art. 22 ust. 3 lit. c) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

2.1. Priorytety inne niż pomoc techniczna

2.1.1. Priorytet: I. Fundusze Europejskie na inteligentny rozwój

2.1.1.1. Cel szczegółowy: RSO1.1. Rozwijanie i wzmacnianie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii (EFRR)

2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Interwencja oferowana ze środków EFRR obejmować będzie wsparcie przedsięwzięć przyczyniających się do podnoszenia innowacyjności regionu poprzez poprawę jakości infrastruktury badawczej w organizacjach badawczych. Wsparcie obejmować będzie **budowę nowej oraz modernizację istniejącej/dostosowanie infrastruktury badawczej wraz z zakupem i montażem aparatury i urządzeń laboratoryjnych** w organizacjach badawczych. W ramach interwencji dopuszcza się również zakup i montaż narzędzi IT. Wsparciem objęte zostaną inwestycje niezbędne do realizacji agend badawczych obejmujących Regionalne Inteligentne Specjalizacje oraz obszary badawcze zidentyfikowane w ramach Procesu Przedsiębiorczego Odkrywania prowadzonego w województwie śląskim. Uzupełniająco, jako element każdego projektu dopuszcza się wsparcie na **podnoszenie kompetencji pracowników** organizacji badawczych zaangażowanych w realizację regionalnych agend badawczych. Wsparta infrastruktura badawcza wykorzystywana będzie, w szczególności w działalności gospodarczej. Wsparte przedsięwzięcia przyczynią się do wzrostu współpracy organizacji badawczej z przedsiębiorstwami.

Warunkiem realizacji projektu dotyczącego publicznej infrastruktury organizacji badawczych jest, że projekt służy realizacji agendy badawczej, której zakres jest zgodny z regionalną inteligentną specjalizacją i został zaopiniowany przez ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego oraz ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki na warunkach i w trybie określonym w Umowie Partnerstwa.

Wsparcie zostanie również przeznaczone na nawiązywanie współpracy pomiędzy przedsiębiorstwem a otoczeniem naukowym mającym na celu **zawiązanie konsorcjum przemysłowo-naukowego, opracowanie agendy badawczej konsorcjum, realizację agendy badawczej poprzez przeprowadzenie prac badawczo-rozwojowych wraz z komercjalizacją poprzez wdrożenie**. Wsparcie obejmować będzie również uzyskanie ochrony własności intelektualnej na rezultaty będące wynikiem prac badawczych. Uzupełniająco, jako element każdego projektu dopuszcza się wsparcie na **podnoszenie kompetencji pracowników** przedsiębiorstwa oraz konsorcjantów zaangażowanych w realizację agendy badawczej.

Przerwanie realizacji projektu badawczego oraz rezygnacja z komercjalizacji poprzez wdrożenie wyników prac B+R nie będzie skutkowało zwrotem środków wyłącznie w przypadku, gdy w trakcie realizacji prac B+R lub po ich zakończeniu beneficjent wykaże, że wdrożenie nie jest możliwe ze względów technicznych i/lub ze względu na brak lub niską wartość merytoryczną wyników dotychczas przeprowadzonych prac B+R bądź też nie jest uzasadnione ze względów ekonomicznych.

Wsparcie zostanie przeznaczone na **realizację prac badawczo-rozwojowych przedsiębiorstwa (z wyłączeniem badań podstawowych)**, w szczególności w przedsiębiorstwach zaliczanych do MŚP, ale również w przedsiębiorstwach spoza sektora MŚP, **wraz z możliwością komercjalizacji poprzez wdrożenie**. Uzupełniająco wsparcie obejmować będzie również prace przedwdrożeniowe oraz uzyskanie ochrony własności intelektualnej na rezultaty będące wynikiem prac badawczo-rozwojowych. W ramach interwencji dopuszcza się również **tworzenie lub rozwój zaplecza badawczo-rozwojowego w przedsiębiorstwach**. Ponadto, jako element każdego projektu dopuszcza się wsparcie na **podnoszenie kompetencji pracowników** przedsiębiorstwa.

W ramach celu szczegółowym 1.1 o wsparcie ubiegać mogą się również duże przedsiębiorstwa, których w regionie jest 535 firm (stan na 2021 r.) co stanowi 12,54% dużych firm w kraju. Tradycje przemysłowe regionu oraz liczba dużych przedsiębiorstw sprawiają, że należy przeznaczyć środki finansowe na projekty B+R+I realizowane przez duże przedsiębiorstwa. Duże przedsiębiorstwa oraz spółki o średniej kapitalizacji realizujące projekt B+R+I zobowiązane będą do współpracy z MŚP.

Interwencja oferowana dla przedsiębiorstw będzie miała charakter modułowy, dzięki czemu Beneficjent będzie mógł wybrać wsparcie adekwatne do swoich potrzeb, możliwości i doświadczenia. W ramach wsparcia modułowego beneficjent będzie mógł uzyskać dofinansowanie do prac B+R, infrastruktury B+R lub komercjalizacji wyników badań. W ramach wniosku o dofinansowanie beneficjent ma obowiązek wybrać co najmniej 1 z powyższych modułów. Beneficjent będzie miał możliwość dobrania również dodatkowego modułu adekwatnego do swoich potrzeb. Planowane dodatkowe moduły dotyczą cyfryzacji procesów badawczych w firmie, podnoszenia kompetencji pracowników oraz uzyskanie ochrony własności intelektualnej na rezultaty będące wynikiem prac B+R.

Uzyskanie ochrony własności intelektualnej możliwe jest wyłącznie w połączeniu z realizacją prac badawczo-rozwojowych.

Wsparcie zostanie przeznaczone również na sfinansowanie **usług proinnowacyjnych świadczonych dla przedsiębiorców (np. w formie bonów/voucherów)** przez organizacje badawcze, Instytucje Otoczenia Biznesu lub Ośrodki Innowacji. Świadczone usługi dotyczyć mogą między innymi wsparcia w zakresie prowadzenia prac badawczo-rozwojowych, wdrażania innowacji jak również przeprowadzenia procesu transformacji cyfrowej. Wsparcie oferowane będzie przez podmioty posiadające akredytację regionalną i/lub krajową.

W ramach powyższego celu szczegółowego wsparciem objęte zostaną prace badawcze na rzecz aktualizacji i rozwoju Regionalnych Inteligentnych Specjalizacji Województwa Śląskiego oraz zaktualizowanych w Procesie Przedsiębiorczego Odkrywania, zarządzania i wdrażania regionalnego ekosystemu

innowacji, sieciowania i nawiązywania współpracy między aktorami ekosystemu innowacji województwa śląskiego. Wsparcie obejmować będzie również funkcjonowanie oraz dalszy rozwój Sieci Regionalnych Obserwatoriów Specjalistycznych.

Projekty realizowane w ramach powyższego celu szczegółowego muszą być zgodne z obszarami istniejących Regionalnych Inteligentnych Specjalizacji oraz zaktualizowanych w Procesie Przedsiębiorczego Odkrywania.

We wszystkich projektach, w których będzie to zasadne i możliwe zostaną zastosowane rozwiązania w zakresie obiegu cyrkularnego (w tym efektywności energetycznej i użycia energii ze źródeł odnawialnych), jak również elementy sprzyjające adaptacji do zmian klimatu (w szczególności zielona i niebieska infrastruktura).

W ramach przedmiotowego celu szczegółowego wspierane będą wyłącznie działania zgodne z zasadą DNSH (art. 17 rozporządzenia (UE) 2020/852), dla której przeprowadzono ocenę zgodności, ujętą w strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko programu FE SL 2021-2027.

Preferowana będzie również realizacja zielonych zamówień publicznych w oparciu o opracowane przez KE wspólne kryteria możliwe do stosowania w państwach członkowskich Unii.

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Odbiorcami rezultatów projektów będą przede wszystkim naukowcy, studenci, przedsiębiorcy, konsumenci oraz organizacje prowadzące badania i upowszechniające wiedzę.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

Infrastruktura badawcza będąca przedmiotem wsparcia w tym CS będzie podlegać standardom dostępności. Budowa nowej infr. oraz dostosowanie i modernizacja już istniejącej będą przebiegać zgodnie z zasadami uniwersalnego projektowania, a tam, gdzie nie będzie możliwe ich pełne zastosowanie, zostaną wprowadzenia usprawnienia eliminujące bariery funkcjonalne. Pozytywny wpływ na zasadę niedyskryminacji, w tym dostępności dla OzN będzie kryterium dostępu warunkującym otrzymanie dofinansowania.

W przypadku projektów, w których występował będzie produkt neutralny pod względem zasady równości szans i niedyskryminacji, zasada ta zostanie zapewniona na poziomie zarządzania projektem i dostępności cyfrowej dokumentacji projektowej publikowanej na stronach zgodnych z WCAG, nawet w przypadku braku kwalifikowalności takich wydatków w projekcie.

Projekty będą oceniane pod kątem spełniania zasady równości KiM, zgodnie z Wytocznymi równościowymi.

Biorąc pod uwagę wyniki badań obrazujące ograniczenia aktywności kobiet w obszarze badań i rozwoju, w celu zwiększenia tej aktywności planuje się zastosowanie kryterium premiującego związanego z zapewnieniem procentowego udziału kobiet w (dopuszczonym uzupełniająco w tym celu) wsparciu na podnoszenie kompetencji pracowników organizacji.

Preferowane będą projekty, w których beneficjent będzie prowadził we wspartej infrastrukturze działalność badawczą z uwzględnieniem równości kobiet i mężczyzn, np. poprzez zastosowanie metod wypracowanych dla instytucji naukowych w ramach projektu Europejskiego Instytutu ds. Równości (EIGE) pt. "Promoting gender equality in academia and research institutions" lub stosując inne narzędzia, np. gwarancję % udziału kobiet w gremiach decyzyjnych i w zespołach badawczych itp.

Wsparcie polityki spójności będzie udzielane wyłącznie projektom i beneficjentom, którzy przestrzegają przepisów antidyskryminacyjnych, o których mowa w art. 9 ust. 3 Rozporządzenia PE i Rady nr 2021/1060. W przypadku, gdy beneficjentem jest jednostka samorządu terytorialnego (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiegokolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia nr 2021/1060, wsparcie w ramach polityki spójności nie może być udzielone.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

W ramach celu szczegółowego wsparcie oferowane będzie na terenie całego województwa śląskiego.

Dopuszcza się jednak koncentrację wsparcia na konkretne Obszary Strategicznej Interwencji wskazane w Strategii Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”, w szczególności OSI Ośrodki wzrostu. Ukierunkowane wsparcie pozwoli na podniesienie poziomu innowacyjności w sektorze przedsiębiorstw, wzmocnienie potencjału i skali oddziaływania oraz pozycji na arenie międzynarodowej ośrodków akademickich oraz sektora B+R, a także utrzymanie pozycji ośrodka wzrostu. Nie planuje się natomiast wykorzystania instrumentów terytorialnych.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Planowany rozwój infrastruktury badawczo-rozwojowej stworzy warunki do umacniania współpracy międzynarodowej pomiędzy podmiotami z regionu i innych części Europy. W ramach programu FE SL 2021-2027 realizowane będą projekty badawczo-rozwojowe prowadzone przez przedsiębiorstwa, w tym z

partnerami zagranicznymi. Współpraca międzyregionalna, transgraniczna i transnarodowa w zakresie badań i rozwoju wpłynie na wzrost wiedzy i kompetencji pracowników podmiotów zaangażowanych w regionalny ekosystem innowacji oraz realizację Procesu Przedsiębiorczego Odkrywania. Przewidziana interwencja jest komplementarna z interwencją planowaną np. z programu Interreg Europa Środkowa 2021-2027, z programu Interreg Region Morza Bałtyckiego 2021-2027, programu Interreg Europa 2021-2027 oraz z programu Horyzont Europa.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Projekty organizacji badawczych obciążone będą wysokimi nakładami finansowymi a ich realizacja uzasadniona będzie zapotrzebowaniem na wysokiej jakości zaplecze badawcze i wiedzę w regionie. Realizowane projekty mają w większości niekomercyjny charakter, nie przynoszący zysku, stąd będą wspierane dotacyjnie.

Wsparcie tworzenia infrastruktury B+R oraz realizacja projektów B+R w przedsiębiorstwach nie jest bezpośrednio ukierunkowane na osiągnięcie terminowych zysków oraz obciążone jest ryzykiem niepowodzenia, stąd będzie wspierane dotacyjnie.

Komercjalizacja wyników badań pozwoli na czerpanie zysków przez przedsiębiorstwa w przyszłości, dlatego forma wsparcia to dotacja warunkowa.

Efekty usług proinn. są rozłożone w czasie i wymagają kolejnych nakładów. Nie są bezpośrednio powiązane z przychodami, a świadomość MŚP co do korzyści płynących z usług nie jest powszechna. Konieczne jest zastosowanie dodatkowych zachęt, dlatego forma wsparcia to dotacja.

Rozwój ekosystemu innowacji pozwoli na wzrost innowacyjności gospodarki regionu, niemniej jednak nie wpłynie bezpośrednio na dochody firm, dlatego forma wsparcia to dotacja.

2.1.1.1.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
I	RSO1.1	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	RCO01	Przedsiębiorstwa objęte wsparciem (w tym: mikro, małe, średnie, duże)	przedsiębiorstwa	7,00	144,00
I	RSO1.1	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	RCO02	Przedsiębiorstwa objęte wsparciem w formie dotacji	przedsiębiorstwa	7,00	144,00

I	RSO1.1	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	RCO06	Naukowcy pracujący we wspieranych obiektach badawczych	roczny EPC	9,00	185,00
I	RSO1.1	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	PLRO005	Liczba wspartych laboratoriów badawczych	szt.	2,00	37,00
I	RSO1.1	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	RCO016	Udział podmiotów instytucjonalnych w procesie przedsiębiorczego odkrywania	szt.	0,00	5,00

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
I	RSO1.1	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	RCR02	Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne (w tym: dotacje, instrumenty finansowe)	EUR	0,00	2021	89 814 683,00	SL2021	
I	RSO1.1	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	RCR03	Małe i średnie przedsiębiorstwa (MŚP) wprowadzające innowacje produktowe lub procesowe	przedsiębiorstwa	0,00	2021	124,00	SL2021	
I	RSO1.1	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	RCR04	MŚP wprowadzające innowacje marketingowe lub organizacyjne	przedsiębiorstwa	0,00	2021	106,00	SL2021	

2.1.1.1.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (viii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
I	RSO1.1	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	002. Inwestycje w środki trwałe, w tym infrastrukturę badawczą, w małych i średnich przedsiębiorstwach (w tym prywatnych ośrodkach badawczych) bezpośrednio związane z działaniami badawczymi i innowacyjnymi	5 500 000,00

I	RSO1.1	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	003. Inwestycje w środki trwałe, w tym infrastrukturę badawczą, w dużych przedsiębiorstwach bezpośrednio związane z działaniami badawczymi i innowacyjnymi	6 400 000,00
I	RSO1.1	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	004. Inwestycje w środki trwałe, w tym infrastrukturę badawczą, w publicznych ośrodkach badawczych i instytucjach szkolnictwa wyższego bezpośrednio związane z działaniami badawczymi i innowacyjnymi	50 000 000,00
I	RSO1.1	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	006. Inwestycje w wartości niematerialne i prawne w MŚP (w tym prywatnych ośrodkach badawczych) bezpośrednio związane z działaniami badawczymi i innowacyjnymi	5 900 000,00
I	RSO1.1	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	007. Inwestycje w wartości niematerialne i prawne w dużych przedsiębiorstwach bezpośrednio związane z działaniami badawczymi i innowacyjnymi	1 500 000,00
I	RSO1.1	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	010. Działania badawcze i innowacyjne w MŚP, w tym tworzenie sieci kontaktów	88 560 260,00
I	RSO1.1	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	011. Działania badawcze i innowacyjne w dużych przedsiębiorstwach, w tym tworzenie sieci kontaktów	5 500 000,00
I	RSO1.1	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	023. Rozwój umiejętności na rzecz inteligentnej specjalizacji, transformacji przemysłowej, przedsiębiorczości i zdolności dostosowawczych przedsiębiorstw w razie zmian	3 500 000,00
I	RSO1.1	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	024. Zaawansowane usługi wsparcia dla MŚP i grup MŚP (w tym usługi w zakresie zarządzania, marketingu i projektowania)	3 000 000,00
I	RSO1.1	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	172. Finansowanie krzyżowe w ramach EFRR (wsparcie dla działań typowych dla EFS+ koniecznych do wdrożenia części operacji objętej EFRR i bezpośrednio z nią związanych)	4 200 000,00
I	RSO1.1	Ogółem			174 060 260,00

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
I	RSO1.1	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	01. Dotacja	174 060 260,00
I	RSO1.1	Ogółem			174 060 260,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
I	RSO1.1	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	33. Inne podejścia – brak ukierunkowania terytorialnego	174 060 260,00

I	RSO1.1	Ogółem			174 060 260,00
---	--------	--------	--	--	----------------

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
-----------	-----------------	---------	-------------------	-----	---------------

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
I	RSO1.1	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	01. Ukierunkowanie na aspekt płci	5 221 808,00
I	RSO1.1	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	02. Uwzględnianie aspektu płci	17 406 026,00
I	RSO1.1	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	03. Neutralność płciowa	151 432 426,00
I	RSO1.1	Ogółem			174 060 260,00

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.1.1. Cel szczegółowy: RSO1.2. Czerpanie korzyści z cyfryzacji dla obywateli, przedsiębiorstw, organizacji badawczych i instytucji publicznych (EFRR)

2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Planowana interwencja obejmować będzie **cyfryzację procesów (w tym back-office) w podmiotach świadczących usługi publiczne** na szczeblu lokalnym, ponadlokalnym oraz regionalnym oraz tworzenie i rozwój e-usług publicznych w pełni dostępnych online na rzecz mieszkańców (A2C), przedsiębiorców (A2B) oraz do wymiany danych między administracją/instytucjami publicznymi (A2A), jak również niezbędnych do rozwoju smart city. Wsparcie obejmować będzie **tworzenie i rozwój e-usług lokalnych, ponadlokalnych, regionalnych, zakup oraz montaż/installacja narzędzi informatycznych, sprzętu niezbędnego do skutecznego funkcjonowania administracji i świadczenia usług publicznych i podniesienia poziomu cyberbezpieczeństwa (jako element projektu)**. Wsparcie przeznaczone zostanie również na **optymalizację procesów** realizowanych w administracji publicznej oraz na podniesienie jakości świadczonych e-usług na rzecz obywateli i przedsiębiorców. **Uzupełniająco, jako element każdego projektu dopuszcza się wsparcie na podnoszenie kompetencji pracowników.**

Priorytetowe wsparcie uzyskają usługi cyfrowe, w następujących obszarach:

- administracja publiczna;
- wspieranie przedsiębiorczości i prowadzenie działalności gospodarczej;
- tworzenie innowacyjnych rozwiązań cyfrowych dla zdrowia;
- informacja przestrzenna;
- digitalizacja zasobów.

Wsparcie przeznaczone będzie na nowe i znacząco ulepszone e-usługi publiczne.

Interwencja przeznaczona zostanie również na innowacyjne rozwiązania cyfrowe dla zdrowia, w szczególności na wsparcie regionalnych **inwestycji wykorzystujących sztuczną inteligencję oraz zbiory danych gromadzone w placówkach medycznych**, w celu poprawy stanu zdrowia mieszkańców. Wsparcie w ramach e-zdrowia obejmować będzie zarówno opracowanie i wdrożenie tego typu rozwiązań, jak i zakup niezbędnych narzędzi informatycznych i sprzętu wraz z ich montażem/installacją (jako element projektu). **Uzupełniająco, jako element każdego projektu dopuszcza się wsparcie na podnoszenie kompetencji pracowników.**

W ramach interwencji wsparcie przeznaczone zostanie także na zwiększenie **dostępności danych publicznych, przeznaczonych do wykorzystania przez**

mieszkańców, przedsiębiorców i administrację będących w posiadaniu podmiotów administracji samorządowej oraz samorządowych jednostek organizacyjnych. Wsparcie skierowane będzie również na **podniesienie jakości i dostępności cyfrowej danych geodezyjnych i kartograficznych oraz na opracowanie nowych zasobów geodezyjnych i kartograficznych** (w tym - w uzasadnionych przypadkach - na geodezyjne pomiary terenowe związane z Cyfryzacją). Wsparcie obejmować będzie zarówno proces digitalizacji jak i udostępniania zasobów publicznych. **Uzupełniająco, jako element każdego projektu dopuszcza się wsparcie na podnoszenie kompetencji pracowników.** Wszystkie projekty dotyczące digitalizacji muszą być zgodne z Dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2019/1024 z dnia 20 czerwca 2019 w sprawie otwartych danych i ponownego wykorzystywania informacji sektora publicznego.

Wsparcie projektów mających na celu wyłącznie rozwój kompetencji cyfrowych mieszkańców oraz pracowników administracji województwa śląskiego oferowane jest w ramach Priorytetu V.

W zakresie e-zdrowia komplementarne wsparcie będzie realizowane w Priorytecie VIII.

Wsparcie na cyfryzację w przedsiębiorstwach oferowane jest w celu szczegółowym Zwiększenie potencjału w zakresie badań i innowacji oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii oraz w celu szczegółowym Zwiększenie wzrostu i konkurencyjności MŚP, w tym poprzez inwestycje produkcyjne.

W ramach wszystkich projektów wdrażanych w powyższym celu szczegółowym wspierane będą e-usługi w pełni dostępne online..

W ramach każdego rodzaju działań realizowanych w celu szczegółowym dopuszczalne będą wydatki poniesione na podniesienie poziomu cyberbezpieczeństwa, poprzez zakup niezbędnych narzędzi informatycznych wraz z oprogramowaniem oraz podniesieniem kompetencji pracowników w zakresie cyberbezpieczeństwa. Inwestycje muszą być zgodne ze standardami wyznaczonymi w ramach krajowego systemu cyberbezpieczeństwa.

Na etapie przygotowania projektu wnioskodawca ma obowiązek przeprowadzić analizę wariantową oraz analizę potrzeb odbiorców usług. Powyższe analizy mają za zadanie weryfikację założeń projektu oraz udowodnić zasadność planowanej inwestycji.

Inwestycje w infrastrukturę informatyczną muszą być uzasadnione celami projektu oraz analizą wskazującą na niedostępność wystarczających zasobów w ramach administracji publicznej niezbędnych do tworzenia, wdrażania lub obsługi e-usług publicznych.

Wszystkie inwestycje sfinansowane w ramach celu szczegółowego 1.2 muszą być komplementarne i interoperacyjne z istniejącymi i planowanymi e-usługami (na poziomie regionalnym i krajowym), a także zgodne z **aktualnymi założeniami Architektury Informacyjnej Państwa**, zwłaszcza pryncypiami

bazującymi na europejskich ramach interoperacyjności (Załącznik do komunikatu Europejskie ramy interoperacyjności COM (2017)134).

Projekty dotyczące innowacyjnych rozwiązań cyfrowych dla zdrowia mogą zostać objęte wsparciem, o ile wnioskodawca dysponuje ważną pozytywną opinią ministra właściwego do spraw zdrowia w zakresie zgodności projektu z dokumentami strategicznymi i programowymi w obszarze zdrowia cyfrowego oraz jego komplementarności i interoperacyjności z rozwiązaniami w zakresie e-zdrowia obowiązującymi na dzień złożenia wniosku o wydanie opinii. Planowane projekty będą także podlegały uzgodnieniom na forum Komitetu Sterującego do spraw koordynacji wsparcia w sektorze zdrowia zgodnie z przyjętym systemem koordynacji.

Projekty dotyczące danych geodezyjnych i kartograficznych muszą posiadać pozytywną opinię Głównego Geodety Kraju.

Dodatkowo premiovane będą projekty zgodne z kryteriami redukcji emisji gazów cieplarnianych lub EE i/lub zgodne z kryteriami redukcji emisji dwutlenku węgla i EE w zakresie energii.

W ramach przedmiotowego celu szczegółowego wspierane będą wyłącznie działania zgodne z zasadą DNSH (art. 17 rozporządzenia (UE) 2020/852), dla której przeprowadzono ocenę zgodności, ujętą w strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko programu FE SL 2021-2027. Natomiast w celu maksymalizacji wpływu na realizację celów środowiskowo- klimatycznych UE, określonych w dokumencie Europejski Zielony Ład, premiovane będą projekty, które mają istotny wkład w realizację jednego z sześciu celów środowiskowych określanych w ww. rozporządzeniu. Preferowana będzie również realizacja zielonych zamówień publicznych w oparciu o opracowane przez KE wspólne kryteria możliwe do stosowania w państwach członkowskich Unii.

Wsparcie w zakresie budowy i modernizacji sieci Internet realizowane jest z poziomu krajowego w ramach programu Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy 2021-2027, Priorytet I Zwiększenie dostępu do ultra-szybkiego internetu szerokopasmowego.

Wsparcie w zakresie procesu cyfryzacji zasobów w obszarze kultury oferowane jest z poziomu krajowego w ramach programu Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027, Priorytet VII Kultura.

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Użytkownikami usług będą przede wszystkim mieszkańcy, przedsiębiorcy, administracja publiczna, organizacje pozarządowe, pracownicy ochrony zdrowia oraz pacjenci.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

Wsparcie procesów cyfryzacji przyczyni się do podniesienia jakości i dostępności świadczonych e-usług, zwłaszcza dla grup defaworyzowanych. Dotyczy to przede wszystkim niepełnosprawności, miejsca zamieszkania oraz wieku użytkowników. W produktach, usługach, systemach i narzędziach informatycznych będących efektem realizacji projektów wymagana będzie dostępność cyfrowa na poziomie co najmniej standardu WCAG 2.1. na poziomie AA, a pozytywna realizacja cyfrowego standardu dostępności będzie warunkiem brzegowym. Pozytywny wpływ na zasadę niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami będzie kryterium dostępu warunkującym otrzymanie dofinansowania.

W przypadku projektów, w których występował będzie produkt neutralny pod względem zasady równości szans i niedyskryminacji, zasada niedyskryminacji zostanie zapewniona na poziomie zarządzania projektem i dostępności cyfrowej dokumentacji projektowej publikowanej na stronach zgodnych z WCAG, nawet w przypadku braku kwalifikowalności takich wydatków w projekcie.

Projekty będą oceniane pod kątem spełniania zasady równości kobiet i mężczyzn, zgodnie z Wytycznymi równościowymi.

Wsparcie polityki spójności będzie udzielane wyłącznie projektom i beneficjentom, którzy przestrzegają przepisów antidyskryminacyjnych, o których mowa w art. 9 ust. 3 Rozporządzenia PE i Rady nr 2021/1060. W przypadku, gdy beneficjentem jest jednostka samorządu terytorialnego (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiegokolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia nr 2021/1060, wsparcie w ramach polityki spójności nie może być udzielone.

Beneficjenci wsparcia zobowiązani będą do tworzenia i świadczenia usługi elektronicznych spełniających standardy dostępności zgodnie z dyrektywami: (UE) 2019/882 w sprawie wymogów dostępności produktów i usług (UE) 2016/2102 z dnia 26 października 2016 r. w sprawie dostępności stron internetowych i mobilnych aplikacji organów sektora publicznego.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

W ramach celu szczegółowego nie planuje się realizacji interwencji z wykorzystaniem narzędzi terytorialnych.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

W ramach planowanego wsparcia przeznaczanego na inwestycje wykorzystujące sztuczną inteligencję oraz zbiory danych gromadzone w placówkach medycznych, wykorzystana zostanie wiedza i doświadczenie podmiotów z zagranicy, w tym z wiodących ośrodków medycznych i naukowych. Wśród regionalnych inteligentnych specjalizacji województwa wskazana została medycyna i jest to dziedzina, którą z powodzeniem rozwija się w regionie, w tym także w obszarze cyfryzacji. Jest to zatem obszar, w którym mogą się pojawić wspólne inicjatywy projektowe o wymiarze międzyregionalnym, a także transnarodowym. Przewidziana interwencja jest komplementarna z interwencją planowaną np. z programu Interreg Europa Środkowa 2021-2027 i programu Interreg Europa 2021-2027.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Nie planuje się realizacji wsparcia z wykorzystaniem Instrumentów Finansowych.

Wszystkie działania oferowane będą w formie dotacji bezzwrotnej. Wybór tej formy wsparcia podyktowany jest faktem, że realizowane projekty nie będą generowały dochodu a stworzone usługi będą usługami publicznymi świadczonymi nieodpłatnie (niekomercyjnie), zatem nie ma możliwości wykazania opłacalności inwestycji.

2.1.1.1.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
I	RSO1.2	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	RCO14	Instytucje publiczne otrzymujące wsparcie na opracowywanie usług, produktów i procesów cyfrowych	instytucje publiczne	0,00	54,00

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość	Rok odniesienia	Cel końcowy	Źródło danych	Uwagi
-----------	-----------------	---------	-------------------	--------------------	----------	-----------------	----------------------------	-----------------	-------------	---------------	-------

							odniesienia		(2029)		
I	RSO1.2	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	RCR11	Użytkownicy nowych i zmodernizowanych publicznych usług, produktów i procesów cyfrowych	użytkownicy/rok	0,00	2021	300 361,00	SL 2021	

2.1.1.1.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (viii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
I	RSO1.2	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	016. Rozwiązania ICT, usługi elektroniczne, aplikacje dla administracji	45 000 000,00
I	RSO1.2	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	019. Usługi i aplikacje w zakresie e-zdrowia (w tym e-opieka, internet rzeczy w zakresie aktywności fizycznej i nowoczesnych technologii w służbie osobom starszym)	15 000 000,00
I	RSO1.2	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	172. Finansowanie krzyżowe w ramach EFRR (wsparcie dla działań typowych dla EFS+ koniecznych do wdrożenia części operacji objętej EFRR i bezpośrednio z nią związanych)	10 000 000,00
I	RSO1.2	Ogółem			70 000 000,00

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
I	RSO1.2	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	01. Dotacja	70 000 000,00
I	RSO1.2	Ogółem			70 000 000,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
I	RSO1.2	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	33. Inne podejścia – brak ukierunkowania terytorialnego	70 000 000,00

I	RSO1.2	Ogółem			70 000 000,00
---	--------	--------	--	--	---------------

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
-----------	-----------------	---------	-------------------	-----	---------------

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
I	RSO1.2	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	01. Ukierunkowanie na aspekt płci	2 100 000,00
I	RSO1.2	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	02. Uwzględnianie aspektu płci	7 000 000,00
I	RSO1.2	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	03. Neutralność płciowa	60 900 000,00
I	RSO1.2	Ogółem			70 000 000,00

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.1.1. Cel szczegółowy: RSO1.3. Wzmacnianie trwałego wzrostu i konkurencyjności MŚP oraz tworzenie miejsc pracy w MŚP, w tym poprzez inwestycje produkcyjne (EFRR)

2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

W ramach interwencji planowane jest systemowe wsparcie przyczyniające się do zwiększenia poziomu przedsiębiorczości oraz wzrostu liczby miejsc pracy w regionie. Planowana interwencja obejmować będzie **stworzenie sieci podmiotów oferujących wsparcie dla osób prowadzących działalność gospodarczą oraz rozpoczynających działalność**. Wsparcie obejmować będzie działania niezbędne do funkcjonowania podmiotów wspierających przedsiębiorczość. Oferowane wsparcie będzie miało charakter kompleksowy i będzie obejmowało pomoc na każdym etapie prowadzenia działalności gospodarczej od przygotowania biznes planu, badania rynku, założenia działalności aż po wsparcie dla działających już przedsiębiorstw polegające na oferowaniu lub pomocy w znalezieniu przestrzeni biurowej stacjonarnej jak i wirtualnej, przestrzeni handlowej oraz produkcyjnej jak również wsparcie w wyszukiwaniu i pozyskaniu zewnętrznych źródeł finansowania niezbędnych do rozwoju firmy. W ramach przedsięwzięcia przeprowadzony zostanie między innymi proces akredytacji regionalnych ośrodków innowacji oraz opracowany zostanie regionalny system voucherów na usługi świadczone na rzecz MŚP.

Wsparcie skierowane zostanie na przedsięwzięcia obejmujące **inwestycje niezbędne w procesie cyfryzacji i automatyzacji procesów biznesowych oraz inwestycje w specjalistyczne rozwiązania cyfrowe** przedsiębiorstw. Powyższe inwestycje przyczynią się do wzrostu innowacyjności przedsiębiorstw oraz poprawy konkurencyjności gospodarki regionu i będą miały charakter uzupełniający w stosunku do pozostałych rodzajów inwestycji wspieranych w ramach tego celu szczegółowego. Wsparcie może obejmować również, **jako element projektów, inwestycje poprawiające cyberbezpieczeństwo przedsiębiorstwa i procesów biznesowych**. W ramach każdego projektu wsparciem objęte mogą być również **usługi doradcze** świadczone przez organizacje badawcze lub IOB akredytowane na poziomie regionalnym lub krajowym, wspomagające MŚP na etapie planowania i wdrażania innowacyjnych rozwiązań. **Uzupełniająco, jako element każdego projektu dopuszcza się wsparcie na podnoszenie kompetencji pracowników**

Wsparciem objęte zostaną także projekty podmiotów zaliczanych do klastrów załączkowych oraz wzrostowych. Wsparcie obejmować będzie **rozwój funkcjonujących w regionie inicjatyw klastrowych** zgodnych z Regionalnymi Inteligentnymi Specjalizacjami województwa śląskiego lub z obszarami zidentyfikowanymi w ramach Procesu Przedsiębiorczego Odkrywania prowadzonego w województwie śląskim w zakresie świadczonych przez nich usług. Interwencja będzie obejmowała **przedsięwzięcia wzmacniające współpracę podmiotów działających w klastrach, rozwój łańcuchów wartości oraz budowanie pozycji rynkowej klastra i jego członków na arenie międzynarodowej**. Klastry mające status akredytowanych Instytucji Otoczenia Biznesu mogą również pozyskać wsparcie **na opracowanie i świadczenie nowych usług na rzecz przedsiębiorstw działających w klastrze**. W ramach każdego projektu możliwe będzie wsparcie na podnoszenie kompetencji pracowników zatrudnionych w instytucjach będących członkiem inicjatywy klastrowej. W ramach interwencji nie będzie finansowane wsparcie na zakładanie nowych klastrów.

W ramach interwencji **dokapitalizowane zostaną Instrumenty Finansowe mające na celu wsparcie na inwestycje w MŚP oraz small mid-caps i mid-caps** przyczyniające się do poprawy i podnoszenia konkurencyjności firm działających w regionie. Wsparciem objęte zostaną m.in. inwestycje:

- związane z dostosowaniem lub zmianą profilu prowadzonej działalności gospodarczej oraz modelu biznesowego,
- w infrastrukturę turystyczną oraz okołoturystyczną i rekreacyjną,
- niezbędne do wejścia na rynki zagraniczne oraz dostosowanie produktu do wymagań rynku docelowego, w tym również koszty związane z udziałem w targach zagranicznych stacjonarnie oraz on-line.

W ramach interwencji wsparciem zostanie objęty **udział MŚP w misjach, targach i innych wydarzeniach biznesowych**, nawiązywanie współpracy z przedstawicielami biznesowymi, naukowymi oraz organizacjami gospodarczymi z innych regionów. Wsparcie przeznaczone zostanie także na kontynuowanie działań związanych z kształtowaniem spójnego systemu wsparcia eksportu firm z regionu, poprzez umacnianie dotychczasowych oraz wdrażanie nowych narzędzi, wypełniających luki w ofercie, ak również na działania rozwojowe i promocyjne, stymulujące rozwój gospodarki i turystyki regionu.

We wszystkich projektach w ramach tego celu szczegółowego, w których będzie to zasadne i możliwe, zostaną zastosowane rozwiązania w zakresie obiegu cyrkularnego (w tym efektywności energetycznej i użycia energii ze źródeł odnawialnych) jak również elementy sprzyjające adaptacji do zmian klimatu (w szczególności zielona i niebieska infrastruktura).

W ramach przedmiotowego celu szczegółowego wspierane będą wyłącznie działania zgodne z zasadą DNSH (art. 17 rozporządzenia (UE) 2020/852), dla której przeprowadzono ocenę zgodności, ujętą w strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko programu FE SL 2021-2027. Natomiast w celu maksymalizacji wpływu na realizację celów środowiskowo- klimatycznych UE, określonych w dokumencie Europejski Zielony Ład, premiowane będą projekty, które mają istotny wkład w realizację jednego z sześciu celów środowiskowych określanych w ww. rozporządzeniu. Preferowana będzie również realizacja zielonych zamówień publicznych w oparciu o opracowane przez KE wspólne kryteria możliwe do stosowania w państwach członkowskich Unii.

Dedykowane wsparcie dla pracodawców i ich pracowników, w zakresie rozwoju ich kompetencji i kwalifikacji zawodowych oferowane będzie w ramach celu szczegółowego Wspieranie dostosowania pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian, wspieranie aktywnego i zdrowego starzenia się oraz zdrowego i dobrze dostosowanego środowiska pracy, które uwzględnia zagrożenia dla zdrowia.

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

--

Odbiorcami rezultatów projektów będą przedsiębiorcy, inwestorzy, konsumenci oraz mieszkańcy.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

Pozytywny wpływ na zasadę niedyskryminacji, w tym dostępności dla OzN będzie kryterium dostępu warunkującym otrzymanie dofinansowania. W przypadku projektów z produktem neutralnym pod względem zasady równości szans i niedyskryminacji, zasada ta zostanie zapewniona na poziomie zarządzania projektem i dostępności cyfrowej dokumentacji projektowej publikowanej na stronach zgodnych z WCAG, nawet w przypadku braku kwalifikowalności takich wydatków w projekcie.

Projekty będą oceniane pod kątem spełniania zasady równości KiM, zgodnie z Wytycznymi równościowymi.

W związku z wynikami badań obrazującymi ograniczenia aktywności kobiet w obszarze przedsiębiorczości, planuje się zastosowanie kryteriów premiujących dla projektów wspierających przedsiębiorczość kobiet. W związku z widocznymi w Polsce ograniczeniami dla wchodzących na rynek młodych przedsiębiorców, w szczególności innowacyjnych firm, zapewnione będzie wsparcie dla osób rozpoczynających działalność, co wpłynie na zwiększenie dostępu do funduszy osób młodych.

Ponadto premiowane będą inicjatywy klastrowe wdrażające polityki wyrównywania szans, zarządzania różnorodnością i zapobiegania dyskryminacji, począwszy od zmian instytucjonalnych (proces rekrutacji, procedury zapobiegające mobbingowi i molestowaniu, kwestie związane z godzeniem życia rodzinnego itp.), po włączanie zasady równości szans w obszarze świadczenia usług na rzecz przedsiębiorstw działających w klastrze (np. poprzez prowadzenie działań wzmacniających).

W projektach obejmujących podnoszenie kompetencji pracowników MŚP zastosowane zostanie kryterium premiujące wsparcie skierowane do grup narażonych na dyskryminację ze względu na cechy prawnie chronione wymienione w art. 9 Rozporządzenia 1060/2021.

Wsparcie polityki spójności będzie udzielane wyłącznie projektom i beneficjentom, którzy przestrzegają przepisów antidyskryminacyjnych, o których mowa w art. 9 ust. 3 Rozporządzenia PE i Rady nr 2021/1060. W przypadku, gdy beneficjentem jest jednostka samorządu terytorialnego (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiegokolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia nr 2021/1060, wsparcie w ramach polityki spójności nie może być udzielone.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

W ramach celu szczegółowego wsparcie oferowane będzie na terenie całego województwa śląskiego.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

W ramach planowanego wsparcia rozwoju przedsiębiorczości wykorzystana zostanie wiedza i doświadczenie podmiotów z zagranicy, w celu optymalizacji oferowanego wsparcia. Wsparcie inicjatyw klastrowych przyczyni się do rozwijania łańcuchów wartości i budowania pozycji międzynarodowej dzięki współpracy z podmiotami z zagranicy. W ramach planowanego wsparcia przeznaczonego na internacjonalizację MŚP nawiązana zostanie współpraca z przedstawicielami biznesowymi, naukowymi oraz organizacjami gospodarczymi z innych regionów. Współpraca międzynarodowa MŚP z regionu przyczyni się do wzrostu gospodarczego regionu. Przewidziana interwencja dotycząca wsparcia dla MŚP jest komplementarna z interwencją planowaną z programów Interreg.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Dotacja bezzwrotna:

- Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości świadczone będzie przez podmioty nie prowadzące działalności dochodowej. Wspieranie przedsiębiorców/osób rozpoczynających działalność gospodarczą nie będzie generować dochodu, z którego spłacona może być pożyczka.
- Wsparcie współpracy podmiotów działających w klastrach nie będzie generowało bezpośredniego dochodu dla przedsiębiorców. Projekty mają na celu wzmocnienia współpracy w klastrze.
- Wsparcie skierowane na promocję eksportu i internacjonalizację MŚP świadczone będzie przez podmioty nie prowadzące działalności dochodowej. Rezultaty nie będą generować zysku, z którego spłacona byłaby pożyczka.
- Wsparcie specjalistycznych rozwiązań cyfrowych w MŚP, sukces tego typu projektów obarczony jest dużym ryzykiem inwestycyjnym.

Pozostałe wsparcie realizowane będzie poprzez Instrumenty Finansowe.

2.1.1.1.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
I	RSO1.3	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	RCO01	Przedsiębiorstwa objęte wsparciem (w tym: mikro, małe, średnie, duże)	przedsiębiorstwa	2,00	583,00
I	RSO1.3	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	RCO02	Przedsiębiorstwa objęte wsparciem w formie dotacji	przedsiębiorstwa	2,00	33,00
I	RSO1.3	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	RCO03	Przedsiębiorstwa objęte wsparciem z instrumentów finansowych	przedsiębiorstwa	0,00	550,00

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
I	RSO1.3	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	RCR01	Miejsca pracy utworzone we wspieranych podmiotach	roczny EPC	0,00	2021	824,00	SL2021	
I	RSO1.3	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	RCR02	Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne (w tym: dotacje, instrumenty finansowe)	EUR	0,00	2021	42 946 847,00	SL2021	
I	RSO1.3	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	RCR03	Małe i średnie przedsiębiorstwa (MŚP) wprowadzające innowacje produktowe lub procesowe	przedsiębiorstwa	0,00	2021	28,00	SL2021	

2.1.1.1.3. Indykatorywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (viii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Priorytet	Cel	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w
-----------	-----	---------	-------------------	-----	----------

	szczegółowy				EUR)
I	RSO1.3	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	021. Rozwój działalności i umiędzynarodowienie MŚP, w tym inwestycje produkcyjne	105 000 000,00
I	RSO1.3	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	025. Inkubator przedsiębiorczości, wsparcie dla przedsiębiorstw typu spin-off i spin-out oraz przedsiębiorstw typu start-up	10 465 719,00
I	RSO1.3	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	026. Wsparcie dla klastrów innowacyjnych, w tym między przedsiębiorstwami, organizacjami badawczymi i organami publicznymi oraz sieciami biznesowymi, z korzyścią głównie dla MŚP	2 000 000,00
I	RSO1.3	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	027. Procesy innowacji w MŚP (innowacje w zakresie procesów, organizacji, marketingu, i współtworzenia, innowacje zorientowane na użytkownika i motywowane popytem)	13 500 000,00
I	RSO1.3	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	172. Finansowanie krzyżowe w ramach EFRR (wsparcie dla działań typowych dla EFS+ koniecznych do wdrożenia części operacji objętej EFRR i bezpośrednio z nią związanych)	1 500 000,00
I	RSO1.3	Ogółem			132 465 719,00

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
I	RSO1.3	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	01. Dotacja	47 465 719,00
I	RSO1.3	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	03. Wsparcie za pośrednictwem instrumentów finansowych: pożyczka	85 000 000,00
I	RSO1.3	Ogółem			132 465 719,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
I	RSO1.3	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	33. Inne podejścia – brak ukierunkowania terytorialnego	132 465 719,00
I	RSO1.3	Ogółem			132 465 719,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
-----------	-----------------	---------	-------------------	-----	---------------

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
I	RSO1.3	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	01. Ukierunkowanie na aspekt płci	3 973 972,00
I	RSO1.3	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	02. Uwzględnianie aspektu płci	13 246 572,00
I	RSO1.3	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	03. Neutralność płciowa	115 245 175,00
I	RSO1.3	Ogółem			132 465 719,00

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.1. Priorytet: II. Fundusze Europejskie na zielony rozwój

2.1.1.1. Cel szczegółowy: RSO2.1. Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych (EFRR)

2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Wsparcie zostanie przeznaczone na kompleksową, głęboką modernizację energetyczną[1]:

- budynków użyteczności publicznej, której właścicielem jest samorząd terytorialny oraz podległe mu organy i jednostki organizacyjne oraz jednostki zarządzane przez jst, a także budynków użyteczności publicznej nie związanych z administracją rządową oraz budynków należących do podmiotów uprawnionych do wykonywania ratownictwa górskiego;
- budynków wielorodzinnych (z wyjątkiem budynków będących własnością Skarbu Państwa), których właścicielem są wspólnoty mieszkaniowe, TBS, komunalne oraz inne, w tym osoby prywatne.

Dopuszcza się finansowanie budynków, których właścicielem są spółdzielnie mieszkaniowe.

Wsparcie zostanie przeznaczone także na poprawę efektywności energetycznej w mikro i małych przedsiębiorstwach. Dopuszcza się finansowanie średnich przedsiębiorstw. Inwestycje realizowane będą poprzez modernizację energetyczną obiektu wraz z zastosowaniem instalacji do produkcji energii elektrycznej i/lub ciepłej ze źródeł odnawialnych na potrzeby własne przedsiębiorstwa. Wspierane będą projekty zakładające wykorzystanie technologii ograniczających energochłonność np. modernizacja i rozbudowa linii produkcyjnych na bardziej efektywnie energetycznie, wymiana oświetlenia, zastosowanie energooszczędnych technologii produkcji i użytkowania energii, wprowadzenie systemów zarządzania energią, modernizacja systemu grzewczego, minimalizacja strat ciepła itp.

Zakres i zasadność modernizacji musi wynikać z audytu energetycznego, który będzie niezbędnym elementem projektu. Po zakończeniu realizacji projektu wymagane jest posiadanie dokumentu potwierdzającego wykonanie zakresu działań określonych w audycie. W uzasadnionych przypadkach mogą być finansowane elementy niewynikające z audytów energetycznych, jeżeli realizują inne elementy Europejskiego Zielonego Ładu oraz rozwiązania na rzecz GOZ i nie stanowią dominującej części projektu, zgodnie z zapisami Umowy Partnerstwa. Dodatkowe elementy wykraczające poza koszty wynikające z rekomendacji audytu energetycznego mogą stanowić max. 15% kosztów kwalifikowanych projektu.

Priorytetowo traktowane będą projekty:

- zakładające podłączenie do sieci ciepłowniczej,
- kompleksowe, obejmujące również instalację urządzeń OZE,
- zwiększające w jak największym stopniu efektywność energetyczną
- o jak największej efektywności kosztowej w powiązaniu z efektami oszczędnościowymi oraz redukcją gazów cieplarnianych,
- hybrydowe zgodnie z art. 40 ustawy o zasadach realizacji zadań ze środków europejskich finansowanych w perspektywie finansowej 2021-2027,
- w przypadku budynków mieszkalnych, ograniczające ubóstwo energetyczne oraz położone na obszarach o znacznym zanieczyszczeniu pyłowym określonych w Programie ochrony powietrza dla województwa śląskiego.

W ramach inwestycji w budynku, gdzie przeprowadzana jest termomodernizacja, możliwa będzie instalacja urządzeń OZE wraz z magazynem energii oraz wymiana/modernizacja źródeł ciepła lub podłączenie do sieci ciepłowniczej/chłodniczej wraz z niezbędną wymianą bądź modernizacją instalacji CO i CWU, a także wymiana oświetlenia na energooszczędne (w tym systemy zarządzania oświetleniem obiektu), oraz przebudowa systemów wentylacji i klimatyzacji, o ile koszty wynikają z audytu energetycznego.

W ramach projektu termomodernizacyjnego wsparcie może zostać przeznaczone także na innowacyjne systemy do monitorowania i zużycia energii oraz inteligentne rozwiązania ograniczające zużycie energii. Dodatkowo projekty powinny uwzględniać działania edukacyjne i świadomościowe wzmacniające walory ekologiczne projektu oraz zmierzające do zwiększenia świadomości i poziomu akceptacji społecznej dla polityki neutralności klimatycznej UE.

Projekty z zakresu głębokiej, kompleksowej modernizacji energetycznej zwiększające efektywność energetyczną poniżej 30% nie będą kwalifikowały się do dofinansowania. Projekty powinny być uzasadnione ekonomicznie i społecznie oraz w stosownych przypadkach, przeciwdziałać ubóstwu energetycznemu. Projekty związane z wymianą źródła ciepła powinny być połączone z odpowiednią termomodernizacją budynku oraz w pierwszej kolejności oparte na odnawialnych źródłach energii. W przypadku gdy nie ma takiej możliwości należy rozważyć podłączenie do sieci ciepłowniczej, a następnie pozostałe dopuszczalne do zastosowania źródła ciepła. Inwestycje w wymianę instalacji na węgiel kamienny, torf, węgiel brunatny, łupki naftowe, na kotły na gaz ziemny w budynkach mieszkalnych, w budynkach użyteczności publicznej, w przedsiębiorstwach, powinny być stosowane w przypadku, gdy podłączenie do sieci ciepłowniczej nie jest technicznie lub ekonomicznie uzasadnione lub gdy nie ma możliwości wykonania instalacji zasilanej z odnawialnych źródeł energii i powinny być powiązane z jednoczesną termomodernizacją budynku, w którym wymieniane jest źródło ciepła. Wszelkie inwestycje powinny być zgodne z unijnymi standardami i przepisami w zakresie ochrony środowiska oraz Zaleceniami Komisji Europejskiej w sprawie renowacji budynków.[2] Konieczne jest ponadto wykonanie ekspertyzy ornitologicznej i/lub chiropterologicznej oraz zapewnienie odpowiedniej ochrony ptaków i nietoperzy.

Zasady wsparcia dla budynków zabytkowych/historycznych (objętych ochroną konserwatora zabytków) zostaną określone w dokumentach uszczegóławiających jednakże zakres wsparcia powinien wynikać z audytu energetycznego.

Wsparciem objęte zostaną także projekty związane z wymianą oświetlenia przestrzeni publicznej na efektywne energetycznie.

Przewiduje się także **wsparcie na promocję, doradztwo i podnoszenie świadomości i wiedzy** mieszkańców, przedsiębiorców i władz lokalnych **w zakresie efektywności energetycznej i wykorzystania OZE** w tym działania wspierające wykonanie zapisów uchwały antysmogowej w regionie. Wsparcie na poziomie lokalnym będzie komplementarne i uzupełniające do wsparcia projektów doradztwa energetycznego finansowanych z innych źródeł.

Możliwe będzie również wsparcie lub preferencje dla przedsięwzięć odpowiadających potrzebom lokalnym w uzgodnieniu z Lokalnymi Grupami Działania.

We wszystkich projektach celu szczegółowego, w których będzie to zasadne i możliwe zostaną zastosowane rozwiązania w zakresie obiegu cyrkularnego (w tym efektywności energetycznej i użycia energii ze źródeł odnawialnych) jak również elementy sprzyjające adaptacji do zmiany klimatu i łagodzeniu jej skutków (w szczególności zielona i niebieska infrastruktura). Przy realizacji inwestycji zalecane jest wykorzystanie dobrych praktyk w zakresie ochrony środowiska, w szczególności standardów ochrony drzew.[3]

W ramach przedmiotowego celu szczegółowego wspierane będą wyłącznie działania zgodne z zasadą DNSH (art. 17 rozporządzenia (UE) 2020/852), dla której przeprowadzono ocenę zgodności, ujętą w strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko programu FE SL 2021-2027.

Preferowana będzie również realizacja zielonych zamówień publicznych w oparciu o opracowane przez KE wspólne kryteria możliwe do stosowania w państwach członkowskich Unii.

[1] Głęboka kompleksowa modernizacja energetyczna, oznacza przedsięwzięcie wpływające na poprawę efektywności energetycznej budynku, które ma na celu zmniejszenie wartości rocznego zapotrzebowania na energię pierwotną budynku.

[2] Zalecenia Komisji (UE) 2019/786 z dnia 8 maja 2019 r. w sprawie renowacji budynków

[3] <https://www.gov.pl/web/nfosigw/standardy-ochrony-drzew>, <http://drzewa.org.pl/standardy>

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Główną grupą docelową będą:

- użytkownicy budynków użyteczności publicznej, administracja publiczna, organizacje pozarządowe;
- mieszkańcy budynków wielorodzinnych;
- mikro, mali i średni przedsiębiorcy.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

Jak wskazują analizy, ubóstwo energetyczne dotyka szczególnie osoby mniej zamożne, w tym osoby starsze, rodziców samotnie wychowujących dzieci (w większości kobiety), osoby z niepełnosprawnościami oraz rodziny wielodzietne. Działanie uwzględni wsparcie osób dotkniętych lub narażonych na zjawisko ubóstwa energetycznego – w przypadku budynków mieszkalnych priorytetowo traktowane będą projekty ograniczające ubóstwo energetyczne oraz położone na obszarach o znacznym zanieczyszczeniu pyłowym określonych w Programie ochrony powietrza dla województwa śląskiego.

Przewiduje się także wsparcie na promocję, doradztwo i podnoszenie świadomości i wiedzy mieszkańców, przedsiębiorców i władz lokalnych w zakresie efektywności energetycznej i wykorzystania OZE. Z badań wynika konieczność prowadzenia działań adaptacyjnych do zmian klimatu w celu poprawy warunków i jakości życia mieszkańców regionu. Wspieranie inwestycji w zakresie efektywności energetycznej wpłynie pozytywnie na zdrowie i długość życia mieszkańców, a tym samym będzie pośrednio ograniczać zjawisko wykluczenia społecznego i związanego z nim ubóstwa.

Pozytywny wpływ na zasadę niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami będzie kryterium dostępu warunkującym otrzymanie dofinansowania. W przypadku projektów, w których występował będzie produkt neutralny pod względem zasady równości szans i niedyskryminacji, zasada niedyskryminacji zostanie zapewniona na poziomie zarządzania projektem i dostępności cyfrowej dokumentacji projektowej publikowanej na stronach zgodnych z WCAG, nawet w przypadku braku kwalifikowalności takich wydatków w projekcie.

Projekty będą oceniane pod kątem spełniania zasady równości kobiet i mężczyzn, zgodnie z Wytycznymi równościowymi.

Wsparcie polityki spójności będzie udzielane wyłącznie projektom i beneficjentom, którzy przestrzegają przepisów antidyskryminacyjnych, o których mowa w art. 9 ust. 3 Rozporządzenia PE i Rady nr 2021/1060. W przypadku, gdy beneficjentem jest jednostka samorządu terytorialnego (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiegokolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia nr 2021/1060, wsparcie w ramach polityki spójności nie może być udzielone.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Dla inwestycji związanych z poprawą efektywności energetycznej w budynkach użyteczności publicznej oraz w budynkach mieszkaniowych wielorodzinnych komunalnych oraz dotkniętych ubóstwem energetycznym planuje się zastosowanie Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych.

Wsparcie oferowane będzie na terenie całego województwa śląskiego. Dopuszcza się jednak koncentrację wsparcia na konkretne Obszary Strategicznej Interwencji wskazane w Strategii Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”, w szczególności OSI Gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza oraz OSI Obszary cenne przyrodniczo. Ukierunkowanie wsparcia na gminy z problemami w zakresie jakości powietrza jest istotne w kontekście wsparcia wdrażania uchwały antysmogowej oraz Programu Ochrony Powietrza dla województwa śląskiego. Obszary cenne przyrodniczo wymagają wzmocnienia odgrywanej roli w systemie przyrodniczym województwa i działań zabezpieczających przed dalszą degradacją i osłabianiem ich funkcjonalności szczególnie w zakresie wspomagającym oczyszczanie powietrza z zanieczyszczeń.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

W ramach celu szczegółowego możliwa jest realizacja przedsięwzięć z partnerami mającymi siedzibę poza województwem śląskim.

Działania związane z poprawą efektywności energetycznej w budynkach będą komplementarne do działań przewidzianych w programach Interreg, LIFE+, Region Morza Bałtyckiego oraz Europa Środkowa związanych z transformacją energetyczną. Premiowane będą projekty, które wykorzystają dobre praktyki wynikające z projektów realizowanych z ww. programów, szczególnie realizowanych w regionach transgranicznych Czech (Kraj Morawskośląski) i Słowacji (Kraj Żyliński).

Ponadto możliwa będzie wymiana doświadczeń w zakresie innowacji technicznych i alternatywnych podejść metodologicznych z sąsiednimi regionami. W szczególności należy położyć nacisk na ukierunkowaną wymianę przykładów najlepszych praktyk.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Instrumenty finansowe zastosowane będą w przypadku wszystkich inwestycji poza budynkami komunalnymi i historycznymi oraz budynkami użyteczności publicznej, spełniającymi kryteria warunkujące wsparcie dotacyjne. Planuje się skorzystanie z opcji przewidzianej w art. 58 ust. 5 rozp. ogólnego 2021-2027 w celu skrócenia okresu zwrotu z inwestycji. Poziom dotacji będzie uzależniony od osiągniętych efektów oszczędności energetycznej i redukcji emisji CO₂ w stosunku do stanu wyjściowego. Jednym z kryteriów warunkujących dotację dla inwestycji w EE budynków publicznych jest przyjęcie przez region POP zgodnego z art. 23 dyrektywy 2008/50/WE i egzekwowanie zapisów uchwał antysmogowych w regionach, w których one obowiązują bez wprowadzania zmian łagodzących ograniczenia i zakazy dot. eksploatacji instalacji lub odroczenie terminów ich wejścia w życie. Kolejnym kryterium jest wskaźnik dochodów podatkowych gminy (wskaźnik Gg), który powinien być niższy od uśrednionej wartości dla województwa. Oba warunki należy traktować łącznie. Wsparcie dotacyjne obejmie także działania/dokumentacje przygotowawcze i wykonawcze (ekspertyzy, audyty).

2.1.1.1.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
II	RSO2.1	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	RCO01	Przedsiębiorstwa objęte wsparciem (w tym: mikro, małe, średnie, duże)	przedsiębiorstwa	0,00	33,00
II	RSO2.1	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	RCO03	Przedsiębiorstwa objęte wsparciem z instrumentów finansowych	przedsiębiorstwa	0,00	33,00
II	RSO2.1	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	RCO18	Lokale mieszkalne o lepszej udoskonalonej charakterystyce energetycznej	lokale mieszkalne	0,00	18 884,00
II	RSO2.1	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	RCO19	Budynki publiczne o lepszej charakterystyce energetycznej	metry kwadratowe	0,00	1 441 656,00
II	RSO2.1	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	RCO74	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	0,00	4 455 877,00
II	RSO2.1	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	RCO75	Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	wkłady na rzecz strategii	0,00	4,00

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
II	RSO2.1	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	RRCR26	Roczne zużycie energii pierwotnej (w tym: w lokalach mieszkalnych, budynkach publicznych, przedsiębiorstwach, innych)	MWh/rok	778 228,00	2021	661 494,00	SL2021	
II	RSO2.1	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	RRCR29	Szacowana emisja gazów cieplarnianych	tony ekwiwalentu dwutlenku węgla/rok	318 359,00	2021	222 851,00	SL2021	

2.1.1.1.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (viii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
II	RSO2.1	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	038. Projekty w zakresie efektywności energetycznej i projekty demonstracyjne w MŚP oraz działania wspierające	42 581 809,00
II	RSO2.1	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	042. Renowacja istniejących budynków mieszkalnych do celów efektywności energetycznej, projekty demonstracyjne i działania wspierające zgodne z kryteriami efektywności energetycznej	137 285 261,00
II	RSO2.1	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	044. Renowacja zwiększająca efektywność energetyczną lub działania w zakresie efektywności energetycznej w odniesieniu do infrastruktury publicznej, projekty demonstracyjne i działania wspierające	17 576 149,00
II	RSO2.1	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	045. Renowacja zwiększająca efektywność energetyczną lub działania w zakresie efektywności energetycznej w odniesieniu do infrastruktury publicznej, projekty demonstracyjne i działania wspierające zgodne z kryteriami efektywności energetycznej	195 066 980,00
II	RSO2.1	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	046. Wsparcie dla podmiotów, które świadczą usługi przyczyniające się do gospodarki niskoemisyjnej i odporności na zmianę klimatu, w tym działania w zakresie zwiększania świadomości	15 506 524,00
II	RSO2.1	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	077. Działania mające na celu poprawę jakości powietrza i ograniczenie emisji hałasu	18 458 820,00
II	RSO2.1	Ogółem			426 475 543,00

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
II	RSO2.1	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	01. Dotacja	310 130 457,00
II	RSO2.1	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	03. Wsparcie za pośrednictwem instrumentów finansowych: pożyczka	59 336 000,00
II	RSO2.1	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	05. Wsparcie za pośrednictwem instrumentów finansowych: Dotacje w ramach instrumentu finansowego	57 009 086,00
II	RSO2.1	Ogółem			426 475 543,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
II	RSO2.1	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	03. ZIT – funkcjonalne obszary miejskie	178 147 070,00
II	RSO2.1	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	33. Inne podejścia – brak ukierunkowania terytorialnego	248 328 473,00
II	RSO2.1	Ogółem			426 475 543,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
-----------	-----------------	---------	-------------------	-----	---------------

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
II	RSO2.1	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	01. Ukierunkowanie na aspekt płci	12 794 266,00
II	RSO2.1	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	02. Uwzględnianie aspektu płci	42 647 554,00
II	RSO2.1	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	03. Neutralność płciowa	371 033 723,00
II	RSO2.1	Ogółem			426 475 543,00

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.1.1. Cel szczegółowy: RSO2.2. Wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001 w sprawie energii odnawialnej[1], w tym określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju (EFRR)

2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Wsparcie zostanie przeznaczone na inwestycje polegające na budowie i rozbudowie, zakupie i montażu infrastruktury do wytwarzania, dystrybucji i magazynowania (na potrzeby danego źródła) energii elektrycznej i ciepłej z odnawialnych źródeł energii wraz z podłączeniem do sieci. Wielkość mocy dla tych źródeł jest uzależniona od podziału ustalonego dla interwencji regionalnej, komplementarnej do poziomu krajowego. Dopuszcza się zastosowanie hybrydowych instalacji OZE, towarzyszących i równoważących produkcję energii, w których w procesie wytwarzania energii wykorzystuje się dwa (lub więcej) źródła energii.

Dofinansowanie dotyczące zwiększenia poziomu produkcji energii ze źródeł odnawialnych przewiduje budowę jednostek wytwarzania energii wykorzystujących energię m.in. wiatru, promieniowania słonecznego, aerotermalną, geotermalną, hydrotermalną, hydroenergię, energię otrzymywaną z biomasy, biogazu, biogazu rolniczego i biopłynów.

Możliwe będzie również wsparcie rozbudowy istniejących instalacji do produkcji energii i ciepła z OZE o magazyny energii działające na potrzeby istniejącego źródła.

Biomasa wykorzystywana do wytwarzania energii oraz biopaliwa muszą spełniać kryteria zrównoważonego rozwoju określone w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001 z 11 grudnia 2018 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych.

Zakłada się także szerokie wsparcie dla energetyki rozproszonej i prosumenckiej (w tym prosumentów zbiorowych i wirtualnych), oraz społeczności energetycznych (w tym klastrów i spółdzielni energetycznych) jako ważnego elementu dywersyfikacji źródeł wytwarzania w regionalnym miksie energetycznym. Dopuszcza się zastosowanie hybrydowych instalacji OZE.

Wsparcie na infrastrukturę OZE dla przedsiębiorstw oferowane jest w celu szczegółowym wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych w ramach projektów związanych z poprawą efektywności energetycznej. Dodatkowo rozwiązania oparte na OZE mogą być częścią projektów realizowanych przez przedsiębiorców w celu szczegółowym wspieranie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki zasobooszczędnej.

Możliwe będzie realizowanie projektów parasolowych, grantowych zgodnie z art. 41 ustawy o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 oraz hybrydowych zgodnie z art. 40 ustawy o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027. Priorytetowo traktowane będą projekty kompleksowe, obejmujące również magazyny energii na potrzeby OZE.

Projekty powinny cechować się odpowiednią efektywnością kosztową w powiązaniu z osiąganymi efektami ekologicznymi w stosunku do planowanych nakładów finansowych, która zostanie określona w dokumentach uszczegóławiających do Programu.

Projekty związane z energetyką wodną muszą być zgodne z najnowszymi Planami Gospodarowania Wodami w Dorzeczach.

W zakresie energetyki wodnej współfinansowane będą tylko projekty na już istniejących budowlach piętrzących, niemające negatywnego wpływu na stan lub potencjał jednolitych części wód, wyposażonych w hydroelektrownie, przy jednoczesnym zapewnieniu pełnej drożności budowli dla przemieszczeń fauny wodnej.

Wspierane inwestycje nie mogą powodować nieosiągnięcia dobrego stanu lub potencjału jednolitych części wód, nie mogą też pogarszać stanu lub potencjału jednolitych części wód oraz nie mogą mieć znaczącego wpływu na cele ochrony obszarów objętych siecią Natura 2000.

We wszystkich działaniach i we wszystkich projektach, w których będzie to zasadne i możliwe zostaną zastosowane rozwiązania w zakresie obiegu cyrkularnego (w tym prewencji w powstawaniu odpadów, efektywności energetycznej i użycia energii ze źródeł odnawialnych), jak również elementy sprzyjające adaptacji do zmian klimatu (w szczególności zielona i niebieska infrastruktura).

W ramach przedmiotowego celu szczegółowego wspierane będą wyłącznie działania zgodne z zasadą DNSH (art. 17 rozporządzenia (UE) 2020/852), dla której przeprowadzono ocenę zgodności, ujętą w strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko programu FE SL 2021-2027. Preferowana będzie również realizacja zielonych zamówień publicznych w oparciu o opracowane przez KE wspólne kryteria możliwe do stosowania w państwach członkowskich Unii.

Możliwe będzie również wsparcie lub preferencje dla przedsięwzięć odpowiadających potrzebom lokalnym w uzgodnieniu z Lokalnymi Grupami Działania.

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Główną grupę docelową stanowią mieszkańcy – prosumenci, członkowie społeczności energetycznych, w tym klastrów i spółdzielni, administracja publiczna

i inni użytkownicy wspartej infrastruktury.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

Zwiększenie poziomu produkcji energii ze źródeł odnawialnych ma na celu m.in. ochronę przed pogłębianiem ubóstwa energetycznego wśród odbiorców końcowych.

Jak wskazują analizy, ubóstwo energetyczne dotyka szczególnie osoby mniej zamożne, w tym starsze, OzN, rodziny wielodzietne oraz rodziców samotnie wychowujących dzieci, w większości są to kobiety.

Zmiany w sektorze energetyki (np. w zakresie opłat) mają zróżnicowane oddziaływanie na każdą z płci. Chodzi tu przede wszystkim o wysokość dochodów każdej z płci, samodzielne rodzicielstwo, prowadzenie gospodarstwa przez jedną czy więcej płci. Wg badań Banku Św. („Tools to understand social issues in energy tariff and subsidy reforms in Europe and Central Asia”), ubóstwo, które dotyka w większym stopniu kobiet (feminizacja biedy), może sprawić, że nie będzie ich stać na opłaty w razie podwyżki; z kolei w gospodarstwach prowadzonych samodzielnie przez kobiety, częściej kupuje się opał w mniejszych ilościach zamiast hurtowo, co znacząco podnosi koszty.

Projekty będą oceniane pod kątem spełniania zasady równości kobiet i mężczyzn, zgodnie z Wytocznymi równościowymi.

W celu tym możliwe będzie również wsparcie lub preferencje dla przedsięwzięć odpowiadających potrzebom lokalnym w uzgodnieniu z Lokalnymi Grupami Działania.

Pozytywny wpływ na zasadę niedyskryminacji, w tym dostępności dla OzN będzie kryterium dostępu warunkującym otrzymanie dofinansowania. W przypadku projektów, w których występował będzie produkt neutralny pod względem zasady równości szans i niedyskryminacji, zasada ta zostanie zapewniona na poziomie zarządzania projektem i dostępności cyfrowej dokumentacji projektowej publikowanej na stronach zgodnych z WCAG, nawet w przypadku braku kwalifikowalności takich wydatków w projekcie.

Wsparcie polityki spójności będzie udzielane wyłącznie projektom i beneficjentom, którzy przestrzegają przepisów antidyskryminacyjnych, o których mowa w art. 9 ust. 3 Rozporządzenia PE i Rady nr 2021/1060. W przypadku, gdy beneficjentem jest jednostka samorządu terytorialnego (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiegokolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia nr 2021/1060, wsparcie w ramach polityki spójności nie może być udzielone.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Wsparcie oferowane będzie na terenie subregionu północnego. Dopuszcza się także koncentrację wsparcia na konkretne Obszary Strategicznej Interwencji wskazane w Strategii Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”, w szczególności OSI Gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza oraz OSI Obszary cenne przyrodniczo. Ukierunkowanie wsparcia na gminy z problemami w zakresie jakości powietrza jest istotne w kontekście wsparcia wdrażania uchwały antysmogowej oraz Programu Ochrony Powietrza dla województwa śląskiego. Obszary cenne przyrodniczo wymagają wzmocnienia odgrywanej roli w systemie przyrodniczym województwa i działań zabezpieczających przed dalszą degradacją i osłabianiem ich funkcjonalności szczególnie w zakresie wspomagającym oczyszczanie powietrza z zanieczyszczeń.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

W ramach celu szczegółowego możliwa jest realizacja przedsięwzięć z partnerami mającymi siedzibę poza województwem śląskim.

Działania związane z wsparciem OZE będą komplementarne do działań przewidzianych w programach Interreg, LIFE+, Region Morza Bałtyckiego oraz Europa Środkowa związanych z transformacją energetyczną. Premiowane będą projekty, które wykorzystają dobre praktyki wynikające z projektów realizowanych z ww. programów, szczególnie realizowanych w regionach transgranicznych Czech (Kraj Morawskośląski) i Słowacji (Kraj Żyliński).

Ponadto możliwa będzie wymiana doświadczeń w zakresie innowacji technicznych i alternatywnych podejść metodologicznych z sąsiednimi regionami. W szczególności należy położyć nacisk na ukierunkowaną wymianę przykładów najlepszych praktyk.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Inwestycje z zakresu OZE będą z uwagi na generowanie oszczędności finansowane poprzez instrumenty finansowe z uwzględnieniem zachęty w postaci łączenia ich z dotacją z uwagi na wysokie nakłady początkowe i długi okres zwrotu z inwestycji. Wsparcie w formie dotacji będzie mieć zastosowanie w odniesieniu do przedsięwzięć z zakresu magazynowania energii z OZE oraz rodzajów OZE, dla których brakuje systemów wsparcia operacyjnego lub gdy technologia OZE jest niewystarczająco dojrzała lub charakteryzuje się wyższym ryzykiem albo niższą rentownością.

Wsparcie dotacyjne obejmie także działania/dokumentacje przygotowawcze i powykonawcze (ekspertyzy, audyty).

2.1.1.1.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
II	RSO2.2	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	RCO22	Dodatkowa zdolność wytwarzania energii odnawialnej (w tym: energii elektrycznej, energii ciepłej)	MW	0,00	47,00

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
II	RSO2.2	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	RCR31	Wytworzona energia odnawialna ogółem (w tym: energii elektrycznej, energii ciepłej)	MWh/rok	0,00	2021	51 354,00	SL2021	

2.1.1.1.3. Indykatorywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (viii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
II	RSO2.2	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	046. Wsparcie dla podmiotów, które świadczą usługi przyczyniające się do gospodarki niskoemisyjnej i odporności na zmianę klimatu, w tym działania w zakresie zwiększania świadomości	940 648,00
II	RSO2.2	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	047. Energia ze źródeł odnawialnych: wiatrowa	835 961,00
II	RSO2.2	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	048. Energia ze źródeł odnawialnych: słoneczna	31 891 316,00
II	RSO2.2	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	049. Energia ze źródeł odnawialnych: biomasa	835 961,00
II	RSO2.2	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	050. Energia ze źródeł odnawialnych: biomasa o wysokim poziomie redukcji emisji gazów cieplarnianych	835 961,00

II	RSO2.2	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	052. Inne rodzaje energii ze źródeł odnawialnych (w tym energia geotermalna)	835 961,00
II	RSO2.2	Ogółem			36 175 808,00

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
II	RSO2.2	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	01. Dotacja	20 000 000,00
II	RSO2.2	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	03. Wsparcie za pośrednictwem instrumentów finansowych: pożyczka	8 250 000,00
II	RSO2.2	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	05. Wsparcie za pośrednictwem instrumentów finansowych: Dotacje w ramach instrumentu finansowego	7 925 808,00
II	RSO2.2	Ogółem			36 175 808,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
II	RSO2.2	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	33. Inne podejścia – brak ukierunkowania terytorialnego	36 175 808,00
II	RSO2.2	Ogółem			36 175 808,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
II	RSO2.2	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	01. Ukierunkowanie na aspekt płci	1 085 274,00

II	RSO2.2	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	02. Uwzględnianie aspektu płci	3 617 581,00
II	RSO2.2	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	03. Neutralność płciowa	31 472 953,00
II	RSO2.2	Ogółem			36 175 808,00

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.1.1. Cel szczegółowy: RSO2.4. Wspieranie przystosowania się do zmiany klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego (EFRR)

2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Interwencja podejmowana będzie w odpowiedzi na wyzwania związane ze skutkami zmian klimatu i skierowana będzie na zapobieganie występowaniu nagłych powodzi rzecznych i miejskich oraz lokalnych podtopień, sezonowych susz, czy miejskich wysp ciepła. Wspierane będą kompleksowe działania na rzecz adaptacji do zmian klimatu poprzez m.in. dostosowanie infrastruktury służącej przeciwdziałaniu i minimalizacji skutków powodzi i suszy do ekstremalnych stanów pogodowych, **poprzez wdrażanie systemowych rozwiązań z zakresu błękitno-zielonej infrastruktury** takich jak np. zastosowanie elementów zieleni w kształtowaniu miejskich przestrzeni publicznych, m.in. parki kieszonkowe, ogrody deszczowe, zielone dachy i ściany, parklety, ogrody wertykalne, a także renaturyzacja cieków wodnych, wykorzystanie i powiększanie istniejących systemów naturalnego odprowadzania wód deszczowych (np. rowy i niecki infiltracyjne, muldy trawiaste, studnie chłonne, zbiorniki infiltracyjne) oraz naturalnego retencjonowania wody opadowej poprzez np. muldy chłonne, zielone ściany, zielone przystanki, ogrody deszczowe. Projekty z zakresu kanalizacji deszczowej będą mogły być wspierane tylko w połączeniu z zielono-niebieską infrastrukturą. **Możliwe będzie również sfinansowanie opracowania miejskich planów adaptacji do zmian klimatu (MPA).**

Istotne jest także wsparcie inicjatyw związanych z edukacją mieszkańców regionu, zwiększaniem świadomości, doradztwem, lepszym dostępem do wiedzy i danych w zakresie zmian klimatycznych, w tym przyczyn ich występowania, skutków oraz właściwych sposobów postępowania również poprzez możliwość wsparcia projektów z zakresu edukacji klimatycznej jako samodzielnych projektów.

W ramach działania **wspierane będą także inwestycje dot. retencjonowania wody, w tym małej retencji** (z wykluczeniem retencji powstałej w wyniku przegradzania cieków wodnych) mające na celu likwidację przyczyn i skutków pogorszenia naturalnych stosunków wodnych poprzez spowalnianie odpływu wody, minimalizację skutków suszy, przeciwdziałanie powodzi i odtworzenie lub zachowanie istniejących obszarów wodno-błotnych m.in. poprzez wspieranie prośrodowiskowych metod retencjonowania wody, tj. zachowanie naturalnych „zbiorników retencyjnych”. Dodatkowo, możliwe będzie wsparcie funkcji retencyjnych małych zbiorników wodnych jak np. stawy rybne, w zakresie modernizacji lub remontu infrastruktury zasilającej bądź odprowadzającej wodę.

Inwestycje przeciwpowodziowe powinny koncentrować się na obszarach wskazanych w Mapach zagrożenia powodziowego (MZP) i mapach ryzyka powodziowego (MRP), na ochronie obszarów miejskich lub wynikać z miejskich planów adaptacji do zmian klimatu. Nie będą finansowane inwestycje służące innym celom (rekreacja, turystyka, melioracja na obszarach wiejskich). Wykluczone ze wsparcia będą także projekty powodujące zastosowanie Art.4.7 Ramowej Dyrektywy Wodnej.

W przypadku niewystarczających naturalnych mechanizmów ograniczających skutki suszy i powodzi, wsparcie uzyskają także inwestycje z zakresu budowy, przebudowy lub remontu urządzeń wodnych i infrastruktury hydrotechnicznej mających szczególne znaczenie z punktu widzenia skutecznego zarządzania, przeciwdziałania i ograniczania skutków suszy (np.: kanały, rowy, wały przeciwpowodziowe, suche zbiorniki – poldery), a także inwestycje związane z budową kanalizacji deszczowej wraz ze zbiornikami retencyjnymi, umożliwiające ponowne wykorzystanie wód opadowych, m.in. do nawadniania terenów zielonych i celów komunalnych. Projekty dotyczące gospodarowania wodami opadowymi są możliwe, jeśli spełniają łącznie

następujące warunki:

- zostały uwzględnione w planach adaptacji do zmian klimatu (w przypadku beneficjentów, dla których tego typu dokument jest obligatoryjny) lub znajdują się na terenach gdzie istnieje zagrożenie powodziowe, w tym zagrożenie podtopień i zalań będących konsekwencją ekstremalnych zjawisk pogodowych;
- wykorzystują zieloną i niebieską infrastrukturę do zatrzymywania wody w miejscu opadu na terenach miejskich (nie na odpływie) oraz, o ile to możliwe, rozwiązania oparte na przyrodzie;
- nie są związane z gospodarką ściekami komunalnymi.

Możliwe jest wsparcie lub preferencje w obszarze przeciwdziałania skutkom suszy dla przedsięwzięć odpowiadających potrzebom lokalnym w uzgodnieniu z Lokalnymi Grupami Działania.

W ramach powyższego celu **wspierane będą także działania polegające na wyposażeniu jednostek służb ratowniczych w sprzęt niezbędny do przeciwdziałania i usuwania skutków klęsk żywiołowych**, dzięki czemu zostanie zapewniona skuteczniejsza i efektywniejsza pomoc mieszkańcom regionu w sytuacjach wystąpienia zjawisk katastrofalnych. W ramach interwencji o wsparcie ubiegać się mogą projekty realizowane przez jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej funkcjonujące w ramach KSRG (dopuszcza się również możliwość wsparcia OSP, które w wyniku uzyskania wsparcia interwencji z programu będą mogły ubiegać się o włączenie do KSRG) oraz inne jednostki współpracujące w ramach systemu np. GOPR, WOPR. W uzasadnionych przypadkach o wsparcie z programu mogą starać się również jednostki Państwowej Straży Pożarnej.

Możliwe jest również wsparcie lub preferencje w obszarze wzmocnienia potencjału służb ratowniczych dla przedsięwzięć odpowiadających potrzebom lokalnym w uzgodnieniu z Lokalnymi Grupami Działania.

Dla inwestycji z zakresu adaptacji do zmian klimatu oraz przeciwdziałania skutkom suszy i powodzi elementem kwalifikowalnym projektu będzie promowanie oraz podnoszenie świadomości mieszkańców/institucji w zakresie mitygacji zmian klimatu.

W ramach wszystkich działaniach, we wszystkich projektach, w których będzie to zasadne i możliwe zostaną zastosowane rozwiązania w zakresie obiegu cyrkularnego (w tym efektywności energetycznej i użycia energii ze źródeł odnawialnych) jak również elementy sprzyjające adaptacji do zmian klimatu (w szczególności zielona i niebieska infrastruktura).

W ramach przedmiotowego celu szczegółowego wspierane będą wyłącznie działania zgodne z zasadą DNSH (art. 17 rozporządzenia (UE) 2020/852), dla której przeprowadzono ocenę zgodności, ujętą w strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko programu FE SL 2021-2027. Preferowana będzie również realizacja zielonych zamówień publicznych w oparciu o opracowane przez KE wspólne kryteria możliwe do stosowania w państwach członkowskich Unii.

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Użytkownikami infrastruktury będą przede wszystkim mieszkańcy oraz administracja publiczna. Użytkownikami sprzętu będą przede wszystkim mieszkańcy

oraz służby ratownicze.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

Z analiz wynika konieczność prowadzenia działań adaptacyjnych do zmian klimatu w celu poprawy warunków i jakości życia mieszk. miast. Wspieranie inwestycji w tkankę przyrod. miast, powiększanie terenów ziel., usuwanie i przeciwdziałanie zagrożeniom związanym ze zmianami klimatycznymi wpłynie pozytywnie na zdrowie i długość życia mieszk. miast, a tym samym będzie pośrednio ograniczać zjawisko wykluczenia społ. i związanego z nim ubóstwa. Przeciwdziałanie zagrożeniom związanym ze zmianami klimat. w miastach w postaci racjonalnego i ekologicznego gospodarowania wodami opadow. i roztopowymi oraz inwestowanie w zielono-niebieską infrastr., podniesie parametry zdrowotne i komfort życia mieszkańców miast. Dbalność o środow. nat. i lepsze, bardziej efektywne gospodarowanie zasobami przyrodniczymi na terenach najsilniej zurbanizowanych będzie zapobiegać długofalowo wykluczeniu i marginalizacji tych obszarów, sprzyjać tworzeniu miejsc bezpiecznych dla życia mieszkańców i odpornych na występowanie nowych zjawisk kryzysowych, związanych ze zmianami klimatu i sprzyjać tworzeniu przestrzeni publ. zachowującej funkcje przyrodnicze.

Poprzez zastosowanie stand. dostępn.: architektonicznego i cyfrowego, zielono-niebieska infrastr. będzie dostępna dla ogółu społeczeństwa, w tym będzie odpowiadała także na specyficzne potrzeby osób w niekorzystnej sytuacji: OsN, osób starszych, o ograniczonych możliwościach poruszania się, kobiet, opiekunów z dziećmi czy z osobami potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. Pozytywny wpływ na zasadę niedyskryminacji, w tym dostępności dla OsN będzie kryterium dostępu warunkującym otrzymanie dofinansowania.

Projekty będą oceniane pod kątem spełniania zasady równości KiM, zgodnie z Wytycznymi równościowymi.

Wsparcie polityki spójności będzie udzielane wyłącznie projektom i beneficjentom, którzy przestrzegają przepisów antidyskryminacyjnych, o których mowa w art. 9 ust. 3 Rozporządzenia PE i Rady nr 2021/1060. W przypadku, gdy beneficjentem jest jednostka samorządu terytorialnego (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiegokolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia nr 2021/1060, wsparcie w ramach polityki spójności nie może być udzielone.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Dla inwestycji związanych z adaptacją do zmian klimatu planuje się zastosowanie Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych..

Dopuszcza się możliwość przeprowadzania procedury wyboru projektów na wybranych Obszarach Strategicznej Interwencji wskazanych w Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Cel interwencji, będący odpowiedzią na wyzwania związane ze skutkami zmian klimatu, pociąga za sobą konieczność rzetelnego planowania i podnoszenia świadomości mieszkańców regionu. Dlatego w tym obszarze identyfikuje się potencjał dla wsparcia opartego na wymianie doświadczeń, w szczególności ze źródeł międzynarodowych. W ramach tego celu przewiduje się również wspierać samą wymianę doświadczeń, z odpowiednim skutkiem w działaniach edukacyjnych, doradczych, zwiększających dostęp do wiedzy i danych w zakresie zmian klimatycznych i wczesnego zapobiegania ryzyku. Mając na uwadze, iż województwo śląskie objęte jest programami współpracy terytorialnej Interreg, interwencja zaplanowana w ramach niniejszego celu szczegółowego będzie komplementarna wobec działań realizowanych w:

- Programie Interreg Polska-Słowacja, w ramach Priorytetu 1 Przyjazne naturze i bezpieczne Pogranicze
- Programie Interreg Czechy -Polska, w ramach Priorytetu 1 Zintegrowany system ratownictwa i środowisko
- Interreg Europa Środkowa 2021-2027 poprzez Priorytet 2 Współpraca na rzecz bardziej zielonej Europy
- Interreg Europa 2021-2027. W ramach działań należy dążyć do synergii z europejskimi i krajowymi instrumentami, wykorzystując wyniki innych programów, np. Horyzont Europa, LIFE+..

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Nie planuje się wykorzystania Instrumentów Finansowych.

Działania podejmowane w ramach celu szczegółowego nie będą generowały dochodu ani bezpośrednich korzyści, natomiast mają strategiczne znaczenie dla ochrony klimatu oraz bezpieczeństwa publicznego i dobra wspólnego. W związku z powyższym wszystkie działania oferowane będą w formie dotacji bezzwrotnej.

2.1.1.1.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
II	RSO2.4	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	RCO26	Zielona infrastruktura wybudowana lub zmodernizowana w celu przystosowania się do zmian klimatu	hektary	0,00	233,00
II	RSO2.4	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	RCO74	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	0,00	501 095,00
II	RSO2.4	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	RCO75	Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	wkłady na rzecz strategii	0,00	1,00
II	RSO2.4	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	PLRO44	Pojemność obiektów małej retencji	m3	0,00	83 438,00

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
II	RSO2.4	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	RRC37	Ludność odnosząca korzyści ze środków ochrony przed klęskami żywiołowymi związanymi z klimatem (oprócz powodzi lub niekontrolowanych pożarów)	osoby	0,00	2021	6 638,00	SL2021	
II	RSO2.4	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	RRC95	Ludność mająca dostęp do nowej lub udoskonalonej zielonej infrastruktury	osoby	0,00	2021	244 207,00	SL2021	

2.1.1.1.3. Indykatory podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (viii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
II	RSO2.4	EFRR	Regiony słabiej	046. Wsparcie dla podmiotów, które świadczą usługi przyczyniające się do gospodarki niskoemisyjnej i odporności na	5 000 000,00

			rozwinęte	zmianę klimatu, w tym działania w zakresie zwiększania świadomości	
II	RSO2.4	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	058. Działania w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu oraz ochrona przed zagrożeniami związanymi z klimatem i zarządzanie takimi zagrożeniami: powódzie i osuwiska (w tym podnoszenie świadomości, ochrona ludności i systemy zarządzania klęskami żywiołowymi, infrastruktura i podejścia ekosystemowe)	40 000 000,00
II	RSO2.4	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	059. Działania w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu oraz ochrona przed zagrożeniami związanymi z klimatem i zarządzanie takimi zagrożeniami: pożary (w tym podnoszenie świadomości, ochrona ludności i systemy zarządzania klęskami żywiołowymi, infrastruktura i podejścia ekosystemowe)	8 982 530,00
II	RSO2.4	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	060. Działania w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu oraz ochrona przed zagrożeniami związanymi z klimatem i zarządzanie takimi zagrożeniami: inne zagrożenia, np. burze i susze (w tym podnoszenie świadomości, ochrona ludności i systemy zarządzania klęskami żywiołowymi, infrastruktura i podejścia ekosystemowe)	15 000 000,00
II	RSO2.4	Ogółem			68 982 530,00

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
II	RSO2.4	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	01. Dotacja	68 982 530,00
II	RSO2.4	Ogółem			68 982 530,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
II	RSO2.4	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	03. ZIT – funkcjonalne obszary miejskie	8 200 000,00
II	RSO2.4	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	33. Inne podejścia – brak ukierunkowania terytorialnego	60 782 530,00
II	RSO2.4	Ogółem			68 982 530,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
-----------	-----------------	---------	-------------------	-----	---------------

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
II	RSO2.4	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	01. Ukierunkowanie na aspekt płci	2 069 476,00
II	RSO2.4	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	02. Uwzględnianie aspektu płci	6 898 253,00
II	RSO2.4	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	03. Neutralność płciowa	60 014 801,00
II	RSO2.4	Ogółem			68 982 530,00

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.1.1. Cel szczegółowy: RSO2.5. Wspieranie dostępu do wody oraz zrównoważonej gospodarki wodnej (EFRR)

2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Wsparcie objęte zostaną działania polegające na budowie lub modernizacji sieci kanalizacyjnych, oczyszczalni ścieków oraz systemów zaopatrzenia w wodę, co przyczyni się do zwiększeniu odsetka ludności, korzystającej z systemu oczyszczania ścieków. Na obszarze województwa śląskiego znajdują się 84 aglomeracje w przedziale 2-10 tys. RLM, z czego 61 z nich nie spełnia wymogów dyrektywy ściekowej oraz 8 aglomeracji z przedziału 10-15 tys. RLM, z czego 5 pozostaje niezgodnych z dyrektywą.

Dla projektów z zakresu gospodarki ściekowej priorytetowo wsparciem objęte zostaną przedsięwzięcia realizowane na obszarze aglomeracji w rozumieniu ustawy Prawo wodne o wielkości od 10 do 15 tys. RLM, które nie spełniają wymogów wynikających z dyrektywy 91/271/EWG. W dalszej kolejności wsparcie będą mogły uzyskać aglomeracje naruszeniowe z przedziału 2-10 tys. RLM. Dokumentem stanowiącym podstawę do wyboru projektów będzie KPOŚK.

W ramach ww. projektów wsparciem mogą zostać objęte także inwestycje mające na celu zagospodarowanie osadów ściekowych, polegające m.in. na budowie instalacji unieszkodliwiania i przetwarzania osadów ściekowych w celu ich ponownego zagospodarowania. Kwalifikowalne będzie także wykorzystanie OZE w tego typu instalacjach pod warunkiem, że nie będzie to dominujący element projektu.

W zakresie zaopatrzenia w wodę priorytetem będzie ograniczanie strat wody oraz efektywne wykorzystanie istniejących zasobów wody pitnej. Tego typu projekty będą mogły być wspierane zarówno kompleksowo z gospodarką ściekową, jak i niezależnie od projektów ściekowych. Realizacja projektów związanych ze **wsparciem systemów zaopatrzenia w wodę polegających na ich budowie będzie dopuszczalna w ograniczonym zakresie jako uzupełniający element projektów dotyczących gospodarki ściekowej (limit na poziomie projektu: 25% kosztów projektu) lub jako samodzielne projekty**, gdy na danym obszarze zapewniony jest sposób zagospodarowania ścieków zgodny z Dyrektywą Rady z dnia 21 maja 1991 r. dotyczącą oczyszczania ścieków komunalnych (bądź taka zgodność zostanie uzyskana w wyniku zakończenia realizowanych już projektów).

Inwestycje związane z budową samodzielnej kanalizacji deszczowej realizowane będą wyłącznie w ramach CS 2.4 dot. adaptacji do zmian klimatu.

W związku z faktem, iż infrastruktura wodociągowa województwa śląskiego charakteryzuje się wysokim poziomem strat wody[1], niezwykle istotne są inwestycje, których celem jest ograniczenie strat wody oraz awaryjności systemów. Dlatego też wsparciem objęte zostaną również **projekty związane z efektywnymi i inteligentnymi systemami, w tym systemami pomiaru zużycia wody w wydzielonych obszarach sieci wodociągowej i SUW, monitoringiem strat sieciowych** – wycieków, instalacjami monitoringowymi, rejestratorami przepływu i regulacji ciśnienia.

Elementem kwalifikowalnym projektu będą kampanie podnoszące świadomość społeczeństwa w zakresie oszczędzania wody.

Przy realizacji inwestycji zalecane jest wykorzystanie dobrych praktyk w zakresie ochrony środowiska, w szczególności standardów ochrony drzew (<https://www.gov.pl/web/nfosigw/standardy-ochrony-drzew> oraz <http://drzewa.org.pl/standardy/>).

We wszystkich projektach, w których będzie to zasadne i możliwe zostaną zastosowane rozwiązania w zakresie obiegu cyrkularnego (w tym efektywności

energetycznej i użycia energii ze źródeł odnawialnych) jak również elementy sprzyjające adaptacji do zmian klimatu (w szczególności zielona i niebieska infrastruktura).

W ramach przedmiotowego celu szczegółowego wspierane będą wyłącznie działania zgodne z zasadą DNSH (art. 17 rozporządzenia (UE) 2020/852), dla której przeprowadzono ocenę zgodności, ujętą w strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko programu FE SL 2021-2027. Preferowana będzie również realizacja zielonych zamówień publicznych w oparciu o opracowane przez KE wspólne kryteria możliwe do stosowania w państwach członkowskich Unii.

[1] "Program Inwestycyjny w zakresie poprawy jakości i ograniczenia strat wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi".

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Użytkownikami infrastruktury będą przede wszystkim mieszkańcy, przedsiębiorcy, użytkownicy sieci wodno-kanalizacyjnej.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

Działanie będzie miało wpływ na poprawę jakości życia i zdrowia mieszkańców, a tym samym pośrednio ograniczy zjawisko wykluczenia społecznego i ubóstwa, na które w szczególności narażone są osoby starsze, z niepełnosprawnościami, rodzice prowadzący samodzielnie gospodarstwa domowe (w większości kobiety samodzielnie wychowujące dzieci). Nastąpi to poprzez: poprawę warunków dla zaspokajania podstawowych potrzeb bytowych (dostęp do wysokiej jakości wody), zwiększenie odsetka ludności korzystającej z systemu oczyszczania ścieków oraz zmniejszenia ubóstwa dzięki wsparciu inwestycji, których celem jest ograniczenie strat wody oraz awaryjności systemów oraz kampaniom podnoszących świadomość mieszkańców/instytucji/przedsiębiorstw w zakresie oszczędzania wody.

Projekty będą oceniane pod kątem spełniania zasady równości kobiet i mężczyzn, zgodnie z Wytycznymi równościowymi.

Pozytywny wpływ na zasadę niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami będzie kryterium dostępu warunkującym otrzymanie dofinansowania. W przypadku projektów, w których występował będzie produkt neutralny pod względem zasady równości szans i niedyskryminacji, zasada niedyskryminacji zostanie zapewniona na poziomie zarządzania projektem i dostępności cyfrowej dokumentacji projektowej publikowanej na stronach zgodnych z WCAG, nawet w przypadku braku kwalifikowalności takich wydatków w projekcie.

Wsparcie polityki spójności będzie udzielane wyłącznie projektom i beneficjentom, którzy przestrzegają przepisów antidyskryminacyjnych, o których mowa w art. 9 ust. 3 Rozporządzenia PE i Rady nr 2021/1060. W przypadku, gdy beneficjentem jest jednostka samorządu terytorialnego (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiegokolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia nr 2021/1060, wsparcie w ramach polityki spójności nie może być udzielone.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

W ramach celu nie planuje się realizacji interwencji z wykorzystaniem narzędzi terytorialnych.

Dopuszcza się możliwość przeprowadzania procedury wyboru projektów na wybranych Obszarach Strategicznej Interwencji wskazanych w Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”, w szczególności OSI Obszary cenne przyrodniczo. Obszary te wymagają wzmocnienia odgrywanej roli w systemie przyrodniczym województwa i działań zabezpieczających przed dalszą degradacją i osłabianiem ich funkcjonalności.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Projekty z zakresu gospodarki wodno-ściekowej związane są z niezmienną lokalizacją, a możliwość ich realizacji uwarunkowana jest prawem. Cel inwestycji, za które odpowiadają jednostki samorządu terytorialnego, jest publiczny i polega na zaspokajaniu podstawowych potrzeb zbiorowych wspólnoty i ochronie wody. Choć w obszarze inwestycji gospodarki wodno-ściekowej nie identyfikuje się potencjału dla współpracy międzynarodowej, transgranicznej i transnarodowej, uznano jednocześnie, iż każde działanie w tym celu szczegółowym będzie komplementarne wobec działań poprawiających jakość ekosystemu Bałtyku. Zatem planowana interwencja realizuje cele SUE RMB oraz dąży do synergii z innymi europejskimi programami, takimi jak LIFE+ . Mając na uwadze, że województwo śląskie objęte jest współpracą terytorialną Interreg, działania w niniejszym celu szczegółowym uznaje się za suplementujące wobec Programu Interreg Regiony Morza Bałtyckiego oraz Interreg Europa 2021-2027.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Nie przewiduje się wykorzystania instrumentów finansowych.

Działania podejmowane w ramach celu szczegółowego nie będą generowały dochodu ani bezpośrednich korzyści, natomiast dotyczą bezpośrednio zdrowia i dobrostanu mieszkańców regionu oraz stanu środowiska naturalnego. Wysokie koszty inwestycji oraz ograniczone możliwości finansowe JST oraz sektora

komunalnego, w tym do zaciągania dodatkowych zobowiązań finansowych stanowi barierę do zastosowania w tym obszarze instrumentów finansowych. Wsparcie będzie udzielane w formie dotacji bezzwrotnej, co stanowić będzie właściwy efekt zachęty dla zadań o wysokim priorytecie, bo bezpośrednio wpływającym na jakość zdrowia oraz życia mieszkańców regionu.

2.1.1.1.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
II	RSO2.5	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	RCO30	Długość nowych lub zmodernizowanych sieci wodociągowych w ramach zbiorowych systemów zaopatrzenia w wodę	km	0,00	30,00
II	RSO2.5	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	RCO31	Długość nowych lub zmodernizowanych sieci kanalizacyjnych w ramach zbiorowych systemów odprowadzania ścieków	km	0,00	154,00

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
II	RSO2.5	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	RCR41	Ludność przyłączona do udoskonalonych zbiorowych systemów zaopatrzenia w wodę	osoby	0,00	2021	5 510,00	SL2021	
II	RSO2.5	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	RCR42	Ludność przyłączona do zbiorowych systemów oczyszczania ścieków co najmniej II stopnia	osoby	0,00	2021	31 666,00	SL2021	

2.1.1.1.3. Indykatorywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (viii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
II	RSO2.5	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	062. Dostarczanie wody do spożycia przez ludzi (infrastruktura do celów ujęcia, uzdatniania, magazynowania i dystrybucji, działania na rzecz efektywności, zaopatrzenie w wodę pitną)	9 024 834,00
II	RSO2.5	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	065. Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków	36 099 335,00
II	RSO2.5	Ogółem			45 124 169,00

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
II	RSO2.5	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	01. Dotacja	45 124 169,00
II	RSO2.5	Ogółem			45 124 169,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
II	RSO2.5	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	33. Inne podejścia – brak ukierunkowania terytorialnego	45 124 169,00
II	RSO2.5	Ogółem			45 124 169,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
-----------	-----------------	---------	-------------------	-----	---------------

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
II	RSO2.5	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	01. Ukierunkowanie na aspekt płci	1 353 725,00
II	RSO2.5	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	02. Uwzględnianie aspektu płci	4 512 417,00

II	RSO2.5	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	03. Neutralność płciowa	39 258 027,00
II	RSO2.5	Ogółem			45 124 169,00

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.1.1. Cel szczegółowy: RSO2.6. Wspieranie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki zasobooszczędnej (EFRR)

2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Interwencja planowana w ramach gospodarki odpadami komunalnymi skierowana zostanie w głównej mierze na inwestycje z zakresu systemów selektywnej zbiórki, w tym: punkty selektywnej zbiórki odpadów komunalnych (PSZOK), centra napraw, punkty ponownego użycia, wymianę rzeczy używanych oraz systemy selektywnej zbiórki odpadów gromadzonych u źródła. Wspieraniem objęte zostaną także istotne z punktu widzenia hierarchii postępowania z odpadami instalacje do recyklingu i odzysku. W uzasadnionych przypadkach, dopuszczalne będą inwestycje w modernizację MBP, które mają na celu wprowadzenie nowych procesów technologicznych w celu zwiększenia stopnia odzysku surowców dobrej jakości (pod warunkiem wykazania wzrostu odzysku surowców w wyniku realizacji projektu oraz zapewnienie wysokiej jakości produktu na końcu procesu).

Obligatoryjny element projektów z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi stanowi kampania, której przedmiotem będą działania informacyjno-edukacyjne dotyczące sposobów zapobiegania powstawaniu odpadów, a także zasad ich segregacji.

Wsparcie projektów dot. instalacji gospodarki odpadami komunalnymi możliwe będzie pod warunkiem spełnienia wymogów ramowej dyrektywy odpadowej, dyrektywy składowiskowej oraz Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami.

GOZ jest kluczowym elementem walki z katastrofą klimatyczną, przemodelując system gospodarczy. Pozwala znacznie ograniczyć emisję gazów cieplarnianych m.in. dzięki ograniczeniu wydobycia i przetwarzania surowców pierwotnych i zmniejszeniu ilości odpadów, które trzeba zagospodarowywać.

W ramach planowanej interwencji wspierane będą inwestycje, w szczególności w MŚP oraz w przedsiębiorstwach spoza sektora MŚP, w formie instrumentów finansowych. Celem inwestycji jest przejście na model gospodarki o obiegu zamkniętym, w tym minimalizacja zasobo- i materiałochłonności procesów produkcyjnych i logistycznych oraz zapobieganie i zmniejszenie powstawania odpadów, a także zmniejszenie śladu środowiskowego produktów na każdym etapie, począwszy od ekoprojektowania. W celu minimalizacji przepływu materiałów i energii, zmiany produktów i metod produkcji, przynoszących przewagę konkurencyjną przedsiębiorstwom, wsparciem zostaną objęte również projekty polegające na wykorzystaniu ekoinnowacji, jako narzędzia przyczyniającego się do ekologicznego, zielonego wzrostu gospodarczego.

Wspieraniem zostaną objęte również działania związane z tworzeniem strategii i planów działań dot. GOZ przez podmioty publiczne (jako osobny projekt) oraz przez przedsiębiorców (jako element szerszego projektu). W ramach projektu przewiduje się także możliwość sfinansowania wsparcia doradczego, audytów środowiskowych, analiz LCA i innych dokumentów mających na celu zwiększenie świadomości nt. wpływu działalności przedsiębiorstw na środowisko oraz pokazujące korzyści płynące z inwestycji w GOZ.

Projekty realizowane w ramach działania nie będą miały charakteru badawczo-rozwojowego, dotyczyć będą wdrażania technologii.

Elementem obligatoryjnym projektu będą działania informacyjno-promocyjne dotyczące gospodarki o obiegu zamkniętym.

Przewiduje się także możliwość wsparcia samodzielnych projektów edukacyjnych, podnoszących świadomość i wiedzę mieszkańców, przedsiębiorców i władz lokalnych w zakresie GOZ pod warunkiem zachowania komplementarności z poziomem krajowym i zastosowaniem

mechanizmów zapobiegających podwójnemu finansowaniu projektów.

We wszystkich projektach, w których będzie to zasadne i możliwe zostaną zastosowane rozwiązania w zakresie obiegu cyrkularnego (w tym efektywności energetycznej i użycia energii ze źródeł odnawialnych) jak również elementy sprzyjające adaptacji do zmian klimatu (w szczególności zielona i niebieska infrastruktura). W ramach przedmiotowego celu szczegółowego wspierane będą wyłącznie działania zgodne z zasadą DNSH (art. 17 rozporządzenia (UE) 2020/852), dla której przeprowadzono ocenę zgodności, ujętą w strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko programu FE SL 2021-2027. Preferowana będzie również realizacja zielonych zamówień publicznych w oparciu o opracowane przez KE wspólne kryteria możliwe do stosowania w państwach członkowskich Unii

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Użytkownikami infrastruktury będą przede wszystkim mieszkańcy, administracja publiczna oraz przedsiębiorcy.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

Działanie przyczyni się do poprawy sytuacji osób wykluczonych oraz znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej, w tym osób starszych, z niepełnosprawnościami, rodziców prowadzących samodzielnie gospodarstwa domowe (w większości kobiet samodzielnie wychowujące dzieci), które są najbardziej narażone na zjawisko ubóstwa. Zapobieganie powstawania odpadów, w tym zwłaszcza marnotrawienia niewykorzystanych produktów, będzie możliwe poprzez kierowanie ich do punktów z zakresu systemów selektywnej zbiórki, które będą przedmiotem wsparcia w tym celu: punkty selektywnej zbiórki odpadów komunalnych (PSZOK), centra napraw, punkty ponownego użycia, wymiany rzeczy używanych oraz systemy selektywnej zbiórki odpadów gromadzonych u źródła. Dodatkowe obligatoryjne działania informacyjno–edukacyjne dotyczące sposobów zapobiegania powstawaniu odpadów, a także zasad ich segregacji i działania informacyjno –promocyjne dot. gospodarki o obiegu zamkniętym, zwiększą świadomość w zakresie zrównoważonej konsumpcji i przyczynią się do zmniejszenia ubóstwa.

Projekty będą oceniane pod kątem spełniania zasady równości kobiet i mężczyzn, zgodnie z Wytycznymi równościowymi.

Pozytywny wpływ na zasadę niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami będzie kryterium dostępu warunkującym otrzymanie dofinansowania. W przypadku projektów, w których występował będzie produkt neutralny pod względem zasady równości szans i niedyskryminacji, zasada niedyskryminacji zostanie zapewniona na poziomie zarządzania projektem i dostępności cyfrowej dokumentacji projektowej publikowanej na stronach zgodnych z WCAG, nawet w przypadku braku kwalifikowalności takich wydatków w projekcie.

Wsparcie polityki spójności będzie udzielane wyłącznie projektom i beneficjentom, którzy przestrzegają przepisów antidyskryminacyjnych, o których mowa w art. 9 ust. 3 Rozporządzenia PE i Rady nr 2021/1060. W przypadku, gdy beneficjentem jest jednostka samorządu terytorialnego (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiegokolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia nr 2021/1060, wsparcie w ramach polityki spójności nie może być udzielone.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

W ramach celu szczegółowego wsparcie oferowane będzie na terenie całego województwa śląskiego.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Planowane finansowanie ma na celu m.in. zainicjowanie nowych procesów produkcyjnych, technologii jak i produktów w zakresie GOZ w przedsiębiorstwach z terenu województwa śląskiego, które nie zawsze są bezpośrednio nastawione na współpracę międzyregionalną, transgraniczną i międzynarodową. Niemniej jednak wiele przedsiębiorstw z obszaru województwa działa na arenie międzynarodowej. W niniejszym celu szczegółowym istnieje potencjał wsparcia opartego na wymianie doświadczeń. W ramach tego celu przewiduje się również wspierać samą wymianę doświadczeń, z odpowiednim skutkiem w działaniach edukacyjnych, budujących i podnoszących świadomość i wiedzę w zakresie GOZ. Wspieranie transformacji w kierunku GOZ może polegać na realizacji przedsięwzięć z partnerami mającymi swoją siedzibę poza województwem śląskim, również dla działań usprawniających procesy planowania na poziomie lokalnym i regionalnym, z wykorzystaniem wyników innych programów, np. Horyzont Europa, czy też LIFE+

Mając na uwadze, że województwo śląskie objęte jest programami współpracy terytorialnej Interreg, działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe, a jednocześnie komplementarne i wzmacniające do podejmowanych w ramach FE SL 2020-2027 w obszarze niniejszego celu szczegółowego, realizowane będą w:

- Interreg Czechy-Polska, w ramach Priorytetu 5 Przedsiębiorczość,
- Interreg Europa Środkowa 2021-2027, poprzez Priorytet 2 Współpraca na rzecz bardziej zielonej Europy Środkowej
- Interreg Region Morza Bałtyckiego, w ramach Priorytetu 3. Społeczeństwo neutralne dla klimatu,
- Interreg Europa 2021-2027. Ponadto, możliwa będzie także współpraca w ramach wspólnych przedsięwzięć związanych z GOZ, poprzez dostępne pozostałe inicjatywy międzynarodowe.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

W ramach celu szczegółowego oferowane będzie wsparcie z wykorzystaniem dotacji bezzwrotnych oraz Instrumentów Finansowych.

Niska skala generowanych przychodów w zakresie gospodarki odpadami oraz stosunkowo mała liczba przedsięwzięć w tym obszarze skutkuje brakiem możliwości ich realizacji bez dodatkowej zachęty w formie wsparcia bezzwrotnego.

Ponadto, wysoka kapitałochłonność inwestycji oraz ograniczone możliwości finansowe JST oraz sektora komunalnego, w tym do zaciągania dodatkowych zobowiązań finansowych stanowi barierę do zastosowania instrumentów finansowych w obszarze gospodarki odpadami komunalnymi, zatem wsparcie będzie udostępnione w formie bezzwrotnych dotacji.

W przypadku z kolei projektów z zakresu GOZ realizowanych przez przedsiębiorców planuje się uruchomienie mieszanego instrumentu w ramach jednej operacji.

2.1.1.1.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
II	RSO2.6	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	RCO01	Przedsiębiorstwa objęte wsparciem (w tym: mikro, małe, średnie, duże	przedsiębiorstwa	0,00	7,00
II	RSO2.6	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	RCO03	Przedsiębiorstwa objęte wsparciem z instrumentów finansowych	przedsiębiorstwa	0,00	7,00
II	RSO2.6	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	RCO107	Inwestycje w obiekty do selektywnego zbierania odpadów	EUR	0,00	24 705 882,00
II	RSO2.6	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	PLRO60	Liczba wspartych punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych (PSZOK)	szt.	0,00	24,00

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
II	RSO2.6	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	RCR47	Odpady poddane recyklingowi	tony/rok	0,00	2021	85 758,00	SL2021	
II	RSO2.6	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	PLRR019	Liczba osób objętych selektywnym zbieraniem odpadów komunalnych	osoby	0,00	2021	283 591,00	SL2021	

2.1.1.1.3. Indykatory podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (viii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
II	RSO2.6	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	067. Gospodarowanie odpadami z gospodarstw domowych: działania w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów, minimalizacji, segregacji, ponownego użycia, recyklingu	21 000 000,00
II	RSO2.6	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	075. Wsparcie ekologicznych procesów produkcji oraz efektywnego gospodarowania zasobami w MŚP	11 000 000,00
II	RSO2.6	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	076. Wsparcie ekologicznych procesów produkcji oraz efektywnego gospodarowania zasobami w dużych przedsiębiorstwach	4 000 000,00
II	RSO2.6	Ogółem			36 000 000,00

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
II	RSO2.6	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	01. Dotacja	21 000 000,00
II	RSO2.6	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	03. Wsparcie za pośrednictwem instrumentów finansowych: pożyczka	9 000 000,00
II	RSO2.6	EFRR	Regiony słabiej	05. Wsparcie za pośrednictwem instrumentów finansowych: Dotacje w ramach instrumentu	6 000 000,00

			rozwinęte	finansowego	
II	RSO2.6	Ogółem			36 000 000,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
II	RSO2.6	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	33. Inne podejścia – brak ukierunkowania terytorialnego	36 000 000,00
II	RSO2.6	Ogółem			36 000 000,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
-----------	-----------------	---------	-------------------	-----	---------------

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
II	RSO2.6	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	01. Ukierunkowanie na aspekt płci	1 080 000,00
II	RSO2.6	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	02. Uwzględnianie aspektu płci	3 600 000,00
II	RSO2.6	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	03. Neutralność płciowa	31 320 000,00
II	RSO2.6	Ogółem			36 000 000,00

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.1.1. Cel szczegółowy: RSO2.7. Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia (EFRR)

2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

W ramach planowanej interwencji przewidziano **kompleksowe działania na rzecz ochrony siedlisk przyrodniczych oraz priorytetowe wsparcie na rzecz ochrony gatunków stanowiących zasoby przyrodnicze województwa śląskiego**. Wśród możliwych kwalifikowalnych działań są zabiegi z zakresu ochrony, poprawy i odtwarzania stanu siedlisk przyrodniczych i populacji gatunków, umożliwiające wyeliminowanie, kontrolę lub odizolowanie populacji gatunków inwazyjnych na terenie obszarów cennych przyrodniczo. W uzasadnionych przypadkach możliwe będzie także wsparcie ośrodków prowadzących statutową działalność w zakresie edukacji ekologicznej lub ochrony różnorodności biologicznej rodzimej flory i fauny województwa śląskiego.

W ramach projektów infrastrukturalnych kwalifikowalny będzie rozwój infrastruktury mającej na celu ukierunkowanie ruchu turystycznego (przy czym infrastruktura turystyczna nie może stanowić dominującej części projektu). Wsparcie infrastruktury turystycznej na obszarach chronionych będzie ograniczone do inwestycji, które będą służyły wyłącznie ochronie środowiska naturalnego, poprzez skanalizowanie ruchu turystycznego oraz zapewnią ograniczenie degradacji środowiska przyrodniczego w miejscach przemierzania się i wypoczynku osób zwiedzających. Wsparcie projektów infrastrukturalnych niezwiązanych z bezpośrednią ochroną gatunków i siedlisk, takich jak centra bioróżnorodności, banki genów oraz infrastruktura związana z ukierunkowaniem turystyki, wyniesie maksymalnie 30% alokacji na CS 2.7

W ramach wszystkich typów projektów Beneficjent zobowiązany będzie do prowadzenia kampanii informacyjno-edukacyjnej zwiększającej świadomość ekologiczną społeczeństwa.

Działaniami ochronnymi in-situ oraz/lub ex-situ zagrożonych gatunków i siedlisk przyrodniczych mogą być objęte formy ochrony przyrody, w tym na obszarach Natura 2000, za wyjątkiem parków narodowych. Planuje się także umożliwienie sfinansowania opracowania dokumentów planistycznych dla obszarów chronionych oraz inwentaryzacji przyrodniczej obszaru realizacji projektu ochrony bioróżnorodności, jako element projektu. Przedsięwzięcia, które nie przyczyniają się do ochrony, odnowy oraz zrównoważonego użytkowania obszarów chronionych, takie jak parkingi, drogi dojazdowe, nie będą kwalifikowalne.

Możliwe jest wsparcie lub preferencje w obszarze ochrony, regeneracji i zrównoważonego wykorzystania obszarów chronionych dla przedsięwzięć odpowiadających potrzebom lokalnym w uzgodnieniu z Lokalnymi Grupami Działania.

Poza obszarami prawnie chronionymi wsparcie skierowane będzie także na działania mające na celu tworzenie miejsc ochrony różnorodności biologicznej na obszarach miejskich i pozamiejskich, priorytetowo w oparciu o gatunki rodzime, np.: banki genowe, rewaloryzacja parków miejskich, ogrody botaniczne, ekoparki. Wsparcie uzyskają także przedsięwzięcia służące rozwojowi zielonej i błękitnej infrastruktury w celu dostarczenia szerokiego wachlarza usług ekosystemowych oraz ochrony różnorodności biologicznej na terenach miejskich i pozamiejskich. Elementy tej infrastruktury, odpowiednio zagospodarowanej poprawiają mikroklimat, wspomagają zasilanie wód gruntowych, ale przede wszystkim stanowią cenne siedliska fauny i flory. Ten element projektu kwalifikowalny jest tylko w przypadku jego uzupełniającego charakteru.

Ponadto, w ramach planowanej interwencji wsparciem objęte zostaną inwestycje z zakresu rekultywacji powierzchni ziemi zdegradowanej działalnością człowieka, rozumianej jako przywrócenie wartości użytkowych lub przyrodniczych poprzez usunięcie odpadów i remediację przy zapewnieniu zgodności z zasadą “zanieczyszczający płaci” oraz ponowne kształtowanie na inne cele. Preferowane jednak będą przekształcenia na cele środowiskowe (np. parki i lasy miejskie, zieleńce, przyrodnicze ścieżki edukacyjne, miejskie geoparki itp.).

W ramach inwestycji związanych z ochroną i zachowaniem przyrody i różnorodności biologicznej obligatoryjnym elementem projektu będzie kampania informacyjno-edukacyjna zwiększająca poziom świadomości ekologicznej społeczeństwa.

We wszystkich projektach, w których będzie to zasadne i możliwe zostaną zastosowane rozwiązania w zakresie obiegu cyrkularnego (w tym efektywności energetycznej i użycia energii ze źródeł odnawialnych) jak również elementy sprzyjające adaptacji do zmian klimatu (w szczególności zielona i niebieska infrastruktura). W ramach przedmiotowego celu szczegółowego wspierane będą wyłącznie działania zgodne z zasadą DNSH (art. 17 rozporządzenia (UE) 2020/852), dla której przeprowadzono ocenę zgodności, ujętą w strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko programu FE SL 2021-2027.

Preferowana będzie również realizacja zielonych zamówień publicznych w oparciu o opracowane przez KE wspólne kryteria możliwe do stosowania w państwach członkowskich Unii.

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Użytkownikami infrastruktury będą przede wszystkim mieszkańcy, jednostki publiczne prowadzące działalność w zakresie ochrony przyrody, administracja publiczna.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

Przy projektowaniu działań z zakresu edukacji ekologicznej uwzględnione zostaną potrzeby wszystkich grup odbiorców, w tym osób starszych i z niepełnosprawnościami. Kampanie informacyjno-edukacyjnej zwiększające świadomość ekologiczną społeczeństwa będą realizowane z zachowaniem standardów dostępności, z wykorzystaniem różnorodnych form i kanałów komunikacji, w celu dotarcia do możliwie największej liczby mieszkańców. Poprzez zastosowanie standardu dostępności: architektonicznego, cyfrowego, informacyjno-promocyjnego i szkoleniowego, usługi oraz produkty projektów np. strony internetowe i dokumentacja, będą dostępne dla szerokiego grona odbiorców, w tym w szczególności dla osób z niepełnosprawnościami. Wsparta w tym celu infrastruktura (turystyczna, zielona, błękitna) będzie podlegała zasadom uniwersalnego projektowania.

Pozytywny wpływ na zasadę niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami będzie kryterium dostępu warunkującym otrzymanie dofinansowania. W przypadku projektów, w których występował będzie produkt neutralny pod względem zasady równości szans i niedyskryminacji, zasada niedyskryminacji zostanie zapewniona na poziomie zarządzania projektem i dostępności cyfrowej dokumentacji projektowej publikowanej na stronach zgodnych z WCAG, nawet w przypadku braku kwalifikowalności takich wydatków w projekcie.

Projekty będą oceniane pod kątem spełniania zasady równości kobiet i mężczyzn, zgodnie z Wytocznymi równościowymi.

Możliwe jest wsparcie lub preferencje w obszarze ochrony, regeneracji i zrównoważonego wykorzystania obszarów chronionych dla przedsięwzięć odpowiadających potrzebom lokalnym w uzgodnieniu z Lokalnymi Grupami Działania.

Wsparcie polityki spójności będzie udzielane wyłącznie projektom i beneficjentom, którzy przestrzegają przepisów antydyskryminacyjnych, o których mowa w art. 9 ust. 3 Rozporządzenia PE i Rady nr 2021/1060. W przypadku, gdy beneficjentem jest jednostka samorządu terytorialnego (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiegokolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia nr 2021/1060, wsparcie w ramach polityki spójności nie może być udzielone.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

W ramach celu szczegółowego wsparcie oferowane będzie na terenie całego województwa śląskiego. Dla inwestycji z zakresu ochrony różnorodności biologicznej na obszarach miejskich i pozamiejskich planuje się zastosowanie Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych, natomiast w zakresie rekultywacji priorytet stanowią będą inwestycje realizowane na obszarze subregionu północnego województwa.

Dopuszcza się możliwość przeprowadzania procedury wyboru projektów na wybranych Obszarach Strategicznej Interwencji wskazanych w Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”, w szczególności OSI Obszary cenne przyrodniczo oraz OSI Gminy tracące funkcje społeczno-gospodarcze. Wyznaczone obszary odpowiadają na najważniejsze problemy i potencjały zarysowane w diagnozie „Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”.

OSI Obszary cenne przyrodniczo stanowią najważniejsze obszary dla zachowania walorów przyrodniczych regionu i umiejscowione są we wszystkich subregionach województwa. Ich położenie wyraźnie pokrywa się z lokalizacją parków krajobrazowych występujących w regionie. Natomiast OSI- gminy tracące funkcje to ośrodki, które w ciągu kilkunastu lat stopniowo traciły swoją pozycję, jako znaczących ośrodków gospodarczych i społecznych w regionie, predystynowanych do pełnienia istotnej roli dla mieszkańców województwa jako miejsca pracy, zamieszkania i realizacji

różnorodnych potrzeb społeczności. Najwyższa utrata funkcji społ-gosp. widoczna jest w centralnej części województwa, w szczególności w obszarze największego obszaru miejskiego w kraju tj. Metropolii Górnośląskiej. Łącznie jako tracące funkcje zakwalifikowano w regionie 22 gminy.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Projekty mające na celu wspieranie ochrony różnorodności biologicznej są powiązane ze stałą lokalizacją. W ramach finansowania nie planuje się bezpośrednich projektów międzyregionalnych, transgranicznych ani transnarodowych, choć niektóre z nich mogą być powiązane z utrzymaniem transgranicznych korytarzy ekologicznych. Wspólnym punktem odniesienia dla tej interwencji mogą być opracowania planistyczne o charakterze ponadregionalnym. W przedmiotowym obszarze identyfikuje się potencjał współpracy opartej na wymianie doświadczeń, np. w zakresie rekultywacji terenów powierzchni zdegradowanych lub wykorzystując wyniki innych programów, np. LIFE+, dążąc do synergii z dorobkiem europejskich i krajowych instrumentów współpracy. Dlatego dopuszcza się realizację przedsięwzięć z partnerami mającymi swoją siedzibę poza województwem śląskim.

Mając na uwadze, że województwo śląskie objęte jest programami współpracy terytorialnej Interreg, działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe, a jednocześnie komplementarne i wzmacniające do podejmowanych w ramach FE SL 2020-2027 w obszarze niniejszego celu szczegółowego, realizowane będą w:

- Programie Interreg Polska-Słowacja, w ramach Priorytetu 1 Przyjazne naturze i bezpieczne Pogranicze,
- Interreg Czechy-Polska, w ramach Priorytetu 1 Zintegrowany system ratownictwa i środowisko,
- Interreg Europa Środkowa 2021-2027, poprzez Priorytet 2 Współpraca na rzecz bardziej zielonej Europy Środkowej,
- Interreg Europa 2021-2027.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Nie przewiduje się wykorzystania Instrumentów Finansowych.

Interwencja będzie skierowana do JST oraz jednostek publicznych prowadzących działalność w zakresie ochrony przyrody. Przedsięwzięcia te nie są możliwe z rynkowego punktu widzenia. Realizowane projekty nie będą generowały dochodów lub bezpośrednich oszczędności, a ich nadrzędnym celem jest ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej regionu jako sposobu na zachowanie jakości i ciągłości życia ludzkiego. Zatem cel ten powinien być wspierany narzędziami o największym efekcie zachęty. Stąd, wsparcie będzie udzielane w formie bezzwrotnej.

2.1.1.1.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
II	RSO2.7	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	RCO36	Zielona infrastruktura objęta wsparciem do celów innych niż przystosowanie się do zmian klimatu	hektary	0,00	72,00
II	RSO2.7	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	RCO38	Powierzchnia wspieranych zrekultywowanych gruntów	hektary	0,00	64,00
II	RSO2.7	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	RCO74	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	0,00	4 455 877,00
II	RSO2.7	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	RCO75	Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	wkłady na rzecz strategii	0,00	4,00

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
II	RSO2.7	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	RCR95	Ludność mająca dostęp do nowej lub udoskonalonej zielonej infrastruktury	osoby	0,00	2021	515 760,00	SL2021	

2.1.1.1.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (viii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
II	RSO2.7	EFRR	Regiony słabiej	074. Rewaloryzacja obszarów przemysłowych i rekultywacja skażonych gruntów zgodnie z kryteriami	10 000 000,00

			rozwinęte	efektywności	
II	RSO2.7	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	078. Ochrona, regeneracja i zrównoważone wykorzystanie obszarów Natura 2000	3 000 000,00
II	RSO2.7	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	079. Ochrona przyrody i różnorodności biologicznej, dziedzictwo naturalne i zasoby, zielona i błękitna infrastruktura	77 783 071,00
II	RSO2.7	Ogółem			90 783 071,00

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
II	RSO2.7	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	01. Dotacja	90 783 071,00
II	RSO2.7	Ogółem			90 783 071,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
II	RSO2.7	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	03. ZIT – funkcjonalne obszary miejskie	18 304 354,00
II	RSO2.7	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	33. Inne podejścia – brak ukierunkowania terytorialnego	72 478 717,00
II	RSO2.7	Ogółem			90 783 071,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
-----------	-----------------	---------	-------------------	-----	---------------

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
II	RSO2.7	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	01. Ukierunkowanie na aspekt płci	2 723 492,00
II	RSO2.7	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	02. Uwzględnianie aspektu płci	9 078 307,00

II	RSO2.7	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	03. Neutralność płciowa	78 981 272,00
II	RSO2.7	Ogółem			90 783 071,00

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.1. Priorytet: III. Fundusze Europejskie dla zrównoważonej mobilności (Cel szczegółowy dotyczący mobilności miejskiej określony w art. 3 ust. 1 lit. b) pkt (viii) rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności)

2.1.1.1. Cel szczegółowy: RSO2.8. Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej (EFRR)

2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Wsparcie zostanie przeznaczone na zakup taboru niskoemisyjnego (w tym trolejbusowego) wykorzystywanego w zbiorowym transporcie publicznym wraz z niezbędną infrastrukturą do jego obsługi i tankowania/zasilania paliwami zeroemisyjnymi. Priorytetowo traktowane będą inwestycje w bezemisyjne środki transportu (autobusy elektryczne/wodorowe, trolejbusy). W przypadku zakupu pojazdów dla ruchu drogowego, możliwe będzie wsparcie tylko dla inwestycji w ekologicznie czyste pojazdy w rozumieniu dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/33/WE przy czym zakup taboru o niezerowej emisji będzie możliwy tylko wtedy, gdy zakup taboru o zerowej emisji nie będzie zasadny z powodów operacyjnych lub technicznych.

W ramach CS wsparcie zostanie przeznaczone na infrastrukturę związaną ze zrównoważoną multimodalną mobilnością miejską w celu dążenia do gospodarki zeroemisyjnej. Przewiduje się realizację inwestycji obejmujących węzły/centra przesiadkowe wraz z poczekalniami, przystankami, całą drobną infrastrukturą towarzyszącą taką jak np. ławki, wiaty, zadaszenia, oświetlenie, niezbędne ciągi pieszo-rowerowe, przejścia dla pieszych i rowerów, parkingi bike&ride i park&ride, miejsca obsługi podróżnych.

Elementem projektu będą mogły być też wszelkie rozwiązania cyfrowe ułatwiające i zachęcające do korzystania z transportu publicznego w postaci systemów dynamicznej informacji pasażerskiej oraz innych podobnych rozwiązań oraz rozwiązania zapewniające integrację z transportem kolejowym.

Dopuszcza się również inwestycje w infrastrukturę drogową, z wyjątkiem infrastruktury przeznaczonej dla pojazdów samochodowych innej niż użytkowana w transporcie publicznym.

Lokalizacja obiektów „park&ride” objętych wsparciem będzie zapewniała integrację z publicznym transportem zbiorowym. W miastach pow. 50 tys. mieszkańców wsparcie dla tych obiektów będzie możliwe pod warunkiem ich zlokalizowania poza obszarem funkcjonalnego śródmieścia, wyznaczonym w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. W ramach centrów/węzłów przesiadkowych możliwa będzie również realizacja niezbędnej infrastruktury do tankowania/ładowania pojazdów zasilanych paliwami zeroemisyjnymi (min. elektryczne, wodorowe).

Wsparcie zostanie przeznaczone na budowę dróg rowerowych lub ciągów pieszo-rowerowych będących częścią spójnego i zrównoważonego systemu

mobilności miejskiej określonego na podstawie dokumentu z zakresu planowania transportu w miejskim obszarze funkcjonalnym (MOF). Inwestycje muszą być realizowane zgodnie ze standardami budowy dróg rowerowych obowiązującymi w woj. śląskim i określonymi w Regionalnej Polityce Rowerowej Woj. Śląskiego.

W ramach celu szczegółowego wsparciem objęte zostaną również inwestycje związane z ograniczaniem indywidualnego ruchu samochodowego w centrach MOF w postaci wyznaczania stref wyłączonych z indywidualnego ruchu samochodowego, nadawania priorytetu dla transportu zbiorowego i alternatywnego, tworzenia buspasów, infrastruktury dla ruchu niezmotoryzowanego oraz elementy związane z usprawnieniem i poprawą bezpieczeństwa ruchu pieszych.

Finansowanie uzyskają również inwestycje związane z promocją alternatywnych, zeroemisyjnych form transportu takich jak: systemy roweru miejskiego, lub wypożyczania UTO, mikromobilność i aktywne formy mobilności, pojazdy autonomiczne, innowacyjne formy transportu zbiorowego (inne niż transport autobusowy, trolejbusowy) wraz infrastrukturą do ładowania pojazdów elektrycznych i wodorowych, ale tylko w przypadku braku możliwości finansowania inwestycji ze źródeł prywatnych oraz przez zapewnienie niedyskryminacyjnego dostępu dla wszystkich użytkowników (w przypadku infrastruktury przeznaczonej dla użytkowników indywidualnych).

Duży nacisk powinien zostać położony na tworzenie cyfrowych rozwiązań integrujących zgodnych z koncepcją mobilność jako usługa w postaci systemów wspólnego biletu, aplikacji mobilnych, SIP, a także inteligentnych systemów transportowych w tym systemów zarządzania ruchem, flotą oraz strefą czystego transportu. Wsparcie będzie udzielane zarówno na niezbędną infrastrukturę jak i zakup sprzętu i narzędzi informatycznych niezbędnych do tworzenia i wdrażania cyfrowych rozwiązań integrujących.

W ramach promowania zrównoważonej mobilności preferowane będą projekty zintegrowane, systemowo rozwiązujące problemy związane z zatłoczeniem miejskich obszarów funkcjonalnych oraz zanieczyszczeniem generowanym przez transport indywidualny wraz z kampaniami promocyjnymi podnoszącymi świadomość mieszkańców, pracodawców i władz samorządowych wszystkich szczebli w zakresie propagowania korzystania z niskoemisyjnego transportu zbiorowego i ruchu niezmotoryzowanego. Komplementarne wsparcie będzie oferowane w ramach programu krajowego.

Preferowane będzie ujęcie w projekcie elementów błękitno-zielonej infrastruktury, zgodnie z założeniami Europejskiego Zielonego Ładu w celu m.in. zapobiegania występowania wysp ciepła oraz odpowiedniego retencjonowania wody na obszarach zurbanizowanych.

W ramach celu szczegółowego zaplanowano wsparcie na rzecz tworzenia i rozwoju zrównoważonego, niskoemisyjnego, zbiorowego transportu subregionalnego. Przewozy subregionalne obejmują połączenia w granicach MOF inne niż połączenia komunikacji miejskiej (powiat z powiatem, obszary wiejskie z miastami). Wsparcie obejmie rozwój infrastruktury subregionalnych przewozów autobusowych (przystanki, wiaty, zajezdnie), zakup taboru oraz współfinansowanie przedsięwzięć towarzyszących, czyli m.in.: węzły przesiadkowe, drogi rowerowe, systemy IT (wsparcie zarządzania siatką przewozów, informacją i biletami), itp. Nacisk zostanie położony na wzmocnienie powiązań pomiędzy miastami i gminami ościennymi w ramach MOF oraz poprawę dostępności do transportu publicznego na obszarach peryferyjnych i wiejskich stanowiących część tych obszarów, a także poprawę jakości i atrakcyjności usług przewozowych.

Możliwe będzie realizowanie projektów hybrydowych zgodnie z art. 40 ustawy o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027.

W ramach CS zaplanowano kontynuację wsparcia na rzecz finansowania sieci regionalnych tras rowerowych zlokalizowanych w funkcjonalnych obszarach miejskich. Inwestycje w trasy rowerowe muszą być zgodne z Regionalną Polityką Rowerową Województwa Śląskiego wraz z planem sieci regionalnych tras rowerowych realizowanym według wytycznych i standardów określonych w dokumencie. W ramach inwestycji dopuszczalne będzie tworzenie niezbędnej infrastruktury towarzyszącej. Dodatkowo tworzone trasy rowerowe powinny zapewniać integrację z innymi środkami transportu, przede wszystkim z transportem kolejowym.

Inwestycje na obszarze miasta wojewódzkiego będą musiały wynikać z Planu Zrównoważonej Mobilności Miejskiej (SUMP) obejmującego MOF, przygotowanego zgodnie z wytycznymi i zatwierdzonego przez właściwy organ stanowiący miasta/ MOF (np. rada miasta, zgromadzenie związku międzygminnego itp.). W innych miastach powyżej 100 000 mieszkańców oraz w gminach położonych w ich MOF przyznanie dofinansowania projektom będzie uzależnione od przyjęcia:

- SUMP lub
- innego dokumentu z zakresu planowania transportu miejskiego oraz zobowiązania, że SUMP zostanie przyjęty nie później niż do 31.12.2025 r.

W pozostałych miastach poniżej 100 000 mieszkańców przyznanie dofinansowania projektom będzie uzależnione od przyjęcia odpowiedniego dokumentu z zakresu planowania transportu miejskiego (np. odpowiednio dostosowanej strategii ZIT), przy czym preferowany będzie SUMP. W przypadku wymogu przyjęcia SUMP, wymóg ten będzie uznany za spełniony, jeżeli plan ten: 1. będzie obejmował właściwy funkcjonalny obszar miejski; 2. będzie zgodny z wymogami SUMP określonymi w właściwym Komunikacie KE dotyczącym SUMP oraz rozporządzeniu UE w sprawie sieci TEN-T; 3. będzie przyjęty przez organ właściwy terytorialnie oraz rzeczowo, w formie zapewniającej praktyczną realizację postanowień SUMP.

W miarę dostępności alokacji możliwe będzie finansowanie aktualizacji SUMP.

Inwestycje w zrównoważoną mobilność miejską będą musiały być zgodne z właściwymi Programami ochrony powietrza oraz Planami na rzecz zrównoważonej energii i klimatu (SEAP) – jeżeli dane miasto przyjęło takie plany.

We wszystkich działaniach i we wszystkich projektach, w których będzie to zasadne i możliwe zostaną zastosowane rozwiązania w zakresie obiegu cyrkularnego (w tym efektywności energetycznej i użycia energii z OZE) jak również elementy sprzyjające adaptacji do zmian klimatu (w szczególności zielona i niebieska infrastruktura). Przy realizacji inwestycji zalecane jest wykorzystanie dobrych praktyk w zakresie ochrony środowiska, w szczególności standardów ochrony drzew.

W ramach CS wspierane będą wyłącznie działania zgodne z zasadą DNSH (art. 17 rozp. (UE) 2020/852), dla której przeprowadzono ocenę zgodności, ujętą

w strat. ocenie oddz. na środ. FE SL 2021-2027. Preferowana będzie również realizacja zielonych zamówień publicznych w oparciu o opracowane przez KE wspólne kryteria możliwe do stosowania w państwach UE.

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Główną grupę docelową stanowią użytkownicy komunikacji publicznej oraz alternatywnych form transportu. Odbiorcami wsparcia są także jednostki wykonujące zadania w zakresie publicznego transportu zbiorowego (na zasadzie użyteczności publicznej) – organizatorzy.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

Przy projektowaniu i wdrażaniu przedsięwzięć infrastrukturalnych i organizacyjnych z zakresu mobilności będą podejmowane obligatoryjne działania na rzecz wyrównywania szans oraz przeciwdziałania dyskryminacji w dostępie do infrastruktury i usług transportu miejskiego, zgodnie ze standardem: transportowym (w szczególności dla infrastruktury komunikacji publicznej oraz taboru miejskiego), architektonicznym (m.in. odnośnie do stanowisk postojowych, przemieszczania się oraz oznaczeń wewnątrz i na zewnątrz budynków) oraz cyfrowym (odnośnie do sprzętu informatycznego szczególnego przeznaczenia, np. biletomatów). Wobec czego wspierana infrastr., tabor miejski oraz oferta przewozowa będą odpowiadały także na specyficzne potrzeby wszystkich potencjalnych użytkowników, w szczególności uwzględniały potrzeby osób w niekorzystnej sytuacji: OzN, osób starszych, o ograniczonych możliwościach poruszania się, kobiet, opiekunów z dziećmi czy z osobami potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. Pozytywny wpływ na zasadę niedyskryminacji, w tym dostępności dla OzN będzie kryterium dostępu warunkującym otrzymanie dofinansowania.

Inwestycje będą również uwzględniać kwestie bezpieczeństwa, w szczególności na rzecz niezmotywowanych uczestników ruchu (w tym kobiet).

Projekty będą oceniane pod kątem spełniania zasady równości KiM, zgodnie z Wytycznymi równościowymi.

W celu uniknięcia dyskryminacji pośredniej, jaką jest nierówny dostęp do informacji, której doświadczają osoby państw trzecich (osoby mieszkające w Polsce o innym pochodzeniu), zaplanowane zostaną działania zapewniające powszechnie dostępne, przejrzyste i aktualizowane przez kompetentne instytucje informacje w językach obcych (angielski/ukraiński).

Wsparcie polityki spójności będzie udzielane wyłącznie projektom i beneficjentom, którzy przestrzegają przepisów antidyskryminacyjnych, o których mowa w art. 9 ust. 3 Rozporządzenia PE i Rady nr 2021/1060. W przypadku, gdy beneficjentem jest jednostka samorządu terytorialnego (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiegokolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia nr 2021/1060, wsparcie w ramach polityki spójności nie może być udzielone.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Planuje się zastosowanie Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych. Dopuszcza się możliwość przeprowadzania procedury wyboru projektów na wybranych Obszarach Strategicznej Interwencji wskazanych w Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

W ramach celu szczegółowego możliwa jest realizacja przedsięwzięć z partnerami mającymi siedzibę poza województwem śląskim.

Działania związane z wsparciem zrównoważonej mobilności miejskiej będą komplementarne do działań przewidzianych w programach LIFE+, Interreg: Region Morza Bałtyckiego, Europa oraz Europa Środkowa związanych z zieloną, inteligentną mobilnością. Premiowane będą projekty, które wykorzystają dobre praktyki wynikające z projektów realizowanych z ww. programów, szczególnie realizowanych w regionach transgranicznych Czech (Kraj Morawskośląski) i Słowacji (Kraj Żyliński).

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Nie przewiduje się wykorzystania Instrumentów Finansowych.

W związku ze znaczeniem i funkcją zrównoważonego transportu miejskiego jako czynnika warunkującego możliwość prowadzenia działalności społecznej i gospodarczej oraz tworzącego warunki dla wzrostu i rozwoju społeczno-gospodarczego, zaś same inwestycje nie generują przychodów lub bezpośrednich oszczędności wsparcie, w tym dla zakupu taboru zeroemisyjnego, przewidziano w postaci dotacyjnej.

2.1.1.1.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
III	RSO2.8	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	RCO57	Pojemność ekologicznego taboru do zbiorowego transportu publicznego	pasażerowie	1 096,00	10 956,00
III	RSO2.8	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	RCO58	Wspierana infrastruktura rowerowa	km	16,00	323,00
III	RSO2.8	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	RCO74	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	222 794,00	4 455 877,00
III	RSO2.8	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	RCO75	Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	wkłady na rzecz strategii	4,00	4,00
III	RSO2.8	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	PLRO97	Liczba wspartych zintegrowanych węzłów przesiadkowych	szt.	1,00	29,00

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
III	RSO2.8	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	RCR29	Szacowana emisja gazów cieplarnianych	tony ekwiwalentu dwutlenku węgla/rok	11 706,00	2021	7 383,00	SL2021	
III	RSO2.8	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	RCR62	Roczna liczba użytkowników nowego lub zmodernizowanego transportu publicznego	użytkownicy/rok	0,00	2021	10 901 220,00	SL2021	
III	RSO2.8	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	RCR64	Roczna liczba użytkowników infrastruktury rowerowej	użytkownicy/rok	0,00	2021	5 390 300,00	SL2021	

2.1.1.1.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (viii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
III	RSO2.8	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	077. Działania mające na celu poprawę jakości powietrza i ograniczenie emisji hałasu	5 160 000,00
III	RSO2.8	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	081. Infrastruktura na potrzeby czystego transportu miejskiego	48 870 000,00
III	RSO2.8	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	082. Tabor na potrzeby czystego transportu miejskiego	60 000 000,00
III	RSO2.8	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	083. Infrastruktura przeznaczona dla rowerów	66 290 000,00
III	RSO2.8	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	084. Cyfryzacja transportu miejskiego	8 145 000,00
III	RSO2.8	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	085. Cyfryzacja transportu, gdy ma częściowo na celu ograniczenie emisji gazów cieplarnianych: transport miejski	8 145 000,00
III	RSO2.8	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	086. Infrastruktura paliw alternatywnych	8 145 000,00
III	RSO2.8	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	172. Finansowanie krzyżowe w ramach EFRR (wsparcie dla działań typowych dla EFS+ koniecznych do wdrożenia części operacji objętej EFRR i bezpośrednio z nią związanych)	8 145 000,00
III	RSO2.8	Ogółem			212 900 000,00

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
III	RSO2.8	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	01. Dotacja	212 900 000,00
III	RSO2.8	Ogółem			212 900 000,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
III	RSO2.8	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	03. ZIT – funkcjonalne obszary miejskie	212 900 000,00
III	RSO2.8	Ogółem			212 900 000,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
-----------	-----------------	---------	-------------------	-----	---------------

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
III	RSO2.8	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	01. Ukierunkowanie na aspekt płci	6 387 000,00
III	RSO2.8	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	02. Uwzględnianie aspektu płci	21 290 000,00
III	RSO2.8	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	03. Neutralność płciowa	185 223 000,00
III	RSO2.8	Ogółem			212 900 000,00

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznaczają się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.1. Priorytet: IV. Fundusze Europejskie dla sprawnego transportu

2.1.1.1. Cel szczegółowy: RSO3.2. Rozwój i udoskonalanie zrównoważonej, odpornej na zmiany klimatu, inteligentnej i intermodalnej mobilności na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, w tym poprawa dostępu do TEN-T oraz mobilności transgranicznej (EFRR)

2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

W ramach celu szczegółowego wsparciem objęte zostaną inwestycje polegające na budowie, przebudowie, modernizacji lub zmianie przebiegu dróg wojewódzkich, w tym w miastach na prawach powiatu. Inwestycje powinny być ukierunkowane na poprawę bezpośredniego dostępu do sieci TEN-T, miejsc inwestycyjnych, terminali intermodalnych/centrów logistycznych, węzłów transportowych zapewniających integrację transportu publicznego, przejść granicznych. Dopuszczalne będą również inwestycje niezbędne do wykonywania usług publicznego transportu zbiorowego na zasadach użyteczności publicznej oraz ukierunkowane na poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego (np. likwidacja miejsc niebezpiecznych). Ponadto wsparciem mogą zostać objęte inwestycje ukierunkowane na zmniejszenie ruchu samochodowego w miastach, w tym obwodnice. Dopuszcza się również zastosowanie rozwiązań cyfrowych w ramach projektu.

Inwestycje w drogi wojewódzkie położone na terenach miast będą objęte wsparciem pod jednym z następujących warunków:

- polegają na budowie, przebudowie lub modernizacji obwodnic lub zmianie ich przebiegu;
- nie będą powodowały zwiększenia ruchu samochodowego w centrach miast (np. przebudowa dróg mająca na celu uspokojenie ruchu itp.);
- obejmują ukierunkowane działania na rzecz poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego (likwidacja miejsc niebezpiecznych).

Wszystkie inwestycje związane z drogami wojewódzkimi muszą wynikać z Regionalnego Planu Transportowego.

W ramach celu szczegółowego wspierane będą inwestycje w drogi lokalne (powiatowe i gminne) polegające na budowie, przebudowie, modernizacji lub zmianie przebiegu obwodnic, a także przebudowie dróg mających na celu zmniejszenie ruchu drogowego na obszarach miejskich i ośrodkach gminnych (w tym zmniejszenie natężenia ruchu, spowolnienie prędkości, nadanie priorytetowi publicznemu transportowi zbiorowemu lub przyczyniające się do jego lepszej dostępności). Wspierane będą także inwestycje poprawiające bezpieczeństwo poprzez likwidację miejsc niebezpiecznych. Celem inwestycji nie powinno być promowanie indywidualnego transportu samochodowego, ale poprawa dostępności i upowszechnienie transportu publicznego, zwiększenie bezpieczeństwa. Interwencja w drogi lokalne będzie ograniczona wyłącznie do inwestycji o charakterze dostępowym tzn. spełniającym jeden z warunków: stanowić brakujące połączenie do sieci TEN-T, przejść granicznych, terminali intermodalnych, centrów logistycznych, terenów inwestycyjnych lub innych gałęzi transportu. Dopuszcza się również zastosowanie rozwiązań cyfrowych w ramach projektu.

Wszystkie inwestycje związane z drogami gminnymi i powiatowymi muszą wynikać z właściwych dokumentów strategicznych zawierających elementy związane z planowaniem transportu na poziomie lokalnym (np. plan rozwoju dróg powiatowych/gminnych, strategia ZIT/SUMP itp.).

Wszystkie projekty związane z budową bądź modernizacją dróg będą obejmować dostosowanie dróg do nacisku osi 11,5 tony.

Inwestycje realizowane w Miejskich Obszarach Funkcjonalnych muszą być spójne z odpowiednimi planami zrównoważonej mobilności miejskiej lub, w razie gdy ich przyjęcie nie jest wymagane, innymi dokumentami planowania mobilności miejskiej.

Możliwe będzie także finansowanie infrastruktury do ładowania pojazdów elektrycznych i wodorowych, ale tylko w przypadku braku możliwości finansowania inwestycji ze źródeł prywatnych oraz przez zapewnienie niedyskryminacyjnego dostępu dla wszystkich użytkowników (w przypadku użytkowników indywidualnych).

Możliwe będzie finansowanie projektów drogowych realizowanych w fazach w rozumieniu Art. 188 Rozporządzenia 2021/1060, których realizacja (pierwsza faza) rozpoczęła się w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Śląskiego 2014-2020. Ponadto, priorytetowe wsparcie otrzymają inne projekty stanowiące kolejny etap inwestycji zrealizowanych w okresie 2014-2020 (projekty etapowane), jeżeli spełniają wymogi niniejszego programu.

Wsparciem w ramach programu będzie objęty **zakup bezemisyjnego taboru kolejowego wykorzystywanego do przewozów pasażerskich o charakterze użyteczności publicznej**, wykonywanych przez operatorów wyłonionych zgodnie z prawem UE (w tym tzw. czwartym pakietem kolejowym). W przypadku umów zawartych po grudniu 2020 r. dofinansowanie będzie dotyczyć zasadniczo operatorów wybranych w procedurze przetargowej w rozumieniu Rozporządzenia 1370/2007, z zastrzeżeniem wyjątków wskazanych w tym rozporządzeniu. Realizowane będą te projekty, w których nastąpi pełne rozliczenie korzyści wynikającej z dofinansowania inwestycji taborowej. Stosowane będą w tym względzie rozwiązania już uzgodnione z KE. Między innymi możliwe będzie przejęcie taboru przez organizatora po cenie rynkowej pomniejszonej o otrzymane przez operatora wsparcie (pomoc publiczną) bądź udostępnienie taboru innym uczestnikom rynku na niedyskryminujących warunkach. Nowo zakupiony tabor będzie wyposażony w ERTMS. **Dodatkowo możliwa będzie także realizacja inwestycji z zakresu budowy, rozbudowy i modernizacji infrastruktury niezbędnej do obsługi i serwisowania zakupionego taboru.** Inwestycje te nie będą obejmować wydatków związanych z bieżącym utrzymaniem i remontami infrastruktury i taboru. Wszystkie inwestycje związane z taborem kolejowym muszą wynikać z Regionalnego Planu Transportowego.

We wszystkich działaniach i we wszystkich projektach, w których będzie to zasadne i możliwe zostaną zastosowane rozwiązania w zakresie obiegu cyrkularnego (w tym efektywności energetycznej i użycia energii ze źródeł odnawialnych) jak również elementy sprzyjające adaptacji do zmian klimatu. W szczególności, tam gdzie jest to technicznie możliwe, realizowane projekty w zakresie infrastruktury drogowej będą obejmowały zapewnienie retencji i

podczyszczania wód opadowych poprzez wykorzystanie zielonej i niebieskiej infrastruktury. Przy realizacji inwestycji zalecane jest wykorzystanie dobrych praktyk w zakresie ochrony środowiska, w szczególności standardów ochrony drzew[1].

W ramach przedmiotowego celu szczegółowego wspierane będą wyłącznie działania zgodne z zasadą DNSH (art. 17 rozporządzenia (UE) 2020/852), dla której przeprowadzono ocenę zgodności, ujętą w strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko programu FE SL 2021-2027.

W celu maksymalizacji wpływu na realizację celów środowiskowo- klimatycznych UE, określonych w dokumencie Europejski Zielony Ład, premiowane będą projekty, które mają istotny wkład w realizację jednego z sześciu celów środowiskowych określanych w ww. rozporządzeniu. Preferowana będzie również realizacja zielonych zamówień publicznych w oparciu o opracowane przez KE wspólne kryteria możliwe do stosowania w państwach członkowskich Unii.

[1] <https://www.gov.pl/web/nfosigw/standardy-ochrony-drzew>, <http://drzewa.org.pl/standardy>

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Główną grupą docelową będą mieszkańcy, w tym korzystający z kolejowych, wojewódzkich przewozów pasażerskich, a także administracja publiczna.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

W ramach obszaru wsparcia będą podejmowane szczególne działania na rzecz wyrównywania szans oraz przeciwdziałania dyskryminacji w dostępie do infrastruktury transportu kolejowego i drogowego. Wspierana infrastruktura będzie odpowiadała na potrzeby wszystkich potencjalnych użytkowników, w szczególności osób z niepełnosprawnościami, osób starszych, osób o ograniczonych możliwościach poruszania się, opiekunów z dziećmi czy z osobami potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.

Celem podejmowanych działań m.in. w zakresie transportu kolejowego i drogowego, obiektów inżynieryjnych i obiektów obsługi podróżnych będzie eliminacja barier i zwiększenie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami zgodnie z architektonicznym standardem dostępności. Inwestycje (dążąc do zmniejszenia ruchu samochodowego w centrach gmin) będą również uwzględniać kwestie bezpieczeństwa, w szczególności na rzecz niezmotoryzowanych uczestników ruchu.

Pozytywny wpływ na zasadę niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami będzie kryterium dostępu warunkującym otrzymanie dofinansowania.

Projekty będą oceniane pod kątem spełniania zasady równości kobiet i mężczyzn, zgodnie z Wytycznymi równościowymi.

W celu uniknięcia dyskryminacji pośredniej, jaką jest nierówny dostęp do informacji, której doświadczają osoby państw trzecich (osoby mieszkające w Polsce o innym pochodzeniu), zaplanowane zostaną działania zapewniające powszechnie dostępne, przejrzyste i aktualizowane przez kompetentne instytucje informacje w językach obcych (angielski/ukraiński).

Wsparcie polityki spójności będzie udzielane wyłącznie projektom i beneficjentom, którzy przestrzegają przepisów antidyskryminacyjnych, o których mowa w art. 9 ust. 3 Rozporządzenia PE i Rady nr 2021/1060. W przypadku, gdy beneficjentem jest jednostka samorządu terytorialnego (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiegokolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia nr 2021/1060, wsparcie w ramach polityki spójności nie może być udzielone.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

W ramach celu nie planuje się zastosowania narzędzi terytorialnych.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

W ramach celu szczegółowego możliwa jest realizacja przedsięwzięć z partnerami mającymi siedzibę poza województwem śląskim.

Przewiduje się, że działania związane z wsparciem infrastruktury transportowej będą komplementarne do działań przewidzianych w programach Interreg Europa oraz Europa Środkowa związanych z zieloną inteligentną mobilnością szczególnie w zakresie czerpania dobrych praktyk wynikających z projektów realizowanych z ww. programów. Ponadto wspierane będą komplementarne działania związane z infrastrukturą drogową finansowaną ze środków programów Interreg Czechy – Polska oraz Słowacja – Polska.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Nie przewiduje się wykorzystania Instrumentów Finansowych.

W związku z tym, iż infrastruktura transportowa wykorzystywana jest głównie do świadczenia usług publicznych realizowanych w ogólnym interesie publicznym, a inwestycje w infrastrukturę są kapitałochłonne i wykazują brak możliwości pobierania opłat za korzystanie z niej lub pobieranie opłat nierekompensujących kosztów świadczenia tego typu usług, wsparcie będzie realizowane w formie dotacyjnej.

2.1.1.1.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
IV	RSO3.2	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	RCO44	Długość nowych lub rozbudowanych dróg – poza TEN-T	km	0,00	19,75
IV	RSO3.2	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	RCO46	Długość dróg przebudowanych lub zmodernizowanych – poza TEN-T	km	0,00	66,32
IV	RSO3.2	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	PLRO113	Liczba zakupionych jednostek kolejowego taboru pasażerskiego	szt.	0,00	10,00

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
IV	RSO3.2	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	RCR55	Roczna liczba użytkowników nowo wybudowanych, przebudowanych,	pasażerokilometr/rok	126 192 570,00	2021	166 997 313,00	SL2021	

					rozbudowanych lub zmodernizowanych dróg						
--	--	--	--	--	---	--	--	--	--	--	--

2.1.1.1.3. Indykacyjny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (viii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
IV	RSO3.2	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	089. Nowo wybudowane lub rozbudowane drugorzędne połączenia drogowe z siecią drogową i węzłami TEN-T	30 310 000,00
IV	RSO3.2	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	090. Nowo wybudowane lub rozbudowane inne krajowe, regionalne i lokalne drogi dojazdowe	39 310 000,00
IV	RSO3.2	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	093. Inne drogi przebudowane lub zmodernizowane (autostrady, drogi krajowe, regionalne lub lokalne)	81 620 000,00
IV	RSO3.2	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	107. Bezemisyjny/zasilany energią elektryczną tabor kolejowy	150 000 000,00
IV	RSO3.2	Ogółem			301 240 000,00

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
IV	RSO3.2	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	01. Dotacja	301 240 000,00
IV	RSO3.2	Ogółem			301 240 000,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
IV	RSO3.2	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	33. Inne podejścia – brak ukierunkowania terytorialnego	301 240 000,00
IV	RSO3.2	Ogółem			301 240 000,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
-----------	-----------------	---------	-------------------	-----	---------------

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
IV	RSO3.2	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	01. Ukierunkowanie na aspekt płci	9 037 200,00
IV	RSO3.2	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	02. Uwzględnianie aspektu płci	30 124 000,00
IV	RSO3.2	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	03. Neutralność płciowa	262 078 800,00
IV	RSO3.2	Ogółem			301 240 000,00

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.1. Priorytet: V. Fundusze Europejskie dla rynku pracy

2.1.1.1. Cel szczegółowy: ESO4.1. Poprawa dostępu do zatrudnienia i działań aktywizujących dla wszystkich osób poszukujących pracy – w szczególności osób młodych, zwłaszcza poprzez wdrażanie gwarancji dla młodzieży – dla osób długotrwale bezrobotnych oraz grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, jak również dla osób biernych zawodowo, a także poprzez promowanie samozatrudnienia i ekonomii społecznej; (EFS+)

2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

W ramach celu szczegółowego istotą wsparcia będą działania stabilizujące sytuację na regionalnym rynku pracy, które przyczynią się do redukcji skutków spowolnienia gospodarczego spowodowanego m.in.: pandemią COVID-19 i skutkami migracji przymusowej wywołanej rosyjską agresją na Ukrainę, oraz do ogólnej poprawy sytuacji na rynku pracy. Nastąpi to dzięki lepszemu wykorzystaniu kapitału ludzkiego, zgodnie z aktualnymi potrzebami regionalnymi/lokalnymi, głównie poprzez efektywną współpracę z pracodawcami i innymi partnerami.

Interwencja obejmować będzie wsparcie realizowane przez Instytucje Rynku Pracy na rzecz ułatwień uczestnictwa w rynku pracy. Kierowane będzie do osób bezrobotnych, w szczególności osób znajdujących się w trudnej sytuacji na rynku pracy, zwłaszcza: **kobiet, osób starszych** (powyżej 50 r.ż.), **osób z niepełnosprawnościami, osób długotrwale bezrobotnych, osób o niskich kwalifikacjach**. Wsparcie obejmować będzie również projekty skierowane do **osób młodych, zgodnie z Programem Gwarancje dla Młodzieży w Polsce**, tj. młodzieży powyżej 15 roku życia w szczególności zagrożonej wykluczeniem społecznym i osób bezrobotnych do 25 r.ż. (projekty realizowane przez Ochotnicze Hufce Pracy), osób młodych zarejestrowanych jako osoby bezrobotne w wieku od 18 do 29 lat oraz osób młodych w wieku od 15 do 29 lat w ramach Inicjatywy ALMA).

Działania ukierunkowane zostaną w szczególności **na wzmocnienie umiejętności aktywnego poszukiwania pracy, podnoszenie kompetencji i nabywanie kwalifikacji zawodowych, zdobywanie doświadczenia zawodowego, zachowując indywidualizację wsparcia. Efektem tego będzie dobra jakość oferty zatrudnienia, dalsze kształcenie, przyuczenie do zawodu, staż oraz inne formy pomocy prowadzące do aktywizacji zawodowej. Dotacje będą stanowiły odpowiedź na aktualne potrzeby lokalnych rynków pracy z uwzględnieniem potrzeb interwencji na rzecz zielonej i cyfrowej transformacji.** W celu zwiększenia efektywności podejmowanych działań, szczególny nacisk zostanie położony na wysoką jakość oferowanych usług.

Wspieranie zatrudnienia będzie realizowane m.in. poprzez jedną z form jaką jest samozatrudnienie, które przyczyni się także do wzrostu przedsiębiorczości. Powyższe jest zgodne z celami EFS+ w zakresie wspierania zatrudnienia za pomocą aktywnych interwencji umożliwiających integrację i reintegrację na rynku pracy. Środki zostaną rozdysponowane w formie bezzwrotnych dotacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej i udzielane będzie w ramach projektów PUP osobom zarejestrowanym jako bezrobotne. Dotacjom towarzyszyć będzie odpowiednie wsparcie dla tych osób, zaplanowane zgodnie z ich potrzebami, np. usługi szkoleniowe udzielane na etapie poprzedzającym rozpoczęcie działalności gospodarczej.

Dofinansowanie ukierunkowane zostanie także na wsparcie **osób pracujących zarejestrowanych jako poszukujące pracy**, jeśli osoby te wpisywać się będą w kategorię **osób ubogich pracujących, osób pracujących na umowach cywilno-prawnych, osób zatrudnionych na umowach krótkoterminowych oraz osób odchodzących z rolnictwa**.

Interwencja skierowana będzie również do osób/pracodawców zainteresowanych skorzystaniem z działań realizowanych w ramach sieci EURES z uwagi na zmieniającą się dynamicznie sytuację na regionalnym rynku pracy, wybór branż, zawodów czy sektorów, na których zostanie skoncentrowane wsparcie.

Zakłada się także realizację projektów ukierunkowanych schematów mobilności transnarodowej w ramach EURES (USMT EURES). Rodzaj wsparcia dostosowywany będzie na bieżąco, na podstawie przeprowadzanych analiz, co jest uzależnione od zdiagnozowanych potrzeb regionalnego rynku pracy. W odniesieniu do udziału dużych przedsiębiorstw w zadaniach realizowanych w ramach sieci EURES, należy mieć na uwadze, iż działanie jest ukierunkowane na wsparcie zawodowe osób, nie zaś na wsparcie samego przedsiębiorstwa, dlatego nie można w tym kontekście mówić o wykluczaniu ze wsparcia dużych przedsiębiorstw.

W stosownych przypadkach preferowana będzie realizacja zielonych zamówień publicznych w oparciu o opracowane przez KE wspólne kryteria możliwe do stosowania w państwach członkowskich Unii.

CIĄG DALSZY STRATEGII, ZAPISY DOTYCZĄ OBSZARU: RYNEK PRACY

Główne wyzwania i wnioski z doświadczeń

Rynek pracy

Trwająca transformacja regionu związana z odchodzeniem od węgla w kierunku neutralności klimatycznej, niekorzystna sytuacja demograficzna – nasilające się takie zjawiska jak: depopulacja, starzenie się ludności, zmniejszanie się liczby osób w wieku przedprodukcyjnym, spadek liczby osób w wieku produkcyjnym i wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym, spodziewana kontynuacja migracji demograficznej i ekonomicznej, implikacje społeczno-gospodarcze spowodowane przede wszystkim skutkami COVID-19, tj. wzrost bezrobocia (region odnotował jedną z największych liczb zarejestrowanych osób bezrobotnych), jak również skutki migracji przymusowej wywołanej rosyjską agresją na Ukrainę – wymagają kontynuacji systemowych, ukierunkowanych działań z uwzględnieniem wsparcia dla usług świadczonych przez kadry Instytucji Rynku Pracy(IRP)/Publicznych Służb Zatrudnienia(PSZ).

Nadal utrzymuje się także niedostateczna podaż zasobów pracy (pracowników), niedobór pracowników/kandydatów do pracy (o kompetencjach i/lub kwalifikacjach adekwatnych do wymagań dla danego stanowiska pracy).

Powyższe procesy, w kontekście dużych wewnątrzregionalnych dysproporcji w poziomie bezrobocia, poparte wnioskami z doświadczeń, pokazują, że kontynuacji wymaga dążenie do wysokiego poziomu zatrudnienia, wspieranie wysokiej jakości miejsc pracy, poprawa dostępu do rynku pracy, inwestowanie w potencjał ludzki w ramach zindywidualizowanego wsparcia, przede wszystkim w kierunku podnoszenia kwalifikacji i kompetencji (również ekorozwoju), wyrównywanie luki pomiędzy zatrudnieniem kobiet i mężczyzn, eliminacja barier równości płci oraz mobilność geograficzna i zawodowa pracowników. Z powyższym związana jest także mobilność zawodowa wewnątrzrajona i związana z nią potrzeba pomocy pracownikom korzystającym z prawa do pracy w innym państwie członkowskim, pomoc w skutecznym egzekwowaniu tego prawa i ułatwienie pracodawcom znalezienia odpowiednich pracowników.

Na rynek pracy istotny wpływ ma stan zdrowia, w szczególności osób aktywnych zawodowo z uwzględnieniem następstw COVID-19, schorzeń stanowiących główne przyczyny niezdolności do pracy, chorób związanych z miejscem pracy/chorób zawodowych oraz złej jakości powietrza w miastach województwa śląskiego.

Wyzwania

1. zwiększanie podaży pracowników, zmniejszanie luki kompetencyjnej poprzez uruchamianie niewykorzystanych zasobów pracy i aktywizacji zawodowej, w tym zwłaszcza grup szczególnie zagrożonych bezrobociem i dezaktywizacją, również w formule samozatrudnienia,
2. wsparcie rozwoju kadr zgodnie z zidentyfikowanymi potrzebami przedsiębiorców/pracodawców i ich pracowników, w szczególności z branż zielonej i białej gospodarki,
3. dostosowanie rynku pracy do sytuacji związanej z przechodzeniem na nowe modele gospodarki, w tym obiegu zamkniętego i zielonej gospodarki, rewolucja technologiczna w kierunku cyfryzacji oraz zastępowanie czynnika pracy ludzkiej rozwiązaniami z zakresu robotyzacji i automatyzacji,
4. wydłużenie okresu aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości kapitału ludzkiego,
5. przeciwdziałanie zagrożeniom dla zdrowia generowanym przez miejsce pracy,
6. wzmocnienie potencjału IRP, w szczególności PSZ w nawiązaniu do potrzeb rynku pracy,
7. wsparcie zrównoważonego pod względem płci uczestnictwa w rynku pracy, równych warunków pracy oraz lepszej równowagi między życiem zawodowym a prywatnym.

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Osoby z województwa śląskiego znajdujące się w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy (na podstawie obowiązującej ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy).

Osoby młode zgodnie z Programem Gwarancje dla Młodzi w Polsce,

Osoby planujące rozpocząć działalność gospodarczą na terenie województwa śląskiego, będące klientami PSZ - zarejestrowane jako bezrobotne.

Osoby pracujące zarejestrowane jako poszukujące pracy wpisujące się w kategorie osób ubogich pracujących, osób pracujących na umowach cywilnoprawnych, osób zatrudnionych na umowach krótkoterminowych, osób odchodzących z rolnictwa.

Migranci powrotni.

Pracodawcy.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

Ze względu na wyniki badań (m.in. Agencji Praw Podstawowych Unii Europejskiej) i zdiagnozowane bariery równościowe, w obszarze rynku pracy identyfikuje się możliwość występowania dyskryminacji szczególnie ze względu na następujące cechy prawnie chronione wymienione w art 9 ust. 3 Rozporządzenia PE i Rady nr 2021/1060: płeć, wiek, niepełnosprawność, orientacja seksualna, pochodzenie etniczne.

W procedurze zastosowane zostanie kryterium premiujące wsparcie skierowane do grup narażonych na dyskryminację ze względu na te cechy. Będą premiowane projekty podejmujące działania wzmacniające (*specific actions*) niwelujące bariery w dostępie tych grup do zatrudnienia, form podnoszenia kompetencji i nabywania kwalifikacji zawodowych oraz zdobywania doświadczenia zawodowego.

Pozytywny wpływ na zasadę niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami będzie kryterium dostępu warunkującym otrzymanie dofinansowania. Realizacja projektów będzie musiała się odbywać zgodnie ze Standardami dostępności i uwzględniać specjalne potrzeby przyszłych uczestników projektów oraz użytkowników produktów, towarów i usług, które mogą powstać podczas ich realizacji.

Zasada równości kobiet i mężczyzn będzie dodatkowo weryfikowana na podstawie standardu minimum.

W celu planowane jest również wsparcie osób młodych (w wieku od 15 do 29 lat) w ramach Inicjatywy ALMA.

Wsparcie polityki spójności będzie udzielane wyłącznie projektom i beneficjentom, którzy przestrzegają przepisów antydyskryminacyjnych, o których mowa w art. 9 ust. 3 Rozporządzenia PE i Rady nr 2021/1060. W przypadku, gdy beneficjentem jest jednostka samorządu terytorialnego (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiegokolwiek działania dyskryminujące sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia nr 2021/1060, wsparcie w ramach polityki spójności nie może być udzielone.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

W ramach celu nie planuje się realizacji interwencji z wykorzystaniem narzędzi terytorialnych.

Dopuszcza się możliwość przeprowadzania procedury wyboru projektów na wybranych Obszarach Strategicznej Interwencji wskazanych w Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

W ramach celu szczegółowego 4.1 zakłada się realizację projektów ukierunkowanych schematów mobilności transnarodowej w ramach EURES (w tym również USMT EURES zgodnie z zidentyfikowanymi potrzebami w regionie).

Planowane jest również wsparcie osób młodych (w wieku od 15 do 29 lat) w ramach Inicjatywy ALMA, w ramach której wszystkie projekty muszą ustanawiać partnerstwa operacyjne z co najmniej jednym partnerem ponadnarodowym z innego państwa członkowskiego. W zaproszeniach krajowych i regionalnych instytucje zarządzające/instytucje wdrażające mogą przyjmować wnioski z wcześniej ustalonym partnerem ponadnarodowym lub partnerem ponadnarodowym, który nie został jeszcze określony.

W kryteriach wyboru projektów zostanie zatem zastosowane kryterium premiujące dla wnioskodawcy, który ma wstępne uzgodnienia/porozumienie w kierunku utworzenia co najmniej jednego partnerstwa ponadnarodowego.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Nie przewiduje się wykorzystania Instrumentów Finansowych.

Wsparcie w ramach celu szczegółowego ukierunkowane jest na przedsięwzięcia, które co do zasady nie generują przychodów lub bezpośrednich oszczędności, zatem będzie realizowane w formie dotacji bezzwrotnej.

Ponadto, zgodnie z wynikami badania ewaluacyjnego, realizowanego na poziomie krajowym pn. „Ocena ex-ante instrumentów finansowych w obszarze samozatrudnienia ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego” z 4 sierpnia 2020 r. instrument finansowy na samozatrudnienie zostanie uruchomiony

w ramach programu krajowego Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego.

2.1.1.1.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
V	ESO4.1	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	EECO02	Bezrobotni, w tym długotrwale bezrobotni	osoby	1 356,00	27 114,00
V	ESO4.1	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	EECO05	Osoby pracujące, w tym prowadzące działalność na własny rachunek	osoby	159,00	3 176,00
V	ESO4.1	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	EECO06	Dzieci w wieku poniżej 18 lat	osoby	94,00	1 875,00
V	ESO4.1	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	EECO07	Osoby młode w wieku 18–29 lat	osoby	135,00	2 696,00
V	ESO4.1	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	PLACO01	Liczba osób, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w programie	osoby	404,00	8 081,00

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
V	ESO4.1	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	EECR03	Uczestnicy uzyskujący kwalifikacje po zakończeniu udziału w programie	osoby	11 111,00	2021	6 888,00	SL2021	
V	ESO4.1	EFS+	Regiony słabiej	EECR04	Uczestnicy pracujący po zakończeniu udziału w programie	osoby	31 632,00	2021	15 610,00	SL2021	

			rozwinęte								
V	ESO4.1	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	EECR05	Uczestnicy pracujący sześć miesięcy po zakończeniu udziału w programie	osoby	26 014,00	2021	9 210,00	Badanie ewaluacyjne	
V	ESO4.1	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	EECR06	Uczestnicy znajdujący się w lepszej sytuacji na rynku pracy po upływie sześciu miesięcy od opuszczeniu programu	osoby	5 779,00	2021	6 244,00	Badanie ewaluacyjne	

2.1.1.1.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (viii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
V	ESO4.1	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	134. Działania na rzecz poprawy dostępu do zatrudnienia	74 727 149,00
V	ESO4.1	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	136. Wsparcie specjalne na rzecz zatrudnienia ludzi młodych i integracji społeczno-gospodarczej ludzi młodych	55 740 272,00
V	ESO4.1	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	141. Wsparcie na rzecz mobilności pracowników	500 000,00
V	ESO4.1	Ogółem			130 967 421,00

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
V	ESO4.1	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	01. Dotacja	130 967 421,00
V	ESO4.1	Ogółem			130 967 421,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
V	ESO4.1	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	33. Inne podejścia – brak ukierunkowania terytorialnego	130 967 421,00
V	ESO4.1	Ogółem			130 967 421,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
V	ESO4.1	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	01. Przyczynianie się do umiejętności ekologicznych i zielonych miejsc pracy oraz zielonej gospodarki	6 548 371,00
V	ESO4.1	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	09. Nie dotyczy	39 290 226,00
V	ESO4.1	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	10. Rozwiązywanie problemów określonych w ramach europejskiego semestru	85 128 824,00
V	ESO4.1	Ogółem			130 967 421,00

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
V	ESO4.1	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	02. Uwzględnianie aspektu płci	130 967 421,00
V	ESO4.1	Ogółem			130 967 421,00

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.1.1. Cel szczegółowy: ESO4.2. Modernizacja instytucji i służb rynków pracy celem oceny i przewidywania zapotrzebowania na umiejętności oraz zapewnienia terminowej i odpowiednio dopasowanej pomocy i wsparcia na rzecz dostosowania umiejętności i kwalifikacji zawodowych do potrzeb rynku pracy oraz na rzecz przepływów i mobilności na rynku pracy (EFS+)

2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Interwencja obejmować będzie **instytucjonalne wsparcie na rzecz modernizacji i doskonalenia potencjału Instytucji Rynku Pracy**, w szczególności **Publicznych Służb Zatrudnienia**, innych uprawnionych organizacji świadczących usługi sieci **EURES**, jak również **partnerów społecznych** (instytucji dialogu społecznego).

Wsparcie to będzie realizowane poprzez działania mające na celu **podnoszenie kwalifikacji i kompetencji pracowników instytucji, również w zakresie zielonych i cyfrowych kompetencji**. Przyczyni się ono do **podniesienia jakości świadczonych usług oraz do skutecznego ukierunkowania polityki rynku pracy**, wynikającej z regionalnych i lokalnych potrzeb.

Planowane jest także wsparcie instytucji w świadczeniu wysokiej jakości usług i zaopatrzenia w narzędzia oraz zasoby umożliwiające ich skuteczną realizację. Koncentracja wsparcia jest niezbędna z uwagi na rolę instytucji, których zadaniem jest organizowanie rynku pracy, dbałość o równy dostęp do tego rynku, właściwe przekazywanie informacji w zakresie zatrudnienia i prawidłowa realizacja wypłaty świadczeń. Do zadań tych zaliczyć trzeba także wszelkie działania aktywizujące bezrobotnych, w tym na rzecz aktywizacji zawodowej osób młodych w celu zapewnienia zindywidualizowanego i skutecznego wsparcia dla tej grupy, a także pracodawców, którzy doświadczają problemów w znalezieniu pracowników o poszukiwanych kwalifikacjach zawodowych oraz działania wspierające mobilność dostosowaną do potrzeb rynku pracy.

Ponadto, z uwagi na priorytet, jakim jest aktywizacja niewykorzystanych zasobów pracy, kwestia dotarcia i zachęcenia do aktywności tych grup docelowych (często mieszkańców wsi i małych miast) wymaga właściwych, wysokiej jakości kompetencji i umiejętności pracowników bezpośrednio zajmujących się obsługą klientów Instytucji Rynku Pracy.

Planowane wsparcie stanowić będzie odpowiedź na potrzeby i wyzwania regionalnego rynku pracy, na zmiany wynikające z transformacji gospodarczej regionu idącej w kierunku neutralności klimatycznej oraz na zmiany będące konsekwencjami wystąpienia pandemii COVID-19. Istotną kwestią w zakresie niniejszego wsparcia jest także potrzeba wskazania rewolucji technologicznej jako tendencji długoterminowej. Również postępująca digitalizacja i automatyzacja pracy w wielu branżach będzie miała duży wpływ na to, jak zmieni się rynek pracy.

Interwencja skierowana do **partnerów społecznych (instytucji dialogu obywatelskiego)** będzie polegała na wzmacnianiu potencjału instytucjonalnego tej grupy partnerów. Będą to działania **podnoszące kwalifikacje i kompetencje pracowników i członków podmiotów uczestniczących w dialogu**

społecznym, zgodnie z art 8 Rozporządzenia 2021/1060. Zakres wsparcia obejmować będzie m.in.: szkolenia, kształcenie i rozwój kadr, budowanie sieci współpracy, niezbędne wyposażenie, wzmacnianie roli organizacji w dialogu społecznym.

W stosownych przypadkach preferowana będzie realizacja zielonych zamówień publicznych w oparciu o opracowane przez KE wspólne kryteria możliwe do stosowania w państwach członkowskich Unii Europejskiej.

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

- Pracownicy:
- Instytucji Rynku Pracy, w szczególności Publicznych Służb Zatrudnienia
- innych uprawnionych organizacji świadczących usługi sieci EURES
- Osoby bezrobotne lub poszukujące pracy
- Pracodawcy
- Partnerzy społeczni (instytucje i podmioty dialogu społecznego)

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

Ze względu na wyniki badań (m.in. Agencji Praw Podstawowych Unii Europejskiej) i zdiagnozowane bariery równościowe, w obszarze rynku pracy identyfikuje się możliwość występowania dyskryminacji szczególnie ze względu na następujące cechy prawnie chronione wymienione w art 9 ust. 3 Rozporządzenia PE i Rady nr 2021/1060: płeć, wiek, niepełnosprawność, orientacja seksualna, pochodzenie etniczne.

W procedurze zastosowane zostanie kryterium premiujące wsparcie przyczyniające się do zmniejszenia zjawiska dyskryminacji ww. grup. Będą premiowane projekty podejmujące działania skierowane do pracowników instytucji rynku pracy, w szczególności Publicznych Służb Zatrudnienia, pracodawców oraz partnerów dialogu społecznego polegające na:

- zwiększaniu świadomości i wiedzy na temat sytuacji i potrzeb grup szczególnie narażonych na rynku pracy na dyskryminację ze względu na płeć, wiek, niepełnosprawność, orientację seksualną, pochodzenie etniczne,

- zwiększaniu wiedzy na temat barier w zatrudnieniu ww. grup (w tym barier systemowych) wynikających ze szkodliwych stereotypów,
- dobrych praktyk w zakresie tworzenia przyjaznego i wolnego od dyskryminacji miejsca pracy dla pracowników należących do tych grup.

Pozytywny wpływ na zasadę niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami będzie kryterium dostępu warunkującym otrzymanie dofinansowania. Realizacja projektów będzie musiała się odbywać zgodnie ze Standardami dostępności i uwzględniać specjalne potrzeby przyszłych uczestników projektów oraz użytkowników produktów, towarów i usług, które mogą powstać podczas realizacji.

Zasada równości kobiet i mężczyzn będzie dodatkowo weryfikowana na podstawie standardu minimum.

Wsparcie polityki spójności będzie udzielane wyłącznie projektom i beneficjentom, którzy przestrzegają przepisów antidyskryminacyjnych, o których mowa w art. 9 ust. 3 Rozporządzenia PE i Rady nr 2021/1060. W przypadku, gdy beneficjentem jest jednostka samorządu terytorialnego (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiegokolwiek działania dyskryminujące/uchwały, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia nr 2021/1060, wsparcie w ramach polityki spójności nie może być udzielone.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

W ramach celu nie planuje się realizacji interwencji z wykorzystaniem narzędzi terytorialnych.

Dopuszcza się możliwość przeprowadzania procedury wyboru projektów na wybranych Obszarach Strategicznej Interwencji wskazanych w Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Interwencja w ramach celu szczegółowego 4.2 obejmować będzie wsparcie na rzecz modernizacji instytucji rynku pracy, w tym również organizacji świadczących usługi sieci EURES (wykorzystanie instrumentów służących podnoszeniu kompetencji osób prowadzących działania na rzecz aktywizacji zawodowej).

Programy Europejskie, z którymi zachodzić będzie mogła synergia i komplementarność to m.in programy Interreg celu „Inwestycje na rzecz zatrudnienia i wzrostu”, jak: Interreg Europa 2021-2027, Priorytet 1: Wzmacnianie zdolności instytucjonalnych dla efektywniejszych polityk rozwoju regionalnego, Program Współpracy Transgranicznej Interreg Polska – Ukraina 2021-2027 Priorytet 4: Współpraca, Program Interreg Czechy-Polska 2021-2027 oraz

Interreg Polska-Słowacja 2021-2027, Priorytet 4. Współpraca instytucji i mieszkańców pogranicza.

W systemie wdrażania, uwzględniając specyfikę celu szczegółowego, wykorzystane mogą zostać różne narzędzia wspierające transgraniczność projektów, jak np.: kryteria premiujące dla wnioskodawców wykazujących komplementarność z ww. lub wskazanymi przez siebie programami, projektami, inicjatywami.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Nie przewiduje się wykorzystania Instrumentów Finansowych.

Wsparcie w ramach celu szczegółowego ukierunkowane jest na przedsięwzięcia, które nie generują przychodów lub bezpośrednich oszczędności, zatem będzie realizowane w formie dotacji bezzwrotnej, co zapewni właściwy efekt zachęty w przypadku przedsięwzięć, których realizacja nie jest możliwa z rynkowego punktu widzenia.

2.1.1.1.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
V	ESO4.2	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	PLBCO01	Liczba pracowników instytucji rynku pracy objętych wsparciem w programie	osoby	108,00	2 160,00

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel	Fundusz	Kategoria	Nr	Wskaźnik	Jednostka	Wartość bazowa lub	Rok	Cel	Źródło	Uwagi
-----------	-----	---------	-----------	----	----------	-----------	--------------------	-----	-----	--------	-------

	szczegółowy		regionu	identyfikacyjny		miary	wartość odniesienia	odniesienia	końcowy (2029)	danych	
V	ESO4.2	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	EECR03	Uczestnicy uzyskujący kwalifikacje po zakończeniu udziału w programie	osoby	0,00	2021	1 728,00	SL2021	

2.1.1.1.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (viii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
V	ESO4.2	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	139. Działania na rzecz modernizacji i wzmocnienia instytucji i służb rynków pracy celem oceny i przewidywania zapotrzebowania na umiejętności oraz zapewnienia terminowej i dopasowanej do potrzeb pomocy	3 700 000,00
V	ESO4.2	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	140. Wsparcie na rzecz dostosowania umiejętności i kwalifikacji zawodowych do potrzeb rynku pracy i przemian w jego obrębie	1 800 000,00
V	ESO4.2	Ogółem			5 500 000,00

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
V	ESO4.2	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	01. Dotacja	5 500 000,00
V	ESO4.2	Ogółem			5 500 000,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
V	ESO4.2	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	33. Inne podejścia – brak ukierunkowania terytorialnego	5 500 000,00
V	ESO4.2	Ogółem			5 500 000,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
V	ESO4.2	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	07. Budowanie zdolności partnerów społecznych	500 000,00
V	ESO4.2	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	10. Rozwiązywanie problemów określonych w ramach europejskiego semestru	5 000 000,00
V	ESO4.2	Ogółem			5 500 000,00

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
V	ESO4.2	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	02. Uwzględnianie aspektu płci	5 500 000,00
V	ESO4.2	Ogółem			5 500 000,00

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.1.1. Cel szczegółowy: ESO4.3. Wspieranie zrównoważonego pod względem płci uczestnictwa w rynku pracy, równych warunków pracy oraz lepszej równowagi między życiem zawodowym a prywatnym, w tym poprzez dostęp do przystępnej cenowo opieki nad dziećmi i osobami wymagającymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu (EFS+)

2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Interwencja realizowana będzie w celu poprawy sytuacji kobiet na rynku pracy i wprowadzenia lepszej równowagi między życiem zawodowym a prywatnym (work-life balance).

Wsparcie realizowane będzie poprzez:

- Szkolenia i doradztwo dla pracodawców i pracowników z następującego zakresu tematycznego: równouprawnienie na rynku pracy, zapewnienie większej równowagi między życiem zawodowym a prywatnym, przełamywanie stereotypów związanych z płcią oraz zapobieganie dyskryminacji na rynku pracy (zgodnie z Linia demarkacyjną).
- Szkolenia i doradztwo dla pracodawców (działy HR, kadra zarządzająca itp.) z zakresu zarządzania zasobami ludzkimi i prawa pracy, w kontekście równości szans kobiet i mężczyzn oraz zarządzania różnorodnością
- Szkolenia i doradztwo psychologiczne dla osób powracających na rynek pracy po przerwie związanej z opieką nad dzieckiem/ osobą potrzebującą wsparcia w codziennym funkcjonowaniu (praktyczny work life balance)

W ramach interwencji realizowane będą **działania w zakresie usług rozwojowych w Podmiotowym Systemie Finansowania (PSF) dla przedsiębiorców, innych pracodawców i ich pracowników, zgodne z ich zidentyfikowanymi potrzebami (system popytowy w oparciu o Bazę Usług Rozwojowych - BUR)**. Wsparcie ukierunkowane na rozwój przedsiębiorstw i pracodawców będzie realizowane zgodnie z założeniami podejścia popytowego i zostanie skoncentrowane na usługach najbardziej skutecznych z punktu widzenia zidentyfikowanych potrzeb przedsiębiorców i pracodawców.

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Pracodawcy (w tym przedsiębiorcy) i ich pracownicy, w szczególności związani z działem HR.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

Realizacja celu to element podwójnego podejścia (*dual approach*) do zasady równości kobiet i mężczyzn – na poziomie horyzontalnym obligatoryjny będzie pozytywny wpływ na tę zasadę weryfikowany na podstawie standardu minimum. Natomiast interwencja zaplanowana w tym celu ma znamiona działań wyrównawczych tzw. *specific actions* – polega na działaniach zapobiegających dyskryminacji ze względu na płeć, wzmacniających pozycję kobiet na rynku pracy, eliminujących bariery równości płci, w tym stereotypy i uprzedzenia oraz wprowadzających lepszą równowagę między życiem zawodowym a prywatnym.

Ze względu na zjawisko dyskryminacji wielokrotnej w procedurze zastosowane zostanie kryterium premiujące projekty kierujące wsparcie do grup narażonych na dyskryminację ze względu na jeszcze inną niż płeć przesłankę, o których mowa w art. 9 ust 3 Rozporządzenia PE i Rady nr 2021/1060, zwłaszcza wiek, niepełnosprawność, orientację seksualną. Ze względu na te cechy (obok płci) dochodzi najczęściej do dyskryminacji na rynku pracy.

Realizacja projektów będzie musiała się odbywać zgodnie ze Standardami dostępności i uwzględniać specjalne potrzeby przyszłych uczestników projektów oraz użytkowników produktów, towarów i usług, które mogą powstać podczas realizacji. Pozytywny wpływ na zasadę niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami będzie kryterium dostępu warunkującym otrzymanie dofinansowania

Wsparcie polityki spójności będzie udzielane wyłącznie projektom i beneficjentom, którzy przestrzegają przepisów antydyskryminacyjnych, o których mowa w art. 9 ust. 3 Rozporządzenia PE i Rady nr 2021/1060. W przypadku, gdy beneficjentem jest jednostka samorządu terytorialnego (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiegokolwiek działania dyskryminujące/uchwały, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia nr 2021/1060, wsparcie w ramach polityki spójności nie może być udzielone.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

W ramach celu nie planuje się realizacji interwencji z wykorzystaniem narzędzi terytorialnych.

Dopuszcza się możliwość przeprowadzania procedury wyboru projektów na wybranych Obszarach Strategicznej Interwencji wskazanych w Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”.

Dopuszcza się możliwość realizacji projektów przez placówki/podmioty podlegające pod Województwo Śląskie, a znajdujące się poza obszarem województwa.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Programy Europejskie, z którymi zachodzić będzie mogła synergia i komplementarność to m.in.: Interreg Europa 2021-2027, Program Interreg NEXT Polska – Ukraina 2021-2027, Program Interreg Czechy-Polska 2021-2027 oraz Interreg Polska-Słowacja 2021-2027.

W systemie wdrażania, uwzględniając specyfikę celu szczegółowego, wykorzystane mogą zostać różne narzędzia wspierające transgraniczność projektów, jak np.: kryteria premiujące dla wnioskodawców wykazujących komplementarność z ww lub wskazanymi przez siebie programami, projektami, inicjatywami.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Nie przewiduje się wykorzystania Instrumentów Finansowych.

Wsparcie w ramach celu szczegółowego ukierunkowane jest na przedsięwzięcia, które nie generują przychodów lub bezpośrednich oszczędności, zatem będzie realizowane w formie dotacji bezzwrotnej, co zapewni właściwy efekt zachęty w przypadku przedsięwzięć, których realizacja nie jest możliwa z rynkowego punktu widzenia.

2.1.1.1.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
-----------	-----------------	---------	-------------------	--------------------	----------	-----------------	---------------------	--------------------

V	ESO4.3	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	PLCCO01	Liczba osób objętych wsparciem w zakresie równości kobiet i mężczyzn	osoby	0,00	36 610,00
---	--------	------	----------------------------	---------	--	-------	------	-----------

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
V	ESO4.3	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	PLCCR01	Liczba osób, które podniosły poziom wiedzy w zakresie równości kobiet i mężczyzn dzięki wsparciu w programie	osoby	0,00	2021	32 949,00	SL2021	

2.1.1.1.3. Indykatory podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (viii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
V	ESO4.3	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	142. Działania na rzecz promowania aktywności zawodowej kobiet oraz zmniejszenia segregacji ze względu na płeć na rynku pracy	15 000 000,00
V	ESO4.3	Ogółem			15 000 000,00

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
V	ESO4.3	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	01. Dotacja	15 000 000,00
V	ESO4.3	Ogółem			15 000 000,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
V	ESO4.3	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	33. Inne podejścia – brak ukierunkowania terytorialnego	15 000 000,00
V	ESO4.3	Ogółem			15 000 000,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
V	ESO4.3	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	10. Rozwiązywanie problemów określonych w ramach europejskiego semestru	15 000 000,00
V	ESO4.3	Ogółem			15 000 000,00

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
V	ESO4.3	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	01. Ukierunkowanie na aspekt płci	15 000 000,00
V	ESO4.3	Ogółem			15 000 000,00

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.1.1. Cel szczegółowy: ESO4.4. Wspieranie dostosowania pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian, wspieranie aktywnego i zdrowego starzenia się oraz zdrowego i dobrze dostosowanego środowiska pracy, które uwzględnia zagrożenia dla zdrowia (EFS+)

2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Interwencja realizowana będzie w celu **polepszenia stanu zdrowia osób aktywnych zawodowo, tym samym wydłużenie ich aktywności zawodowej.**

Wsparcie realizowane będzie poprzez:

- Opracowanie i realizowanie **programów profilaktycznych** na rzecz zapobiegania chorobom związanym z miejscem pracy, skierowanych do pracowników;
- **Działania** z zakresu **rehabilitacji** medycznej, w tym opracowanie i realizowanie programów zdrowotnych ułatwiających powrót do pracy bądź utrzymanie zatrudnienia osobom aktywnym zawodowo – z zapewnieniem ścieżek powrotu na rynek pracy;
- **Działania** ukierunkowane na **eliminowanie zdrowotnych czynników ryzyka w miejscu pracy** dostosowane do potrzeb pracodawców i pracowników.

Przedsięwzięcia obejmować będą profilaktykę, w tym diagnostykę chorób zawodowych mogących wpływać na ograniczenie aktywności zawodowej, ułatwienie powrotu do pracy i zapobieganie niepełnosprawności spowodowanej złymi warunkami pracy.

Wsparcie zdrowia uwzględniać będzie rozwój działań prozdrowotnych w miejscu pracy, w tym edukację zdrowotną, eliminowanie zdrowotnych czynników ryzyka, z uwzględnieniem działań zwiększających ergonomię, przeprowadzenie badań profilaktycznych oraz wsparcie dla pracodawców. Planowana jest realizacja usług zdrowotnych dla pracowników i pracodawców. Wsparcie dotyczyć będzie również rozwiązań harmonizujących życie społeczne i zawodowe pracowników (idea work-life balance) bezpośrednio powiązane z miejscem pracy w celu polepszenia stanu zdrowia, kreowania prozdrowotnych zachowań w miejscu pracy (z wyłączeniem kampanii promocyjnych).

W ramach interwencji realizowane będą **działania w zakresie usług rozwojowych w Podmiotowym Systemie Finansowania (PSF) dla przedsiębiorców, innych pracodawców i ich pracowników, zgodne z ich zidentyfikowanymi potrzebami (system popytowy w oparciu o Bazę Usług Rozwojowych - BUR)**. Wsparcie ukierunkowane na rozwój przedsiębiorstw i pracodawców będzie realizowane zgodnie z założeniami podejścia popytowego i zostanie skoncentrowane na usługach najbardziej skutecznych z punktu widzenia zidentyfikowanych potrzeb przedsiębiorców i pracodawców. Zakres wsparcia

obejmować będzie również działania z wykorzystaniem najefektywniejszych narzędzi, **wspierające ekorozwój (zieloną transformację)**, co umożliwi adaptację pracodawców i pracowników do zachodzących zmian, a przede wszystkim umożliwią podjęcie istotnych dostosowań do wymogów polityki klimatycznej. Oczekiwanym efektem finansowania w tym obszarze będzie rozwój gospodarki regionalnej dzięki szansom biznesowym jakie daje zielona transformacja, co oznacza poszerzenie przede wszystkim usług, palety produktów, rozwój nowych technologii związanych z zielonymi rynkami.

Współczesne organizacje publiczne muszą być zdolne przystosowywać się do złożonego i zmiennego otoczenia, a ich rolą jest większa elastyczność w działaniu, bardziej efektywne wykorzystanie kompetencji urzędników, ich wiedzy, kreatywności, również świadomość potrzeby uczenia się i samorozwoju. W związku z powyższym interwencja obejmować będzie również kadry administracji samorządowej oraz ich jednostki organizacyjne zainteresowane nabyciem, uzupełnieniem lub podwyższeniem umiejętności, kompetencji lub kwalifikacji zawodowych, w tym kwalifikacji cyfrowych i zielonych umiejętności, niezbędnych do wykorzystania w ramach posiadanych kompetencji, dobrego przygotowania do obsługi i współpracy z klientem zewnętrznym. Powyższe będzie spójne z misją i wizją organizacji publicznej. Wsparcie w ramach przedmiotowego celu szczegółowego będzie możliwe również dla przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego, wówczas gdy NGO's prowadzi działalność gospodarczą w rozumieniu przepisów unijnych.

Dopuszczone będzie również wsparcie bezpośrednie dla przedsiębiorstw we wdrażaniu wypracowanych dobrych praktyk/rekomendacji/rozwiązań systemowych zorientowanych na poprawę warunków pracy w zakresie zdrowego i aktywnego starzenia się pracowników w środowisku pracy, co umożliwi wdrażanie rozwiązań wypracowanych w FERS przez partnerów społecznych.

Mając na względzie demarkację pomiędzy poziomem krajowym oraz regionalnym, stosowane będą mechanizmy weryfikacji podwójnego finansowania.

Wsparciem zostaną objęte przedsiębiorstwa przechodzące procesy restrukturyzacyjne, adaptacyjne i modernizacyjne, w szczególności z branż innych niż branża górnicza i branże okologiczne z wykorzystaniem programów wsparcia o charakterze outplacementu dla przedsiębiorców, pracowników zagrożonych zwolnieniem, przewidzianych do zwolnienia lub zwolnionych m.in. z przyczyn nie dotyczących pracownika, przyczyn restrukturyzacyjnych, adaptacyjnych i modernizacyjnych przedsiębiorstwa. Zakres interwencji wzorowany będzie na instrumentach i usługach, w szczególności dotyczących nabywania nowych umiejętności i kompetencji, w tym kształtowania umiejętności na potrzeby zielonych miejsc pracy, dostosowanych do aktualnych potrzeb regionalnego rynku pracy, czego efektem powinno być ograniczenie zwolnień, zwłaszcza grupowych. Ważne jest również tworzenie strategii naprawczych, jako formy wsparcia w szczególności dla mikroprzedsiębiorstw, małych i średnich firm w kontekście walki z kryzysem.

W stosownych przypadkach preferowana będzie realizacja zielonych zamówień publicznych w oparciu o opracowane przez KE wspólne kryteria możliwe do stosowania w państwach członkowskich Unii.

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

- Osoby aktywne zawodowo, w tym pracujące w warunkach negatywnie wpływających na zdrowie.
- Osoby aktywne zawodowo wymagające rehabilitacji medycznej w celu powrotu na rynek pracy bądź utrzymania zatrudnienia.
- Osoby pracujące w placówkach/podmiotach podlegających pod Województwo Śląskie, a znajdujące się poza obszarem województwa.
- Pracodawcy, przedsiębiorcy i ich pracownicy (z wyłączeniem osób odbywających karę pozbawienia wolności, z wyjątkiem osób objętych dozorem elektronicznym).
- Pracownicy zagrożeni zwolnieniem, przewidziani do zwolnienia lub zwolnieni z przyczyn nie dotyczących pracownika, osoby odchodzące z rolnictwa.
- Organizacje społeczeństwa obywatelskiego.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

Ze względu na wyniki badań (m.in. Agencji Praw Podstawowych Unii Europejskiej) i zdiagnozowane bariery równościowe, w obszarze rynku pracy identyfikuje się możliwość występowania dyskryminacji szczególnie ze względu na następujące cechy prawnie chronione wymienione w art 9 ust. 3 Rozporządzenia PE i Rady nr 2021/1060: płeć, wiek, niepełnosprawność, orientacja seksualna.

W procedurze zastosowane zostanie kryterium premiujące wsparcie przyczyniające się do zmniejszenia zjawiska dyskryminacji ww. grup. Będą premiowane projekty podejmujące działania skierowane do pracodawców, przedsiębiorców i ich pracowników polegające na:

- zwiększaniu wiedzy z zakresu zarządzania różnorodnością w miejscu pracy,
- zwiększaniu świadomości i wiedzy na temat sytuacji i potrzeb grup szczególnie narażonych w środowisku pracy na dyskryminację ze względu na płeć, wiek, niepełnosprawność, orientację seksualną, pochodzenie etniczne,
- zwiększaniu wiedzy na temat barier w zatrudnieniu ww. grup wynikających ze szkodliwych stereotypów,
- dobrych praktyk w zakresie tworzenia przyjaznego i wolnego od dyskryminacji miejsca pracy dla pracowników należących do tych grup.

Pozytywny wpływ na zasadę niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami będzie kryterium dostępu warunkującym otrzymanie dofinansowania. Realizacja projektów będzie musiała się odbywać zgodnie ze Standardami dostępności i uwzględniać specjalne potrzeby przyszłych uczestników projektów oraz użytkowników produktów, towarów, i usług, które mogą powstać podczas realizacji.

Zasada równości kobiet i mężczyzn będzie dodatkowo weryfikowana na podstawie standardu minimum.

Wsparcie polityki spójności będzie udzielane wyłącznie projektom i beneficjentom, którzy przestrzegają przepisów antidyskryminacyjnych, o których mowa w art. 9 ust. 3 Rozporządzenia PE i Rady nr 2021/1060. W przypadku, gdy beneficjentem jest jednostka samorządu terytorialnego (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiegokolwiek działania dyskryminujące/uchwały, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia nr 2021/1060, wsparcie w ramach polityki spójności nie może być udzielone.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

W ramach celu nie planuje się realizacji interwencji z wykorzystaniem narzędzi terytorialnych.

Dopuszcza się możliwość przeprowadzania procedury wyboru projektów na wybranych Obszarach Strategicznej Interwencji wskazanych w Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”.

Dopuszcza się możliwość realizacji projektów przez placówki/podmioty podlegające pod Województwo Śląskie, a znajdujące się poza obszarem województwa.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Programy, z którymi zachodzić będzie mogła komplementarność w ramach celu szczegółowego 4.4 to m.in.: Interreg Europa Środkowa 2021-2027 Priorytet 1.2 Rozwijanie umiejętności w zakresie inteligentnej specjalizacji, transformacji przemysłowej i przedsiębiorczości, Interreg Region Morza Bałtyckiego 2021-2027 Priorytet 1. Innowacyjne społeczeństwa dla celu "Odporne gospodarki i społeczności"; Program Interreg Polska-Czechy 2021-2027 Priorytet 5. Przedsiębiorczość dla celu "Wzmacnianie trwałego wzrostu i konkurencyjności MŚP".

W systemie wdrażania, uwzględniając specyfikę celu szczegółowego, wykorzystane mogą zostać różne narzędzia wspierające transgraniczność projektów, jak np.: kryteria premiujące dla wnioskodawców wykazujących komplementarność z ww lub wskazanymi przez siebie programami, projektami,

inicjatywami.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Nie przewiduje się wykorzystania Instrumentów Finansowych.

Wsparcie w ramach celu szczegółowego ukierunkowane jest na przedsięwzięcia, które nie generują przychodów lub bezpośrednich oszczędności, zatem będzie realizowane w formie dotacji bezzwrotnej, co zapewni właściwy efekt zachęty w przypadku przedsięwzięć, których realizacja nie jest możliwa z rynkowego punktu widzenia.

2.1.1.1.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
V	ESO4.4	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	EECO05	Osoby pracujące, w tym prowadzące działalność na własny rachunek	osoby	2 406,00	48 113,00
V	ESO4.4	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	PLDCO08	Liczba osób objętych wsparciem w obszarze zdrowia	osoby	0,00	26 918,00

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
-----------	-----------------	---------	-------------------	--------------------	----------	-----------------	--	-----------------	--------------------	---------------	-------

V	ESO4.4	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	EECR03	Uczestnicy uzyskujący kwalifikacje po zakończeniu udziału w programie	osoby	62 241,00	2021	37 982,00	SL2021	
V	ESO4.4	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	EECR06	Uczestnicy znajdujący się w lepszej sytuacji na rynku pracy po upływie sześciu miesięcy od opuszczeniu programu	osoby	9 115,00	2021	19 245,00	Badanie ewaluacyjne	
V	ESO4.4	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	PLDCR03	Liczba osób, które dzięki wsparciu w obszarze zdrowia podjęły pracę lub kontynuowały zatrudnienie	osoby	19 783,00	2021	28 333,00	SL2021	

2.1.1.1.3. Indykatory podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (viii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
V	ESO4.4	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	144. Działania na rzecz zdrowego i dobrze dostosowanego środowiska pracy przeciwdziałające zagrożeniom dla zdrowia i obejmujące promocję aktywności fizycznej	22 500 000,00
V	ESO4.4	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	146. Wsparcie na rzecz przystosowywania pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian	107 500 000,00
V	ESO4.4	Ogółem			130 000 000,00

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
V	ESO4.4	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	01. Dotacja	130 000 000,00
V	ESO4.4	Ogółem			130 000 000,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
-----------	-----------------	---------	-------------------	-----	---------------

V	ESO4.4	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	33. Inne podejścia – brak ukierunkowania terytorialnego	130 000 000,00
V	ESO4.4	Ogółem			130 000 000,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
V	ESO4.4	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	01. Przyczynianie się do umiejętności ekologicznych i zielonych miejsc pracy oraz zielonej gospodarki	6 500 000,00
V	ESO4.4	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	09. Nie dotyczy	30 000 000,00
V	ESO4.4	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	10. Rozwiązywanie problemów określonych w ramach europejskiego semestru	93 500 000,00
V	ESO4.4	Ogółem			130 000 000,00

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
V	ESO4.4	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	02. Uwzględnianie aspektu płci	130 000 000,00
V	ESO4.4	Ogółem			130 000 000,00

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.1. Priorytet: VI. Fundusze Europejskie dla edukacji

2.1.1.1. Cel szczegółowy: ESO4.6. Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami (EFS+)

2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Działania skoncentrowane zostaną na wyrównywaniu szans edukacyjnych poprzez podniesienie dostępności, jakości i efektywności kształcenia, w tym w placówkach osiągających słabsze wyniki edukacyjne (w ujęciu wewnątrz i międzyregionalnym), wśród uczniów w niekorzystnej sytuacji, zagrożonych wczesnym opuszczeniem edukacji, pochodzących z grup marginalizowanych, a także dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, stosownie do identyfikowanych potrzeb.

Wdrażana będzie edukacja włączająca (np.: poprzez model dostępnej szkoły), kompleksowe dostosowanie placówek i umiejętności kadry oraz rodziców/opiekunów dzieci do potrzeb edukacji ogólnodostępnej (także w przedszkolach).

Realizowane będą działania na linii placówka-nauczyciele-rodzice-dzieci, w tym zapewnienie niezbędnej pomocy pedagogicznej, psychologicznej, integracja dzieci z różnych środowisk, prowadzona także we współpracy z rodzicami/opiekunami, wsparcie świetlic szkolnych. Edukacja włączająca to także działania indywidualizujące proces kształcenia, wsparcie uczniów uzdolnionych, szczególnie znajdujących się w niekorzystnej sytuacji.

W zakresie edukacji przedszkolnej, ze względu na jej wysoki stopień upowszechnienia w regionie, wsparcie ukierunkowane zostanie na **podniesienie jakości i oferty usług**, w szczególności w zakresie organizacji zajęć wspierających ogólny rozwój psychofizyczny dzieci, wczesne diagnozowanie deficytów rozwojowych i potencjałów, zajęcia specjalistyczne, rozwijające kompetencje kluczowe oraz z zakresu preorientacji zawodowej. Ponadto, realizowane będą **zajęcia kształtujące świadomość ekologiczną, uwrażliwiające na zmiany klimatu i potrzeby zielonej gospodarki.**

Tworzenie miejsc przedszkolnych możliwe będzie na obszarach cechujących się deficytem miejsc w stosunku do potrzeb.

Działania na szczeblu edukacji podstawowej i średniej, w szczególności jeśli chodzi o kształcenie zawodowe jako priorytetowe w kontekście zachodzących zmian, **ukierunkowane zostaną na dostosowanie procesu kształcenia do potrzeb rynku pracy (w ujęciu regionalnym i lokalnym) oraz zielonej lub cyfrowej transformacji** i będą realizowane jako kompleksowe wsparcie szkół, uczniów oraz kadry placówek podnoszące jakość edukacji, z uwzględnieniem

działań zapobiegających wczesnemu wypadnięciu z systemu edukacji. Obejmować będą m. in. rozwój kompetencji zielonych, kluczowych, innowacyjnych, uniwersalnych, zawodowych, w tym w zakresie zdobywania dodatkowych umiejętności i kwalifikacji rynkowych funkcjonujących w ZSK dla uczniów, jak również związanych z cyfryzacją edukacji, które to będą uzupełnieniem wsparcia realizowanego z poziomu krajowego. W ramach kształcenia zawodowego dodatkowo nacisk położony zostanie na **rozwijanie i upowszechnianie kształcenia praktycznego, staże realizowane we współpracy z przedsiębiorcami.**

W celu poszerzania kompetencji i umiejętności uczniów planuje się również organizację pozaszkolnych form kształcenia (m.in. kwalifikacyjnych kursów zawodowych i kursów umiejętności zawodowych) oraz kursów umożliwiających uzyskanie uczniom dodatkowych umiejętności, uprawnień i kwalifikacji zawodowych podwyższających ich szanse na skuteczną integrację z rynkiem pracy.

Jednym z elementów zapobiegania przedwczesnemu opuszczeniu systemu edukacji będą działania poprawiające dostępność i efektywności usług doradztwa edukacyjno-zawodowego, realizowanego w różnych formach (np.: poprzez mentoring, job shadowing, a na niższych szczeblach edukacji w formie preorientacji i orientacji zawodowej). Świadczone usługi doradztwa będą wolne od stereotypów płciowych w wyborze ścieżek edukacyjnych i zawodowych, służyć będą zwiększaniu zainteresowania kierunkami niestereotypowymi dla danej płci, zwłaszcza STEM wśród dziewcząt. Działania te będą komplementarne do systemowych rozwiązań wspierających system doradztwa edukacyjno-zawodowego na poziomie krajowym. Uzupełnieniem działań będzie realizacja kampanii świadomościowych, mających na celu podniesienie prestiżu kształcenia zawodowego.

Aby szkoła w efektywny sposób mogła odpowiedzieć na potrzeby rynku pracy, w tym zielonej, cyfrowej gospodarki niezbędne jest również wykorzystanie w procesie kształcenia potencjału otoczenia społeczno-gospodarczego szkół, w tym przedsiębiorców, uczelni wyższych, instytutów badawczo-rozwojowych. Włączenie potencjału otoczenia społeczno-gospodarczego szkół realizowane w różnych formach i formułach, zgodnych ze zidentyfikowanymi potrzebami pozwoli uwzględnić w procesie kształcenia potrzeby pracodawców i przedsiębiorców związane z nowoczesnymi rozwiązaniami, technologiami i adaptować je do praktyki szkolnej, jak również wypracowywać, modyfikować i wdrażać kierunki kształcenia lub programy nauczania odpowiadające potrzebom zwłaszcza **zielonej oraz cyfrowej gospodarki.**

W procesie kształcenia ważne jest również wzajemne uczenie się i wymiana zdobytych doświadczeń, stąd promowane będą rozwiązania oparte na współpracy placówek edukacyjnych, umożliwiające tworzenie sieci współpracy czy uczenie się oparte na wypracowanych rozwiązaniach (np. poprzez model szkoły ćwiczeń).

Wysoka jakość edukacji wymaga również podnoszenia kwalifikacji zawodowych, umiejętności i kompetencji kadry pedagogicznej (w tym zwłaszcza kadry kształcenia zawodowego/branżowego, instruktorów praktycznej nauki zawodu), niepedagogicznej oraz kadry zarządzającej szkół i placówek poszczególnych szczebli edukacji, w tym centrów kształcenia zawodowego i ustawicznego stosownie do zidentyfikowanych potrzeb konkretnych placówek w dostosowaniu ich do zachodzących zmian społecznych i gospodarczych, realizowane komplementarnie/uzupełniająco względem systemowego wsparcia na poziomie krajowym.

Uzupełnienie projektów będą stanowiły także działania upowszechniające wśród dzieci i młodzieży postawy prozdrowotne, z uwzględnieniem wsparcia elementów infrastruktury sportowej/prozdrowotnej placówek edukacyjnych.

Działania uzupełnione zostaną inicjatywami upowszechniającymi pozaszkolne formy edukacji służącymi rozbudzeniu i rozwojowi kompetencji i umiejętności kluczowych, uzdolnień oraz zainteresowań uczniów, realizowanymi także z wykorzystaniem potencjału infrastruktury wspartej w perspektywie 2014-2020 (w szczególności Planetarium Śląskiego).

Efektywnej realizacji działań objętych zakresem interwencji służyć będą realizowane uzupełniająco działania monitorujące regionalne potrzeby edukacyjne służące profilowaniu wsparcia, z uwzględnieniem bieżącej identyfikacji potrzeb i trendów, w tym takich, których wsparcie pozwoli na osiągnięcie efektu skali, lub takich które względem specyfiki regionalnej w sposób niewystarczający w stosunku do potrzeb regionu będą wspierane z poziomu krajowego (np.: praca z uczniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych).

W ramach celu szczegółowego **realizowane będą również inicjatywy w obszarze edukacji pozaformalnej wynikające z potrzeb społeczności lokalnych na podstawie LSR** tj.: wsparcie różnych form rozwijających kompetencje społeczne, obywatelskie, świadomość i ekspresję kulturalną, przedsiębiorczość, umiejętności ogólne, wiedzę oraz zainteresowania dzieci i młodzieży poprzez m.in.: warsztaty, zajęcia dodatkowe oraz inne formy wsparcia wynikające z potrzeb społeczności lokalnych w zakresie edukacji pozaformalnej dzieci i młodzieży.

W stosownych przypadkach preferowana będzie realizacja zielonych zamówień publicznych w oparciu o opracowane przez KE wspólne kryteria możliwe do stosowania w państwach członkowskich Unii.

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Dzieci w wieku przedszkolnym, uczniowie kształ. ogólnego, zawodowego (branżowego i technicznego), w tym uczniowie placówek prowadzonych przez Województwo Śląskie, a znajdujących się poza obszarem województwa, młodociani pracownicy.

Placówki systemu oświaty (z wył. specjalnych) m.in.: przedszkola, szkoły kształ. ogólnego, zawodowego (branżowego i technicznego), kształ. ustawicznego, w tym placówki prowadzone przez Województwo Śląskie, a znajdujące się poza obszarem województwa oraz kadra pedagogiczna, niepedagogiczna i zarządzająca ww. placówek systemu oświaty, instruktorzy praktycznej nauki zawodu, doradcy zawodowi, brokerzy edukacyjni, oraz w zakresie uzupełniającym, niezbędnym do działań wynikających z diagnozy potrzeb szkoły/ucznia, kadra akademicka i naukowo-dydaktyczna.

Pracodawcy/Przedsiębiorcy/Rzemieślnicy oraz ich zrzeszenia i stowarzyszenia.

JST, partnerzy społ.-gospod., w tym kadra dydaktyczna i naukowa uczelni wyższych oraz instytutów badawczo-rozwojowych, poradnie psychologiczno-pedagogiczne, uzupełniająco rodzice/opiekunowie prawni dzieci i młodzieży.

Spółeczność zamieszkująca obszary objęte LSR.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

Ze względu na wyniki badań (m.in. Agencji Praw Podstawowych Unii Europejskiej), zdiagnozowane bariery równościowe, trwającą zbrojną agresję Rosji na Ukrainę, w obszarze edukacji identyfikuje się możliwość występowania dyskryminacji szczególnie ze względu na następujące cechy prawnie chronione wymienione w art 9 ust. 3 Rozporządzenia PE i Rady nr 2021/1060: płeć, niepełnosprawność, orientacja seksualna, pochodzenie etniczne. Badania wskazują na występowanie zjawiska gorszego traktowania ze względu na te cechy i niewystarczające kompetencje kadry szkolnej w zapobieganiu dyskryminacji i przemocy rówieśniczej motywowanej uprzedzeniami oraz w zakresie procesu integracji uczniów ukraińskich i radzeniu sobie z ich trudnościami związanymi z doświadczeniem traumy wojennej i migracji.

W procedurze zastosowane zostanie kryterium premiujące wsparcie, którego celem będzie niwelowanie barier w dostępie do edukacji na każdym szczeblu, wynikających z dyskryminacji i przemocy motywowanej niechęcią do ww. cech. oraz z trudności integracyjnych uczniów ukraińskich. Premiowane będzie wdrażania w ośrodkach edukacyjnych rozwiązań mających na celu zapobieganie dyskryminacji i przemocy ze względu na cechy prawnie chronione, w szczególności na: płeć, niepełnosprawność, orientację seksualną oraz pochodzenie etniczne, w tym wsparcie dla kadry pedagogicznej.

Wdrażana będzie edukacja włączająca (np. poprzez model dostępnej szkoły). Pozytywny wpływ na zasadę niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami będzie kryterium dostępu warunkującym otrzymanie dofinansowania. Zasada równości kobiet i mężczyzn będzie dodatkowo weryfikowana na podstawie standardu minimum.

Wsparcie polityki spójności będzie udzielane wyłącznie projektom i beneficjentom, którzy przestrzegają przepisów antidyskryminacyjnych, o których mowa w art. 9 ust. 3 Rozporządzenia PE i Rady nr 2021/1060. W przypadku, gdy beneficjentem jest jednostka samorządu terytorialnego (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiegokolwiek działania dyskryminujące/uchwały, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia nr 2021/1060, wsparcie w ramach polityki spójności nie może być udzielone.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Przewiduje się zastosowanie instrumentu RLKS, w ramach którego realizowane będą działania wynikające z lokalnych strategii rozwoju i zgłaszane przez lokalną społeczność. Działania realizowane będą w formule grantów udzielanych przez LGD (jako beneficjenta projektu grantowego) na realizację inicjatyw wynikających z LSR i zgłaszanych przez lokalną społeczność.

Ze względu na oddolny charakter RLKS ostateczny zakres działań zostanie określony dopiero po zakończeniu konkursu na wybór LSR i będzie wynikał z potrzeb ujętych w strategiach, które powstają w oparciu o szeroko prowadzone konsultacje społeczne, a do wsparcia zostają wybrane w trybie konkurencyjnym. Konkurs na wybór LSR jest ogłaszany przez Zarząd Województwa, a po dokonaniu wyboru żadna z gmin nie może występować w dwóch strategiach. Wsparcie przygotowawcze (na rzecz przygotowania strategii) dla wszystkich wielofunduszowych LSR zostało sfinansowane ze środków EFRROW. W regionie nie będą wspierane miejskie LSR.

Dla pozostałych działań dopuszcza się możliwość przeprowadzania procedury wyboru projektów na wybranych Obszarach Strategicznej Interwencji wskazanych w Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie.2030”.

Dopuszcza się możliwość realizacji projektów przez placówki/podmioty podlegające pod Województwo Śląskie, a znajdujące się poza obszarem województwa.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Projekty międzyregionalne realizowane na granicy regionu przyczynią się do rozwoju edukacji i wymiany doświadczeń, wiedzy i innowacji. Ze względu na położenie województwa śląskiego – pogranicze polsko – czeskie i polsko – słowackie realizowane inwestycje, będą mieć wpływ na wypracowanie dobrych praktyk, a także tworzenie innowacyjnych rezultatów edukacyjnych z potencjałem ich szerokiego wykorzystania w wybranej dziedzinie kształcenia. Interwencja będzie również komplementarna np. z programami Interreg Polska-Czechy 2021-2027 i Polska-Słowacja 2021-2027, a także z programem Erasmus+, aby zapewnić wszystkim dostęp do edukacji i szkoleń jak najwyższej jakości.

W systemie wdrażania, uwzględniając specyfikę celu szczegółowego, wykorzystane mogą zostać różne narzędzia wspierające transgraniczność projektów, jak np.: kryteria premiujące dla wnioskodawców wykazujących komplementarność z ww lub wskazanymi przez siebie programami, projektami, inicjatywami.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Nie przewiduje się wykorzystania Instrumentów Finansowych.

Wsparcie w ramach celu szczegółowego ukierunkowane jest na przedsięwzięcia, które nie generują przychodów lub bezpośrednich oszczędności, zatem będzie realizowane w formie dotacji bezzwrotnej, co zapewni właściwy efekt zachęty w przypadku przedsięwzięć, których realizacja nie jest możliwa z rynkowego punktu widzenia.

2.1.1.1.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
VI	ESO4.6	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	PL0CO03	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	25 166,00	1 258 282,00
VI	ESO4.6	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	PL0CO04	Wspierane strategie rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność	sztuki	14,00	14,00
VI	ESO4.6	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	PLEFCO05	Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach uczniowskich	osoby	300,00	15 000,00
VI	ESO4.6	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	PLFCO01	Liczba dzieci objętych dodatkowymi zajęciami w edukacji przedszkolnej	osoby	290,00	14 509,00
VI	ESO4.6	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	PLFCO03	Liczba uczniów szkół i placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie ogólne objętych wsparciem	osoby	1 088,00	54 376,00
VI	ESO4.6	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	PLFCO04	Liczba uczniów i słuchaczy szkół i placówek kształcenia zawodowego objętych wsparciem	osoby	223,00	11 126,00

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
VI	ESO4.6	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	PLFCR01	Liczba uczniów, którzy nabyli kwalifikacje po opuszczeniu programu	osoby	91 913,00	2021	55 467,00	SL2021	

2.1.1.1.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (viii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
VI	ESO4.6	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	148. Wsparcie na rzecz wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem (z wyłączeniem infrastruktury)	38 928 758,00
VI	ESO4.6	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	149. Wsparcie na rzecz edukacji na poziomie podstawowym i średnim (z wyłączeniem infrastruktury)	134 494 799,00
VI	ESO4.6	Ogółem			173 423 557,00

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
VI	ESO4.6	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	01. Dotacja	173 423 557,00
VI	ESO4.6	Ogółem			173 423 557,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
VI	ESO4.6	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	12. RLKS – obszary wiejskie	7 034 129,00
VI	ESO4.6	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	33. Inne podejścia – brak ukierunkowania terytorialnego	166 389 428,00
VI	ESO4.6	Ogółem			173 423 557,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
VI	ESO4.6	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	01. Przyniesienie się do umiejętności ekologicznych i zielonych miejsc pracy oraz zielonej gospodarki	8 671 178,00
VI	ESO4.6	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	09. Nie dotyczy	7 034 129,00
VI	ESO4.6	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	10. Rozwiązywanie problemów określonych w ramach europejskiego semestru	157 718 250,00
VI	ESO4.6	Ogółem			173 423 557,00

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
VI	ESO4.6	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	02. Uwzględnianie aspektu płci	173 423 557,00
VI	ESO4.6	Ogółem			173 423 557,00

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.1.1. Cel szczegółowy: ESO4.7. Wspieranie uczenia się przez całe życie, w szczególności elastycznych możliwości podnoszenia i zmiany kwalifikacji dla wszystkich, z uwzględnieniem umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, lepsze przewidywanie zmian i zapotrzebowania na nowe umiejętności na podstawie potrzeb rynku pracy, ułatwianie zmian ścieżki kariery zawodowej i wspieranie mobilności zawodowej (EFS+)

2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Interwencja obejmować będzie **usługi rozwojowe dla osób dorosłych, które z własnej inicjatywy chcą nabyć nowe, podwyższyć lub zmienić kwalifikacje (w tym funkcjonujące w Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji), kompetencje oraz umiejętności adekwatnie do potrzeb zmieniającego się rynku pracy, w tym potrzeb wynikających z zielonej i cyfrowej transformacji gospodarczej oraz związanych z tym zmian społecznych.**

Wsparcie w zakresie usług rozwojowych realizowane będzie w ramach Podmiotowego Systemu Finansowania (PSF)- za pośrednictwem Bazy Usług Rozwojowych (BUR).

Możliwe będzie również formalne potwierdzenie efektów uczenia się nabytych w ramach edukacji formalnej, pozaformalnej i w wyniku nieformalnego uczenia się - poza podmiotowym systemem finansowania lub w ramach tego systemu, jeśli będzie taka możliwość.

Wsparciem objęte zostaną także osoby pracujące w systemie ochrony zdrowia (kadry medyczne, okołomedyczne, niemedyczne), w tym w zawodach istotnych z punktu widzenia funkcjonowania systemu (na zasadzie odstępstwa od interwencji o charakterze systemowym podejmowanej w tym obszarze na poziomie krajowym, przy zachowaniu komplementarności wsparcia). Doskonalenie zawodowe tych osób, w kontekście zmian demograficznych, w tym starzejącego się zasobu regionalnego rynku pracy wzmocni ich konkurencyjność na rynku pracy, a w przypadku kadr medycznych pozwoli również na doraźne złagodzenie negatywnych skutków deficytu zasobów kadrowych w tym obszarze w regionie.

Poza podmiotowym systemem finansowania realizowane będzie wsparcie w zakresie podnoszenia kompetencji i umiejętności podstawowych, w tym cyfrowych poprzez tzw. ścieżki podnoszenia umiejętności (“upskilling pathways” realizowane zgodnie z zaleceniem Rady z dnia 19 grudnia 2016 r. w sprawie ścieżek poprawy umiejętności: nowe możliwości dla dorosłych (2016/C 484/01). Wsparcie skierowane zostanie do osób o niskich kompetencjach i umiejętnościach podstawowych, posiadających największą lukę kompetencyjną stanowiącą także barierę dla konkurencyjności tych osób na rynku pracy.

Aby zwiększyć uczestnictwo osób dorosłych w uczeniu się przez całe życie, edukacja nie może ograniczać się do ram instytucjonalnych, powinna uwzględniać również lokalne uwarunkowania i potrzeby, dlatego powyższemu służyć będzie wykorzystanie lokalnych partnerstw na rzecz kształcenia umiejętności i uczenia się dorosłych, w tym na obszarach cechujących się trudniejszym dostępem do dobrej jakości ofert edukacji np.: oddalonych od dużych ośrodków edukacyjnych, wiejskich, marginalizowanych, stąd też **planuje się wsparcie lokalnych inicjatyw na rzecz kształcenia osób dorosłych poprzez**

tworzenie lokalnych punktów wsparcia kształcenia osób dorosłych, w tym także służących aktywizacji osób starszych, osób o niskich kwalifikacjach, osób z niepełnosprawnościami (np.: w oparciu o model LOWE opracowany w perspektywie 2014-2020 w PO WER) .

Efektywność realizowanego wsparcia wzmocniona zostanie usługami w zakresie poradnictwa zawodowego, w tym w zakresie identyfikacji i diagnozy w zakresie wyboru kierunku i formy wsparcia w kontekście potrzeb regionalnego lub lokalnego rynku pracy, a także usługami mentoringu, coachingu – jeśli taka potrzeba zostanie zidentyfikowana.

W ramach celu szczegółowego możliwe do realizacji będą również inicjatywy edukacyjne o charakterze lokalnym wynikające z Lokalnych Strategii Rozwoju.

W stosownych przypadkach preferowana będzie realizacja zielonych zamówień publicznych w oparciu o opracowane przez KE wspólne kryteria możliwe do stosowania w państwach członkowskich Unii.

Działania podejmowane w tym celu szczegółowym (szczególnie w zakresie Upskilling pathways oraz LOWE) będą komplementarne do interwencji planowanej w FERS w zakresie Klubów Rozwoju Cyfrowego.

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Osoby dorosłe, przede wszystkim znajdujące się w niekorzystnej sytuacji, które z własnej inicjatywy chcą podnosić lub zmienić swoje kompetencje i kwalifikacje, w tym osoby pracujące na terenie województwa śląskiego.

Osoby dorosłe o niskich umiejętnościach lub kompetencjach podstawowych – w przypadku wdrażania Upskilling Pathways.

Podmioty, w tym oświatowe, pełniące funkcję lokalnych ośrodków kształcenia osób dorosłych.

W zakresie inicjatyw edukacyjnych o charakterze lokalnym społeczność (osoby dorosłe) zamieszkująca obszary objęte Lokalną Strategią Rozwoju.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

W obszarze edukacji dorosłych identyfikuje się możliwość występowania dyskryminacji ze względu na płeć (stereotypy dotyczące wyboru kierunku kształcenia, zawodu i zainteresowań przyporządkowywanych do danej płci), niepełnosprawność (dostępu do usług edukacyjnych) i miejsce zamieszkania, zwłaszcza na obszarach cechujących się trudniejszym dostępem do dobrej jakości ofert edukacji np. oddalonych od dużych ośrodków edukacyjnych, obszarach wiejskich, marginalizowanych. Stąd w ramach tego celu szczegółowego będą możliwe do realizacji inicjatywy edukacyjne o charakterze lokalnym wynikające z LSR, co skieruje interwencję na osoby zamieszkujące tereny wiejskie, mogące co dzień doświadczać dyskryminacji ze względu na miejsce zamieszkania.

Pozytywny wpływ na zasadę niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami będzie kryterium dostępu warunkującym otrzymanie dofinansowania. Realizacja projektów będzie musiała się odbywać zgodnie ze Standardami dostępności i uwzględniać specjalne potrzeby przyszłych uczestników projektów oraz użytkowników produktów, towarów i usług, które mogą powstać podczas realizacji.

Zasada równości kobiet i mężczyzn będzie dodatkowo weryfikowana na podstawie standardu minimum. W procedurze zastosowane zostanie kryterium premiujące projekty spełniające standard minimum we wszystkich punktach, tzw. standard maksimum.

Wsparcie polityki spójności będzie udzielane wyłącznie projektom i beneficjentom, którzy przestrzegają przepisów antidyskryminacyjnych, o których mowa w art. 9 ust. 3 Rozporządzenia PE i Rady nr 2021/1060. W przypadku, gdy beneficjentem jest jednostka samorządu terytorialnego (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiegokolwiek działania dyskryminujące/uchwały, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia nr 2021/1060, wsparcie w ramach polityki spójności nie może być udzielone.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Przewiduje się zastosowanie instrumentu RLKS, w ramach którego realizowane będą działania wynikające z lokalnych strategii rozwoju i zgłaszane przez lokalną społeczność. Działania realizowane będą w formule grantów udzielanych przez LGD (jako beneficjenta projektu grantowego) na realizację inicjatyw wynikających z LSR i zgłaszanych przez lokalną społeczność.

Ze względu na oddolny charakter RLKS ostateczny zakres działań zostanie określony dopiero po zakończeniu konkursu na wybór LSR i będzie wynikał z potrzeb ujętych w strategiach, które powstają w oparciu o szeroko prowadzone konsultacje społeczne, a do wsparcia zostają wybrane w trybie konkurencyjnym. Konkurs na wybór LSR jest ogłaszany przez Zarząd Województwa, a po dokonaniu wyboru żadna z gmin nie może występować w dwóch strategiach. Wsparcie przygotowawcze (na rzecz przygotowania strategii) dla wszystkich wielofunduszowych LSR zostało sfinansowane ze środków EFRROW. W regionie nie będą wspierane miejskie LSR.

Dla pozostałych działań dopuszcza się możliwość przeprowadzenia procedury wyboru projektów na wybranych Obszarach Strategicznej Interwencji wskazanych w Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Projekty międzyregionalne realizowane na granicy regionu przyczynią się do rozwoju edukacji i wymiany doświadczeń, wiedzy i innowacji. Ze względu na położenie województwa śląskiego – pogranicze polsko – czeskie i polsko – słowackie realizowane inwestycje, będą mieć wpływ na wypracowanie dobrych praktyk, a także tworzenie innowacyjnych rezultatów edukacyjnych z potencjałem ich szerokiego wykorzystania w wybranej dziedzinie kształcenia. Interwencja będzie również komplementarna np. z programami Interreg Polska-Czechy 2021-2027 i Polska-Słowacja 2021-2027, a także z programem Erasmus+, aby zapewnić wszystkim dostęp do edukacji i szkoleń jak najwyższej jakości.

W systemie wdrażania, uwzględniając specyfikę celu szczegółowego, wykorzystane mogą zostać różne narzędzia wspierające transgraniczność projektów, jak np.: kryteria premiujące dla wnioskodawców wykazujących komplementarność z ww. lub wskazanymi przez siebie programami, projektami, inicjatywami.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Nie przewiduje się wykorzystania Instrumentów Finansowych.

Wsparcie w ramach celu szczegółowego ukierunkowane jest na przedsięwzięcia, które nie generują przychodów lub bezpośrednich oszczędności, zatem będzie realizowane w formie dotacji bezzwrotnej, co zapewni właściwy efekt zachęty w przypadku przedsięwzięć, których realizacja nie jest możliwa z rynkowego punktu widzenia.

Ponadto, wsparcie w formie zwrotnej na podnoszenie kompetencji osób dorosłych jako kontynuacja pilotażu realizowanego w perspektywie 2014-2020 w PO WER 4.1 zostało zaplanowane na poziomie kraju.

2.1.1.1.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
VI	ESO4.7	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	PL0CO03	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	18 159,00	907 926,00

VI	ESO4.7	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	PL0CO04	Wspierane strategie rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność	sztuki	10,00	10,00
VI	ESO4.7	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	PLGCO01	Liczba osób dorosłych objętych usługami rozwojowymi	osoby	1 281,00	64 046,00

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
VI	ESO4.7	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	EECR03	Uczestnicy uzyskujący kwalifikacje po zakończeniu udziału w programie	osoby	61 190,00	2021	28 590,00	SL2021	

2.1.1.1.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (viii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
VI	ESO4.7	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	151. Wsparcie na rzecz edukacji dorosłych (z wyłączeniem infrastruktury)	79 000 000,00
VI	ESO4.7	Ogółem			79 000 000,00

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
VI	ESO4.7	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	01. Dotacja	79 000 000,00
VI	ESO4.7	Ogółem			79 000 000,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
VI	ESO4.7	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	12. RLKS – obszary wiejskie	3 255 692,00
VI	ESO4.7	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	33. Inne podejścia – brak ukierunkowania terytorialnego	75 744 308,00
VI	ESO4.7	Ogółem			79 000 000,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
VI	ESO4.7	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	01. Przyczynianie się do umiejętności ekologicznych i zielonych miejsc pracy oraz zielonej gospodarki	3 950 000,00
VI	ESO4.7	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	09. Nie dotyczy	3 255 692,00
VI	ESO4.7	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	10. Rozwiązywanie problemów określonych w ramach europejskiego semestru	71 794 308,00
VI	ESO4.7	Ogółem			79 000 000,00

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
VI	ESO4.7	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	02. Uwzględnianie aspektu płci	79 000 000,00
VI	ESO4.7	Ogółem			79 000 000,00

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.1. Priorytet: VII. Fundusze Europejskie dla społeczeństwa

2.1.1.1. Cel szczegółowy: ESO4.8. Wspieranie aktywnego włączenia społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji (EFS+)

2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Interwencja celu szczegółowego skoncentrowana zostanie na kluczowych obszarach dotyczących aktywizacji społeczno-zawodowej osób z niepełnosprawnościami oraz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym nieaktywnych zawodowo. Działania umożliwią tym grupom skuteczną i trwałą integrację z rynkiem pracy i funkcjonowanie w społeczeństwie.

Aktywna integracja grup zagrożonych wykluczeniem społecznym

a) Interwencja będzie miała na celu m.in. aktywizację społeczno-zawodową osób z niepełnosprawnościami w kierunku samodzielności i podejmowania przez nich niezależnych decyzji dotyczących życia i pracy. Narzędzia aktywizacyjne będą uwzględniały indywidualne potrzeby, oczekiwania, deficyty, sytuację rodzinną i potencjał środowiska lokalnego. Wsparcie będzie obejmowało również członków rodzin osób z niepełnosprawnościami, ich opiekunów i społeczności lokalne, tak aby umożliwić trwałe zmiany w funkcjonowaniu tych osób na rynku pracy i w społeczeństwie. Zastosowane instrumenty przygotowują uczestników do zatrudnienia, umożliwią podjęcie pracy lub pozwolą na jej utrzymanie. W zakresie wsparcia osób z niepełnosprawnościami możliwe będą również działania uzupełniające dotyczące niwelowania barier, zwiększania dostępności do usług zarówno dla osób z niepełnosprawnością ruchową, intelektualną i sprzężoną.

b) Realizowane będzie również wsparcie aktywizacyjne osób, rodzin zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym oraz osób biernych zawodowo (z wyłączeniem osób odbywających karę pozbawienia wolności), polegające w szczególności na aktywizacji społeczno-zawodowej, wykorzystującej instrumenty aktywizacji społecznej, zawodowej, edukacyjnej i zdrowotnej, w tym w ramach podmiotów reintegracyjnych (tworzenie nowych lub wspieranie istniejących). Wsparcie będzie dostosowane do indywidualnych deficytów i potrzeb tych osób. Uzupełniającym elementem wsparcia uczestników będą również działania z zakresu kultury, kształtowania kompetencji dotyczących spędzania czasu wolnego, budowanie, wzmocnianie prawidłowych relacji rodzinnych i sąsiedzkich, wsparcie psychologiczne, profilaktyka i terapia uzależnień. Uzupełniająco możliwe będzie wdrażanie działań z zakresu ekologii, podniesienia świadomości oszczędnego korzystania z zasobów, efektywnego gospodarowania energią, w tym wykorzystania OZE oraz problematyki ochrony powietrza. Celem aktywnej integracji osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym będzie przywrócenie możliwości lub zdolności uzyskania zatrudnienia lub innej formy aktywności społecznej, rozwinięcie lub wzmocnienie samodzielności życiowej i społecznej oraz zapobieganie procesom ubóstwa, marginalizacji i wykluczenia społecznego.

Możliwe będą także działania w zakresie dostępności cyfrowej, które nie będą powielają zadań realizowanych z poziomu krajowego.

Wspólnym narzędziem służącym wsparciu powyżej wymienionych grup/osób będą podmioty o charakterze reintegracyjnym. W tym celu przewiduje się tworzenie nowych lub wspieranie istniejących podmiotów reintegracyjnych, m.in. Zakładów Aktywności Zawodowej, Warsztatów Terapii Zajęciowej, Centrów Integracji Społecznej, Klubów Integracji Społecznej **jako skutecznego środowiska aktywizacji zawodowej, pomagającego wyjść uczestnikom na otwarty lub chroniony rynek pracy.**

Wsparcie w ramach WTZ i ZAZ może być zapewnione przez ograniczony czas dla konkretnego uczestnika (1-2 lata). Warunkiem wsparcia w ramach WTZ jest zaoferowanie uczestnikom realnej ścieżki dojścia do ZAZ (lub innej formy zatrudnienia). Wsparcie w ramach ZAZ jest możliwe pod warunkiem, że 5-10% uczestników ZAZ wejdzie na otwarty rynek pracy/zarejestruje się w Urzędzie Pracy.

W ramach kompleksowych programów możliwa będzie realizacja dodatkowych niezbędnych usług społecznych umożliwiających udział w procesie reintegracji, w postaci m.in. asystentury osobistej, poradnictwa i grup wsparcia dla rodzin.

Uzupełnieniem kompleksowych projektów będzie podnoszenie kwalifikacji, kompetencji i umiejętności pracowników pomocy społecznej i podmiotów reintegracyjnych (w tym organizacji trzeciego sektora), w zakresie niezbędnym do ich realizacji.

Rozwój ekonomii społecznej jako dostawcy usług społecznych i miejsc pracy

Wzmocnienie sektora ekonomii społecznej będzie realizowane przede wszystkim poprzez bezpośrednie wsparcie przedsiębiorstw społecznych, mające na celu zwiększenie zatrudnienia wśród osób zagrożonych wykluczeniem społecznym (zgodnie z katalogiem określonym w ustawie o ekonomii społecznej). Głównym instrumentem służącym realizacji tego celu będzie udzielanie bezzwrotnego wsparcia finansowego na utworzenie miejsc pracy i ich utrzymanie przez 12 miesięcy w PS.

Profesjonalizacji sektora ES służyć będą świadczone usługi wsparcia dla podmiotów ekonomii społecznej (PES) i przedsiębiorstw społecznych (PS). Wsparcie to będzie mogło być świadczone za pośrednictwem Bazy Usług Rozwojowych (BUR). W ramach usług wsparcia dla PES i PS przewiduje się instrumenty obejmujące m.in.: doradztwo, poradnictwo oraz szkolenia umożliwiające uzyskanie wiedzy i umiejętności, jak również inne instrumenty niezbędne do założenia i/lub efektywnego prowadzenia działalności. Interwencja zakłada również wspieranie indywidualnego procesu reintegracji pracowników PS zagrożonych wykluczeniem społecznym. Wsparcie realizowane będzie przez wyspecjalizowane Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej (OWES), których kompleksowa oferta składająca się z instrumentów wykazanych powyżej będzie adresowana do PS i PES. Przyczyni się ona do wzmocnienia pozycji sektora ekonomii społecznej w gospodarce, zwiększenia konkurencyjności podmiotów ekonomii społecznej na rynku oraz pobudzenia aktywności zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Celem powyższych działań jest zwiększenie możliwości realizacji przez PS i PES usług, w tym usług społecznych na rzecz społeczności lokalnej, a także ich udział w kluczowych obszarach takich jak np. zielona gospodarka, powodując tym samym upowszechnienie pozytywnych postaw wobec ekonomii społecznej, zwłaszcza w zakresie możliwości realizacji usług przez PES i PS na rzecz lokalnej i regionalnej administracji.

W stosownych przypadkach preferowana będzie realizacja zielonych zamówień publicznych w oparciu o opracowane przez KE wspólne kryteria możliwe do stosowania w państwach członkowskich Unii.

Nie wyklucza się wdrażania rozwiązań dotychczas wypracowanych, lub planowanych do wypracowania w ramach programu krajowego FERS, pod warunkiem ich pozytywnego zwalidowania oraz wystąpienia w regionie potrzeb, w odpowiedzi na które przetestowane rozwiązania będą mogły być zastosowane.

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Użytkownikami wsparcia będą przede wszystkim osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, w tym w szczególności z niepełnosprawnościami, ponadto osoby bierne zawodowo oraz członkowie ich rodzin i osoby z ich otoczenia, podmioty ekonomii społecznej, przedsiębiorstwa społeczne, pracownicy podmiotów integracji i pomocy społecznej (w tym organizacji trzeciego sektora).

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

Wyniki badań (m.in. Agencji Praw Podstawowych Unii Europejskiej) i zdiagnozowane bariery równościowe wskazują, że na poziom wykluczenia społecznego szczególnie mają wpływ takie przesłanki wymienione w art 9 ust. 3 Rozporz. PE i Rady nr 2021/1060 jak: płeć, wiek, niepełnosprawność, orientacja seksualna, pochodzenie etniczne.

W procesie aktywizacji społ-zaw premiowane będą działania podnoszące świadomość w zakresie zapobiegania dyskryminacji ze względu na ww. cechy oraz uwzględniające specyficzne potrzeby z nich wynikające, szczególnie dotyczące cudzoziemców i osób narażonych na dyskryminację ze względu na orientację seksualną.

W zakresie podnoszenia kwalifikacji pracowników pomocy społecznej, podmiotów reintegracyjnych oraz sektora ES premiowane będą działania z zakresu:

- zapobiegania dyskryminacji i przemocy ze względu na cechu prawnie chronione, w szczególności na: płeć, niepełnosprawność, orientację seksualną oraz pochodzenie etniczne,
- niwelowania barier spowodowanych negatywnymi stereotypami i dyskryminacją ze względu na te cechy,
- różnic kulturowych i specyficznych potrzeb osób z traumą wojenną i doświadczeniem uchodźczym.

Pozytywny wpływ na zasadę niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami będzie kryterium dostępu warunkującym otrzymanie dofinansowania.

Zasada równości kobiet i mężczyzn będzie dodatkowo weryfikowana na podstawie standardu minimum. W procedurze zastosowane zostanie kryterium premiujące projekty spełniające standard minimum we wszystkich punktach, tzw. standard maksimum.

Wsparcie polityki spójności będzie udzielane wyłącznie projektom i beneficjentom, którzy przestrzegają przepisów antidyskryminacyjnych, o których mowa w art. 9 ust. 3 Rozporządzenia PE i Rady nr 2021/1060. W przypadku, gdy beneficjentem jest jednostka samorządu terytorialnego (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiegokolwiek działania dyskryminujące/uchwały, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia nr 2021/1060, wsparcie w ramach polityki spójności nie może być udzielone.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

W ramach celu nie planuje się realizacji interwencji z wykorzystaniem narzędzi terytorialnych. Działania będą realizowane na terenie całego województwa, natomiast preferencje będą miały projekty na obszarach rewitalizacji, wskazane w gminnych programach rewitalizacji oraz w gminach tracących funkcje społeczno – gospodarcze wskazane w Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego – „Śląskie 2030”.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Programy Europejskie, z którymi zachodzić będzie mogła synergia i komplementarność to m.in programy Interreg celu „Inwestycje na rzecz zatrudnienia i wzrostu”, jak: Interreg Europa 2021-2027, Priorytet 1: Wzmacnianie zdolności instytucjonalnych dla efektywniejszych polityk rozwoju regionalnego.

W systemie wdrażania, uwzględniając specyfikę celu szczegółowego, wykorzystane mogą zostać różne narzędzia wspierające transgraniczność projektów, jak np.: kryteria premiujące dla wnioskodawców wykazujących komplementarność z ww lub wskazanymi przez siebie programami, projektami, inicjatywami.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Nie przewiduje się wykorzystania Instrumentów Finansowych.

Wsparcie w ramach celu szczegółowego ukierunkowane jest na przedsięwzięcia, które nie generują przychodów lub bezpośrednich oszczędności, zatem będzie realizowane w formie dotacji bezzwrotnej, co zapewni właściwy efekt zachęty w przypadku przedsięwzięć, których realizacja nie jest możliwa z rynkowego punktu widzenia.

Ponadto, zgodnie z wynikami badania ewaluacyjnego, realizowanego na poziomie krajowym pn. „Badania potrzeb finansowych i pozafinansowych w sektorze ekonomii społecznej oraz usług społecznych i zdrowotnych” z 9 kwietnia 2020 r. instrumenty zwrotne będą wdrażane w ramach programu krajowego Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego. Wsparcie będzie przeznaczone na finansowanie rozwoju ekonomii społecznej (pożyczki na start i na rozwój podmiotów ekonomii społecznej, wejścia kapitałowe i quasi-kapitałowe).

2.1.1.1.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
VII	ESO4.8	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	EECO12	Uczestnicy z niepełnosprawnościami	osoby	0,00	4 687,00
VII	ESO4.8	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	EECO02+04	Osoby niezatrudnione	osoby	0,00	13 310,00
VII	ESO4.8	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	PLHCO01	Liczba podmiotów ekonomii społecznej objętych wsparciem	szt.	0,00	1 179,00

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
VII	ESO4.8	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	PLHCR01	Liczba miejsc pracy utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych	szt.	28 080,00	2021	1 089,00	SL2021	

VII	ESO4.8	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	PLHILCR01	Liczba osób, których sytuacja społeczna uległa poprawie po opuszczeniu programu	osoby	3 346,00	2021	6 119,00	SL2021	
-----	--------	------	----------------------------	-----------	---	-------	----------	------	----------	--------	--

2.1.1.1.3. Indykatorywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (viii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
VII	ESO4.8	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	138. Wsparcie na rzecz gospodarki społecznej i przedsiębiorstw społecznych	37 860 136,00
VII	ESO4.8	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	153. Metody integracji z rynkiem pracy oraz powrotu na rynek pracy osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji	51 440 543,00
VII	ESO4.8	Ogółem			89 300 679,00

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
VII	ESO4.8	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	01. Dotacja	89 300 679,00
VII	ESO4.8	Ogółem			89 300 679,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
VII	ESO4.8	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	33. Inne podejścia – brak ukierunkowania terytorialnego	89 300 679,00
VII	ESO4.8	Ogółem			89 300 679,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
VII	ESO4.8	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	09. Nie dotyczy	89 300 679,00
VII	ESO4.8	Ogółem			89 300 679,00

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
VII	ESO4.8	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	02. Uwzględnianie aspektu płci	89 300 679,00
VII	ESO4.8	Ogółem			89 300 679,00

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.1.1. Cel szczegółowy: ESO4.9. Wspieranie integracji społeczno-gospodarczej obywateli państw trzecich, w tym migrantów (EFS+)

2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Interwencja będzie realizowana w odpowiedzi na potrzebę wspierania integracji zawodowej i społecznej obywateli państw trzecich (OPT), w tym migrantów zarobkowych oraz pracodawców w procesie integracji cudzoziemców na rynku pracy z uwagi m.in. na wyzwania związane z migracją, w tym migracją przymusową wywołaną rosyjską agresją na Ukrainę, utrzymujący się niedobór siły roboczej w województwie śląskim, jak również na nadal utrzymujący się kryzys związany z COVID-19. Działania będą prowadzone w kierunku podnoszenia kwalifikacji i kompetencji zgodnie z umiejętnościami, doświadczeniem i wykształceniem uczestników projektów – nie wykluczając kierunków związanych z zielonymi i cyfrowymi kompetencjami, by osoby te mogły podejmować pracę lepiej płatną, stabilną, o wyższej jakości, wsparcia pracodawców w procesie integracji na rynku pracy oraz w kierunku ochrony praw grupy docelowej przed nieuczciwymi praktykami pracodawców.

Realizowane będą również zintegrowane działania w zakresie kompleksowych usług aktywizacji zawodowo-społecznej, które pozwolą na lepsze funkcjonowanie w polskim społeczeństwie obywateli państw trzecich, w tym migrantów i ich rodzin z zastosowaniem instrumentów aktywnej integracji (zawodowych, edukacyjnych, społecznych).

Powodzenie działań integracyjnych OPT, w tym migrantów uwarunkowane jest od zaangażowania obu stron – zarówno samych OPT, jak i polskiego społeczeństwa, ponieważ integracja jest procesem dwustronnym. Z uwagi na to, planowane będą równoległe działania na rzecz społeczeństwa przyjmującego, zgodnie z rozpoznaniem potrzeb ww. społeczeństwa.

Wsparcie z wykorzystaniem narzędzi integracji będzie zgodne z:

- *Planem działania na rzecz integracji i włączenia społecznego na lata 2021–2027*, przedstawiającym założenia całościowego i spójnego podejścia Unii Europejskiej do polityki migracyjno-azylowej.
- *Krajowym Programem Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020*, zwłaszcza Priorytet V - Integracja cudzoziemców - rozwój usług społecznych dla migrantów oraz wsparcie integracji na rynku pracy.

Zakres wsparcia będzie obejmował także zastosowanie instrumentów aktywnej integracji o charakterze społecznym (w tym narzędzi integracyjnych), **edukacyjnym, zawodowym oraz zdrowotnym dla członków rodzin obywateli państw trzecich**, w tym migrantów, w szczególności w zakresie nauki języka polskiego wraz z zapewnieniem opieki dla dzieci na czas uczestnictwa w zajęciach, edukacji, w tym zajęć dodatkowych wyrównawczych dla dzieci i młodzieży z rodzin obywateli państw trzecich i migrantów, podnoszenia kwalifikacji, tworzenia sieci wsparcia, uczestnictwa w kulturze. Celem powyższych działań będzie integracja społeczności mniejszościowych ze środowiskiem lokalnym.

Aby osiągnąć zaplanowane efekty w ramach celu szczegółowego **również pracownicy instytucji rynku pracy, pracownicy systemu pomocy społecznej i integracji społecznej zostaną odpowiednio wsparci (z zachowaniem demarkacji z działaniami z FERS) w celu nabycia kompetencji do zarządzania procesami migracyjnymi oraz do wspierania obywateli z państw trzecich i migrantów w procesie ich integracji na rynku pracy.**

W stosownych przypadkach preferowana będzie realizacja zielonych zamówień publicznych w oparciu o opracowane przez KE wspólne kryteria możliwe do stosowania w państwach członkowskich Unii.

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Użytkownikami usług będą:

Obywatele państw trzecich (w tym cudzoziemcy) i osoby z ich otoczenia identyfikowani przez instytucje lokalne jako szczególnie wymagający wsparcia oraz z potencjałem społeczno-ekonomicznym dla regionu

Cudzoziemcy pracujący w Polsce, cudzoziemcy mieszkający w Polsce – poszukujący pracy oraz bierni zawodowo.

Społeczeństwo przyjmujące.

Pracodawcy zainteresowani zatrudnieniem cudzoziemców.

Pracownicy instytucji rynku pracy, pracownicy systemu pomocy społecznej, pracownicy systemu integracji społecznej wykonujący zadania związane z udzielaniem wsparcia obywatelom państw trzecich i migrantom oraz osobom z otoczenia w/w grup.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

Realizacja celu to element podwójnego podejścia (*dual approach*) do zasady niedyskryminacji – na poziomie horyzontalnym obligatoryjny będzie pozytywny wpływ na zasadę niedyskryminacji ze względu na cechy prawnie chronione wymienione w art. 9 Rozporządzenia 1060/2021 w tym pochodzenie etniczne. Natomiast interwencja zaplanowana w tym celu ma znamiona tzw. *specific actions* – polega na szeregu działań wzmacniających cudzoziemców w procesie integracji zawodowej i społecznej, bezpośrednio kierując do nich działania oraz pośrednio – wspierając pracodawców w procesie integracji cudzoziemców na rynku pracy oraz przedstawicieli środowisk zarządzających procesami migracyjnymi.

Ze względu na zjawisko dyskryminacji wielokrotnej w procedurze zastosowane zostanie kryterium premiujące projekty kierujące wsparcie do grup narażonych na dyskryminację ze względu na jeszcze inną niż pochodzenie przesłankę, o których mowa w art. 9 ust 3 Rozporządzenia PE i Rady nr 2021/1060.

Pozytywny wpływ na zasadę niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami będzie kryterium dostępu warunkującym otrzymanie dofinansowania. Realizacja projektów będzie musiała się odbywać zgodnie ze Standardami dostępności i uwzględniać specjalne potrzeby przyszłych uczestników projektów oraz użytkowników produktów, towarów i usług, które mogą powstać podczas realizacji.

Zasada równości kobiet i mężczyzn będzie dodatkowo weryfikowana na podstawie standardu minimum.

Wsparcie polityki spójności będzie udzielane wyłącznie projektom i beneficjentom, którzy przestrzegają przepisów antidyskryminacyjnych, o których mowa w art. 9 ust. 3 Rozporządzenia PE i Rady nr 2021/1060. W przypadku, gdy beneficjentem jest jednostka samorządu terytorialnego (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiegokolwiek działania dyskryminujące/uchwały, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia nr 2021/1060, wsparcie w ramach polityki spójności nie może być udzielone.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

W ramach celu nie planuje się realizacji interwencji z wykorzystaniem narzędzi terytorialnych.

Działania będą realizowane na terenie całego województwa, natomiast preferencje będą miały projekty na obszarach rewitalizacji wskazanych w gminnych programach rewitalizacji oraz OSI Gminy tracące funkcje społeczno – gospodarcze wskazanym w Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego – „Śląskie 2030”.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Programy, z którymi zachodzić będzie mogła komplementarność w ramach celu szczegółowego 4.9 to m.in.: Program Interreg NEXT Polska – Ukraina 2021-2027.

W systemie wdrażania, uwzględniając specyfikę celu szczegółowego, wykorzystane mogą zostać różne narzędzia wspierające transgraniczność projektów, jak np.: kryteria premiujące dla wnioskodawców wykazujących komplementarność z ww. lub wskazanymi przez siebie programami, projektami, inicjatywami.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Nie przewiduje się wykorzystania Instrumentów Finansowych.

Wsparcie w ramach celu szczegółowego ukierunkowane jest na przedsięwzięcia, które nie generują przychodów lub bezpośrednich oszczędności, zatem będzie realizowane w formie dotacji bezzwrotnej, co zapewni właściwy efekt zachęty w przypadku przedsięwzięć, których realizacja nie jest możliwa z rynkowego punktu widzenia.

2.1.1.1.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
VII	ESO4.9	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	EECO13	Obywatele państw trzecich	osoby	73,00	3 661,00

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
VII	ESO4.9	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	EECR04	Uczestnicy pracujący po zakończeniu udziału w programie	osoby	0,00	2021	293,00	SL2021	
VII	ESO4.9	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	EECR05	Uczestnicy pracujący sześć miesięcy po zakończeniu udziału w programie	osoby	0,00	2021	56,00	SL2021	

2.1.1.1.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (viii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
VII	ESO4.9	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	156. Działania szczególne w celu zwiększenia udziału obywateli państw trzecich w rynku pracy	15 200 000,00
VII	ESO4.9	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	157. Działania na rzecz integracji społecznej obywateli państw trzecich	3 800 000,00
VII	ESO4.9	Ogółem			19 000 000,00

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
VII	ESO4.9	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	01. Dotacja	19 000 000,00
VII	ESO4.9	Ogółem			19 000 000,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
VII	ESO4.9	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	33. Inne podejścia – brak ukierunkowania terytorialnego	19 000 000,00
VII	ESO4.9	Ogółem			19 000 000,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
VII	ESO4.9	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	09. Nie dotyczy	5 700 000,00
VII	ESO4.9	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	10. Rozwiązywanie problemów określonych w ramach europejskiego semestru	13 300 000,00
VII	ESO4.9	Ogółem			19 000 000,00

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
VII	ESO4.9	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	02. Uwzględnianie aspektu płci	19 000 000,00

VII	ESO4.9	Ogółem			19 000 000,00
-----	--------	--------	--	--	---------------

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.1.1. Cel szczegółowy: ESO4.11. Zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej (EFS+)

2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Celem interwencji jest zwiększanie dostępności i jakości usług świadczonych w środowisku, realizowanych zgodnie z zasadą deinstytucjonalizacji.

Rozwój usług społecznych świadczonych w społeczności lokalnej

Podjęmowane działania odpowiadać będą **na wyzwania związane z potrzebami osób, które np. z powodu wieku, niepełnosprawności, długotrwałej choroby czy problemów zdrowia psychicznego wymagają wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.** Wspierane będą działania w zakresie rozwoju usług świadczonych w społeczności lokalnej, w tym usług opiekuńczych i sąsiedzkich, specjalistycznych usług opiekuńczych w formach środowiskowych, dziennych i całodobowych (opieka wytchnieniowa) zgodnie z zasadami deinstytucjonalizacji, w powiązaniu z niezbędnymi usługami o charakterze zdrowotnym. Uruchomione zostaną usługi asystencji osobistej dla osób z niepełnosprawnościami oraz usługi opieki wytchnieniowej i pomoc dla opiekunów faktycznych osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu m.in. w zakresie informacji i doradztwa, wsparcia psychologicznego, organizacji szkoleń (dotyczących m. in. umiejętności prawidłowej opieki i pielęgnacji). Jako dodatkowy element wsparcia deinstytucjonalizacji usług przewiduje się wykorzystanie nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych np. teleopieki czy systemów przywoławczych, a także finansowanie wypożyczenia sprzętu rehabilitacyjnego lub tworzenie nowych wypożyczalni zgodnie ze zdiagnozowanymi potrzebami. Rozwijane będą środowiskowe formy usług społecznych w ośrodkach wsparcia w formie dziennej, w szczególności dla osób z problemami psychicznymi i z niepełnosprawnością intelektualną.

Efektywnemu rozwijaniu usług świadczonych w środowisku służyć będzie opracowanie i wdrożenie narzędzi mających na celu ujednocenie sposobu i poziomu jakości ich świadczenia na poziomie lokalnym oraz **zwiększenie potencjału lokalnych usługodawców do świadczenia usług społecznych w formie środowiskowej.**

Szczególnym wsparciem objęte zostaną osoby w wieku senioralnym. Uruchomione zostanie centrum szkoleniowe dla opiekunów osób starszych potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, które oferować będzie szkolenia zindywidualizowane pod względem potrzeb i stanu zdrowia osób objętych wsparciem, z uwzględnieniem potencjału ich środowiska lokalnego. Dzięki udzielonemu wsparciu wypracowane zostaną metody działania w

zakresie usług sąsiedzkich i sposoby ich upowszechniania, promocja usług opiekuńczych i asystenckich w środowisku lokalnym. Nastąpi również rozwój dziennych form opieki dla seniorów zamieszkujących m.in. obszary wiejskie.

W ramach wsparcia procesu deinstytucjonalizacji, w celu przejścia od opieki realizowanej w instytucjach do opieki prowadzonej w społeczności lokalnej, środki EFS + będą mogły być wykorzystywane do rozwoju oferty usług środowiskowych przy użyciu potencjału istniejącej infrastruktury usług całodobowych i zasobów pozostających w dyspozycji realizatorów tych usług. Wsparcie będzie zapewniało odbiorcom możliwość niezależnego życia i włączenia społecznego zgodnie z artykułem 19 Konwencji o Prawach Osób Niepełnosprawnych, Komentarzem ogólnym nr 5 do tej Konwencji i Uwagami Podsumowującymi Komitetu do spraw Praw Osób Niepełnosprawnych ONZ.

Wsparcie procesu deinstytucjonalizacji istniejących DPS realizowane będzie poprzez **uruchomienie oferty świadczenia usług społecznych dla osób potrzebujących wsparcia w formule środowiskowej**. W ramach udzielonego wsparcia możliwe będzie zarówno przygotowanie kadr do świadczenia usług w formie środowiskowej, realizacja wsparcia wytechnieniowego i doradczego dla opiekunów faktycznych, utworzenie dziennych form pobytu dla osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, współpraca i koordynacja usług opiekuńczych, sąsiedzkich oraz innych usług świadczonych w formule środowiskowej, których zakres wynikał będzie ze zdiagnozowanych potrzeb i zasobów DPS.

Realizowane będą **projekty mające na celu zapobieganie umieszczaniu osób w instytucjach** z wykorzystaniem w szczególności mieszkalnictwa wspomagane, usług opiekuńczych i asystenckich i innych usług specjalistycznych oraz projektów wspierających proces usamodzielniania osób przebywających w placówkach całodobowych (m.in. w domach pomocy społecznej) na podstawie indywidualnych planów usamodzielniania.

W celu zapewnienia kompleksowych i trwałych usług społecznych na danym terytorium wspierane będzie tworzenie **Centrów Usług Społecznych opartych na diagnozie potrzeb i potencjałów**, polegające na doradztwie, wsparciu wdrożeniowym, organizacyjnym i finansowym w postaci dofinansowania do inwestycji w infrastrukturę w ramach cross-financingu oraz finansowania usług świadczonych w CUS. Wspierany będzie również rozwój CUS i usług w nich świadczonych jako element projektów wdrażających usługi społeczne na poziomie lokalnym i ponadlokalnym.

Prowadzone będą również działania na rzecz rozwoju mieszkalnictwa dla osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu i osób z niepełnosprawnościami.

Wdrażane będą działania rozwijające usługi świadczone w mieszkaniach wspomaganych i chronionych, w tym zapewnienie adaptacji oraz usług wspierających dla mieszkańców. Interwencja będzie polegała na tworzeniu miejsc w nowo tworzonych lub istniejących mieszkaniach wspomaganych i chronionych oraz rozwoju usług wspierających pobyt i aktywność osób w nich przebywających. Przewiduje się również działania zmierzające do rozwoju nowych form mieszkalnictwa wspólnego, w tym rodzinnych domów pomocy m.in. dla osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, osób z niepełnosprawnościami.

Kadry pomocy i integracji społecznej będą stanowiły kluczowy element procesu deinstytucjonalizacji, co wymaga dostosowania umiejętności kadr do pracy w środowisku z uwzględnieniem indywidualnych potrzeb, oczekiwań otoczenia, potencjału środowiska oraz nowoczesnych technologii, stąd realizowane będą działania na rzecz podnoszenia kwalifikacji i kompetencji kadr świadczących wysokiej jakości usługi społeczne oraz zapewnienie dostępu do superwizji, jako uzupełnienie działań podejmowanych na poziomie krajowym.

Kierunki interwencji w ramach celu szczegółowego wskazane będą w Strategii Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2020 – 2030 oraz w Regionalnym Planie Rozwoju Usług Społecznych (Plan Deinstytucjonalizacji).

Działania w zakresie ochrony zdrowia

Działania będą zgodne z wizją określoną w dokumencie *Zdrowa przyszłość. Ramy strategiczne dla systemu ochrony zdrowia na lata 2021-2027* wraz z załącznikami: Strategia deinstytucjonalizacji: opieka zdrowotna nad osobami starszymi oraz opieka zdrowotna nad osobami z zaburzeniami psychicznymi, a także z zapisami Europejskiego Filaru Praw Socjalnych.

Interwencja w obszarze usług zdrowotnych podejmowana będzie w odpowiedzi na problemy i wyzwania wskazane w regionalnej polityce zdrowotnej, **w szczególności w celu wsparcia procesu deinstytucjonalizacji** usług zdrowotnych, w tym zdrowia psychicznego i środowiskowej opieki długoterminowej, opieki hospicyjnej i paliatywnej. Planowane jest również opracowanie i realizowanie regionalnych programów zdrowotnych, w tym m.in. programów profilaktycznych dotyczących chorób będących istotnym problemem regionu. Programy zdrowotne będą zapewniać uczestnictwo grup szczególnie wrażliwych, z uwzględnieniem białych plam. Tam, gdzie będzie to uzasadnione celem interwencji, będzie promowana współpraca jednostek podstawowej i ambulatoryjnej opieki zdrowotnej oraz szpitali.

Nie wyklucza się wsparcia zintegrowanych projektów usług zdrowotnych i społecznych.

Wdrażane będą rozwiązania **w zakresie koordynacji opieki zdrowotnej służące wspieraniu koordynacji procesu dla pacjenta obejmujące** np. szkolenia dla personelu czy wprowadzanie rozwiązań do podmiotów leczniczych ułatwiających kompleksową opiekę nad pacjentem, regionalne rozwiązania z zakresu telemedycyny służące **zwiększaniu dostępności do usług zdrowotnych dla osób, dla których ta dostępność jest z różnych przyczyn ograniczona** (po otrzymaniu pozytywnej opinii w procesie oceny ministerstwa właściwego ds. zdrowia) oraz zwiększanie dostępu do usług zdrowotnych. Ponadto, wdrażane będą standardy dostępności w podmiotach leczniczych oraz inne modele wypracowane na poziomie krajowym.

Elementem projektów może być również wsparcie na rzecz podnoszenia kwalifikacji, kompetencji i umiejętności pracowników świadczących usługi społeczne i zdrowotne w zakresie niezbędnym do ich realizacji.

W celu podniesienia jakości świadczenia usług w regionie dopuszcza się realizację projektów w formule grantowej.

W stosownych przypadkach preferowana będzie realizacja zielonych zamówień publicznych w oparciu o opracowane przez KE wspólne kryteria możliwe do stosowania w państwach członkowskich Unii.

Nie wyklucza się wdrażania rozwiązań dotychczas wypracowanych lub planowanych do wypracowania w ramach programu krajowego FERS, pod warunkiem ich pozytywnego zwalidowania oraz wystąpienia w regionie potrzeb, w odpowiedzi na które przetestowane rozwiązania będą mogły być zastosowane.

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Użytkownikami usług społecznych będą przede wszystkim osoby:

- potrzebujące wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, os. narażone na umieszczenie w instytucjach całodobowych lub przebywające w instytucjach całodobowych, członkowie ich rodzin i os. z otoczenia, w szczeg. sprawujące opiekę nad tymi os.
- świadczące usługi społeczne
- pracownicy podmiotów integracji i pomocy społ. (w tym org. III sektora).

Użytkownikami usług zdrowotnych będą przede wszystkim osoby:

- należące do grupy defaworyzowanej w woj. śląskim, tj. os. w niekorzystnej sytuacji pod względem dostępu do usług zdrowot. To m.in: os. starsze, z niepełnosprawnością, z zaburzeniami psychicznymi i uzależnieniami, potrzebujące wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, narażone na umieszczenie w instytucjach całodobowych, mniejszości etniczne, obywatele państw trzecich, Romowie, os. w kryzysie bezdomności i zagrożone wykluczeniem mieszkaniowym, os. o niskich dochodach i mieszkańcy terenów wiejskich, inne grupy zdiagnozowane przez IZ oraz dzieci i młodzież z grup defaworyzowanych.
- kadry medyczne i niemed. oraz podmioty lecznicze (w tym ze względu na wdrażanie standardów w POZ).

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

Wyniki badań (m.in. Agencji Praw Podstawowych Unii Europejskiej) i zdiagnozowane bariery równościowe wskazują, że na trudności w dostępie do usług społecznych i zdrowotnych szczególnie mają wpływ takie przesłanki wymienione w art 9 ust. 3 Rozp. PE i Rady nr 2021/1060 jak: płeć, wiek, niepełnosprawność, orientacja seksualna, pochodzenie etniczne.

W procesie tworzenia miejsc opieki, ośrodków świadczących usługi środowiskowe i CUS oraz w zakresie podnoszenia kwalifikacji pracowników świadczących usługi społeczne i zdrowotne premiowane będą działania podnoszące świadomość w zakresie:

·zapobiegania dyskryminacji ze względu na ww. cechy oraz uwzględniające specyficzne potrzeby z nich wynikające, szczególnie dotyczące cudzoziemców i osób narażonych na dyskryminację ze względu na orientację seksualną.

·niwelowania barier w dostępności do usług społ. i ochrony zdrowia, wynikających z braku dostępności dla OzN oraz dyskryminacji i stereotypów dot. grup prawnie chronionych, zwłaszcza osób narażonych na dyskryminację ze względu na orientację seksualną.

Szczególnym wsparciem objęte zostaną osoby w wieku senioralnym.

Wspierane działania w zakresie rozwoju usług opiekuńczych, w tym opieka wytchnieniowa będą miały wpływ na poprawę sytuacji kobiet, które w większości sprawują opiekę nad osobami potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.

W podmiotach leczniczych wdrażane będą standardy dostępności.

Pozytywny wpływ na zasadę niedyskryminacji, w tym dostępności dla OzN będzie kryterium dostępu warunkującym otrzymanie dofinansowania.

Zasada równości KiM będzie dodatkowo weryfikowana na podstawie standardu minimum. Zastosowane zostanie kryterium premiujące spełnienie standardu minimum we wszystkich punktach, tzw. standardu maksimum.

Wsparcie polityki spójności będzie udzielane wyłącznie projektom i beneficjentom, którzy przestrzegają przepisów antidyskryminacyjnych, o których mowa w art. 9 ust. 3 Rozporządzenia PE i Rady nr 2021/1060. W przypadku, gdy beneficjentem jest jednostka samorządu terytorialnego (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiegokolwiek działania dyskryminujące/uchwały, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia nr 2021/1060, wsparcie w ramach polityki spójności nie może być udzielone.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

W ramach celu nie planuje się realizacji interwencji z wykorzystaniem narzędzi terytorialnych.

Działania będą realizowane na terenie całego województwa, natomiast preferencje będą miały projekty na obszarach rewitalizacji oraz w OSI Gminy tracące funkcje społeczno – gospodarcze wskazanym w Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego – „Śląskie 2030”.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

W ramach planowanego wsparcia przeznaczonego na poprawę dostępności, efektywności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej, wykorzystana zostanie wiedza i doświadczenie podmiotów z zagranicy, w tym z wiodących ośrodków medycznych i naukowych. Zapewnienie wystarczającego i równego dostępu do opieki zdrowotnej poprzez rozwój specjalistycznych usług zdrowotnych może stanowić cel przedsięwzięć międzyregionalnych i transgranicznych, w szczególności tych powiązanych z Programami Interreg, w tym Interreg Europa oraz Interreg NEXT Polska-Ukraina 2021-2027 Priorytet 2: Zdrowie dla celu: zapewnianie równego dostępu do opieki zdrowotnej i wspieranie odporności systemów opieki zdrowotnej, w tym podstawowej opieki zdrowotnej, oraz wspieranie przechodzenia od opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej. Jednocześnie ze względu na dalsze występowanie dysproporcji w zakresie warunków zdrowotnych w regionie Morza Bałtyckiego, wsparcie uzyskują projekty wpisujące się w Strategię UE dla regionu Morza Bałtyckiego, mające na celu poprawę i promowanie zdrowia ludzkiego z uwzględnieniem aspektów społecznych tej kwestii. Komplementarność może wystąpić także pomiędzy programem FE SL 2021-2027 a „Programem UE dla zdrowia” oraz programem „Horyzont Europa”.

W systemie wdrażania, uwzględniając specyfikę celu szczegółowego, wykorzystane mogą zostać różne narzędzia wspierające transgraniczność projektów, jak np.: kryteria premiujące dla wnioskodawców wykazujących komplementarność z ww lub wskazanymi przez siebie programami, projektami, inicjatywami.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Nie przewiduje się wykorzystania Instrumentów Finansowych.

Wsparcie w ramach celu szczegółowego ukierunkowane jest na przedsięwzięcia, które nie generują przychodów lub bezpośrednich oszczędności, zatem będzie realizowane w formie dotacji bezzwrotnej, co zapewni właściwy efekt zachęty w przypadku przedsięwzięć, których realizacja nie jest możliwa z rynkowego punktu widzenia.

2.1.1.1.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
-----------	-----------------	---------	-------------------	--------------------	----------	-----------------	---------------------	--------------------

VII	ESO4.11	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	PLKCO02	Liczba osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej w programie	osoby	0,00	20 082,00
-----	---------	------	----------------------------	---------	--	-------	------	-----------

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
VII	ESO4.11	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	PLKLCR04	Liczba osób świadczących usługi w społeczności lokalnej dzięki wsparciu w programie	osoby	6 525,00	2021	4 697,00	SL2021	

2.1.1.1.3. Indykatory podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (viii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
VII	ESO4.11	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	158. Działania na rzecz poprawy równego i szybkiego dostępu do stabilnych i przystępnych cenowo usług wysokiej jakości	63 197 941,00
VII	ESO4.11	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	160. Działania na rzecz poprawy dostępności, efektywności i odporności systemów opieki zdrowotnej (z wyłączeniem infrastruktury)	25 000 000,00
VII	ESO4.11	Ogółem			88 197 941,00

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
VII	ESO4.11	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	01. Dotacja	88 197 941,00
VII	ESO4.11	Ogółem			88 197 941,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
VII	ESO4.11	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	33. Inne podejścia – brak ukierunkowania terytorialnego	88 197 941,00
VII	ESO4.11	Ogółem			88 197 941,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
VII	ESO4.11	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	09. Nie dotyczy	88 197 941,00
VII	ESO4.11	Ogółem			88 197 941,00

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
VII	ESO4.11	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	02. Uwzględnianie aspektu płci	88 197 941,00
VII	ESO4.11	Ogółem			88 197 941,00

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.1.1. Cel szczegółowy: ESO4.12. Promowanie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci (EFS+)

2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Wsparciem zostaną objęte grupy w szczególnie niekorzystnej sytuacji w tym rodziny, dzieci, społeczności mniejszościowe (zwłaszcza romskie), osoby w kryzysie bezdomności i zagrożone wykluczeniem mieszkaniowym, osoby zamieszkujące tereny objęte LSR . Dodatkowym obszarem będzie rozwój społeczeństwa obywatelskiego (wzmocnienie potencjału sektora pozarządowego).

Wsparcie rodziny, dzieci i młodzieży oraz deinstytucjonalizacja pieczy zastępczej

Podejmowane działania będą zgodne z Europejską Gwarancją dla Dzieci.

a) **Wsparcie rodziny** - działania będą koncentrowały się **na podniesieniu jakości i dostępności usług wsparcia dzieci i rodzin**, w tym przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze lub w kryzysie. Działania obejmą m. in. usługi asystentury rodzinnej, poradnictwa specjalistycznego, terapii i mediacji, rodzin wspierających, tworzenie i rozwój placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, streetworking oraz rozwój usług wsparcia dziennego lub całodobowego, w tym o charakterze specjalistycznym.

Kompleksowe wsparcie dzieci i młodzieży obejmie działania ograniczające problemy psychiczne i behawioralne. Realizowane będą projekty **na rzecz zwiększenia dostępności do zrównoważonych, dobrej jakości usług zapobiegając wykluczeniu społecznemu, wyrównujących szanse, niwelujących deficyty i rozwijających potencjały, realizowanych zwłaszcza w środowisku, przy wykorzystaniu wszystkich dostępnych w nim zasobów**. Działania obejmą w szczególności aktywizację społeczną, rozwijanie kompetencji społecznych i zainteresowań, diagnozę i terapię zaburzeń rozwoju, w tym w ramach wczesnego wspomaganie rozwoju. Udzielane będą usługi wsparcia psychologicznego, profilaktyki uzależnień. Realizowane będą działania wspierające rodziny z dziećmi z niepełnosprawnościami m.in. w zakresie opieki wytchnieniowej, poradnictwa psychologicznego, asystentury osobistej oraz działania mające na celu budowanie świadomości środowiskowej w kontekście równości szans.

b) **Deinstytucjonalizacja pieczy zastępczej** – realizowane będzie zwłaszcza poprzez tworzenie i rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej, m.in. rodzinnych domów dziecka i rodzin zastępczych pełniących funkcje pogotowia opiekuńczego, jak również poprzez kształcenie kandydatów na rodziców zastępczych, z uwzględnieniem działań świadomościowych promujących rodzicielstwo zastępcze. W ramach wsparcia rodzin zastępczych przewiduje się uwzględnienie potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych, społecznych, emocjonalnych i kulturalno-rekreacyjnych dzieci w nich przebywających. Działania nakierowane zostaną na przygotowanie dzieci do godnego i samodzielnego życia, pokonywania trudności życiowych, nawiązywania i

podtrzymywania relacji z rodziną i rówieśnikami oraz rozwijania kompetencji społecznych. W tym celu istotne jest podnoszenie umiejętności i wsparcie rodziców zastępczych poprzez m.in. szkolenia tematyczne (np. w zakresie równości płci i wyrównywania szans, tolerancji, poszanowania godności i wartości osobistej), grupy wsparcia i samopomocowe, adaptacje i dostosowanie mieszkań zwłaszcza do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami, zapewnienie opieki wychowawczej.

Wsparciem objęte zostaną również dzieci przebywające w pieczy rodzinnej i instytucjonalnej, w szczególności w zakresie wyrównywania deficytów emocjonalnych, edukacyjnych i społecznych. Wdrożone zostaną kompleksowe usługi (w tym wychowawcze) i specjalistyczne wsparcie dla rodzin zastępczych, rozwój specjalistycznych rodzin zastępczych i działania wspierające dzieci w pieczy (mające na celu zwiększenie partycypacji dzieci w decyzjach, które ich dotyczą). Istotnym elementem będzie również promocja i upowszechnienie idei rodzicielstwa adopcyjnego, wsparcie pre-adopcyjne, rozwój działań adopcyjnych oraz wspieranie kandydatów i rodzin adopcyjnych, w tym w formie specjalistycznego wsparcia post-adopcyjnego, rozwój kadr świadczących wysokiej jakości usługi społeczne dla rodziny.

Działania obejmą deinstytucjonalizację usług regionalnej pieczy zastępczej w celu zapewnienia dzieciom wymagającym szczególnej opieki bezpiecznych i jak najbardziej zbliżonych do rodzinnych warunków bytowych. Przyczynią się do zagwarantowania dzieciom o specjalnych potrzebach zdrowotnych, edukacyjnych, terapeutycznych i społecznych poziomu życia odpowiadającego ich rozwojowi fizycznemu, psychicznemu i społecznemu. Podejmowane będą intensywne działania zmierzające do znalezienia dla dzieci przebywających i kwalifikowanych do regionalnych placówek opiekuńczo-terapeutycznych opieki rodzinnej. Stworzone zostanie zaplecze w postaci centrum dostarczającego stałej pomocy specjalistów, szybkiej diagnozy dla dzieci przebywających w pieczy zastępczej oraz wsparcia rodziców zastępczych z terenu województwa. Poprzez uruchomienie działań diagnostycznych i terapeutycznych dzieci zostaną objęte kompleksową ścieżką wsparcia, dzięki czemu zwiększy się ich szansa na przejście do rodziny lub usamodzielnienie.

Podejmowane będą działania w zakresie usług interwencji kryzysowej i przeciwdziałania przemocy, w tym przemocy w rodzinie, zapewniające kompleksowe wsparcie osobom w sytuacjach kryzysowych.

Wsparciem objęte zostaną także osoby usamodzielniane i opuszczające pieczę zastępczą i inne rodzaje placówek całodobowych, w tym w formie wsparcia mieszkaniowego. Planuje się wdrożenie usług wsparcia dla dzieci młodzieży przebywającej w różnego rodzaju instytucjach (m. in. ośrodkach wychowawczych, zakładach poprawczych).

Wsparcie społeczności mniejszościowych, w tym społeczności romskich

Członkowie społeczności mniejszościowej (romskiej) zostaną objęci wsparciem integracyjnym, ukierunkowanym na likwidację barier w zakresie edukacji, kształcenia, poprzez podniesienie kompetencji prozatrudnieniowych, wyrównanie deficytów wychowawczych, komunikacyjnych i językowych, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb kobiet romskich, w poszanowaniu ich tradycji i dziedzictwa kulturowego przy zaangażowaniu przedstawicieli środowiska. Działania społeczne będą obejmowały również dzieci romskie w szczególności w zakresie nauki języka polskiego, działań edukacyjnych wyrównujących deficyty, aktywne formy spędzania wolnego czasu. Ważnym elementem kompleksowych projektów będzie również profilaktyka zdrowotna, wsparcie rodziny oraz działania antydyskryminacyjne.

Działania na rzecz osób w kryzysie bezdomności oraz zagrożonych wykluczeniem mieszkaniowym

Realizowane będą kompleksowe działania na rzecz osób w kryzysie bezdomności oraz zagrożonych wykluczeniem mieszkaniowym (w tym wdrażanie programu Najpierw mieszkanie). Interwencja obejmie przede wszystkim wsparcie usług środowiskowych, w tym prewencję, streetworking i pomoc medyczną, pomoc terapeutyczną i psychologiczną, terapię uzależnień, reintegrację. Dodatkowo przewiduje się wspieranie tworzenia i funkcjonowania mieszkań wspomaganych i chronionych oraz innych rozwiązań łączących wsparcie społeczne i mieszkaniowe dla osób w kryzysie bezdomności. Elementem wsparcia będzie również rozwijanie kompetencji kadr świadczących usługi na rzecz osób bezdomnych (w tym pracowników organizacji pozarządowych, pomocy społecznej, straży miejskiej) oraz zapewnienie dostępu do superwizji i specjalistycznych szkoleń.

Wsparcie społeczności objętych LSR

Wsparcie obejmie projekty realizowane przez podmioty o mniejszym potencjale organizacyjnym, skierowane przede wszystkim do osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, wnikające z potrzeb społeczności lokalnej, które będą służyły rozwiązaniu problemów zdiagnozowanych przez daną społeczność, pobudzaniu aktywności oraz upowszechnianiu wolontariatu. W ramach projektów możliwa będzie realizacja niezbędnych usług społecznych umożliwiających udział w procesie aktywizacji. Inicjatywy oddolne realizowane będą w odpowiedzi na potrzeby lokalne wynikające z LSR prowadzonych przez LGD.

Rozwój dialogu obywatelskiego

Przewiduje się wsparcie na rzecz rozwijania dialogu obywatelskiego, podniesienia potencjału i rozwoju organizacji społeczeństwa obywatelskiego (trzeciego sektora) działających **w obszarach wszystkich celów szczegółowych EFS+**, w szczególności na rzecz społeczności marginalizowanych. Zakres wsparcia obejmować będzie m.in.: szkolenia, kształcenie i rozwój kadr, budowanie sieci współpracy, niezbędne wyposażenie, wzmacnianie roli organizacji w dialogu obywatelskim.

Kluczowe kierunki ww. interwencji wskazane będą Strategii Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2020 – 2030 oraz w Regionalnym Planie Rozwoju Usług Społecznych (Plan Deinstytucjonalizacji).

Elementem projektów może być również wsparcie na rzecz podnoszenia kwalifikacji, kompetencji i umiejętności pracowników podmiotów realizujących usługi dla grup docelowych oraz zapewnienie dostępu do superwizji.

W stosownych przypadkach preferowana będzie realizacja zielonych zamówień publicznych w oparciu o opracowane przez KE wspólne kryteria możliwe do stosowania w państwach członkowskich Unii.

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Użytkownikami usług będą przede wszystkim:

- dzieci, młodzież i młodzi dorośli dotknięci problemami społ. i zdrowot., w szczególności w zakresie zdrowia psychicznego, wymagający wsparcia, w tym OzN, przebywający w instytucjonalnej pieczy zastępczej i innych placówkach całodobowych
- członkowie rodzin z dziećmi, w tym doświadczający trudności opiekuńczo-wychowawczych lub w kryzysie
- członkowie społeczności mniejszościowych, w tym romskich
- społeczności lokalne i mieszkańcy z obszarów objętych LSR
- pracownicy, członkowie i wolontariusze podmiotów społeczeństwa obywatelskiego,

i osoby:

- pełniące funkcję/kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, rodzinnego domu dziecka lub prowadzących placówki opiekuńczo-wychowawcze typu rodzinnego oraz członkowie ich rodzin
- pełniące funkcję/kandydaci na rodziców adopcyjnych oraz członkowie ich rodzin
- usamodzielniane opuszczające pieczę zastępczą oraz placówki/instytucje całodobowe
- potrzebujące interwencji kryzysowej
- będące ofiarami przemocy
- w kryzysie bezdomności, zagrożone wykluczeniem mieszkaniowym
- z otoczenia w/w grup
- osoby i podmioty świadczące usługi na rzecz w/w grup

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

Wyniki badań (m.in. Agencji Praw Podstawowych UE) i zdiagnozowane bariery równościowe wskazują, że na poziom wykluczenia społecznego szczególnie mają wpływ takie przesłanki wymienione w art 9 ust. 3 Rozporz. PE i Rady 2021/1060 jak: płeć, wiek, niepełnosprawność, orientacja seksualna, pochodzenie

etniczne.

W procesie tworzenia rodzinnych form pieczy zastępczej, w ramach wsparcia rodzin zastępczych i adopcyjnych oraz wzmacniania kompetencji NGO i kadr świadczących usługi społeczne dla rodziny oraz na rzecz osób bezdomnych premiowane będą działania podnoszące świadomość w zakresie:

- zapobiegania dyskryminacji ze względu na ww. cechy oraz uwzględniające specyficzne potrzeby z nich wynikające, szczególnie dotyczące cudzoziemców i osób (zwłaszcza dzieci) narażonych na dyskryminację ze względu na orientację seksualną
- wsparcia osób w kryzysie bezdomności i/lub doświadczających przemocy/dyskryminacji ze względu na cechy prawnie chronione, w szczególności orientację seksualną

Realizowane będą działania wspierające rodziny z dziećmi z niepełnospr, m.in. w zakresie opieki wychowawczej (co przyczyni się do poprawy sytuacji kobiet, które w większości sprawują opiekę nad osobami potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu) oraz działania mające na celu budowanie świadomości środowiskowej w kontekście równości.

Wsparciem integracyjnym zostanie objęta społeczność romska.

Pozytywny wpływ na zasadę niedyskryminacji, w tym dostępności dla OzN będzie kryterium dostępu warunkującym otrzymanie dofinansowania.

Zasada równości KiM będzie dodatkowo weryfikowana na podstawie standardu minimum. W procedurze zastosowane zostanie kryterium premiujące projekty spełniające standard minimum we wszystkich punktach, tzw. standard maksimum.

Wsparcie polityki spójności będzie udzielane wyłącznie projektom i beneficjentom, którzy przestrzegają przepisów antidyskryminacyjnych, o których mowa w art. 9 ust. 3 Rozporządzenia PE i Rady nr 2021/1060. W przypadku, gdy beneficjentem jest jednostka samorządu terytorialnego (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiegokolwiek działania dyskryminujące/uchwały, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia nr 2021/1060, wsparcie w ramach polityki spójności nie może być udzielone.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Przewiduje się zastosowanie instrumentu RLKS, w ramach którego realizowane będą działania wynikające z lokalnych strategii rozwoju. Działania realizowane będą w formule grantów udzielanych przez LGD (jako beneficjenta projektu grantowego) na realizację inicjatyw wynikających z LSR i zgłaszanych przez lokalną społeczność. Ze względu na oddolny charakter RLKS ostateczny zakres działań zostanie określony dopiero po zakończeniu konkursu na wybór LSR i będzie wynikał z potrzeb ujętych w strategiach, które powstają w oparciu o szeroko prowadzone konsultacje społeczne, a do wsparcia zostają wybrane w trybie konkurencyjnym. Konkurs na wybór LSR jest ogłaszany przez Zarząd Województwa, a po dokonaniu wyboru żadna z gmin nie może występować w dwóch strategiach. Wsparcie przygotowawcze (na rzecz przygotowania strategii) dla wszystkich wielofunduszowych LSR zostało sfinansowane ze środków EFRROW. W regionie nie będą wspierane miejskie LSR.

Działania będą realizowane na terenie całego województwa. Preferencje będą miały projekty na obszarach rewitalizacji, wskazane w gminnych programach rewitalizacji oraz w OSI Gminy tracące funkcje społeczno – gospodarcze wskazanym w Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego – „Śląskie 2030”.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Zgodnie z „Europejskim filarem praw socjalnych”, współpraca międzyregionalna może przyczynić się do tworzenia Europy o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjającej włączeniu społecznemu.

Komplementarność i powiązania programu FE SL 2021-2027 z innymi źródłami finansowania np. z Programem Interreg Europa, może prowadzić do wspierania pogłębiania wiedzy z zakresu polityki i przenoszenia doświadczeń na grunt polityk regionalnych, które pomogą ludziom w niekorzystnej sytuacji np. zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Ze względu na położenie regionu – pogranicze polsko – czeskie i polsko – słowackie wsparcie uzyskać będą mogły inwestycje, które będą miały na celu rozwój współpracy w zakresie wspólnych przedsięwzięć społecznych, które przyczynią się do wzmocnienia spójności społecznej i obywatelskiej regionu transgranicznego.

Programy, z którymi również będzie mogła zachodzić komplementarność w ramach celu szczegółowego 4.12 to m.in.: Interreg Polska-Czechy 2021-2027 i Polska-Słowacja 2021-2027 w celu wzmocnienia roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych.

W systemie wdrażania, uwzględniając specyfikę celu szczegółowego, wykorzystane mogą zostać różne narzędzia wspierające transgraniczność projektów, jak np.: kryteria premiujące dla wnioskodawców wykazujących komplementarność z ww lub wskazanymi przez siebie programami, projektami, inicjatywami. Dopuszcza się możliwość realizacji projektów przez placówki podlegające pod Województwo Śląskie, a znajdujące się poza obszarem województwa.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Nie przewiduje się wykorzystania Instrumentów Finansowych.

Wsparcie w ramach celu szczegółowego ukierunkowane jest na przedsięwzięcia, które nie generują przychodów lub bezpośrednich oszczędności, zatem będzie realizowane w formie dotacji bezzwrotnej, co zapewni właściwy efekt zachęty w przypadku przedsięwzięć, których realizacja nie jest możliwa z rynkowego punktu widzenia.

2.1.1.1.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
VII	ESO4.12	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	EECO01	Całkowita liczba uczestników	osoby	0,00	1 266 238,00
VII	ESO4.12	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	EECO15	Mniejszości (w tym społeczności marginalizowane, takie jak Romowie)	osoby	0,00	535,00
VII	ESO4.12	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	EECO16	Osoby bezdomne lub dotknięte wykluczeniem mieszkaniowym	osoby	0,00	819,00
VII	ESO4.12	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	PL0CO03	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	0,00	1 258 282,00
VII	ESO4.12	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	PL0CO04	Wspierane strategie rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność	sztuki	0,00	14,00
VII	ESO4.12	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	PLLCO01	Liczba osób objętych usługami w zakresie wspierania rodziny i pieczy zastępczej	osoby	0,00	6 602,00

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
VII	ESO4.12	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	PLHILCR01	Liczba osób, których sytuacja społeczna uległa poprawie po opuszczeniu programu	osoby	0,00	2021	460,00	SL2021	
VII	ESO4.12	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	PLKLCR06	Liczba utworzonych w programie miejsc świadczenia usług wspierania rodziny i pieczy zastępczej istniejących po	szt.	1 009,00	2021	2 470,00	SL2021	

					zakończeniu projektu						
--	--	--	--	--	----------------------	--	--	--	--	--	--

2.1.1.1.3. Indykatorywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (viii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
VII	ESO4.12	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	154. Środki na rzecz poprawy dostępu grup zmarginalizowanych, takich jak Romowie, do edukacji i zatrudnienia, a także na rzecz promowania ich włączenia społecznego	2 550 000,00
VII	ESO4.12	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	163. Promowanie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci	63 350 000,00
VII	ESO4.12	Ogółem			65 900 000,00

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
VII	ESO4.12	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	01. Dotacja	65 900 000,00
VII	ESO4.12	Ogółem			65 900 000,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
VII	ESO4.12	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	12. RLKS – obszary wiejskie	5 710 179,00
VII	ESO4.12	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	33. Inne podejścia – brak ukierunkowania terytorialnego	60 189 821,00
VII	ESO4.12	Ogółem			65 900 000,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
-----------	-----------------	---------	-------------------	-----	---------------

VII	ESO4.12	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	06. Przeciwdziałanie ubóstwu wśród dzieci	40 000 000,00
VII	ESO4.12	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	08. Budowanie zdolności organizacji społeczeństwa obywatelskiego	3 600 000,00
VII	ESO4.12	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	09. Nie dotyczy	22 300 000,00
VII	ESO4.12	Ogółem			65 900 000,00

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
VII	ESO4.12	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	02. Uwzględnianie aspektu płci	65 900 000,00
VII	ESO4.12	Ogółem			65 900 000,00

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznaczają się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.1. Priorytet: VIII. Fundusze Europejskie na infrastrukturę dla mieszkańca

2.1.1.1. Cel szczegółowy: RSO4.2. Poprawa równego dostępu do wysokiej jakości usług sprzyjających włączeniu społecznemu w zakresie kształcenia, szkoleń i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój łatwo dostępnej infrastruktury, w tym poprzez wspieranie odporności w zakresie kształcenia i szkolenia na odległość oraz online (EFRR)

2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Zwiększenie potencjału szkół prowadzących kształcenie zawodowe oraz rozwój nowoczesnego szkolnictwa branżowego wymaga podniesienia jego jakości i konkurencyjności zwłaszcza w zakresie zawodów przyszłości, zielonej gospodarki czy Przemysłu 4.0. Potrzebne jest także dalsze włączanie pracodawców w proces kształcenia zawodowego oraz upowszechnienie kształcenia w miejscu pracy i praktycznego kształcenia zawodowego, uwzględniającego najnowsze trendy technologiczne oraz zapewnienie infrastruktury edukacyjnej odpowiadającej tym trendom.

Wsparcie powinno zatem zostać ukierunkowane na realizację inwestycji, które doprowadzą do **dostosowania infrastruktury szkolnictwa zawodowego do aktualnych potrzeb rynku pracy**, wyzwań w zakresie transformacji cyfrowej i transformacji w kierunku zielonej gospodarki oraz inteligentnych i technologicznych specjalizacji regionu. Skuteczność realizacji procesu transformacji jest ściśle skorelowana z jakością kapitału ludzkiego, którego wysoki poziom warunkowany jest m.in. efektywnie realizowaną edukacją. Z punktu widzenia regionu niezbędne są zmiany w ofercie szkół zawodowych, która uwzględnić będzie zapotrzebowanie na przyszłe zawody. Stąd z uwagi na ściśle powiązanie kształcenia zawodowego z transformacją regionu interwencja dla 7 podregionów górniczych zostanie wsparta w ramach FST, z uwzględnieniem wymogów jak dla CS 4.2. Wyjątkowo podregion częstochowski jako wyłączony z wsparcia dla CP6 będzie wspierany w CS 4.2. za pomocą ZIT.

Projekty ukierunkowane zostaną na **unowocześnienie bazy techniczno-dydaktycznej**, tak aby warunki nauczania były dostosowane do potrzeb pracodawców i zachodzących zmian w związku z postępem technologicznym. **Inwestycje w infrastrukturę szkół i placówek kształcących w zawodach polegać będą m.in na przebudowie, budowie, remoncie laboratoriów, sal do praktycznej nauki zawodu do wymagań i potrzeb inteligentnych i technologicznych specjalizacji.**

W odpowiedzi na aktualne potrzeby rynku pracy wsparcie uzyskają również przedsięwzięcia, które dostosowują infrastrukturę szkolnictwa zawodowego do wymagań **przemysłu 4.0** oraz, które są odpowiedzią na zapotrzebowanie na zawody wskazane za pomocą **barometru zawodów**.

Obowiązkowym elementem każdego projektu w obszarze szkolnictwa zawodowego będzie **przystosowanie infrastruktury do potrzeb osób ze**

specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

Wsparcie komplementarne jest z działaniami podejmowanymi w programie regionalnym ze środków EFS+ w ramach CS (f) w zakresie edukacji, kształcenia i uczenia się przez całe życie. Dopuszcza się realizację projektów uzupełniających podejmowanych równoległe z innego funduszu lub do już zrealizowanych ze środków krajowych lub własnych Wnioskodawcy.

Ponadto, interwencja skierowana zostanie również na **rozwój szkolnictwa wyższego** (tylko na kierunkach praktycznych związanych z nauką zawodu w zakresie infrastruktury/wyposażenia pracowni zawodowych) **oraz szkolnictwa wyższego zawodowego** pod kątem dostosowania kształcenia do zapotrzebowania regionalnego rynku pracy. W kontekście bezprecedensowych wyzwań dla rozwoju i transformacji pogórnicy regionu niezbędne jest, aby w tak skomplikowane procesy społeczno – gospodarcze włączyć potencjał szkół wyższych. Szkolnictwo wyższe jest istotnym parterem w kontekście edukacji w regionie i kształtowania rynku pracy, które wraz z samorządami, organizacjami pracodawców i przedsiębiorców, szkołami, zwłaszcza zawodowymi, tworzą warunki do zrównoważonego rozwoju regionu. W celu lepszego kreowania wzajemnych relacji uczelni z otoczeniem społeczno – gospodarczym oraz lepszego dostosowania kształcenia na poziomie wyższym do potrzeb rynku pracy, wsparte zostaną przedsięwzięcia, które zostały starannie wyselekcjonowane przez środowisko akademickie, oraz które będą miały charakter katalizatora wzrostu do realizacji projektów konkursowych oraz wzmocnią pozycję regionu na arenie międzynarodowej.

W ramach wsparcia infrastruktury szkół wyższych współfinansowanie dostaną **inwestycje służące prowadzeniu działalności dydaktycznej na poziomie wyższym zgodnych z inteligentnymi lub technologicznymi specjalizacjami regionu lub przemysłem 4.0**. Realizowane projekty będą w szczególności polegały na: budowie, przebudowie, remoncie, rozbudowie istniejących obiektów infrastruktury i wyposażenia związanego z praktyczną nauką zawodu np. laboratoria wraz z wyposażeniem w aparaturę wykorzystywaną w procesie dydaktycznym. W ramach powyższego typu projektu nie jest możliwe wsparcie w zakresie podstawowej bazy dydaktycznej, niezwiązanej z nauczaniem praktycznym lub zawodowym.

Obowiązkowym elementem każdego projektu będą działania nakierowane na **niwelowanie barier architektonicznych w dostępie do edukacji dla osób ze szczególnymi potrzebami**.

Wsparcie komplementarne jest z działaniami podejmowanymi m.in. w programie Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 ze środków EFS+ w ramach CS (e i f) w zakresie dostosowania oferty podmiotów systemu szkolnictwa wyższego do potrzeb rozwoju gospodarki i podniesienia jakości kształcenia. Dopuszcza się realizację projektów uzupełniających podejmowanych równoległe z innego funduszu lub do już zrealizowanych ze środków krajowych lub własnych Wnioskodawcy.

Efektem realizowanych inwestycji będzie dostosowanie oferty podmiotów systemu szkolnictwa zawodowego oraz wyższego do potrzeb rozwoju gospodarki oraz zielonej i cyfrowej transformacji oraz poprawa dostępności szkolnictwa zawodowego i wyższego i nauki dla osób ze specjalnymi potrzebami

edukacyjnymi.

Zarówno w przypadku wsparcia szkolnictwa zawodowego jak i wyższego preferowane będzie wsparcie istniejącej infrastruktury, natomiast inwestycje w nowe obiekty będą dopuszczalne tylko w wyjątkowych, uzasadnionych okolicznościach.

W regionie do przedszkoli, szkół, placówek uczęszcza blisko 28 tys. uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego z uwagi na różnego rodzaju niepełnosprawności. Są wśród nich m.in. uczniowie niewidomi, niesłyszący, uczniowie z niepełnosprawnością intelektualną, niepełnosprawnością ruchową, z autyzmem w tym z zespołem Aspergera. Wielu ma orzeczenia o niepełnosprawnościach sprzężonych. Niektórzy uczęszczają do szkół specjalnych, ale zdecydowana większość uczniów objętych kształceniem specjalnym (ponad 21 tys.) uczy się zgodnie z decyzją rodziców w szkołach ogólnodostępnych, w tym w oddziałach integracyjnych.

Ze względu na to, że szkoła ma gwarantować dzieciom odpowiednie warunki do osobistego oraz społecznego rozwoju, dofinansowane zostaną **działania mające na celu dostosowanie obiektów do potrzeb realizacji edukacji włączającej, niwelowanie barier architektonicznych w dostępie do edukacji dla osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym z niepełnosprawnościami**. Jednocześnie, inwestycje te umożliwią integrację osób pełnosprawnych i z niepełnosprawnościami, a w efekcie zmniejszenie skutków wykluczenia społecznego tej grupy społecznej.

Szkoły specjalne i inne placówki, które prowadzą do segregacji lub utrzymania segregacji jakiejkolwiek grupy defaworyzowanej i/lub zagrożonej wykluczeniem społecznym, nie będą wspierane w zakresie infrastruktury i wyposażenia.

Wsparcie komplementarne jest z działaniami podejmowanymi w programie regionalnym ze środków EFS+ w ramach CS (f) w zakresie edukacji, kształcenia i uczenia się przez całe życie. Dopuszcza się realizację projektów uzupełniających podejmowanych równoległe z innego funduszu lub do już zrealizowanych ze środków krajowych lub własnych Wnioskodawcy.

Planowana interwencja wpisuje się w Zalecenia Rady UE oraz Załącznika D do Sprawozdania Krajowego w zakresie poprawy dopasowania kształcenia i szkolenia zawodowego do rynku pracy; zwiększenia współpracy międzynarodowej oraz zapewnienia jakości w ramach szkolnictwa wyższego czy w zakresie zwiększenia włączającego charakteru i jakości kształcenia oraz wspierania poszczególnych osób uczących się pochodzących z grup defaworyzowanych.

We wszystkich projektach tego celu szczegółowego w których będzie to zasadne i możliwe zostaną zastosowane rozwiązania w zakresie obiegu cyrkularnego (w tym efektywności energetycznej i użycia energii ze źródeł odnawialnych) jak również elementy sprzyjające adaptacji do zmian klimatu (w szczególności zielona i niebieska infrastruktura).

W ramach przedmiotowego celu szczegółowego wspierane będą wyłącznie działania zgodne z zasadą DNSH (art. 17 rozporządzenia (UE) 2020/852), dla

której przeprowadzono ocenę zgodności, ujętą w strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko programu FE SL 2021-2027. Natomiast w celu maksymalizacji wpływu na realizację celów środowiskowo- klimatycznych UE, określonych w dokumencie Europejski Zielony Ład, premiowanie będą projekty, które mają istotny wkład w realizację jednego z sześciu celów środowiskowych określanych w ww. rozporządzeniu. Preferowana będzie również realizacja zielonych zamówień publicznych w oparciu o opracowane przez KE wspólne kryteria możliwe do stosowania w państwach członkowskich Unii.

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Główną grupą docelową będą: szkoły i placówki prowadzące kształcenie zawodowe, uczniowie (w szczególności osoby ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi) m.in. szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe, jednostki samorządu terytorialnego oraz inne organy prowadzące szkoły zawodowe, państwowe jednostki, których ustawowym lub statutowym zadaniem jest pełnienie zadań w zakresie edukacji, pracodawcy/ przedsiębiorcy/ rzemieślnicy oraz ich zrzeszenia i stowarzyszenia, uczelnie i podmioty uczestniczące w kształceniu na poziomie wyższym, osoby uczestniczące w kształceniu na poziomie wyższym, w tym szczególnie osoby ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

W wyniku realizowanych projektów nastąpi poprawa dostępu do szkolnictwa zawodowego i wyższego poprzez m.in. przystosowanie obiektów edukacyjnych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami. Likwidacja barier dostępności umożliwi tym samym osobom narażonym na dyskryminację ze względu na niepełnosprawność oraz wiek nabycie umiejętności i kompetencji zawodowych. Inwestycje w infrastrukturę będą przebiegać zgodnie z zasadami uniwersalnego projektowania, a tam, gdzie nie będzie możliwe ich pełne zastosowanie, zostaną wprowadzone usprawnienia eliminujące bariery funkcjonalne.

Preferowane będą projekty, w ramach których beneficjent będzie prowadził we wspartej infrastrukturze działania wspierające równość kobiet i mężczyzn i zapobiegające dyskryminacji w edukacji, takie jak np. wzmocnienie pozycji dziewcząt i młodych kobiet, aby robiły karierę w STEM.

Pozytywny wpływ na zasadę niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami będzie kryterium dostępu warunkującym otrzymanie dofinansowania. W przypadku projektów, w których występował będzie produkt neutralny pod względem zasady równości i niedyskryminacji, zasada niedyskryminacji zostanie zapewniona na poziomie zarządzania projektem i dostępności cyfrowej dokumentacji projektowej publikowanej na stronach zgodnych z WCAG, nawet w przypadku braku kwalifikowalności takich wydatków w projekcie.

Projekty będą oceniane pod kątem spełniania zasady równości kobiet i mężczyzn, zgodnie z Wytycznymi równościowymi.

Wsparcie polityki spójności będzie udzielane wyłącznie projektom i beneficjentom, którzy przestrzegają przepisów antidyskryminacyjnych, o których mowa w art. 9 ust. 3 Rozporządzenia PE i Rady nr 2021/1060. W przypadku, gdy beneficjentem jest jednostka samorządu terytorialnego (lub podmiot przez nią

kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiegokolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia nr 2021/1060, wsparcie w ramach polityki spójności nie może być udzielone.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

W przypadku infrastruktury szkolnictwa zawodowego, interwencja ta została przewidziana do realizacji z wykorzystaniem instrumentu terytorialnego ZIT. Wsparcie obejmować będzie wyłącznie podmioty z subregionu północnego.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Projekty międzyregionalne realizowane na granicy regionu przyczynią się do rozwoju edukacji i wymiany doświadczeń, wiedzy i innowacji. Ze względu na położenie województwa śląskiego – pogranicze polsko – czeskie i polsko – słowackie realizowane inwestycje, będą mieć wpływ na wypracowanie dobrych praktyk, a także tworzenie innowacyjnych rezultatów edukacyjnych z potencjałem ich szerokiego wykorzystania w wybranej dziedzinie kształcenia. Interwencja będzie również komplementarna np. z programem Interreg Europa 2021-2027, a także z programem Erasmus+, aby zapewnić wszystkim ludziom dostęp do edukacji i szkoleń jak najwyższej jakości.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Nie przewiduje się wykorzystania Instrumentów Finansowych.

Wsparcie co do zasady ukierunkowane jest na przedsięwzięcia, które nie generują dochodów. W obszarze rozwoju szkolnictwa zawodowego i wyższego podmiotów potencjalnie objętych wsparciem jest zbyt mało, by uzasadnione było stworzenie odrębnego instrumentu wsparcia. Dodatkowo udział pracodawców w projektach dotyczących szkolnictwa zawodowego nie jest możliwy bez znaczącej zachęty w formie wsparcia bezzwrotnego.

2.1.1.1.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
VIII	RSO4.2	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	RCO67	Pojemność klas w nowych lub zmodernizowanych placówkach oświatowych	osoby	0,00	193 697,00
VIII	RSO4.2	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	RCO74	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	0,00	501 095,00
VIII	RSO4.2	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	RCO75	Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	wkłady na rzecz strategii	0,00	1,00
VIII	RSO4.2	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	PLRO128	Liczba wspartych uczelni	szt.	0,00	4,00
VIII	RSO4.2	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	PLRO132	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	szt	0,00	10,00

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
VIII	RSO4.2	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	RCR71	Roczna liczba użytkowników nowych lub zmodernizowanych placówek oświatowych	użytkownicy/rok	200 000,00	2021	193 697,00	SL2021	

2.1.1.1.3. Indykatorywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (viii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
-----------	-----------------	---------	-------------------	-----	---------------

VIII	RSO4.2	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	121. Infrastruktura na potrzeby wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem	2 500 000,00
VIII	RSO4.2	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	122. Infrastruktura na potrzeby szkół podstawowych i średnich	2 500 000,00
VIII	RSO4.2	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	123. Infrastruktura na potrzeby szkolnictwa wyższego	72 533 717,00
VIII	RSO4.2	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	124. Infrastruktura na potrzeby kształcenia i szkolenia zawodowego oraz edukacji dorosłych	4 000 000,00
VIII	RSO4.2	Ogółem			81 533 717,00

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
VIII	RSO4.2	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	01. Dotacja	81 533 717,00
VIII	RSO4.2	Ogółem			81 533 717,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
VIII	RSO4.2	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	03. ZIT – funkcjonalne obszary miejskie	4 000 000,00
VIII	RSO4.2	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	33. Inne podejścia – brak ukierunkowania terytorialnego	77 533 717,00
VIII	RSO4.2	Ogółem			81 533 717,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
-----------	-----------------	---------	-------------------	-----	---------------

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
VIII	RSO4.2	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	01. Ukierunkowanie na aspekt płci	2 446 011,00
VIII	RSO4.2	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	02. Uwzględnianie aspektu płci	8 153 372,00

VIII	RSO4.2	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	03. Neutralność płciowa	70 934 334,00
VIII	RSO4.2	Ogółem			81 533 717,00

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.1.1. Cel szczegółowy: RSO4.3. Wspieranie włączenia społeczno-gospodarczego społeczności marginalizowanych, gospodarstw domowych o niskich dochodach oraz grup w niekorzystnej sytuacji, w tym osób o szczególnych potrzebach, dzięki zintegrowanym działaniom obejmującym usługi mieszkaniowe i usługi społeczne (EFRR)

2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

W ramach interwencji wspierane będą przedsięwzięcia dotyczące rozwoju **infrastruktury społecznej powiązanej z procesem integracji społecznej**, aktywizacji społeczno - zawodowej i aktywizacji społecznej, z poszanowaniem horyzontalnej zasady deinstytucjonalizacji.

Celem działań planowanych do realizacji jest zwiększenie aktywnego uczestnictwa osób, które ze względu na swój wiek, stan zdrowia czy niepełnosprawność wymagają opieki lub wsparcia w związku z niemożnością samodzielnego wykonywania co najmniej jednej z podstawowych czynności dnia codziennego.

Wsparcie uzyskają zatem projekty, które przyczynią się do **tworzenia i rozwoju (m.in. poprzez budowę, rozbudowę, przebudowę, remont) placówek dziennego pobytu i rozwoju usług świadczonych w społeczności lokalnej, w tym opieki wytchnieniowej (opieka zastępcza na czas odpoczynku/ nieobecności opiekuna faktycznego) wraz z zapewnieniem wyposażenia, w tym przystosowaniem do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.**

Inwestycje infrastrukturalne w placówki świadczące całodobową opiekę długoterminową (całodobowe usługi opiekuńcze) w instytucjonalnych formach są niedozwolone.

Efektom działań będzie zapewnienie osobom potrzebującym wsparcia w codziennym funkcjonowaniu możliwości korzystania z oferty na rzecz społecznej aktywności, a także obejmującej usługi w zależności od potrzeb stwierdzonych w środowisku lokalnym w celu zaktywizowania i zaangażowania tych osób w działania samopomocowe i na rzecz środowiska lokalnego.

W celu rozszerzenia oferty usług świadczonych przez podmioty funkcjonujące w obszarze pomocy i integracji społecznej, planowane są również działania dotyczące **rozwoju mieszkalnictwa chronionego (treningowe, wspierane) oraz wspomaganego** powiązane z procesem integracji społecznej i aktywizacji społeczno – zawodowej. Wsparcie uzyskają inwestycje polegające na przeprowadzeniu prac budowlanych lokali, w tym zakup wyposażenia. Polegać one będą także na **tworzeniu miejsc w nowo tworzonych lub istniejących mieszkaniach chronionych czy wspomaganych**. Wsparcie w istniejących mieszkaniach chronionych i wspomaganych możliwe będzie pod warunkiem zwiększenia liczby miejsc świadczenia usług w danym mieszkaniu, z

zachowaniem obowiązujących uregulowań prawnych dotyczących mieszkań chronionych i wspomaganych. Prace budowlane mogą obejmować części wspólne budynku, w którym miałyby się znajdować mieszkanie chronione lub wspomagane. **Inwestycje te nie mogą przyczyniać się do segregacji przestrzennej grup marginalizowanych. Wsparte lokale nie powinny być zapewniane na obszarach odizolowanych od społeczności lokalnej i słabo skomunikowanej.**

W przypadku interwencji planowanej w ramach tego priorytetu, preferowane będzie wsparcie istniejącej infrastruktury, natomiast inwestycje w nowe obiekty będą dopuszczalne tylko w wyjątkowych, uzasadnionych okolicznościach.

Wsparcie będzie realizowało cele Europejskiego Filaru Praw Socjalnych w zakresie poprawy dostępu do podstawowych usług publicznych oraz włączenia społecznego. Rozwój usług społecznych na rzecz osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, wspierany ze środków EFRR, będzie zgodny z założeniami Konwencji ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych, w tym Komentarzem ogólnym nr 5 oraz uwagami końcowymi dla Polski Komitetu ONZ ds. Praw Osób Niepełnosprawnych.

Decyzje o udzieleniu wsparcia powinny być poprzedzone analizą dostępnych form świadczenia usług (tj. instytucjonalne, środowiskowe i w rodzinie) oraz uwzględniać indywidualne potrzeby jednostek, które będą odbiorcami usług (w tym preferowane przez nich opcje opieki, z uwzględnieniem opcji zgodnych z Konwencją ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych). Jeśli opcje preferowane przez odbiorców usług nie są dostępne, priorytetem powinno być ich zapewnienie.

Wsparcie będzie komplementarne z działaniami podejmowanymi w programie regionalnym ze środków EFS+ CS (k i l) w zakresie wsparcia usług opiekuńczych świadczonych w społeczności lokalnej, opieki wytechnieniowej i wsparcia opiekunów faktycznych, usług zwiększających mobilność, usług asystenckich, teleopieki; deinstytucjonalizacji placówek całodobowych w zakresie koordynacji usług społecznych w środowisku, realizacji form wsparcia dziennego i środowiskowego; rozwoju kadr świadczących wysoką jakość usług społecznych czy wsparcia dla osób opuszczających pieczę zastępczą. Dopuszcza się realizację projektów uzupełniających podejmowanych równoległe z innego funduszu lub do już zrealizowanych ze środków krajowych lub Własnych Wnioskodawcy.

Planowana interwencja wpisuje się w Zalecenia Rady UE oraz Załącznika D do Sprawozdania Krajowego w zakresie wspierania aktywnego włączenia osób ze środowisk defaworyzowanych czy wzmocnienia systemu wsparcia rodziny oraz przyspieszenia procesu deinstytucjonalizacji.

We wszystkich projektach, w których będzie to zasadne kwalifikowane będą rozwiązania w zakresie obiegu cyrkularnego (w tym efektywności energetycznej i użycia energii ze źródeł odnawialnych) jak również elementy sprzyjające adaptacji do zmian klimatu (w szczególności zielona i niebieska infrastruktura).

W ramach przedmiotowego celu szczegółowego wspierane będą wyłącznie działania zgodne z zasadą DNSH (art. 17 rozporządzenia (UE) 2020/852), dla której przeprowadzono ocenę zgodności, ujętą w strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko programu FE SL 2021-2027. Natomiast w celu maksymalizacji wpływu na realizację celów środowiskowo- klimatycznych UE, określonych w dokumencie Europejski Zielony Ład, premiowanie będą projekty, które mają istotny wkład w realizację jednego z sześciu celów środowiskowych określanych w ww. rozporządzeniu. Preferowana będzie również realizacja zielonych zamówień publicznych w oparciu o opracowane przez KE wspólne kryteria możliwe do stosowania w państwach członkowskich Unii.

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Główną grupą docelową będą osoby potrzebujące wsparcia w codziennym funkcjonowaniu wraz ich otoczeniem; osoby pełnoletnie, które ze względu na trudną sytuację życiową, wiek, niepełnosprawność lub chorobę potrzebują wsparcia w funkcjonowaniu w codziennym życiu, ale nie wymagają usług w zakresie świadczonym przez jednostkę całodobowej opieki, dzieci i młodzież przebywające w pieczy zastępczej lub ją opuszczające.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

Efektem projektów będzie poprawa dostępu do infrastr. społecznej powiązanej z procesami integracji i aktywizacji społ.-zaw. z poszanowaniem horyz. zasady deinstytucjonalizacji. Nastąpi to poprzez m.in. przystosowanie obiektów do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami. Dostęp do infrastr. będzie umożliwiony zwłaszcza osobom bezdomnym (w tym osobom narażonym na dyskryminację ze względu na orientację seksualną), osobom starszym i z niepełnosprawnościami. Likwidacja barier dostępności umożliwi tym samym ww. osobom korzystanie z oferowanych w tych obiektach usług oraz dostęp do mieszkania chronionego i wspomaganego. Ponadto, wraz ze wsparciem placówek dziennego pobytu i placówek krótkookresowego pobytu w formie całodobowej lub dziennej za opiekuna faktycznego, nastąpi pośrednio wsparcie osób, które sprawują opiekę nad osobami potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, czyli wg statystyk kobiet, które z racji pełnienia tej opieki narażone są na dyskrym. w życiu zaw. i społ.

Projekty będą oceniane pod kątem spełniania zasady równości KiM, zgodnie z Wytycznymi równościowymi.

Pozytywny wpływ na zasadę niedyskryminacji, w tym dostępności dla OzN będzie kryterium dostępu warunkującym otrzymanie dofinansowania. Inwestycje w infrastrukturę będą przebiegać zgodnie z zasadami uniwersalnego projektowania, a tam, gdzie nie będzie możliwe ich pełne zastosowanie, zostaną wprowadzone usprawnienia eliminujące bariery funkcjonalne. W projektach z produktem neutralnym pod względem zasady równości i niedyskryminacji, zgodność z tą zasadą zostanie zapewniona na poziomie zarządzania projektem i dostępności cyfrowej dokumentacji projektowej publikowanej na stronach zgodnych z WCAG, nawet jeśli wydatki te nie będą kwalifikowalne w projekcie.

Wsparcie polityki spójności będzie udzielane wyłącznie projektom i beneficjentom, którzy przestrzegają przepisów antidyskryminacyjnych, o których mowa w art. 9 ust. 3 Rozporządzenia PE i Rady nr 2021/1060. W przypadku, gdy beneficjentem jest jednostka samorządu terytorialnego (lub podmiot przez nią

kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiegokolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia nr 2021/1060, wsparcie w ramach polityki spójności nie może być udzielone.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

W ramach celu nie planuje się realizacji interwencji z wykorzystaniem narzędzi terytorialnych.

Działania będą realizowane na terenie całego województwa, natomiast preferencją będą miały projekty na obszarach rewitalizacji, wskazanych w gminnych programach rewitalizacji oraz w OSI Gminy tracące funkcje społeczno – gospodarcze wskazanym w Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego – „Śląskie 2030”.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

W zakresie infrastruktury usług społecznych dopuszcza się realizację przedsięwzięć z partnerami mającymi swoją siedzibę poza województwem śląskim. Zgodnie z „Europejskim filarem praw socjalnych”, współpraca międzyregionalna może przyczynić się do tworzenia Europy o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjającej włączeniu społecznemu. Komplementarność i powiązania programu FE SL 2021-2027 z innymi źródłami finansowania np. z Programem INTERREG Europa, może prowadzić do wspierania pogłębiania wiedzy z zakresu polityki i przenoszenia doświadczeń na grunt polityk regionalnych, które pomogą ludziom w niekorzystnej sytuacji np. zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Ze względu na położenie regionu – pogranicze polsko – czeskie i polsko – słowackie wsparcie uzyskać będą mogły inwestycje, które będą miały na celu rozwój współpracy w zakresie wspólnych przedsięwzięć społecznych, które przyczynią się do wzmocnienia spójności społecznej i obywatelskiej regionu transgranicznego.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Nie przewiduje się wykorzystania Instrumentów Finansowych.

Rozwój infrastruktury społecznej jest kluczowy dla stworzenia możliwości świadczenia usług społecznych w środowisku lokalnym. Wsparcie w tym obszarze, ze względu na grupę docelową (osoby zagrożone i dotknięte ubóstwem lub wykluczeniem społecznym oraz ich rodziny) wymaga formy bezzwrotnej.

2.1.1.1.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
VIII	RSO4.3	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	RCO65	Pojemność nowych lub zmodernizowanych lokali socjalnych	osoby	0,00	763,00
VIII	RSO4.3	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	PLRO132	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	szt	0,00	5,00

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
VIII	RSO4.3	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	RCR67	Roczna liczba użytkowników nowych lub zmodernizowanych lokali socjalnych	użytkownicy/rok	381,00	2021	763,00	SL2021	

2.1.1.1.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (viii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
VIII	RSO4.3	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	126. Infrastruktura mieszkalnictwa (inna niż dla migrantów, uchodźców i osób objętych ochroną międzynarodową lub ubiegających się o nią)	8 164 505,00
VIII	RSO4.3	EFRR	Regiony słabiej	127. Pozostała infrastruktura społeczna przyczyniająca się do włączenia społecznego	12 658 888,00

			rozwinęte		
VIII	RSO4.3	Ogółem			20 823 393,00

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
VIII	RSO4.3	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	01. Dotacja	20 823 393,00
VIII	RSO4.3	Ogółem			20 823 393,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
VIII	RSO4.3	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	33. Inne podejścia – brak ukierunkowania terytorialnego	20 823 393,00
VIII	RSO4.3	Ogółem			20 823 393,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
-----------	-----------------	---------	-------------------	-----	---------------

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
VIII	RSO4.3	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	01. Ukierunkowanie na aspekt płci	624 702,00
VIII	RSO4.3	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	02. Uwzględnianie aspektu płci	2 082 339,00
VIII	RSO4.3	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	03. Neutralność płciowa	18 116 352,00
VIII	RSO4.3	Ogółem			20 823 393,00

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.1.1. Cel szczegółowy: RSO4.5. Zapewnianie równego dostępu do opieki zdrowotnej i wspieranie odporności systemów opieki zdrowotnej, w tym podstawowej opieki zdrowotnej, oraz wspieranie przechodzenia od opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej (EFRR)

2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Zdrowie psychiczne mieszkańców regionu należy do jednego z ważniejszych zasobów współczesnego społeczeństwa, a jego ochrona stanowi ważny obszar polityki zdrowotnej Regionu. Zaburzenia i choroby psychiczne wymieniane są wśród najważniejszych chorób przewlekłych, które mają negatywny wpływ na rynek pracy, a także gospodarkę. W regionie działają aktualnie 4 Centra Zdrowia Psychicznego, z planowanych 34 (ostateczna liczba CZP będzie ustalona na poziomie centralnym). Stąd istotnym jest **upowszechnienie środowiskowego modelu psychiatrycznej opieki zdrowotnej, w postaci Centrów Zdrowia Psychicznego**, poprzez inwestycje dot. budowy lub przeprowadzenia niezbędnych, z punktu widzenia świadczeń zdrowotnych, prac remontowo – budowlanych, a także wyposażeniu w sprzęt medyczny oraz – jako element projektu – rozwiązaniach w zakresie IT (oprogramowanie, sprzęt). Interwencja będzie zgodna z reformą opieki psychiatrycznej w Polsce.

Jednym z wyzwań jest wzmocnienie roli ambulatoryjnej opieki zdrowotnej (POZ i AOS) w dostarczaniu usług zdrowotnych, poprawa dostępności i efektywności oraz koordynacja opieki zdrowotnej. Konieczna jest intensyfikacja działań na rzecz **wzmocnienia niższych poziomów opieki zdrowotnej, które przyczynią się do zachowania i poprawy stanu zdrowia społeczeństwa oraz łatwiejszego dostępu do lekarza POZ i AOS**. Wspierane będą działania mające na celu rozwój POZ i AOS, polegające na przeprowadzeniu niezbędnych, z punktu widzenia świadczeń zdrowotnych, prac remontowo – budowlanych (budowę, przebudowę, modernizację), a także wyposażeniu w sprzęt medyczny oraz – jako element projektu – rozwiązaniach w zakresie IT (oprogramowanie, sprzęt).

Diagnoza przestrzenna rozmieszczenia placówek ambulatoryjnej opieki zdrowotnej, a także wskaźnik liczby porad wskazują na nierównomierny dostęp mieszkańców do placówek POZ i AOS. Preferencyjnie traktowane będą zatem projekty, które przyczyniają się do **zwiększenia dostępności do usług zdrowotnych w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej**, w priorytetowych dla regionu dziedzinach medycyny lub dziedzinach wynikających z potrzeb epidemiologicznych oraz które wpłyną na wyrównywanie różnic geograficznych w dostępie do opieki zdrowotnej, w szczególności na obszarach wiejskich oraz w powiatach, które charakteryzują się niskim wskaźnikiem liczby poradni na 10 tys. mieszkańców, na podstawie map potrzeb zdrowotnych.

Wsparcie obejmie wdrożenie standardów dostępności POZ i AOS dla osób ze szczególnymi potrzebami w obszarze architektonicznym, cyfrowym, komunikacyjnym i organizacyjnym.

W celu zapewnienia odpowiedniej dostępności do opieki zdrowotnej chorym długotrwale wsparcie obejmować będzie także inwestycje w celu stworzenia warunków do bardziej **dostępnej opieki długoterminowej** zlokalizowanej blisko miejsca zamieszkania, świadczonej w formach zdeinstytucjonalizowanych. Wsparcie będą **placówki świadczące opiekę długoterminową, w tym hospicyjną oraz paliatywną** (m.in. budowa, przebudowa, modernizacja obiektów,

zakup niezbędnego sprzętu medycznego oraz wyposażenia) zapewniających opiekę przede wszystkim osobom z niepełnosprawnościami, przewlekłe chorym lub osobom w podeszłym wieku w formie dziennej, środowiskowej czy domowej.

Wspierane będą również inwestycje dot. **cyfryzacji opieki zdrowotnej**, w tym z wdrożeniem w szpitalach wojewódzkich i powiatowych oraz w podmiotach leczniczych, które udzielają świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, rozwiązań teleinformatycznych, umożliwiających świadczenie usług medycznych, wypracowanych na poziomie krajowym oraz regionalnym, jak i uzupełniająco podnoszenie **kompetencji cyfrowych pracowników podmiotów medycznych oraz upowszechnianie usług z zakresu e-zdrowia wśród pacjentów i pracowników podmiotów medycznych**.

Przedsięwzięcia dot. e-zdrowia i telemedycyny przewidziane do realizacji jako samodzielne projekty lub element projektów kompleksowych mogą zostać objęte wsparciem, o ile wnioskodawca dysponuje ważną pozytywną opinią ministra właściwego do spraw zdrowia w zakresie zgodności projektu z dokumentami strategicznymi i programowymi w obszarze zdrowia cyfrowego oraz jego komplementarności i interoperacyjności z rozwiązaniami w zakresie e-zdrowia obowiązującymi na dzień złożenia wniosku o wydanie opinii.

Wszystkie projekty infrastrukturalne realizowane w ramach priorytetu muszą być zgodne z właściwą mapą potrzeb zdrowotnych (w szczególności z mapą potrzeb zdrowotnych w zakresie POZ, AOS, opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień, opieki długoterminowej, opieki paliatywno – hospicyjnej, sprzętu medycznego) oraz posiadać pozytywną opinię o celowości inwestycji (o ile dotyczy). Interwencje infrastrukturalne powinny również podlegać ocenie zasadności i efektywności realizacji przez Komitet Sterujący do spraw koordynacji interwencji EFSI w sektorze zdrowia.

Warunkiem realizacji działań będzie uwzględnienie w założeniach projektowych wniosków i celów, określonych w dokumentach strategicznych szczebla krajowego i regionalnego w zakresie ochrony zdrowia, co oznacza, że konieczność realizacji danej inwestycji musi odpowiadać na wyzwania i wnioski wskazane w dokumencie – Zdrowa przyszłość. Ramy strategiczne dla systemu ochrony zdrowia na lata 2021-2027 (m.in. cel 1.1; 1.3; 1.4; 2.3; 2.4; 2.5; 3.2; 3.4), w Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego – „Śląskie 2030”, Planie Transformacji dla województwa śląskiego czy w Regionalnej Polityce Zdrowotnej.

Działania w zakresie onkologii powinny być również zgodne z Narodową Strategią Onkologiczną, a w zakresie opieki psychiatrycznej z ramami strategicznymi w zakresie deinstytucjonalizacji. Dla zapewnienia spójności z krajowymi ramami strategicznymi reformy psychiatrii, projekty infrastrukturalne w zakresie reformy zdrowia psychicznego będą realizowane po uzgodnieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia. Inwestycje będą skupione przede wszystkim na pierwszym i drugim poziomie referencyjnym i nie będą prowadziły do zwiększenia ogólnej liczby łóżek szpitalnych w systemie ochrony zdrowia, w tym w dziedzinie psychiatrii oraz psychiatrii dziecięcej. Trzeci poziom referencyjny może być wspierany jedynie w ramach kompleksowych projektów CZP obejmujących inwestycje we wszystkie poziomy referencyjne.

Interwencja EFRR będzie uwzględniać specyfikę regionalną i odnosić się do zdiagnozowanych deficytów i potrzeb, uwzględniając osiągnięcia perspektywy finansowej 2014-2020 zarówno w odniesieniu do wytworzonych zasobów jak i wypracowanych rozwiązań - dla uzyskania efektu synergii i spójności interwencji oraz uwzględnienia długofalowych uwarunkowań, w tym demograficznych i ekonomicznych.

Inwestycje będą realizowane wyłącznie przez podmioty wykonujące działalność leczniczą (publiczne i prywatne) udzielające świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Wsparcie będzie realizowało cele Europejskiego Filaru Praw Socjalnych w zakresie poprawy dostępu do ochrony zdrowia. Będzie komplementarne z działaniami podejmowanymi w ramach programu regionalnego ze środków EFS+ CS (k i d) w zakresie deinstytucjonalizacji opieki medycznej, promowania zdrowego starzenia się i dostępu do wysokiej jakości usług zdrowotnych czy zintegrowania usług zdrowotnych i społecznych. Dopuszcza się realizację projektów uzupełniających, podejmowanych równoległe z innego funduszu lub do już zrealizowanych ze środków krajowych lub własnych wnioskodawcy. Wsparcie będzie komplementarne również z interwencją w ramach CP1.

W KPO w obszarze zdrowia wdrażane będą reformy przede wszystkim w zakresie lecznictwa szpitalnego. EFS+ oraz EFRR będą uzupełniać i wzmacniać te reformy poprzez inwestycje w POZ i AOS. Projekty finansowane w ramach programu regionalnego ze środków EFRR, EFS+ lub FST nie mogą powielać zakresu, na który dany podmiot otrzymał wsparcie w ramach KPO.

Planowana interwencja wpisuje się w Zalecenia Rady UE oraz Załącznika D do Sprawozdania Krajowego w zakresie wspierania przejścia z opieki szpitalnej/instytucjonalnej na usługi w zakresie opieki domowej i usługi środowiskowej, a także wzmocnienia podstawowej opieki zdrowotnej i cyfrowych rozwiązań w zakresie zdrowia.

We wszystkich projektach, w których będzie to zasadne i możliwe kwalifikowane będą rozwiązania w zakresie obiegu cyrkularnego (w tym efektywności energetycznej i użycia energii ze źródeł odnawialnych) jak również elementy sprzyjające adaptacji do zmian klimatu (w szczególności zielona i niebieska infrastruktura).

W ramach przedmiotowego celu szczegółowego wspierane będą wyłącznie działania zgodne z zasadą DNSH (art. 17 rozporządzenia (UE) 2020/852), dla której przeprowadzono ocenę zgodności, ujętą w strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko programu FE SL 2021-2027. Natomiast w celu maksymalizacji wpływu na realizację celów środowiskowo- klimatycznych UE, określonych w dokumencie Europejski Zielony Ład, premiowanie będą projekty, które mają istotny wkład w realizację jednego z sześciu celów środowiskowych określanych w ww. rozporządzeniu. Preferowana będzie również realizacja zielonych zamówień publicznych w oparciu o opracowane przez KE wspólne kryteria możliwe do stosowania w państwach członkowskich Unii.

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Główną grupą docelową będą mieszkańcy województwa śląskiego, pracownicy ochrony zdrowia oraz pacjenci, w tym osoby z problemami zdrowia

psychicznego, osoby starsze i z niepełnosprawnościami.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

W wyniku realizowanych projektów nastąpi poprawa dostępu do usług zdrowotnych, szczególnie dla osób narażonych na dyskryminację ze względu na miejsce zamieszkania (z obszarów z niskim dostępem do usług zdrowotnych, w szczególności wiejskich), na orientację seksualną (działania podnoszące świadomość personelu medycznego w odniesieniu do grup narażonych na dyskryminację), wiek i poziom sprawności (eliminacja barier fizycznych i dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób starszych i osób z niepełnosprawnościami). Wykorzystane zostaną standardy dostępności placówek medycznych wypracowane w POWER w ramach programu Dostępność+.

Wspierane będą interwencje gwarantujące właściwą opiekę medyczną nad matką i dzieckiem, a także odpowiadające na potrzeby osób najstarszych i niesamodzielnych.

Wspierane będą również inwestycje związane z cyfryzacją opieki zdrowotnej, w tym z wdrożeniem rozwiązań teleinformatycznych umożliwiających świadczenie usług medycznych, co poprawi dostępność tych usług, zwłaszcza dla grup defaworyzowanych do tej pory w tym obszarze. Dotyczy to przede wszystkim niepełnosprawności i miejsca zamieszkania.

Pozytywny wpływ na zasadę niedyskryminacji, w tym dostępności dla OzN będzie kryterium dostępu warunkującym otrzymanie dofinansowania. W przypadku projektów, w których występował będzie produkt neutralny pod względem zasady równości i niedyskryminacji, zasada niedyskryminacji zostanie zapewniona na poziomie zarządzania projektem i dostępności cyfrowej dokumentacji projektowej publikowanej na stronach zgodnych z WCAG, nawet w przypadku braku kwalifikowalności takich wydatków w projekcie.

Projekty będą oceniane pod kątem spełniania zasady równości kobiet i mężczyzn, zgodnie z Wytycznymi równościowymi.

Wsparcie polityki spójności będzie udzielane wyłącznie projektom i beneficjentom, którzy przestrzegają przepisów antidyskryminacyjnych, o których mowa w art. 9 ust. 3 Rozporządzenia PE i Rady nr 2021/1060. W przypadku, gdy beneficjentem jest jednostka samorządu terytorialnego (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiegokolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia nr 2021/1060, wsparcie w ramach polityki spójności nie może być udzielone.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

W ramach celu nie planuje się realizacji interwencji z wykorzystaniem narzędzi terytorialnych.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

W ramach planowanego wsparcia przeznaczonego na inwestycje w poprawę usług świadczonych w placówkach medycznych, może być wykorzystana wiedza i doświadczenie podmiotów z zagranicy, w tym z wiodących ośrodków medycznych i naukowych. Zapewnienie wystarczającego i równego dostępu do opieki zdrowotnej poprzez rozwój infrastruktury, w tym podstawowej opieki zdrowotnej i specjalistycznych usług zdrowotnych może stanowić cel przedsięwzięć międzyregionalnych i transgranicznych, w szczególności tych powiązanych z Programami INTERREG, w tym INTERREG EUROPA. Jednocześnie ze względu na dalsze występowanie dysproporcji w zakresie warunków zdrowotnych w regionie Morza Bałtyckiego, wsparcie uzyskują projekty wpisujące się w Strategię UE dla regionu Morza Bałtyckiego, mające na celu poprawę i promowanie zdrowia ludzkiego z uwzględnieniem aspektów społecznych w tej kwestii. Komplementarność może wystąpić także pomiędzy programem FE SL 2021-2027 a „Programem UE dla zdrowia” oraz programem „Horyzont Europa”.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Nie przewiduje się wykorzystania Instrumentów Finansowych.

Wsparcie co do zasady ukierunkowane jest na przedsięwzięcia, które nie generują dochodów. Kluczową rolą inwestycji jest poprawa jakości infrastruktury zdrowotnej i świadczenia usług interesu ogólnego.

2.1.1.1.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
VIII	RSO4.5	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	RCO14	Instytucje publiczne otrzymujące wsparcie na opracowywanie usług, produktów i procesów cyfrowych	instytucje publiczne	0,00	23,00

VIII	RSO4.5	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	RCO69	Pojemność nowych lub zmodernizowanych placówek opieki zdrowotnej	osoba/rok	0,00	1 227 981,00
VIII	RSO4.5	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	PLRO132	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	szt	0,00	80,00
VIII	RSO4.5	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	PLRO133	Liczba wspartych podmiotów wykonujących działalność leczniczą	szt.	0,00	795,00

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
VIII	RSO4.5	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	RCR11	Użytkownicy nowych i zmodernizowanych publicznych usług, produktów i procesów cyfrowych	użytkownicy/rok	0,00	2021	21 288,00	SL2021	
VIII	RSO4.5	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	RCR73	Roczna liczba użytkowników nowych lub zmodernizowanych placówek opieki zdrowotnej	użytkownicy/rok	1 105 183,00	2021	1 227 981,00	SL2021	

2.1.1.1.3. Indykatorywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (viii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
VIII	RSO4.5	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	128. Infrastruktura ochrony zdrowia	13 600 000,00
VIII	RSO4.5	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	129. Sprzęt medyczny	20 400 000,00
VIII	RSO4.5	EFRR	Regiony słabiej	131. Cyfryzacja w opiece zdrowotnej	11 825 750,00

			rozwinęte		
VIII	RSO4.5	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	172. Finansowanie krzyżowe w ramach EFRR (wsparcie dla działań typowych dla EFS+ koniecznych do wdrożenia części operacji objętej EFRR i bezpośrednio z nią związanych)	1 313 972,00
VIII	RSO4.5	Ogółem			47 139 722,00

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
VIII	RSO4.5	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	01. Dotacja	47 139 722,00
VIII	RSO4.5	Ogółem			47 139 722,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
VIII	RSO4.5	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	33. Inne podejścia – brak ukierunkowania terytorialnego	47 139 722,00
VIII	RSO4.5	Ogółem			47 139 722,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
-----------	-----------------	---------	-------------------	-----	---------------

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
VIII	RSO4.5	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	01. Ukierunkowanie na aspekt płci	1 414 192,00
VIII	RSO4.5	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	02. Uwzględnianie aspektu płci	4 713 972,00
VIII	RSO4.5	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	03. Neutralność płciowa	41 011 558,00
VIII	RSO4.5	Ogółem			47 139 722,00

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznaczają się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.1.1. Cel szczegółowy: RSO4.6. Wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych (EFRR)

2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Wsparcie zostanie przeznaczone na **przedsięwzięcia w obszarze kultury i dziedzictwa kulturowego oraz produkty turystyczne o skali regionalnej**, które w widoczny sposób przyczynią się do **aktywizacji społecznej, zachowania tożsamości regionalnej** i wzmocnienia regionalnego sektora kultury, zwiększania atrakcyjności oferty kulturalnej i turystycznej oraz opracowania rozwiązań modelowych przy jednoczesnym budowaniu nowego wizerunku województwa śląskiego, jako nowoczesnego regionu europejskiego.

W zakresie dziedzictwa kulturowego interwencja zostanie skierowana na **obiekty o znaczeniu regionalnym, które przyczynią się do tworzenia, adaptacji, dostosowania budynków i przestrzeni (otoczenia) do realizacji oferty kulturalno – edukacyjnej**. Wsparcie obejmować będzie **rozwój infrastruktury kultury, w tym zabytkowej, renowację i zabezpieczenie obiektów zabytkowych, wyposażenie obiektów**, w celu tworzenia warunków sprzyjających otwartemu, nieograniczonemu, integracyjnemu i świadomemu uczestnictwu w kulturze. Wsparcie powinno być wpisane do rejestru zabytków prowadzonego przez Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, bądź powinny to być obiekty o dużym potencjale sieciowania tj. rozwoju istniejących szlaków kultury i dziedzictwa kulturowego, jak również tereny i obiekty unikatowe, o szczególnym znaczeniu dla regionu np. Park Śląski.

Działania na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego regionu przyczynią się do wzmocnienia tożsamości regionalnej, zabezpieczenia obiektów o wysokiej wartości historycznej oraz poprawy atrakcyjności oferty turystycznej regionu.

Następnie, wsparciem zostaną objęte **instytucje kultury o znaczeniu regionalnym oraz instytucje paramuzealne o znaczeniu regionalnym wraz z zagospodarowaniem przyległego otoczenia**, w celu nadania lub rozwinięcia w szczególności ich funkcji kulturowych, ale też funkcji ekonomicznych, społecznych, środowiskowych, edukacyjnych czy przestrzennych, w tym działania na rzecz poprawy ich efektywności.

Działania na rzecz rozwoju szeroko rozumianego sektora kultury przyczynią się w szczególności do **zwiększenia udziału mieszkańców w kulturze, zwiększenia integracji społecznej, rozwoju potencjału społecznego na rzecz budowania gospodarki opartej na wiedzy** oraz wzmocnienia aktywności tych placówek na rzecz wspierania branż kreatywnych.

Ponadto renowacja, konserwacja, rewaloryzacja i restauracja obiektów zabytkowych (w tym pomników) nie może być pojedynczą interwencją, tylko musi

stanowić część większego przedsięwzięcia, które wiąże rozwój kultury z rozwojem gospodarczym, włączeniem społecznym i innowacjami społecznymi w skali regionu lub lokalnej.

Wsparcie zostanie skierowane również na **obiekty turystyczne o znaczeniu regionalnym, odwołujące się do walorów historycznych, kulturowych i przyrodniczych** województwa śląskiego oraz przynależne do istniejących szlaków turystycznych.

Działania na rzecz poprawy regionalnej infrastruktury turystycznej przyczynią się do zwiększenia atrakcyjności turystycznej oraz rozwoju szeroko rozumianego sektora przemysłów czasu wolnego w regionie, w tym tworzenia nowych miejsc pracy w tych sektorach.

Inwestycje w kulturę i turystykę będą musiały uwzględniać współpracę z otoczeniem (z lokalną społecznością, przedsiębiorcami, NGO's oraz przedsiębiorstwami społecznymi), a także analizę oddziaływania na bezpośrednie otoczenie i tworzenia miejsc pracy oraz trwałości finansowej projektów (w tym m.in. analizę popytu, dywersyfikację przychodów).

Przedsięwzięcia będą respektować zasadę zrównoważonego oddziaływania na środowisko, potrzebę rozwoju cyfrowego, zasadę dostępności dla osób ze specjalnymi potrzebami, stabilność i efektywność finansową oraz odporność na kryzys. Zwiększony zostanie nacisk na wykorzystanie zielonych technologii. Elementem inwestycji będzie dążenie do osiągnięcia neutralności klimatycznej projektowanej infrastruktury, przy czym w przypadku zabytków z uwzględnieniem wymogów konserwatorskich.

Preferowane będzie wsparcie istniejącej infrastruktury, natomiast inwestycje w nowe obiekty będą dopuszczalne tylko w wyjątkowych, uzasadnionych okolicznościach.

Ponadto interwencje, które mają wpływ na dziedzictwo kulturowe, będą dążyć do realizacji założeń Nowego Europejskiego Bauhausu oraz wykorzystania zapisów dokumentu „Europejskie Zasady Jakości dla finansowanych przez UE interwencji o potencjalnym wpływie na dziedzictwo kulturowe” (ICOMOS). Interwencje będą zgodne z: Nowym europejskim programem na rzecz kultury, Europejskimi ramami działania w zakresie dziedzictwa kulturowego z 2018 r., Konkluzjami Rady w sprawie planu prac w dziedzinie kultury na lata 2019-2022, Sprawozdaniem Specjalnym ECA nr 8/2020 Unijne inwestycje w obiekty kultury - kwestia wymagająca lepszego ukierunkowania działań i sprawniejszej koordynacji oraz Sprawozdaniem Specjalnym ECA 27/2021 Unijne wsparcie na rzecz turystyki - potrzeba nowej orientacji strategicznej i lepszego podejścia do finansowania.

Interwencja będzie komplementarna z działaniami podejmowanymi w programie regionalnym EFS+ w ramach CS (l) w zakresie promowania integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym oraz dostępu do wysokiej jakości usług, a także pośrednio z CS (h) w zakresie wsparcia rozwoju ekonomii społecznej. Dopuszcza się realizację projektów uzupełniających, podejmowanych równoległe z innego funduszu lub do już zrealizowanych ze środków krajowych lub własnych wnioskodawcy. Wsparcie komplementarne jest również z interwencją planowaną w ramach CP1, gdzie możliwe będą inwestycje w obszarze kultury i turystyki nastawione na zysk, prowadzone przez przedsiębiorców z wykorzystaniem form zwrotnych. W CP5

natomiast, wsparcie uzyskają przedsięwzięcia o znaczeniu lokalnym, z wykorzystaniem instrumentu terytorialnego ZIT. W przypadku turystyki związanej z dziedzictwem industrialnym i tradycją przemysłową interwencja ta zaplanowana została w ramach Funduszu Sprawiedliwej Transformacji.

W całym CS inwestycje w elementy infrastruktury drogowej (w tym w parkingi) nie będą wspierane, chyba że stanowią nieodłączny element większego projektu, nie są one dominującym elementem tego projektu a ich koszt nie przekracza 15% kosztów kwalifikowanych. W miastach projekty te nie mogą obejmować budowy nowych dróg lub parkingów oraz w odniesieniu do istniejących - zwiększenia ich pojemności lub przepustowości, ani nie mogą w inny sposób przyczyniać się do zwiększenia natężenia ruchu samochodowego.

We wszystkich projektach tego celu szczegółowego, w których będzie to zasadne i możliwe kwalifikowane będą rozwiązania w zakresie obiegu cyrkularnego (w tym efektywności energetycznej i użycia energii ze źródeł odnawialnych) jak również elementy sprzyjające adaptacji do zmian klimatu (w szczególności zielona i niebieska infrastruktura).

W ramach przedmiotowego celu szczegółowego wspierane będą wyłącznie działania zgodne z zasadą DNSH (art. 17 rozporządzenia (UE) 2020/852), dla której przeprowadzono ocenę zgodności, ujętą w strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko programu FE SL 2021-2027. Natomiast w celu maksymalizacji wpływu na realizację celów środowiskowo- klimatycznych UE, określonych w dokumencie Europejski Zielony Ład, premiowanie będą projekty, które mają istotny wkład w realizację jednego z sześciu celów środowiskowych określanych w ww. rozporządzeniu. Preferowana będzie również realizacja zielonych zamówień publicznych w oparciu o opracowane przez KE wspólne kryteria możliwe do stosowania w państwach członkowskich Unii.

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Głównymi grupami docelowymi będą mieszkańcy województwa śląskiego, korzystający z infrastruktury kultury i dziedzictwa kulturowego oraz obiektów turystycznych, osoby spoza województwa korzystające z obiektów kultury i dziedzictwa kulturowego oraz turystyki, w tym osoby o specjalnym potrzebach.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

Jak wynika z analiz utrudnienia w korzystaniu z oferty kulturalnej związane są głównie z sytuacją finans., brakiem chęci partycypacji w wydarzeniach kul., brakami w infrastrukturze, brakiem kompetencji kulturowych oraz ograniczonym dostępem do informacji o wydarzeniach kulturalnych. Podejmowana interwencja przyczyni się do zmniejszenia i eliminacji barier utrudniających dostęp do dóbr kultury. Poprzez zastosowanie standardu dostępności: arch., cyfr.

oraz info-promo, produkty turystyczne będą dostępne dla ogółu społeczeństwa, w tym również będą odpowiadały na szczególne potrzeby kobiet, OzN: ruchową, wzrokową, słuchową, intelektualną; osób starszych, opiekunów z dziećmi czy z osobami potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.

Pozytywny wpływ na zasadę niedyskryminacji, w tym dostępności dla OzN będzie kryterium dostępu warunkującym otrzymanie dofinansowania. W przypadku projektów, w których występował będzie produkt neutralny pod względem zasady równości i niedyskryminacji, zasada niedyskryminacji zostanie zapewniona na poziomie zarządzania projektem i dostępności cyfrowej dokumentacji projektowej publikowanej na stronach zgodnych z WCAG, nawet w przypadku braku kwalifikowalności takich wydatków w projekcie.

Projekty będą oceniane pod kątem spełniania zasady równości kobiet i mężczyzn, zgodnie z Wytocznymi równościowymi.

Do zwiększenia udziału mieszkańców w kulturze przyczynią się również planowane działania na rzecz rozwoju szeroko rozumianego sektora kultury, co wpłynie pozytywnie na proces integracji społecznej różnych grup społecznych i rozwoju potencjału społecznego na rzecz budowania gospodarki opartej na wiedzy oraz wzmocnienia aktywności placówek kulturalnych na rzecz wspierania branż kreatywnych.

Wsparcie polityki spójności będzie udzielane wyłącznie projektom i beneficjentom, którzy przestrzegają przepisów antidyskryminacyjnych, o których mowa w art. 9 ust. 3 Rozporządzenia PE i Rady nr 2021/1060. W przypadku, gdy beneficjentem jest jednostka samorządu terytorialnego (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiegokolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia nr 2021/1060, wsparcie w ramach polityki spójności nie może być udzielone.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

W ramach celu nie planuje się realizacji interwencji z wykorzystaniem narzędzi terytorialnych.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Wsparcie będzie komplementarne do wsparcia w programach INTERREG, w tym w programach PL-SK i CZ-PL. W rezultacie projekty INTERREG i FESL będą wzajemnie się uzupełniały, wspólnie podnosząc atrakcyjność i konkurencyjność oferty turystycznej obszaru województwa śląskiego. Projekty wsparte w INTERREG opierają się na zasobach kultury i turystyki, wspólnych dla co najmniej dwóch państw członkowskich. Efekt synergii zostanie osiągnięty dzięki temu, że zarówno wsparcie INTERREG jak i FESL będą przyczyniać się do aktywizacji społecznej i gospodarczej regionów objętych wsparciem. Wsparcie programów, odwołując się do zasobów turystycznych i kulturowych, pozwoli na rozwój zróżnicowanej oferty turystycznej. Realizacja projektów wzmocni funkcjonujące porozumienia z regionami partnerskimi. Wsparcie uzyskają również przedsięwzięcia wpisujące się w Strategię UE dla regionu Morza Bałtyckiego, mające na celu wzmocnienie spójności makroregionu poprzez turystykę.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Nie przewiduje się wykorzystania Instrumentów Finansowych.

Wsparcie w obszarze kultury i turystyki ukierunkowane jest na rozwój strategicznej infrastruktury, które nie generują bezpośrednich oszczędności, a strumień przychodów (których źródłem mogą być opłaty pobierane od odbiorców usług świadczonych z wykorzystaniem finansowanej infrastruktury) jest zbyt mały, aby zapewnić rentowność takich przedsięwzięć. Dodatkowo infrastruktura ta, o charakterze publicznym i otwartym, będzie mieć na celu poprawę dostępu do usług społecznych czy poprawę dostępu dla osób z niepełnosprawnościami, stąd wsparcie będzie udzielane w formie bezzwrotnej.

2.1.1.1.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
VIII	RSO4.6	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	RCO77	Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem	obiekty kulturalne i turystyczne	1,00	8,00
VIII	RSO4.6	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	PLRO132	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	szt	1,00	6,00

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
VIII	RSO4.6	EFRR	Regiony słabiej	RRC77	Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i	osoby odwiedzające/rok	160 000,00	2021	512 373,00	SL2021	

			rozwinęte		turystyczne objęte wsparciem					
--	--	--	-----------	--	------------------------------	--	--	--	--	--

2.1.1.1.3. Indykatorywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (viii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
VIII	RSO4.6	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	165. Ochrona, rozwój i promowanie publicznych walorów turystycznych i usług turystycznych	5 692 181,00
VIII	RSO4.6	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	166. Ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury	21 488 222,00
VIII	RSO4.6	Ogółem			27 180 403,00

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
VIII	RSO4.6	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	01. Dotacja	27 180 403,00
VIII	RSO4.6	Ogółem			27 180 403,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
VIII	RSO4.6	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	33. Inne podejścia – brak ukierunkowania terytorialnego	27 180 403,00
VIII	RSO4.6	Ogółem			27 180 403,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
VIII	RSO4.6	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	01. Ukierunkowanie na aspekt płci	815 412,00
VIII	RSO4.6	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	02. Uwzględnianie aspektu płci	2 718 040,00
VIII	RSO4.6	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	03. Neutralność płciowa	23 646 951,00
VIII	RSO4.6	Ogółem			27 180 403,00

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.1. Priorytet: IX. Fundusze Europejskie na rozwój terytorialny

2.1.1.1. Cel szczegółowy: RSO5.1. Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich (EFRR)

2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Wsparcie zostanie skierowane na **zintegrowany rozwój całego województwa w ramach czterech subregionów**, stanowiących zgodnie ze Strategią „Śląskie 2030” miejskie obszary funkcjonalne (MOF), w oparciu o strategię ponadlokalne/strategie ZIT, odpowiadające na potrzeby społeczności lokalnych oraz wykorzystujące potencjały danych terytoriów.

Strategie terytorialne oraz realizowane w ich ramach **działania będą kładły nacisk na sprostanie wyzwaniom środowiskowym i klimatycznym, w szczególności transformację w kierunku gospodarki neutralnej dla klimatu do 2050 r., wykorzystanie potencjału technologii cyfrowych oraz wsparcie rozwoju subregionów.**

Wspierane będzie **wykorzystanie endogenicznych potencjałów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych na rzecz rozwoju ponadlokalnych i subregionalnych produktów kulturowych i turystycznych oraz marek o znaczeniu ponadlokalnym**. Realizowane działania będą promowały idee zrównoważonej turystyki i kultury ze szczególnym uwzględnieniem ochrony zasobów przyrody, odporności na skutki zmian klimatycznych, **rozwiązania niskoemisyjne, zasobooszczędne i cyfrowe.**

Wspierane będą w szczególności **obiekty przynależne do funkcjonujących w regionie szlaków dziedzictwa kulturowego, a także przedsięwzięcia ponadlokalne na rzecz tworzenia nowych oraz rozwoju istniejących szlaków**, w tym uwzględniające rozbudowę systemów e-informacji kulturalnej, spójnego oznakowania obszarów atrakcyjnych kulturowo wraz z promocją szlaków dziedzictwa kulturowego, w tym z wykorzystaniem technologii cyfrowych. Projekty, które mają wpływ na dziedzictwo kulturowe będą dążyć do wykorzystania zapisów dokumentu dot. Europejskich Zasad Jakości dla interwencji o potencjalnym wpływie na dziedzictwo kulturowe (ICOMOS).

Wspierane będzie **tworzenie i rozwój zrównoważonej infrastruktury turystycznej, jak również sieciowanie tej infrastruktury na rzecz utworzenia lub rozszerzenia szlaków turystycznych różnych rodzajów** (m.in.: pieszych, rowerowych, konnych, narciarskich, wodnych), w tym infrastrukturę poprawiającą dostępność obiektów i atrakcji turystycznych, zagospodarowanie ich otoczenia. Działania **będą realizowane z poszanowaniem lokalnych zasobów przyrody** i przy minimalnej ingerencji w środowisko naturalne oraz z wykorzystaniem rozwiązań cyfrowych.

Projekty turystyczne będą wspierane odpowiednią analizą popytu i oceną potrzeb w celu ograniczenia ryzyka nieefektywności; są skoordynowane z projektami w sąsiednich obszarach, unikając nakładania się i konkurencji oraz mają wpływ wykraczający poza sam projekt na stymulowanie aktywności turystycznej w regionie, jak również są trwałe i będą utrzymywane po ich zakończeniu.

Wsparcie będzie przeznaczone **na wzmocnienie prorozwojowej i wspólnototwórczej roli kultury poprzez przekształcenie istniejących instytucji kultury w wielofunkcyjne centra ze zróżnicowaną ofertą** m.in. kulturalną, animacyjną, edukacyjną dla wszystkich grup mieszkańców oraz prowadzące

działania na rzecz rozwoju kapitału społecznego na poziomie lokalnym.

Wsparciem objęte zostanie także **wzmocnienie potencjału reprezentacji JST w subregionach tj. ZIT w sferze planistycznej, koordynacyjnej i monitoringowej na rzecz zwiększenia kompetencji do zarządzania rozwojem w wymiarze ponadlokalnym, poprawy koordynacji działań rozwojowych w subregionach, poprawy jakości projektów, w tym zwiększenia podaży projektów sieciowych, zintegrowanych i partnerskich, jak również animowania interesariuszy lokalnych i wspierania gmin w szerszym włączeniu mieszkańców w procesy rozwojowe.**

Istota instrumentu ZIT w perspektywie 2021-2027, którego celem jest **realizacja projektów zintegrowanych, przyczyniających się do rozwiązywania wspólnych problemów i skoordynowanego zaspakajania potrzeb obszaru ZIT**, wraz z wnioskami z dotychczasowych doświadczeń, pokazuje potrzebę i uzasadnia przyjęcie innej optyki we wdrażaniu ZIT, tj. odejścia od administracyjnej i instytucjonalnej roli związków, ku **podejściu skupiającemu się na budowaniu potencjału JST do integrowania działań, skupienie się na koordynacji, animacji, działaniach szkoleniowych i promocyjnych, służących poprawie jakości projektów, wprowadzaniu innowacji i dobrych praktyk w zarządzaniu rozwojem oraz szerszego włączenia mieszkańców w procesy rozwojowe.**

Realizowane będą **zadania związane z zarządzaniem rozwojem w wymiarze subregionalnym**, w tym w zakresie opracowania strategii ponadlokalnych/strategii ZIT oraz innych dokumentów planistycznych i analitycznych, wspierających kompleksowy rozwój w obszarach funkcjonalnych oraz ich zarządzanie, monitorowanie i ocenę.

Powyższe działania **będą w sposób kompleksowy wspierać podmioty zarządzające** rozwojem terytorialnym w subregionach tj. ZIT **w realizacji bardziej zintegrowanej, spójnej oraz włączającej mieszkańców polityki rozwojowej finansowanej ze środków EFRR i FST**, w tym osiągnięcia celów Programu, zgodnie z art. 3 ust. 4 pkt. b) i c) Rozporządzenia PE i Rady (UE) 2021/1058 z dn. 24.06.2021 r.

Wsparcie będzie realizowane w ramach instrumentu ZIT w trybie konkurencyjnym, w oparciu o kompleksowe Strategie ponadlokalne/ Strategie ZIT z opracowaną przez związki ZIT listą projektów.

Zakres wsparcia zostanie uzupełniony w ramach ZIT o działania z zakresu innych Celów Polityki, w szczególności CP2. Strategie ponadlokalne/strategie ZIT, będą przygotowywane i realizowane z uwzględnieniem zasady partnerstwa, w szczególności z udziałem władz lokalnych i miejskich, partnerów społecznych i gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie.

Wsparcie przeznaczone będzie także na kontynuację procesu wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, objętych rewitalizacją w oparciu o GPR spełniające wymogi strategii terytorialnych w formule innego instrumentu terytorialnego, opisanego w Umowie Partnerstwa.

GPR, zgodnie z odpowiednimi regulacjami ustawowymi, będą przygotowywane i realizowane z uwzględnieniem partycypacji społecznej, w tym udziału interesariuszy, o których mowa w ustawie o rewitalizacji z dn. 09.10.2015 r. z późn. zm. (uor).

GPR będą zawierać m.in. wykaz operacji, które mogą być wspierane.

Wsparcie zostanie przeznaczone na zagospodarowanie terenów i obiektów w miastach, oraz na obszarach miejsko-wiejskich oraz w tym obiektów pogórnich /poprzemysłowych/ powojkowych/ popegeerowskich/ pokolejowych wraz z zagospodarowaniem przyległego otoczenia. Będzie ukierunkowane na **działania kompleksowe**, odpowiadające na wyzwania i problemy społeczne obszarów rewitalizacji, **ze szczególnym uwzględnieniem rozwiązań zrównoważonych, niskoemisyjnych, zasobooszczędnych, wykorzystaniem zielonej i błękitnej infrastruktury, przywróceniem i poprawą jakości środowiska naturalnego oraz dostosowaniem obiektów i przestrzeni do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.**

Inwestycje w elementy infrastruktury drogowej (w tym parkingi) nie będą wspierane, chyba że stanowią integralną część większego projektu, nie są dominującą częścią projektu, a ich koszt nie przekracza 15% kosztów kwalifikowanych operacji. Projekty te nie mogą wiązać się z budową nowych dróg czy parkingów lub – w przypadku istniejących – zwiększaniem ich przepustowości, ani też w żaden inny sposób przyczyniać się do zwiększenia natężenia ruchu drogowego.

Promowane będzie wspieranie rozwiązań cyfrowych, zwłaszcza zdalnego dostępu do usług publicznych, dostępnych w rewitalizowanych obiektach i przestrzeniach.

W ramach wsparcia rewitalizacji obszarów miejskich **promowane będzie powiązanie projektów infrastrukturalnych EFRR z projektami społecznymi EFS+ lub projektami realizującymi cele EFS+ w zakresie włączenia społecznego.**

Powyższe działania przyczynią się do wieloaspektowej rewitalizacji obszarów miejskich i miejsko-wiejskich w ujęciu społecznym, ekonomicznym, środowiskowym, technicznym i przestrzennym, zgodnie z potrzebami wskazanymi w GPR.

Szczególna dbałość o tereny zielone będzie miała miejsce w projektach rewitalizacyjnych przestrzeni publicznych, których projektowanie winno kierować się postulatami maksymalnego zachowania istniejących drzew i krzewów, poprawy warunków ich wzrostu oraz zwiększania powierzchni biologicznie czynnych.

Działania wchodzące w zakres innych CP, które będą wdrażane w ramach CP5 muszą być zgodne z zasadami uzgodnionymi dla tych obszarów w ramach odpowiednich CP.

Wspierane będą **wyłącznie działania zgodne z zasadą DNSH** (art. 17 rozporządzenia (UE) 2020/852), dla której przeprowadzono ocenę zgodności, ujętą w strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko programu FE SL 2021- 2027. Natomiast w celu maksymalizacji wpływu na realizację celów środowiskowo-klimatycznych UE, określonych w dokumencie Europejski Zielony Ład, premiowanie będą projekty, które mają istotny wkład w realizację jednego z sześciu celów środowiskowych określanych w ww. rozporządzeniu.

Preferowane będzie wsparcie istniejącej infrastruktury, natomiast nowe inwestycje będą dopuszczalne tylko w wyjątkowych, uzasadnionych okolicznościach.

Preferowana będzie również realizacja zielonych zamówień publicznych w oparciu o opracowane przez KE wspólne kryteria możliwe do stosowania w państwach członkowskich Unii.

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Głównymi grupami docelowymi będą:

- Mieszkańcy subregionów województwa śląskiego,
- Wspólnoty lokalne oraz interesariusze lokalni i subregionalni,
- Mieszkańcy miast i gmin miejsko-wiejskich województwa śląskiego objętych gminnymi programami rewitalizacji,

- Organizacje pozarządowe i przedsiębiorcy, w tym działający w miastach i gmin miejsko-wiejskich objętych gminnymi programami rewitalizacji.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

Jak wynika z analiz, utrudnienia w korzystaniu z oferty dziedzictwa kulturowego oraz atrakcji turystycznych czy budynków i przestrzeni poddawanych rewitalizacji, związane są głównie z brakiem dostosowania ich do potrzeb osób z niepełnosprawnościami i ograniczeniami funkcjonalnymi.

Podejmowana interwencja przyczyni się do zmniejszenia i eliminacji barier utrudniających dostęp do szlaków dziedzictwa kulturowego, obiektów i szlaków turystycznych oraz budynków i przestrzeni poddawanych rewitalizacji. Poprzez zastosowanie standardu dostępności: architektonicznego, cyfrowego oraz informacyjno-promocyjnego, produkty powstałe w wyniku realizacji projektów będą dostępne dla ogółu społeczeństwa, w tym również będą odpowiadały na szczególne potrzeby kobiet, osób z niepełnosprawnościami: ruchową, wzrokową, słuchową, intelektualną; osób starszych, opiekunów z dziećmi czy z osobami potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.

Pozytywny wpływ na zasadę niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami będzie kryterium dostępu warunkującym otrzymanie dofinansowania. W przypadku projektów, w których występował będzie produkt neutralny pod względem zasady równości szans i niedyskryminacji, zasada niedyskryminacji zostanie zapewniona na poziomie zarządzania projektem i dostępności cyfrowej dokumentacji projektowej publikowanej na stronach zgodnych z WCAG, nawet w przypadku braku kwalifikowalności takich wydatków w projekcie.

Projekty będą oceniane pod kątem spełniania zasady równości kobiet i mężczyzn, zgodnie z Wytycznymi równościowymi.

Wsparcie polityki spójności będzie udzielane wyłącznie projektom i beneficjentom, którzy przestrzegają przepisów antidyskryminacyjnych, o których mowa w art. 9 ust. 3 Rozporządzenia PE i Rady nr 2021/1060. W przypadku, gdy beneficjentem jest jednostka samorządu terytorialnego (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiegokolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia nr 2021/1060, wsparcie w ramach polityki spójności nie może być udzielone.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Wsparciem objęte zostaną Obszary Strategicznej Interwencji (OSI) w ujęciu funkcjonalnym tj. subregiony odpowiadające miejskim obszarom funkcjonalnym (MOF). Wsparcie na obszarze subregionów będzie wdrażane z zastosowaniem instrumentu ZIT, który obejmuje całe województwo tj. 4 subregiony.

Strategie ponadlokalne/strategie ZIT będą zawierać m.in. wykaz operacji, realizujących cele strategiczne. Wsparcie ich spowoduje pełny rozwój obszarów funkcjonalnych subregionów, istotnych dla polityki rozwoju regionu oraz lepsze wykorzystanie potencjałów i zasobów tych terytoriów na rzecz

zintegrowanego i inkluzywnego rozwoju społecznego i gospodarczego.

Ponadto, wsparciem zostaną objęte obszary wskazane w Gminnych Programach Rewitalizacji.

Wsparcie rewitalizacji obszarów miejskich i miejsko-wiejskich będzie wdrażane z zastosowaniem instrumentu IIT. Funkcję Strategii IIT będą pełnił GPR, **które będą weryfikowane ze strony IZ pod kątem zgodności z wymogami wobec IIT wynikającymi z rozporządzenia ogólnego**. Oprócz konieczności spełnienia przez GPR wymogów stawianych przez rozporządzenie ogólne, proces tworzenia i konstrukcja GPR musi być zgodne z uor. Zgodnie z uor gmina odpowiada za funkcjonowanie GPR przy obowiązkowym udziale partnerów lokalnych. Zatem gmina oraz partnerzy lokalni są zaangażowani w opracowanie listy projektów wynikających z GPR.

W przypadku IIT, w ramach których będą wspierane obszary rewitalizacji, ich identyfikacja będzie wynikać z uchwalonych GPR zgodnie z ustawą o rewitalizacji. Projekty uwzględnione w pozytywnie zweryfikowanych GPR będą mogły ubiegać się o wsparcie.

Strategie ponadlokalne/strategie ZIT będą podlegać weryfikacji ze strony IZ pod kątem zgodności z art. 29 rozporządzenia ogólnego.

W przypadku inwestycji realizowanych w ramach ZIT nie będzie stosowane powierzenie Związkom ZIT funkcji Instytucji Pośredniczących. Realizowana będzie współpraca związków ZIT z IZ. Z uwagi na powierzenie związkom ZIT roli animatorskiej oraz doradczej, związki ZIT będą współpracować z IZ w zakresie monitoringu i ewaluacji projektów realizujących strategię ZIT. Ponadto, związki ZIT będą zaangażowane w prace Komitetu Monitorującego oraz będą brać udział w opracowaniu kryteriów wyboru projektów.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

W zakresie zintegrowanego rozwoju terytorialnego istnieje potencjał dla projektów, które będą implementować efekty współpracy międzynarodowej. Współpraca międzyregionalna przyczyni się do „Europy bliższej obywatelom” poprzez wspieranie kluczowych obszarów dla rozwoju efektywnych, zintegrowanych strategii i polityk rozwoju zorientowanych terytorialnie. Wsparcie uzyskają przedsięwzięcia, które są komplementarne działaniami realizowanymi w ramach Programów INTERREG, w tym INTERREG EUROPA ŚRODKOWA 2021-2027 oraz przyczyniają się do realizacji Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego, w celu doskonalenia wielosektorowych procesów zarządzania na wszystkich poziomach terytorialnych, w szczególności w obliczu złożonych wyzwań związanych z cyfryzacją, zmianami demograficznymi, usługami publicznymi interesu ogólnego. Działania powinny także wzmacniać zdolności władz publicznych do opracowania zintegrowanych strategii rozwoju terytorialnego. Możliwe będą również projekty dopełniające interwencję w ramach URBACT oraz mające na celu wspieranie zrównoważonego zintegrowanego rozwoju obszarów miejskich w miastach w całej Europie.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Przewiduje się wykorzystanie IF w obszarze rewitalizacji.

Wsparcie będzie realizowane w formie dotacyjnej i IF (w szczególności przedsięwzięcia przynoszące dochód, w tym np. infrastruktura mieszkaniowa). Nie wyklucza się mieszanego instrumentu finansowego w ramach jednej operacji. Kontynuowane będzie wsparcie rewitalizacji za pomocą IF, niemniej ze względu na społeczny charakter tego procesu nie można ograniczać źródeł tylko do formy zwrotnej, gdyż ograniczy to projekty niedochodowe, a pożądane przez lokalną społeczność. Zastosowanie IF będzie uwarunkowane wymiarem społecznym, który nie generuje dochodu wystarczającego na spłatę finansowania. Dotyczy to sektora publicznego, który kieruje się innymi czynnikami niż tylko dochodowość, które to uzasadniają zastosowanie dotacji.

W obszarze kultury i turystyki szczebla subregionalnego i rozwoju ZIT nie przewiduje się wykorzystania IF. Wsparcie kierowane do podmiotów publicznych będzie służyć jako impuls rozwoju lokalnego, dostępu do usług publicznych wysokiej jakości, co do zasady nie będzie generowało przychodów lub oszczędności, zatem będzie udzielane w formie bezzwrotnej dotacji.

2.1.1.1.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
IX	RSO5.1	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	RCO74	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	0,00	4 455 877,00
IX	RSO5.1	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	RCO75	Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	wkłady na rzecz strategii	0,00	51,00
IX	RSO5.1	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	RCO77	Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem	obiekty kulturalne i turystyczne	0,00	444,00
IX	RSO5.1	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	RCO114	Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach miejskich	metry kwadratowe	0,00	659 074,00
IX	RSO5.1	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	PLRO146	Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	ha	0,00	73,00

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
IX	RSO5.1	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	RCR77	Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem	osoby odwiedzające/rok	1 051 454,00	2021	2 102 908,00	SL2021	
IX	RSO5.1	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	PLRR48	Liczba ludności zamieszkującej obszar rewitalizacji	osoby	0,00	2021	762 666,00	SL2021	

2.1.1.1.3. Indykatory podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (viii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
IX	RSO5.1	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	165. Ochrona, rozwój i promowanie publicznych walorów turystycznych i usług turystycznych	55 777 597,00
IX	RSO5.1	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	166. Ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury	55 777 598,00
IX	RSO5.1	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	168. Fizyczna regeneracja i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych	98 495 354,00
IX	RSO5.1	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	169. Inicjatywy rozwoju terytorialnego, w tym przygotowanie strategii terytorialnych	5 770 280,00
IX	RSO5.1	Ogółem			215 820 829,00

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
IX	RSO5.1	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	01. Dotacja	190 055 105,00
IX	RSO5.1	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	03. Wsparcie za pośrednictwem instrumentów finansowych: pożyczka	25 765 724,00
IX	RSO5.1	Ogółem			215 820 829,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
IX	RSO5.1	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	03. ZIT – funkcjonalne obszary miejskie	117 325 475,00
IX	RSO5.1	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	18. Inny rodzaj narzędzia terytorialnego – miasta, małe miasta i przedmieścia	98 495 354,00
IX	RSO5.1	Ogółem			215 820 829,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
-----------	-----------------	---------	-------------------	-----	---------------

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
IX	RSO5.1	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	01. Ukierunkowanie na aspekt płci	6 474 625,00
IX	RSO5.1	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	02. Uwzględnianie aspektu płci	21 582 083,00
IX	RSO5.1	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	03. Neutralność płciowa	187 764 121,00
IX	RSO5.1	Ogółem			215 820 829,00

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.1.1. Cel szczegółowy: RSO5.2. Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego na poziomie lokalnym, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach innych niż miejskie (EFRR)

2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Wsparcie przeznaczone będzie na kontynuację procesu wyprowadzania ze stanu kryzysowego wiejskich obszarów zdegradowanych, objętych rewitalizacją w oparciu o Gminne Programy Rewitalizacji (GPR), spełniające wymogi strategii terytorialnych w formule innego instrumentu terytorialnego, opisanego w UP. Interwencja zostanie dostosowana do potrzeb obszarów wiejskich, wskazanych w ww. Programach. GPR, zgodnie z odpowiednimi regulacjami ustawowymi, będą przygotowywane i realizowane z uwzględnieniem partycypacji społecznej, w tym udziału interesariuszy, o których mowa w ustawie o rewitalizacji z dn. 9 października 2015 r. z późn. zm. Będą zawierać m.in. wykaz operacji, które mogą być wspierane. Wsparcie zostanie przeznaczone na zagospodarowanie terenów i obiektów na obszarach wiejskich, w tym pogórnicych /poprzemysłowych/ powojkowych/ popegeerowskich/ pokolejowych wraz z zagospodarowaniem przyległego otoczenia na cele realizacji zadań i funkcji niezbędnych dla zaspokojenia potrzeb społeczności gmin wiejskich. **Wsparcie zostanie dedykowane projektom kompleksowym, adresującym zróżnicowane potrzeby i problemy obszarów wiejskich w sferze ekonomicznej, społecznej, przestrzennej, środowiskowej i technicznej, w szczególności odpowiadające na pogłębiające się procesy depopulacyjne i starzenie się mieszkańców obszarów wiejskich regionu oraz wymagających dostosowania infrastruktury usług publicznych, w tym społecznych, edukacyjnych, kulturalnych, opiekuńczych do sytuacji demograficznej. Promowane będzie wspieranie rozwiązań cyfrowych, zwłaszcza zdalnego dostępu do usług publicznych, dostępnych w rewitalizowanych obiektach i przestrzeniach.** Zakłada się realizację kompleksowych projektów rewitalizacyjnych, łączących różne typy wsparcia oraz kategorie interwencji m.in. z CP 1-4, aby ułatwić i uprościć proces inwestycyjny dla gmin wiejskich i zminimalizować liczbę niezbędnej do przygotowania dokumentacji aplikacyjnej.

W ramach wsparcia rewitalizacji obszarów wiejskich promowane będzie powiązanie projektów infrastrukturalnych EFRR z projektami społecznymi EFS+ lub projektami realizującymi cele EFS+ w zakresie włączenia społecznego. **Dodatkowo, wsparciem objęte zostanie opracowanie m.in. diagnoz, analiz oraz usługi doradcze niezbędne dla opracowania przez gminy wiejskie wysokiej jakości gminnych programów rewitalizacji (GPR), odpowiadających specyfice rewitalizacji tych terenów oraz zwiększających ich potencjał do zarządzania rozwojem lokalnym.** Wsparcie przyczyni się do kompleksowego i zintegrowanego rozwoju lokalnego na obszarach wiejskich poprzez rozwiązywanie złożonych problemów społecznych, gospodarczych i środowiskowych na obszarach oraz zwiększenie spójności terytorialnej na obszarach wiejskich. Wsparcie realizowane będzie ze szczególnym uwzględnieniem promowania rozwiązań cyfrowych, niskoemisyjnych i zasoboszczędnych, chroniących środowisko naturalne oraz promujących wielofunkcyjność infrastruktury, jak również dostosowanie do osób ze szczególnymi potrzebami, w tym osób z niepełnosprawnościami oraz, w stosownych przypadkach, założeń Nowego Europejskiego Bauhausu.

Szczególne dbałość o tereny zielone będzie miała miejsce w projektach rewitalizacyjnych przestrzeni publicznych, których projektowanie winno kierować się postulatami maksymalnego zachowania istniejących drzew i krzewów, poprawy warunków ich wzrostu oraz zwiększania powierzchni biologicznie czynnych.

Inwestycje w elementy infrastruktury drogowej (w tym parkingi) nie będą wspierane w ramach celu polityki 5, chyba że stanowią integralną część większego projektu, nie są dominującą częścią projektu, a ich koszt nie przekracza 15% koszty kwalifikowane operacji. W miastach projekty te nie mogą polegać na budowie nowych dróg lub parkingów lub - w przypadku istniejących - zwiększaniu ich przepustowości, ani przyczyniać się do zwiększenia natężenia ruchu drogowego w jakimkolwiek innym.

Działania wchodzące w zakres innych CP, które będą wdrażane w ramach CP5 muszą być zgodne z zasadami uzgodnionymi dla tych obszarów w ramach odpowiednich CP.

W ramach przedmiotowego celu szczegółowego wspierane będą wyłącznie działania **zgodne z zasadą DNSH** (art. 17 rozporządzenia (UE) 2020/852), dla której przeprowadzono ocenę zgodności, ujętą w strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko programu FE SL 2021- 2027. Natomiast w celu maksymalizacji wpływu na realizację celów środowiskowo-klimatycznych UE, określonych w dokumencie Europejski Zielony Ład, premiowanie będą projekty, które mają istotny wkład w realizację jednego z sześciu celów środowiskowych określanych w ww. rozporządzeniu.

Preferowane będzie wsparcie istniejącej infrastruktury, natomiast nowe inwestycje będą dopuszczalne tylko w wyjątkowych, uzasadnionych okolicznościach.

Preferowana będzie również realizacja zielonych zamówień publicznych w oparciu o opracowane przez KE wspólne kryteria możliwe do stosowania w państwach członkowskich Unii.

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Główną grupą docelową będą mieszkańcy obszarów wiejskich województwa śląskiego objętych gminnymi programami rewitalizacji, a także organizacje pozarządowe i przedsiębiorcy działający na obszarach wiejskich objętych gminnymi programami rewitalizacji.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

Wsparcie procesu rewitalizacji obszarów wiejskich zostanie udzielone projektom kompleksowym, adresującym zróżnicowane potrzeby i problemy obszarów wiejskich w sferze ekonomicznej, społecznej, przestrzennej, środowiskowej i technicznej. Zaplanowane działania to element podwójnego podejścia (dual approach) do zasady równości szans i niedyskryminacji – na poziomie horyzontalnym obligatoryjny będzie pozytywny wpływ na tę zasadę poprzez konieczność realizacji standardów dostępności, natomiast interwencja zaplanowana w tym celu ma znamiona działań wyrównawczych tzw. specific actions – polega na działaniach niwelujących bariery i zapobiegających dyskryminacji ze względu na miejsce zamieszkania – dzięki wsparciu kompleksowego zintegrowanego rozwoju lokalnego na obszarach wiejskich. Gminne programy rewitalizacji będą stanowić narzędzia służące rozwiązywaniu złożonych problemów społecznych, gospodarczych i środowiskowych włącznie z wyrównywaniem szans społeczności wiejskich w sferach: gospodarczej, społecznej i

środowiskowej.

Pozytywny wpływ na zasadę niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami będzie kryterium dostępu warunkującym otrzymanie dofinansowania.

Projekty będą oceniane pod kątem spełniania zasady równości kobiet i mężczyzn, zgodnie z Wytycznymi równościowymi.

Wsparcie polityki spójności będzie udzielane wyłącznie projektom i beneficjentom, którzy przestrzegają przepisów antidyskryminacyjnych, o których mowa w art. 9 ust. 3 Rozporządzenia PE i Rady nr 2021/1060. W przypadku, gdy beneficjentem jest jednostka samorządu terytorialnego (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiegokolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia nr 2021/1060, wsparcie w ramach polityki spójności nie może być udzielone.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Wsparciem zostaną objęte obszary /działania wskazane w gminnych programach rewitalizacji. Wsparcie rewitalizacji obszarów wiejskich będzie wdrażane z zastosowaniem instrumentu IIT.

Funkcję Startegii IIT będą pełnić GPR, **które będą podlegać weryfikacji ze strony IZ pod kątem zgodności z wymogami wobec IIT wynikającymi z rozporządzenia ogólnego**. Oprócz konieczności spełnienia przez GPR wymogów stawianych przez rozporządzenie ogólne, proces tworzenia i konstrukcja GPR musi być zgodne z ustawą o rewitalizacji. Zgodnie z ustawą o rewitalizacji gmina odpowiada za funkcjonowanie GPR przy obowiązkowym udziale partnerów lokalnych. Zatem gmina oraz partnerzy lokalni są zaangażowani w opracowanie listy projektów wynikających z GPR.

W przypadku IIT w ramach, których będą wspierane obszary rewitalizacji, ich identyfikacja będzie wynikać z uchwalonych Gminnych Programów Rewitalizacji zgodnie z ustawą o rewitalizacji. Projekty uwzględnione w pozytywnie zweryfikowanych GPR będą mogły ubiegać się o wsparcie finansowe.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

W zakresie zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich istnieje potencjał dla projektów, które będą implementować efekty współpracy międzynarodowej. Ze względu na położenie województwa śląskiego – pogranicze polsko – czeskie i polsko – słowackie wsparcie uzyskać będą mogły inwestycje, które będą miały na celu wzmocnić stabilność społeczną, środowiskową i gospodarczą obszarów wiejskich, a także które przyczynią się do rozwoju koncepcji Smart Villages. Interwencja będzie komplementarna z Programami INTERREG, w szczególności INTERREG POLSKA – CZECHY i INTERREG POLSKA - SŁOWACJA a także z działaniami realizowanymi w ramach EFRROW i podejścia LEADER. Dopuszcza się również projekty, które przyczyniają się do realizacji Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego, w celu wzmocnienia zdolności władz publicznych do opracowania zintegrowanych strategii rozwoju

terytorialnego.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Nie przewiduje się wykorzystania Instrumentów Finansowych. Interwencja będzie skierowana do podmiotów publicznych oraz przedsiębiorstw w gminach wiejskich tj. gminach o relatywnie niższym potencjale gospodarczym, realizowana będzie na obszarach zdegradowanych, co wymaga poniesienia nadzwyczajnych nakładów celem przywrócenia ich do obiegu gospodarczego i społecznego. Przedsięwzięcia realizowane w ramach celu szczegółowego nie generują przychodów lub bezpośrednich oszczędności, zatem wsparcie udzielane będzie w formie bezzwrotnej dotacji.

2.1.1.1.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
IX	RSO5.2	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	RCO74	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	0,00	77 178,00
IX	RSO5.2	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	RCO75	Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	wkłady na rzecz strategii	0,00	28,00
IX	RSO5.2	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	RCO114	Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach miejskich	metry kwadratowe	0,00	100 002,00
IX	RSO5.2	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	PLRO146	Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	ha	0,00	10,00

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel	Fundusz	Kategoria	Nr	Wskaźnik	Jednostka	Wartość bazowa lub	Rok	Cel końcowy	Źródło	Uwagi
-----------	-----	---------	-----------	----	----------	-----------	--------------------	-----	-------------	--------	-------

	szczegółowy		regionu	identyfikacyjny		miary	wartość odniesienia	odniesienia	(2029)	danych	
IX	RSO5.2	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	PLRR48	Liczba ludności zamieszkującej obszar rewitalizacji	osoby	0,00		77 178,00	SL2021	

2.1.1.1.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (viii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
IX	RSO5.2	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	121. Infrastruktura na potrzeby wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem	4 000 000,00
IX	RSO5.2	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	127. Pozostała infrastruktura społeczna przyczyniająca się do włączenia społecznego	4 000 000,00
IX	RSO5.2	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	168. Fizyczna regeneracja i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych	14 139 517,00
IX	RSO5.2	Ogółem			22 139 517,00

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
IX	RSO5.2	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	01. Dotacja	22 139 517,00
IX	RSO5.2	Ogółem			22 139 517,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
IX	RSO5.2	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	20. Inny rodzaj narzędzia terytorialnego – obszary wiejskie	22 139 517,00
IX	RSO5.2	Ogółem			22 139 517,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
-----------	-----------------	---------	-------------------	-----	---------------

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
IX	RSO5.2	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	01. Ukierunkowanie na aspekt płci	664 185,00
IX	RSO5.2	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	02. Uwzględnianie aspektu płci	2 213 952,00
IX	RSO5.2	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	03. Neutralność płciowa	19 261 380,00
IX	RSO5.2	Ogółem			22 139 517,00

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.1. Priorytet: X. Fundusze Europejskie na transformację

2.1.1.1. Cel szczegółowy: JSO8.1. Umożliwienie regionom i ludności łagodzenia wpływających na społeczeństwo, zatrudnienie, gospodarkę i środowisko skutków transformacji w kierunku osiągnięcia celów Unii na rok 2030 w dziedzinie energii i klimatu oraz w kierunku neutralnej dla klimatu gospodarki Unii do roku 2050 w oparciu o porozumienie paryskie (FST)

2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Wsparcie przeznaczone zostanie na **inwestycje w rozwój ośrodków wspierających tworzenie oraz transfer wiedzy i technologii dla zielonej, inteligentnej, cyfrowej gospodarki. Tworzenie i realizacja programów rozwojowych oferowanych przez wsparte podmioty.**

Inwestycje produkcyjne, logistyczne i B+R przyczyniające się do zmiany profilu działalności i/lub wprowadzenia nowych/ulepszonych neutralnych dla klimatu produktów, usług, procesów, zdobycia nowych rynków i stworzenia nowych miejsc pracy lub utrzymania już istniejących w przedsiębiorstwach. Inwestycje przyczyniające się do zmniejszenia zużycia surowców w procesach produkcyjnych, wdrożenie czystych technologii redukujących masę odpadów lub zapobiegających ich powstawaniu, zwiększenie reużycia produktów, recyklingu materiałów i efektywnego gospodarowania zasobami oraz ograniczające zużycie energii w procesach produkcyjnych. Dopuszcza się wspieranie rozwoju kompetencji osób zatrudnionych w przedsiębiorstwach.

Wsparcie przeznaczone zostanie na przedsięwzięcia wzmacniające **potencjał rozwojowy i konkurencyjność MŚP, w szczególności** zaliczane do regionalnych specjalizacji technologicznych. Wsparcie obejmie infrastrukturę oraz szkolenia pracowników. Wsparcie obejmie **realizację projektów strategicznych dot. promocji przedsiębiorczości, wspierających tworzenie nowych firm, samozatrudnienia, tworzenie nowych, stabilnych miejsc pracy oraz kompleksowe wsparcie dla przedsiębiorstw na każdym etapie działalności firmy, w oparciu o rozwiązania przyjazne dla klimatu z wykorzystaniem hubów jako centrów katalizujących opisane aktywności.**

Inwestycje wykorzystujące potencjał endogeniczny podregionów górniczych, w szczególności z wykorzystaniem tożsamości regionalnej.

Zapewnienie dostępu do stabilnych, ekologicznych i przystępnych cenowo źródeł energii, zwiększenie oszczędności energii w budynkach publicznych i sektorze mieszkaniowym, zapobieganie ubóstwu energetycznemu **wymaga inwestycji, w tym o charakterze zintegrowanym i programowym, w oparciu o lokalne potencjały oraz model partycypacyjny m.in. energetyki prosumenckiej.**

Upowszechnienie zastosowania rozwiązań opartych na OZE jak np. produkcja energii, jej dystrybucja oraz magazynowanie pozwolą na stopniowe odejście od węgla. Biomasa wykorzystywana do wytwarzania energii oraz biopaliwa muszą spełniać kryteria zrównoważonego rozwoju z dyrektywy PE i Rady (UE) 2018/2001 z 11.12.2018 r.

Możliwe będzie wsparcie przedsięwzięć realizowanych przez LGD.

W celu niwelowania skutków działalności przemysłowej na środowisko, wsparcie obejmuje działania dot. **remediacji, rekultywacji, regeneracji, renaturyzacji terenów poprzemysłowych oraz usuwania zagrożenia niewłaściwie składowanych odpadów.** Finansowane będą prace przygotowawcze

na rzecz tych procesów.

Wsparte będą też inwestycje dot. zagospodarowania terenów i obiektów przemysłowych, zdewastowanych, zdegradowanych m.in. na cele gospodarcze i środowiskowe, społeczne, edukacyjne. Wspierane będą działania związane z rekultywacją terenu jak i docelowym zagospodarowaniem go na ww. cele, w tym przygotowanie terenów przemysłowych przeznaczonych pod działalność gospodarczą wraz z niezbędną infrastrukturą.

W przypadku projektu dot. rekultywacji lub remediacji dopuszcza się inwestycje polegające na usunięciu elementów szkodliwych dla ludzi i środowiska.

Planowane jest **wsparcie działań mających na celu monitorowanie procesu transformacji, jak i procesów zachodzących na terenach przemysłowych, ich interpretacji i wartościowania.** Możliwe będzie również **opracowanie dokumentów wspomagających proces ponownego wykorzystania terenów przemysłowych.**

Wsparte będą też systemy gospodarowania wodami, przyczyniające się do przeciwdziałania podtopieniom i zalaniom oraz oczyszczeniu zanieczyszczonych w wyniku eksploatacji górniczej wód podziemnych i powierzchniowych oraz inwestycje dot. uzdatniania i zagospodarowania wód kopalnianych. Interwencja ta możliwa będzie wyłącznie w powiązaniu z rekultywacją, dekontaminacją zanieczyszczonych gruntów.

Inwestycje dot. m.in. remediacji, rekultywacji, dekontaminacji terenów przemysłowych, zanieczyszczonych wód podziemnych i powierzchniowych muszą uwzględniać zasadę "zanieczyszczający płaci".

Wsparcie obejmie inwestycje w inteligentną i zrównoważoną mobilność lokalną, w tym dekarbonizację lokalnego sektora transportu i jego infrastruktury.

W stosownych przypadkach wsparcie realizowane będzie ze szczególnym uwzględnieniem założeń NEB.

Wygaszanie lub znaczące przemiany całych branż pociągają za sobą potrzebę dostosowania kwalifikacji i umiejętności. Wsparcie skoncentruje się na **poprawie jakości i dostosowaniu procesu lub profilu kształcenia zawodowego uczniów i osób dorosłych do potencjału i potrzeb branż, zwłaszcza rozwojowych (w tym RSI, PRT), w szczególności związanych z zieloną i cyfrową gospodarką** m.in.: zmianę, podwyższanie lub zdobywanie nowych, w tym specjalistycznych kwalifikacji, kompetencji, umiejętności, przy wykorzystaniu doradztwa edukacyjno-zawodowego. W związku z powyższym rozwijana będzie też współpraca przedsiębiorstw z placówkami kształcenia (szkoły branżowe, techniczne, uczelnie wyższe) m.in.: poprzez kształcenie praktyczne, komercjalizację wiedzy lub inne formy współpracy zgodnie z potrzebami rynku pracy.

Ze względu na ścisłe powiązanie kształcenia zawodowego i wyższego (na kierunkach praktycznych i zawodowych) z transformacją regionu, wsparte zostaną **inwestycje w infrastrukturę edukacyjną** (szkół branżowych, technicznych, uczelni wyższych na kierunkach zawodowych/praktycznych oraz innych ośrodków kształcenia zawodowego) polegające m.in na przebudowie, budowie (w uzasadnionych przypadkach), rozbudowie, remoncie tych obiektów, w celu ich dostosowania do aktualnych potrzeb rynku pracy, wyzwani w zakresie transformacji cyfrowej i transformacji w kierunku zielonej gospodarki oraz inteligentnych i technologicznych specjalizacji regionu.

Zapewnienie odpowiednich możliwości zawodowych mieszkańcom dotkniętym skutkami transformacji, to jedno z kluczowych wyzwań regionu.

Oznacza to przede wszystkim gwarancję **utrzymania zatrudnienia u pracodawców** przechodzących zmiany restrukturyzacyjne, **których celem będzie przebranżowienie swojego profilu działalności, tzw. redeployment**, zgodnie z polityką gospodarczą – lokalnym podejściem do rozwoju gospodarki, w szczególności z uwagi na potrzebę przechodzenia na gospodarkę niskoemisyjną.

Wyzwaniem będzie również **tworzenie nowych miejsc pracy.** W związku z tym, wsparcie koncentrować się będzie na **działaniach outplacementowych,**

poprzez zapewnienie **indywidualnej ścieżki rozwoju**. Dofinansowanie obejmować będzie **kompleksowe wsparcie** w zakresie **ścieżki reorientacji zawodowej** (narzędzia służące aktywizacji zawodowej) oraz w zakresie **ścieżki przedsiębiorczości (dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej)**.

Uzupełnieniem projektów ukierunkowanych na outplacement, będzie aktywizacja społeczna i zawodowa członków rodzin prowadzących wspólne gospodarstwo domowe z objętymi outplacementem pracownikami przedsiębiorstw dotkniętych transformacją.

Zapewniona zostanie też **koordynacja międzyinstytucjonalna**, której celem będzie **wsparcie mieszkańców regionu dotkniętych negatywnymi następstwami transformacji**.

Skuteczny i sprawiedliwy proces transformacji wymaga zwiększenia umiejętności i kompetencji wszystkich podmiotów zaangażowanych w ten proces.

Realizowane będą programy integracji społecznej na rzecz osób uczestniczących w procesie sprawiedliwej transformacji uzupełnione niezbędnymi usługami społecznymi oraz działaniami na rzecz zachowania tożsamości regionalnej.

Niezbędne jest **wzmocnienie potencjału interesariuszy na rzecz skutecznego zarządzania procesem transformacji i jego wdrażania** oraz sieciowania w wymiarze gospodarczym, społecznym i środowiskowym, jak również **monitorowanie i ocena tego procesu**.

Realizowane będą projekty grantowe i pilotażowe, służące budowaniu świadomości i akceptacji procesu transformacji przez mieszkańców podregionów górniczych, w tym budżet inicjatyw transformacyjnych, zarządzany przez samorząd terytorialny oraz **inicjatywy oddolne społeczności lokalnych, służące budowaniu społeczeństwa obywatelskiego**.

Kwalifikowane będą rozwiązania w zakresie GOZ oraz mitygacji zmian klimatu. Preferowana będzie realizacja zielonych zamówień publicznych w oparciu o wspólne kryteria UE.

Wspierane będą wyłącznie działania zgodne z zasadą DNSH (art. 17 rozp. (UE) 2020/852). SOOŚ dla tej części Programu odnosi się także do TPST.

Warunki wsparcia FST poszczególnych typów operacji będą identyczne jak w przypadku projektów wspieranych z EFRR i EFS+ opisanych w odpowiednich celach szczegółowych niniejszego programu i UP z wyjątkiem szczególnie uzasadnionych przypadków uzgodnionych na KM.

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Główną grupą docelową będą mieszkańcy, pracownicy i przedsiębiorcy z podregionów górniczych województwa śląskiego.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

Wg danych Banku Świat. zdecydowana większość pracowników górnictwa w regionie to mężczyźni – kobiety stanowią mniej niż 10% zatrudnionych, z czego zdecydowana większość pracuje na powierzchni na stanowiskach robotniczych lub administracyjnych. Proces transformacji nie dotyczy jednak jedynie pracowników branży (około-) i górniczej, ale również ich rodzin i społeczności lok., a transformacji nie można nazwać „sprawiedliwą”, jeśli nie przynosi ona korzyści zarówno mężczyznom, jak i kobietom. Proces ten należy wykorzystać do mobilizowania kobiet i wspierania ich aktywizacji na rynku pracy, włączenia młodych dziewcząt w kursy techniczne i innowacyjne oraz wykorzystania potencjału kobiet jako lokalnych liderki transformacji.

W projektach, w których wsparcie będzie udzielane bezpośrednio uczestnikom projektu będzie wymagany pozytywny wpływ na zasadę równości szans KiM, weryfikowany na podstawie standardu minimum. W procedurze zastosowane zostanie kryterium premiujące projekty spełniające standard maksimum. Premiowanie będą też działania:

- zwiększające aktywność zawodową, zwłaszcza kobiet,
- podnoszące aktywność ekonomiczną kobiet, jako odpowiedź na wyzwania transformacji,
- umożliwiające godzenie życia zawodowego i prywatnego.
- podnoszące wiedzę i świadomość nt. zarządzania różnorodnością, wsparcia kompetencji managerskich kobiet
- eliminacji stereotypów płciowych, zwłaszcza w obszarze nauki, badań i innowacji itp.

Pozytywny wpływ na zasadę niedyskryminacji, w tym dostępności dla OzN będzie kryterium dostępu warunkującym otrzymanie dofinansowania. Inwestycje w infrastrukturę będą przebiegać zgodnie z zasadami uniwersalnego projektowania, a tam, gdzie nie będzie możliwe ich pełne zastosowanie, zostaną wprowadzone usprawnienia eliminujące bariery funkcjonalne.

Wsparcie polityki spójności będzie udzielane wyłącznie projektom i beneficjentom, którzy przestrzegają przepisów antidyskryminacyjnych, o których mowa w art. 9 ust. 3 Rozporządzenia PE i Rady nr 2021/1060. W przypadku, gdy beneficjentem jest jednostka samorządu terytorialnego (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiegokolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia nr 2021/1060, wsparcie w ramach polityki spójności nie może być udzielone.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Wsparciem objęte zostaną obszary transformacji wskazane w Aneksie D bis do SCR, które obejmują podregion: katowicki, sosnowiecki, tyski, bytomski, gliwicki, rybnicki oraz bielski.

W przypadku działań dotyczących rekultywacji oraz ponownego zaadoptowania terenów i obiektów przemysłowych, na obszarze oddziaływania kopalń, rozwoju kształcenia w szczególności branżowego oraz działań dotyczących OZE przewiduje się wsparcie z wykorzystaniem instrumentu Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych. Natomiast dla projektów dotyczących interwencji na obszarach zdegradowanych, które swym zasięgiem obejmują tereny przemysłowe zaprogramowano wsparcie z uwzględnieniem Innego Instrumentu Terytorialnego.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

W ramach celu szczegółowego możliwa będzie realizacja przedsięwzięć polegających na wymianie doświadczeń i wiedzy, zwłaszcza z innymi regionami w transformacji jako kontynuacja inicjatywy Coal Regions in Transition. Ze względu na wspólny cel jaki został zidentyfikowany w TPST przewiduje się realizację projektów na terenie małopolski zachodniej, które dadzą efekt synergii z przedsięwzięciami realizowanymi w podregionach górniczych w województwie śląskim. W zakresie Funduszu Sprawiedliwej Transformacji przewiduje się wsparcie komplementarnych przedsięwzięć, których celem jest zmniejszenie społeczno-gospodarczych kosztów transformacji w kierunku gospodarki neutralnej dla klimatu z programami realizowanymi na poziomie transgranicznym, przede wszystkim z partnerami z kraju Morawsko-Śląskiego. Identyfikuje się także komplementarne przedsięwzięcia realizowane z takich inicjatyw komisyjnych jak Horyzont Europa, Program LIFE, Fundusz Innowacyjny, Fundusz Modernizacyjny. Wspierane będą również inwestycje przyczyniające się do realizacji Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Ze względu na złą sytuację ekonomiczną podregionów górniczych oraz konieczność niwelowania skutków transformacji energetycznej, na obecnym etapie nie przewiduje się wykorzystania instrumentów finansowych. Sprawiedliwa transformacja wymaga priorytetyzacji wsparcia inwestycyjnego podmiotów, które odczują największy negatywny skutek finansowy i społeczny zakończenia działalności kopalń i elektrowni. Istniejące na rynku zwrotne mechanizmy wsparcia nie dały dotychczas impulsu rozwojowego wobec wyzwań transformacji górniczej i energetycznej, w tym w kontekście budowy potencjału gospodarczego. Biorąc pod uwagę różnorodny zakres wsparcia i konieczność uniknięcia rozdrobnienia systemów i form wsparcia zaplanowana interwencja powinna być realizowana w formie dotacji, również z uwzględnieniem potrzeby bezzwrotnego wsparcia przedsiębiorstw. Wsparcie dotacyjne niezbędne jest również m.in. w zakresie tworzenia konkurencyjnych warunków inwestycyjnych i przyciągania MŚP (efekt zachęty), zatrzymania odpływu kapitału z regionu, poprawy EE czy rozwoju OZE oraz odwrócenia negatywnych trendów demograficznych i społecznych.

2.1.1.1.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
X	JSO8.1	FST		EECO05	Osoby pracujące, w tym prowadzące działalność na własny rachunek	osoby	4 786,00	95 725,00
X	JSO8.1	FST		RCO01	Przedsiębiorstwa objęte wsparciem (w tym: mikro, małe, średnie, duże)	przedsiębiorstwa	340,00	1 940,00
X	JSO8.1	FST		RCO02	Przedsiębiorstwa objęte wsparciem w formie dotacji	przedsiębiorstwa	340,00	1 940,00
X	JSO8.1	FST		RCO22	Dodatkowa zdolność wytwarzania energii odnawialnej (w tym: energii elektrycznej, energii cieplnej)	MW	20,00	392,00
X	JSO8.1	FST		RCO38	Powierzchnia wspieranych zrekultywowanych gruntów	hektary	141,00	2 824,00
X	JSO8.1	FST		RCO57	Pojemność ekologicznego taboru do zbiorowego transportu publicznego	pasażerowie	76,00	1 513,00
X	JSO8.1	FST		PL0CO03	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	197 739,00	3 954 782,00
X	JSO8.1	FST		PLFCO04	Liczba uczniów i słuchaczy szkół i placówek kształcenia zawodowego objętych wsparciem	osoby	509,00	10 185,00
X	JSO8.1	FST		PLRO97	Liczba wspartych zintegrowanych węzłów przesiadkowych	szt.	0,00	7,00
X	JSO8.1	FST		RCO075	Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	szt	3,00	3,00

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
X	JSO8.1	FST		RCR01	Miejsca pracy utworzone we wspieranych podmiotach	roczny EPC	0,00	2021	2 785,00	SL2021	
X	JSO8.1	FST		RCR02	Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne (w tym: dotacje, instrumenty finansowe)	EUR	0,00	2021	874 044 012,00	SL2021	

X	JSO8.1	FST		EECR03	Uczestnicy uzyskujący kwalifikacje po zakończeniu udziału w programie	osoby	0,00	2021	105 194,00	SL2021	
X	JSO8.1	FST		RRCR29	Szacowana emisja gazów cieplarnianych	tony ekwiwalentu dwutlenku węgla/rok	27,00	2021	14,00	SL2021	
X	JSO8.1	FST		RRCR31	Wytworzona energia odnawialna ogółem (w tym: energii elektrycznej, energii cieplnej)	MWh/rok	0,00	2021	427 983,00	SL2021	
X	JSO8.1	FST		RRCR52	Grunty zrekultywowane wykorzystywane jako tereny zielone, pod budowę lokali socjalnych lub pod działalność gospodarczą lub inną	hektary	0,00	2021	2 824,00	SL2021	
X	JSO8.1	FST		RRCR62	Roczna liczba użytkowników nowego lub zmodernizowanego transportu publicznego	użytkownicy/rok	0,00	2021	1 505 435,00	SL2021	

2.1.1.1.3. Indykatorywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (viii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
X	JSO8.1	FST		003. Inwestycje w środki trwałe, w tym infrastrukturę badawczą, w dużych przedsiębiorstwach bezpośrednio związane z działaniami badawczymi i innowacyjnymi	50 000 000,00
X	JSO8.1	FST		010. Działania badawcze i innowacyjne w MŚP, w tym tworzenie sieci kontaktów	90 000 000,00
X	JSO8.1	FST		011. Działania badawcze i innowacyjne w dużych przedsiębiorstwach, w tym tworzenie sieci kontaktów	10 000 000,00
X	JSO8.1	FST		020. Infrastruktura biznesowa dla MŚP (w tym parki i obiekty przemysłowe)	154 600 000,00
X	JSO8.1	FST		021. Rozwój działalności i umiędzynarodowienie MŚP, w tym inwestycje produkcyjne	425 500 000,00
X	JSO8.1	FST		024. Zaawansowane usługi wsparcia dla MŚP i grup MŚP (w tym usługi w zakresie zarządzania, marketingu i projektowania)	29 900 000,00

X	JSO8.1	FST		047. Energia ze źródeł odnawialnych: wiatrowa	15 500 000,00
X	JSO8.1	FST		048. Energia ze źródeł odnawialnych: słoneczna	238 000 000,00
X	JSO8.1	FST		049. Energia ze źródeł odnawialnych: biomasa	15 500 000,00
X	JSO8.1	FST		050. Energia ze źródeł odnawialnych: biomasa o wysokim poziomie redukcji emisji gazów cieplarnianych	15 500 000,00
X	JSO8.1	FST		052. Inne rodzaje energii ze źródeł odnawialnych (w tym energia geotermalna)	15 500 000,00
X	JSO8.1	FST		064. Gospodarka wodna i ochrona zasobów wodnych (w tym gospodarowanie wodami w dorzeczu, konkretne działania w celu przystosowania się do zmiany klimatu, ponowne użycie, ograniczanie wycieków)	30 000 000,00
X	JSO8.1	FST		073. Rewaloryzacja obszarów przemysłowych i rekultywacja skażonych gruntów	438 144 028,00
X	JSO8.1	FST		076. Wsparcie ekologicznych procesów produkcji oraz efektywnego gospodarowania zasobami w dużych przedsiębiorstwach	50 000 000,00
X	JSO8.1	FST		081. Infrastruktura na potrzeby czystego transportu miejskiego	12 000 000,00
X	JSO8.1	FST		082. Tabor na potrzeby czystego transportu miejskiego	9 000 000,00
X	JSO8.1	FST		083. Infrastruktura przeznaczona dla rowerów	3 000 000,00
X	JSO8.1	FST		086. Infrastruktura paliw alternatywnych	3 000 000,00
X	JSO8.1	FST		123. Infrastruktura na potrzeby szkolnictwa wyższego	54 476 347,00
X	JSO8.1	FST		124. Infrastruktura na potrzeby kształcenia i szkolenia zawodowego oraz edukacji dorosłych	143 615 609,00
X	JSO8.1	FST		140. Wsparcie na rzecz dostosowania umiejętności i kwalifikacji zawodowych do potrzeb rynku pracy i przemian w jego obrębie	4 000 000,00
X	JSO8.1	FST		143. Działania promujące równowagę między życiem zawodowym a prywatnym obejmujące dostęp do opieki nad dziećmi i osobami niesamodzielnymi	3 000 000,00
X	JSO8.1	FST		146. Wsparcie na rzecz przystosowywania pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian	94 958 245,00
X	JSO8.1	FST		149. Wsparcie na rzecz edukacji na poziomie podstawowym i średnim (z wyłączeniem infrastruktury)	40 000 000,00
X	JSO8.1	FST		150. Wsparcie na rzecz szkolnictwa wyższego (z wyłączeniem infrastruktury)	37 000 000,00
X	JSO8.1	FST		151. Wsparcie na rzecz edukacji dorosłych (z wyłączeniem infrastruktury)	100 000 000,00
X	JSO8.1	FST		163. Promowanie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci	38 000 000,00

X	JSO8.1	FST		170. Zwiększenie zdolności instytucji programu oraz podmiotów związanych z wdrażaniem funduszy	5 000 000,00
X	JSO8.1	FST		172. Finansowanie krzyżowe w ramach EFRR (wsparcie dla działań typowych dla EFS+ koniecznych do wdrożenia części operacji objętej EFRR i bezpośrednio z nią związanych)	3 000 000,00
X	JSO8.1	Ogółem			2 128 194 229,00

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
X	JSO8.1	FST		01. Dotacja	2 128 194 229,00
X	JSO8.1	Ogółem			2 128 194 229,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
X	JSO8.1	FST		03. ZIT – funkcjonalne obszary miejskie	356 220 000,00
X	JSO8.1	FST		33. Inne podejścia – brak ukierunkowania terytorialnego	1 771 974 229,00
X	JSO8.1	Ogółem			2 128 194 229,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
-----------	-----------------	---------	-------------------	-----	---------------

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
X	JSO8.1	FST		03. Neutralność płciowa	2 128 194 229,00
X	JSO8.1	Ogółem			2 128 194 229,00

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznaczają się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.2. Priorytety pomocy technicznej

2.2.1. Priorytet pomocy technicznej na podstawie art. 36 ust. 4 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów: XI. Fundusze Europejskie na pomoc techniczną EFRR

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. e) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

2.2.1.1. Interwencja w ramach Funduszy

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. e) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Celem PT jest wspieranie skutecznej i efektywnej realizacji FE SL.[1]

Cel zostanie osiągnięty poprzez, m.in.:

- utrzymanie sprawnego i skutecznego systemu zarządzania, w tym zapewnienie odpowiedniego potencjału administracyjnego instytucji FE SL;
- stosowanie przejrzystych procesów i procedur;
- wspieranie beneficjentów FE SL (w tym potencjalnych) w aplikowaniu i realizacji projektów
- prowadzenie działań info--promo i zapewnienie widoczności polityki spójności, roli i znaczenia funduszy UE dla regionu;
- przestrzeganie przez wszystkie strony zaangażowane we wdrażanie FE SL postanowień KPP i prawidłową realizację zasad horyzontalnych, ze szczególnym uwzględnieniem barier i potrzeb osób z grup narażonych na dyskryminację.[2]

Działania obejmą, m.in.:

1. Wsparcie instytucji FE SL w zarządzaniu zasobami ludzkimi (ZZL) i wzmocnienie ich potencjału administracyjnego[3]

- opracowanie i wdrożenie kompleksowej strategii ZZL, która m.in.: precyzyjnie określi obowiązki instytucjonalne; zapewni wykwalifikowaną kadre kierowniczą posiadającą wiedzę z zarządzania zespołem, zarządzania różnorodnością, umiejętności interpersonalne i przywódcze; przestrzeganie norm etycznych;
- utrzymanie/rekrutacja wykwalifikowanego **personelu** IZ i IP, w tym m.in: finansowanie wynagrodzeń; zapewnienie przejrzystych ścieżek kariery i rozwoju kompetencji zawodowych; promowanie elastycznych form pracy,
- szkolenia i **podnoszenie kwalifikacji** w zakresie wdrażania funduszy UE, m.in.: uproszczenia, zmniejszanie obciążeń administracyjnych, poprawa jakości świadczonych usług, stosowanie zielonych i społecznych zamówień, ochrona bioróżnorodności, zasady horyzontalne;

- utrzymanie **wsparcia organizacyjnego** dla IZ i IP, w tym: zabezpieczenie powierzchni biurowych i kosztów eksploatacji, doposażanie stanowisk pracy.

2. Wsparcie skutecznych procedur i procesów we wdrażaniu FE SL

- stosowanie przejrzystego **procesu zarządzania finansowego i kontroli**, m.in.: w realizacji budżetu FE SL (w tym ukończenie zadań związanych z zamknięciem RPO WSL 2014-2020 oraz przygotowanie okresu programowania 2027+) oraz koordynacja na szczeblu krajowym, regionalnym, lokalnym w celu zapewnienia spójności FE SL;
- zapewnienie środków na **wykonywanie obowiązków** IZ i IP, tj. przygotowanie, programowanie, organizacja naborów, ocena i wybór projektów, weryfikacja płatności, monitoring, ewaluacja, księgowanie wydatków, audyt i kontrola FE SL, rozpatrywanie skarg i odwołań[4], finansowanie wydatków związanych z odzyskiwaniem od Beneficjentów kwot wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem, z naruszeniem procedur lub pobranych nienależnie lub w nadmiernej wysokości oraz wydatków wynikających z zastosowania procedur odwoławczych, w tym kosztów sądowych.
- utrzymanie systemów informatycznych wraz z infrastrukturą z uwzględnieniem zasad dostępności cyfrowej;
- finansowanie analiz i studiów, ekspertyz i opinii prawnych, badań ewaluacyjnych;
- stosowanie przejrzystych i konkurencyjnych **procesów zamówień publicznych** z odpowiednimi systemami kontroli wewnętrznej:
  - IZ i beneficjenci będą promować strategiczne wykorzystanie zamówień publicznych do wspierania celów polityki spójności, w tym stosowanie kryteriów związanych z jakością i kosztami cyklu życia produktu i usług, kryteria ekologiczne i społeczne, a także innowacyjne.[5] Przy wyborze wykonawcy usług szkoleniowych będą stosowane kryteria wiedzy i doświadczenia w przedmiocie szkolenia.
- **zapobieganie, wykrywanie, korygowanie i raportowanie w obszarze nieprawidłowości i nadużyć finansowych oraz korupcji**. IZ będzie posiadać i stosować skuteczne i proporcjonalne środki i procedury zwalczania nadużyć finansowych, uwzględniające stwierdzone ryzyka, jak przewidziano w art. 74 ust. 1 lit. c) i lit. d) CPR. Będą kontynuowane mechanizmy stosowane w latach ubiegłych, m.in. zwiększenie przejrzystości, zaangażowanie społeczeństwa obywatelskiego, organizacji typu watch-dog, ocena ryzyka, działania edukacyjne. IZ zapewni takie działania zapobiegawcze, jak:
  - zgłaszanie i aktualizowanie nieprawidłowości w systemie IMS; wzmocnienie procedur kontroli w celu unikania konfliktu interesów, np. zwiększenie przejrzystości łańcucha podwykonawców, uwzględniając weryfikację struktury właścicielskiej beneficjentów, wykonawców oraz ekspertów oceniających i nadzorujących projekty;
  - utworzenie systemu rejestracji i kontroli przy wyborze projektów dla zachowania ścieżki audytu;
  - istnienie mechanizmu oznaczania i wykluczania z dofinansowania osób/podmiotów stanowiących zagrożenie dla interesów UE;
  - uwzględnianie nowych ryzyk, np. związanych ze zmianą zasad wydatkowania funduszy UE;

- wykorzystanie dostępnych narzędzi data mining, typu Arachne lub podobnego oraz narzędzi mających na celu wykrywanie podejrzeń nadużyć finansowych, plagiatu;
- promowanie paktów na rzecz uczciwości[6].

3. Wsparcie beneficjentów i potencjalnych beneficjentów FE SL

- rozwój kompetencji niezbędnych do skutecznego aplikowania o fundusze UE, prowadzenia i rozliczania projektów, m.in. organizowanie szkoleń, usług doradczych, działań animacyjnych, konsultacji i spotkań informacyjnych; pomoc w dostosowaniu działań do założeń Europejskiego Zielonego Ładu i zasady DNSH;
- pomoc w wymianie doświadczeń i najlepszych praktyk w zakresie przygotowania i wdrażania projektów,
- podnoszenie wiedzy na temat wdrażania zasad horyzontalnych w projektach, w tym niedyskryminacji, szczególnie dla kadry w instytucjach z obszaru edukacji, zdrowia i pomocy społecznej w zakresie przeciwdziałania i zwalczania dyskryminacji osób i grup narażonych/ dyskryminowanych.

4. Wsparcie funkcjonowania komitetów, grup roboczych i doradczych, partnerów

- obsługa prac KM i grup roboczych powoływanych przez KM, w tym ds. monitorowania zasad horyzontalnych, w skład której wejdą przedstawiciele organizacji społecznych zrzeszających osoby z grup narażonych na dyskryminację lub zajmujących się równouprawnieniem danej grupy, a także wsparcie grup doradczych zaangażowanych we wdrażanie FE SL, w tym członków KM reprezentujących partnerów społeczno-gospodarczych oraz podmioty społeczeństwa obywatelskiego (art. 8 ust. 1 CPR). Finansowane będą m.in. koszty organizacji posiedzeń, ekspertyzy, szkolenia, prace przygotowawcze;
- powołanie Koordynatora ds. Równości i Niedyskryminacji;
- pomoc w realizacji zasad horyzontalnych, ze szczególnym uwzględnieniem barier i potrzeb osób z grup narażonych na dyskryminację, m.in. pomoc ekspercka, szkolenia i konferencje tematyczne, produkcja materiałów informacyjno-edukacyjnych, a także audyt istniejących rozwiązań i ocena ich skuteczności dla wypracowania narzędzi i mechanizmów skutecznego wdrażania horyzontalnych zasad równego traktowania, niedyskryminacji i poszanowania KPP.

5. Stworzenie spójnego systemu informacji i komunikacji

Działania będą służyć poprawie widoczności FE, tj. popularyzacji wiedzy na temat FE i FE SL, efektów wdrażania (w tym, programów z poprzednich perspektyw i planów po 2027r.) i będą obejmowały m. in.:

- tworzenie, utrzymanie i rozwój systemu portali /serwisów internetowych związanych z FE SL oraz wykorzystanie innych narzędzi komunikacji elektronicznej, w tym mediów społecznościowych,
- przygotowanie, produkcja, dystrybucja publikacji, materiałów promocyjnych,
- prowadzenie kampanii informacyjnych i promocyjnych skierowanych do opinii publicznej,
- organizacja i współorganizacja wydarzeń (m.in. konferencji, kongresów, pikników, targów), akcji promocyjnych i społecznych i konkursów edukacyjnych i promocyjnych,
- współpraca z Europe Direct, sieciowanie działań i kanałów komunikacyjnych

Działania komunikacyjne będą prowadzone z uwzględnieniem zasad dostępności, równości szans i niedyskryminacji, postępującej cyfryzacji i zielonego ładu. Zgodnie z zasadą zazieleniania działań komunikacyjnych podstawowym trybem informowania przez IZ/IP będzie wersja cyfrowa materiałów. Ekologiczne podejście do komunikacji oznacza ograniczenie zużycia surowców naturalnych, zastępowanie materiałów drukowanych wersjami cyfrowymi, wykorzystanie materiałów przyjaznych dla środowiska lub powstałych np. z recyklingu. Gadżety nie są narzędziem promocji FE [7].

Spójność systemu informacji i komunikacji Programu, w tym wizualizacji marki FE, działań podejmowanych przez IZ/IP, narzędzi wykorzystywanych przez te instytucje określone będą w Strategii komunikacji Funduszy dla Śląskiego 2021-2027 i rocznych planach działań.

Funkcje komunikacyjne będą traktowane priorytetowo. Pracownicy działów komunikacji będą pełnić aktywną rolę we wdrażaniu Programu oraz podnosić kompetencje w tym zakresie.

Przypisy zamieszczone są w załączniku do FE SL.

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Głównymi grupami docelowymi prowadzonych działań będą Instytucje zaangażowane we wdrażanie FE SL 2021-2027, instytucje kluczowe z punktu widzenia realizacji Programu, partnerzy społeczni, gospodarczy, podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie, beneficjenci i potencjalni beneficjenci oraz ogół społeczeństwa, JST, uczelnie wyższe, instytuty naukowe, stowarzyszenia i partnerstwa JST.

2.2.1.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. e) pkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	PLRO 149	Średnioroczna liczba etatów finansowanych z PT	szt.	0,00	868,50
EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	PLRO 150	Liczba uczestników form szkoleniowych dla instytucji	szt.	0,00	10 000,00
EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	PLRO 151	Liczba przeprowadzonych ewaluacji	szt.	0,00	13,00
EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	PLRO158	Liczba działań informacyjno-promocyjnych o szerokim zasięgu	szt.	0,00	2,00
EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	PLRO159	Liczba zakupionych komputerów	szt.	0,00	400,00

2.2.1.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. e) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
XI	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	179. Informacja i komunikacja	3 762 801,00
XI	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	180. Przygotowanie, wdrażanie, monitorowanie i kontrola	72 424 712,00
XI	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	181. Ewaluacja i badania, zbieranie danych	2 021 353,00
XI	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	182. Wzmocnienie potencjału organów państwa członkowskiego, beneficjentów i odpowiednich partnerów	5 275 045,00
XI	Ogółem			83 483 911,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
-----------	---------	-------------------	-----	---------------

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
XI	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	03. Neutralność płciowa	83 483 911,00
XI	Ogółem			83 483 911,00

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.2.1. Priorytet pomocy technicznej na podstawie art. 36 ust. 4 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów: XII. Fundusze Europejskie na pomoc techniczną EFS+

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. e) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

2.2.1.1. Interwencja w ramach Funduszy

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. e) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Środki PT będą wykorzystywane sekwencyjnie w kolejności FST, EFS+, EFRR. PT XII została opisana tożsamo jak PT XI i XIII. Zmniejsza to ryzyko podwójnego finansowania i jest rozwiązaniem najbardziej optymalnym do wykorzystania alokacji PT w FE SL.

Celem PT jest wspieranie skutecznej i efektywnej realizacji FE SL.[1]

Cel zostanie osiągnięty poprzez, m.in.:

- utrzymanie sprawnego i skutecznego systemu zarządzania, w tym zapewnienie odpowiedniego potencjału administracyjnego instytucji FE SL;
- stosowanie przejrzystych procesów i procedur;
- wspieranie beneficjentów FE SL (w tym potencjalnych) w aplikowaniu i realizacji projektów
- prowadzenie działań info-promo i zapewnienie widoczności polityki spójności, roli i znaczenia funduszy UE dla regionu;
- przestrzeganie przez wszystkie strony zaangażowane we wdrażanie FE SL postanowień KPP i prawidłową realizację zasad horyzontalnych, ze szczególnym uwzględnieniem barier i potrzeb osób z grup narażonych na dyskryminację.[2]

Działania obejmą, m.in.:

1. Wsparcie instytucji FE SL w zarządzaniu zasobami ludzkimi (ZZL) i wzmocnienie ich potencjału administracyjnego[3]

- opracowanie i wdrożenie kompleksowej strategii ZZL, która m.in.: precyzyjnie określi obowiązki instytucjonalne; zapewni wykwalifikowaną kadrę kierowniczą posiadającą wiedzę z zarządzania zespołem, zarządzania różnorodnością, umiejętności interpersonalne i przywódcze; przestrzeganie norm etycznych;
- utrzymanie/rekrutacja wykwalifikowanego **personelu** IZ i IP, w tym m.in.: finansowanie wynagrodzeń; zapewnienie przejrzystych ścieżek kariery i rozwoju kompetencji zawodowych; promowanie elastycznych form pracy;
- szkolenia i **podnoszenie kwalifikacji** w zakresie wdrażania funduszy UE, m.in.: uproszczenia, zmniejszanie obciążeń administracyjnych, poprawa jakości świadczonych usług, stosowanie zielonych i społecznych zamówień, ochrona bioróżnorodności, zasady horyzontalne;
- utrzymanie **wsparcia organizacyjnego** dla IZ i IP, w tym: zabezpieczenie powierzchni biurowych i kosztów eksploatacji, doposażanie stanowisk pracy.

2. Wsparcie skutecznych procedur i procesów we wdrażaniu FE SL

- stosowanie przejrzystego **procesu zarządzania finansowego i kontroli**, m.in. w realizacji budżetu FE SL (w tym ukończenie zadań związanych z zamknięciem RPO WSL 2014-2020 oraz przygotowanie okresu programowania 2027+) oraz koordynacja na szczeblu krajowym, regionalnym, lokalnym w celu zapewnienia spójności FE SL;
- zapewnienie środków na **wykonywanie obowiązków IZ i IP**, tj. przygotowanie, programowanie, organizacja naborów, ocena i wybór projektów, weryfikacja płatności, monitoring, ewaluacja, księgowanie wydatków, audyt i kontrola FE SL, rozpatrywanie skarg i odwołań[4], finansowanie wydatków związanych z odzyskiwaniem od Beneficjentów kwot wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem, z naruszeniem procedur lub pobranych nienależnie lub w nadmiernej wysokości oraz wydatków wynikających z zastosowania procedur odwoławczych, w tym kosztów sądowych.
- utrzymanie systemów informatycznych wraz z infrastrukturą teleinformatyczną, z uwzględnieniem zasad dostępności cyfrowej;
- finansowanie analiz i studiów, ekspertyz i opinii prawnych, badań ewaluacyjnych;
- stosowanie przejrzystych i konkurencyjnych **procesów zamówień publicznych** z odpowiednimi systemami kontroli wewnętrznej:
- IZ i beneficjenci będą promować strategiczne wykorzystanie zamówień publicznych do wspierania celów polityki spójności, w tym stosowanie kryteriów związanych z jakością i kosztami cyklu życia produktu i usług, kryteria ekologiczne i społeczne, a także innowacyjne.[5] Przy wyborze wykonawcy usług szkoleniowych będą stosowane kryteria wiedzy i doświadczenia w przedmiocie szkolenia.
- **zapobieganie, wykrywanie, korygowanie i raportowanie w obszarze nieprawidłowości i nadużyć finansowych oraz korupcji**. IZ będzie posiadać i stosować skuteczne i proporcjonalne środki i procedury zwalczania nadużyć finansowych, uwzględniające stwierdzone ryzyka, jak przewidziano w art. 74 ust. 1 lit. c) i lit. d) CPR. Będą kontynuowane mechanizmy stosowane w latach ubiegłych, m.in. zwiększenie przejrzystości, zaangażowanie społeczeństwa obywatelskiego, organizacji typu watch-dog, ocena ryzyka, działania edukacyjne. IZ zapewni takie działania zapobiegawcze, jak:
  - zgłaszanie i aktualizowanie nieprawidłowości w systemie IMS; wzmocnienie procedur kontroli w celu unikania konfliktu interesów, np. zwiększenie przejrzystości łańcucha podwykonawców, uwzględniając weryfikację struktury właścicielskiej beneficjentów, wykonawców oraz ekspertów oceniających i nadzorujących projekty;
  - utworzenie systemu rejestracji i kontroli przy wyborze projektów dla zachowania ścieżki audytu;
  - istnienie mechanizmu oznaczania i wykluczania z dofinansowania osób/podmiotów stanowiących zagrożenie dla interesów UE;
  - uwzględnianie nowych ryzyk, np. związanych ze zmianą zasad wydatkowania funduszy UE;
  - wykorzystanie dostępnych narzędzi data mining, typu Arachne lub podobnego oraz narzędzi mających na celu wykrywanie podejrzeń nadużyć finansowych, plagiatu;
  - promowanie paktów na rzecz uczciwości.[6]

3. Wsparcie beneficjentów i potencjalnych beneficjentów FE SL

- **rozwój kompetencji** niezbędnych do skutecznego aplikowania o fundusze UE, prowadzenia i rozliczania projektów, m.in. organizowanie szkoleń, usług doradczych, działań animacyjnych, konsultacji i spotkań informacyjnych; pomoc w dostosowaniu działań do założeń Europejskiego Zielonego Ładu i zasady DNSH;
- pomoc w wymianie doświadczeń i najlepszych praktyk w zakresie przygotowania i wdrażania projektów,
- podnoszenie wiedzy na temat wdrażania zasad horyzontalnych w projektach, w tym niedyskryminacji, szczególnie dla kadry w instytucjach z obszaru edukacji, zdrowia i pomocy społecznej w zakresie przeciwdziałania i zwalczania dyskryminacji osób i grup narażonych/ dyskryminowanych.

4. Wsparcie funkcjonowania komitetów, grup roboczych i doradczych, partnerów

- obsługa prac KM i grup roboczych powoływanych przez KM, w tym ds. monitorowania zasad horyzontalnych, w skład której wejdą przedstawiciele organizacji społecznych zrzeszających osoby z grup narażonych na dyskryminację lub zajmujących się równouprawnieniem danej grupy, a także wsparcie grup doradczych zaangażowanych we wdrażanie FE SL, w tym członków KM reprezentujących partnerów społeczno-gospodarczych oraz podmioty społeczeństwa obywatelskiego (art. 8 ust. 1 CPR). Finansowane będą m.in.: koszty organizacji posiedzeń, ekspertyzy, szkolenia, prace przygotowawcze;
- powołanie Koordynatora ds. Równości i Niedyskryminacji;
- pomoc w realizacji zasad horyzontalnych, ze szczególnym uwzględnieniem barier i potrzeb osób z grup narażonych na dyskryminację, m.in.: pomoc ekspercka, szkolenia i konferencje tematyczne, produkcja materiałów informacyjno-edukacyjnych, a także audyt istniejących rozwiązań i ocena ich skuteczności dla wypracowania narzędzi i mechanizmów skutecznego wdrażania horyzontalnych zasad równego traktowania, niedyskryminacji i poszanowania KPP.

5. Stworzenie spójnego systemu informacji i komunikacji

Działania będą służyć poprawie widoczności FE, tj. popularyzacji wiedzy na temat FE i FE SL, efektów wdrażania (w tym, programów z poprzednich perspektyw i planów po 2027r.) i będą obejmowały m. in.:

- tworzenie, utrzymanie i rozwój systemu portali /serwisów internetowych związanych z FE SL oraz wykorzystanie innych narzędzi komunikacji elektronicznej, w tym mediów społecznościowych,
- przygotowanie, produkcja, dystrybucja publikacji, materiałów promocyjnych,
- prowadzenie kampanii informacyjnych i promocyjnych skierowanych do opinii publicznej,

- organizacja i współorganizacja wydarzeń (m.in. konferencji, kongresów, pikników, targów), akcji promocyjnych i społecznych i konkursów edukacyjnych i promocyjnych,
- współpraca z Europe Direct, sieciowanie działań i kanałów komunikacyjnych

Działania komunikacyjne będą prowadzone z uwzględnieniem zasad dostępności, równości szans i niedyskryminacji, postępującej cyfryzacji i zielonego ładu. Zgodnie z zasadą zazieleniania działań komunikacyjnych podstawowym trybem informowania przez IZ/IP będzie wersja cyfrowa materiałów. Ekologiczne podejście do komunikacji oznacza ograniczenie zużycia surowców naturalnych, zastępowanie materiałów drukowanych wersjami cyfrowymi, wykorzystanie materiałów przyjaznych dla środowiska lub powstałych np. z recyklingu. Gadżety nie są narzędziem promocji FE [7].

Spójność systemu informacji i komunikacji Programu, w tym wizualizacji marki FE, działań podejmowanych przez IZ/IP, narzędzi wykorzystywanych przez te instytucje określone będą w Strategii komunikacji Funduszy dla Śląskiego 2021-2027 i rocznych planach działań.

Funkcje komunikacyjne będą traktowane priorytetowo. Pracownicy działów komunikacji będą pełnić aktywną rolę we wdrażaniu Programu oraz podnosić kompetencje w tym zakresie.

Przypisy zamieszczone są w załączniku do FE SL.

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Głównymi grupami docelowymi prowadzonych działań będą Instytucje zaangażowane we wdrażanie FE SL 2021-2027, instytucje kluczowe z punktu widzenia realizacji Programu, partnerzy społeczni, gospodarczy, podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie, beneficjenci i potencjalni beneficjenci oraz ogół społeczeństwa, JST, uczelnie wyższe, instytuty naukowe, stowarzyszenia i partnerstwa JST.

2.2.1.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. e) pkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	PLRO 149	Średnioroczna liczba etatów finansowanych z PT	szt.	0,00	868,50

EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	PLRO 150	Liczba uczestników form szkoleniowych dla instytucji	szt.	0,00	3 000,00
EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	PLRO 151	Liczba przeprowadzonych ewaluacji	szt.	0,00	4,00
EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	PLRO158	Liczba działań informacyjno-promocyjnych o szerokim zasięgu	szt.	0,00	2,00
EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	PLRO159	Liczba zakupionych komputerów	szt.	0,00	200,00

2.2.1.3. Indykatory podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. e) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
XII	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	179. Informacja i komunikacja	1 267 698,00
XII	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	180. Przygotowanie, wdrażanie, monitorowanie i kontrola	29 906 418,00
XII	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	181. Ewaluacja i badania, zbieranie danych	681 000,00
XII	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	182. Wzmocnienie potencjału organów państwa członkowskiego, beneficjentów i odpowiednich partnerów	1 777 178,00
XII	Ogółem			33 632 294,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
XII	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	09. Nie dotyczy	33 632 294,00
XII	Ogółem			33 632 294,00

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
XII	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	03. Neutralność płciowa	33 632 294,00
XII	Ogółem			33 632 294,00

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.2.1. Priorytet pomocy technicznej na podstawie art. 36 ust. 4 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów: XIII. Fundusze Europejskie na pomoc techniczną FST

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. e) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

2.2.1.1. Interwencja w ramach Funduszy

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. e) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Środki PT będą wykorzystywane sekwencyjnie w kolejności FST, EFS+, EFRR. PT XIII została opisana tożsamo jak PT XI i XII. Zmniejsza to ryzyko podwójnego finansowania i jest rozwiązaniem najbardziej optymalnym do wykorzystania alokacji PT w FE SL.

Celem PT jest wspieranie skutecznej i efektywnej realizacji FE SL, w szczególności FST.[1]

Cel zostanie osiągnięty poprzez, m.in.:

- utrzymanie sprawnego i skutecznego systemu zarządzania, w tym zapewnienie odpowiedniego potencjału administracyjnego instytucji FE SL;
- stosowanie przejrzystych procesów i procedur;
- wspieranie beneficjentów FE SL (w tym potencjalnych) w aplikowaniu i realizacji projektów
- prowadzenie działań info-promo i zapewnienie widoczności polityki spójności, roli i znaczenia funduszy UE dla regionu;
- przestrzeganie przez wszystkie strony zaangażowane we wdrażanie FE SL postanowień KPP i prawidłową realizację zasad horyzontalnych, ze szczególnym uwzględnieniem barier i potrzeb osób z grup narażonych na dyskryminację.[2]

Działania obejmą, m.in.:

1. Wsparcie instytucji FE SL w zarządzaniu zasobami ludzkimi (ZZL) i wzmocnienie ich potencjału administracyjnego[3]

- opracowanie i wdrożenie kompleksowej strategii ZZL, która m.in.: precyzyjnie określi obowiązki instytucjonalne; zapewni wykwalifikowaną kadre kierowniczą posiadającą wiedzę z zarządzania zespołem, zarządzania różnorodnością, umiejętności interpersonalne i przywódcze; przestrzeganie norm etycznych;
- utrzymanie/rekrutacja wykwalifikowanego **personelu** IZ i IP, w tym m.in: finansowanie wynagrodzeń; zapewnienie przejrzystych ścieżek kariery i rozwoju kompetencji zawodowych; promowanie elastycznych form pracy;
- szkolenia i **podnoszenie kwalifikacji** w zakresie wdrażania funduszy UE, m.in.: uproszczenia, zmniejszanie obciążeń administracyjnych, poprawa jakości świadczonych usług, stosowanie zielonych i społecznych zamówień, ochrona bioróżnorodności, zasady horyzontalne;
- utrzymanie **wsparcia organizacyjnego** dla IZ i IP, w tym: zabezpieczenie powierzchni biurowych i kosztów eksploatacji, doposażanie stanowisk

pracy.

2. Wsparcie skutecznych procedur i procesów we wdrażaniu FE SL

- stosowanie przejrzystego **procesu zarządzania finansowego i kontroli**, m.in. w realizacji budżetu FE SL (w tym ukończenie zadań związanych z zamknięciem RPO WSL 2014-2020 oraz przygotowanie okresu programowania 2027+) oraz koordynacja na szczeblu krajowym, regionalnym, lokalnym w celu zapewnienia spójności FE SL;
- zapewnienie środków na **wykonywanie obowiązków IZ i IP**, tj. przygotowanie, programowanie, organizacja naborów, ocena i wybór projektów, weryfikacja płatności, monitoring, ewaluacja, księgowanie wydatków, audyt i kontrola FE SL, rozpatrywanie skarg i odwołań[4], finansowanie wydatków związanych z odzyskiwaniem od Beneficjentów kwot wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem, z naruszeniem procedur lub pobranych nienależnie lub w nadmiernej wysokości oraz wydatków wynikających z zastosowania procedur odwoławczych, w tym kosztów sądowych.
- utrzymanie systemów informatycznych wraz z infrastrukturą, z uwzględnieniem zasad dostępności cyfrowej;
- finansowanie analiz i studiów, ekspertyz i opinii prawnych, badań ewaluacyjnych;
- stosowanie przejrzystych i konkurencyjnych **procesów zamówień publicznych** z odpowiednimi systemami kontroli wewnętrznej:
  - IZ i beneficjenci będą promować strategiczne wykorzystanie zamówień publicznych do wspierania celów polityki spójności, w tym stosowanie kryteriów związanych z jakością i kosztami cyklu życia produktu i usług, kryteria ekologiczne i społeczne, a także innowacyjne.[5] Przy wyborze wykonawcy usług szkoleniowych będą stosowane kryteria wiedzy i doświadczenia w przedmiocie szkolenia
- **zapobieganie, wykrywanie, korygowanie i raportowanie w obszarze nieprawidłowości i nadużyć finansowych oraz korupcji**. IZ będzie posiadać i stosować skuteczne i proporcjonalne środki i procedury zwalczania nadużyć finansowych, uwzględniające stwierdzone ryzyka, jak przewidziano w art. 74 ust. 1 lit. c) i lit. d) CPR. Będą kontynuowane mechanizmy stosowane w latach ubiegłych, m.in. zwiększenie przejrzystości, zaangażowanie społeczeństwa obywatelskiego, organizacji typu watch-dog, ocena ryzyka, działania edukacyjne. IZ zapewni takie działania zapobiegawcze, jak:
  - zgłaszanie i aktualizowanie nieprawidłowości w systemie IMS; wzmocnienie procedur kontroli w celu unikania konfliktu interesów, np. zwiększenie przejrzystości łańcucha podwykonawców, uwzględniając weryfikację struktury właścicielskiej beneficjentów, wykonawców oraz ekspertów oceniających i nadzorujących projekty;
  - utworzenie systemu rejestracji i kontroli przy wyborze projektów dla zachowania ścieżki audytu;
  - istnienie mechanizmu oznaczania i wykluczania z dofinansowania osób/podmiotów stanowiących zagrożenie dla interesów UE;
  - uwzględnianie nowych ryzyk, np. związanych ze zmianą zasad wydatkowania funduszy UE;
  - wykorzystanie dostępnych narzędzi data mining, typu Arachne lub podobnego oraz narzędzi mających na celu wykrywanie podejrzeń nadużyć finansowych, plagiatu;

- promowanie paktów na rzecz uczciwości.[6]

3. Wsparcie beneficjentów i potencjalnych beneficjentów FE SL

- **rozwój kompetencji** niezbędnych do skutecznego aplikowania o fundusze UE, prowadzenia i rozliczania projektów, w tym m.in.: organizowanie szkoleń, usług doradczych, działań animacyjnych, konsultacji i spotkań informacyjnych; pomoc w dostosowaniu działań do założeń Europejskiego Zielonego Ładu i zasady DNSH;
- pomoc w wymianie doświadczeń i najlepszych praktyk w zakresie przygotowania i wdrażania projektów,
- **podnoszenie wiedzy** na temat wdrażania zasad horyzontalnych w projektach, w tym niedyskryminacji, szczególnie dla kadry w instytucjach z obszaru edukacji, zdrowia i pomocy społecznej w zakresie przeciwdziałania i zwalczania dyskryminacji osób i grup narażonych/ dyskryminowanych.

4. Wsparcie funkcjonowania komitetów, grup roboczych i doradczych, partnerów

- obsługa prac KM i grup roboczych powoływanych przez KM, w tym ds. monitorowania zasad horyzontalnych, w skład której wejdą przedstawiciele organizacji społecznych zrzeszających osoby z grup narażonych na dyskryminację lub zajmujących się równouprawnieniem danej grupy, a także wsparcie grup doradczych zaangażowanych we wdrażanie FE SL, w tym członków KM reprezentujących partnerów społeczno-gospodarczych oraz podmioty społeczeństwa obywatelskiego (art. 8 ust. 1 CPR). Finansowane będą m.in.: koszty organizacji posiedzeń, ekspertyzy, szkolenia, prace przygotowawcze;
- powołanie Koordynatora ds. Równości i Niedyskryminacji;
- pomoc w realizacji zasad horyzontalnych, ze szczególnym uwzględnieniem barier i potrzeb osób z grup narażonych na dyskryminację, m.in.: pomoc ekspercka, szkolenia i konferencje tematyczne, produkcja materiałów informacyjno-edukacyjnych, a także audyt istniejących rozwiązań i ocena ich skuteczności dla wypracowania narzędzi i mechanizmów skutecznego wdrażania horyzontalnych zasad równego traktowania, niedyskryminacji i poszanowania KPP.

5. Stworzenie spójnego systemu informacji i komunikacji

Działania będą służyć poprawie widoczności FE, tj. rozpropagowaniu wiedzy na temat FE i FE SL, efektów wdrażania (w tym, programów z poprzednich perspektyw i planów po 2027r.) i będą obejmowały m. in.:

- tworzenie, utrzymanie i rozwój systemu portali /serwisów internetowych związanych z FE SL oraz wykorzystanie innych narzędzi komunikacji elektronicznej, w tym mediów społecznościowych,
- przygotowanie, produkcja, dystrybucja publikacji, materiałów promocyjnych,
- prowadzenie kampanii informacyjnych i promocyjnych skierowanych do opinii publicznej,
- organizacja i współorganizacja wydarzeń (m.in. konferencji, kongresów, pikników, targów), akcji promocyjnych i społecznych i konkursów edukacyjnych i promocyjnych,
- współpraca z Europe Direct, sieciowanie działań i kanałów komunikacyjnych

Działania komunikacyjne będą prowadzone z uwzględnieniem zasad dostępności, równości szans i niedyskryminacji, postępującej cyfryzacji i zielonego ładu. Zgodnie z zasadą zazieleniania działań komunikacyjnych podstawowym trybem informowania przez IZ/IP będzie wersja cyfrowa materiałów. Ekologiczne podejście do komunikacji oznacza ograniczenie zużycia surowców naturalnych, zastępowanie materiałów drukowanych wersjami cyfrowymi, wykorzystanie materiałów przyjaznych dla środowiska lub powstałych np. z recyklingu. Gadżety nie są narzędziem promocji FE [7].

Spójność systemu informacji i komunikacji Programu, w tym wizualizacji marki FE, działań podejmowanych przez IZ/IP, narzędzi wykorzystywanych przez te instytucje określone będą w Strategii komunikacji Funduszy dla Śląskiego 2021-2027 i rocznych planach działań.

Funkcje komunikacyjne będą traktowane priorytetowo. Pracownicy działów komunikacji będą pełnić aktywną rolę we wdrażaniu Programu oraz podnosić kompetencje w tym zakresie.

Przypisy zamieszczone są w załączniku do FE SL.

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Głównymi grupami docelowymi prowadzonych działań będą:

Instytucje zaangażowane we wdrażanie FE SL 2021-2027, instytucje kluczowe z punktu widzenia realizacji Programu, JST, ich związki i stowarzyszenia, związek metropolitalny, beneficjenci i potencjalni beneficjenci, uczestnicy projektów, partnerzy społeczni, gospodarczy, ekonomiczni, podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie, liderzy opinii, uczelnie wyższe, instytuty naukowe, młodzież, ogół mieszkańców województwa śląskiego.

2.2.1.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. e) pkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
FST		PLRO 149	Średnioroczna liczba etatów finansowanych z PT	szt.	868,50	868,50
FST		PLRO 150	Liczba uczestników form szkoleniowych dla instytucji	szt.	5 000,00	5 000,00
FST		PLRO 151	Liczba przeprowadzonych ewaluacji	szt.	2,00	3,00
FST		PLRO158	Liczba działań informacyjno-promocyjnych o szerokim zasięgu	szt.	2,00	2,00
FST		PLRO159	Liczba zakupionych komputerów	szt.	400,00	400,00

2.2.1.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. e) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
XIII	FST		179. Informacja i komunikacja	4 000 000,00
XIII	FST		180. Przygotowanie, wdrażanie, monitorowanie i kontrola	79 924 760,00
XIII	FST		181. Ewaluacja i badania, zbieranie danych	1 500 000,00
XIII	FST		182. Wzmocnienie potencjału organów państwa członkowskiego, beneficjentów i odpowiednich partnerów	3 250 000,00
XIII	Ogółem			88 674 760,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
-----------	---------	-------------------	-----	---------------

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
XIII	FST		03. Neutralność płciowa	88 674 760,00
XIII	Ogółem			88 674 760,00

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

3. Plan finansowy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. g) ppkt (i), (ii) i (iii), art. 112 ust. 1, 2 i 3 oraz art. 14 i art. 26 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

3.1. Przesunięcia i wkłady (1)

Podstawa prawna: art. 14, 26 i 27 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Zmiana programu związana z	☐ wkład na rzecz InvestEU
	☐ przesunięcie do instrumentów w ramach zarządzania bezpośredniego lub pośredniego
	☐ przesunięcie między EFRR, EFS+ i Funduszem Spójności lub do innego Funduszu lub Funduszy

(1) Dotyczy wyłącznie zmian programu zgodnie z art. 14 i 26 z wyjątkiem przesunięć uzupełniających do FST zgodnie z art. 27 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów. Przesunięcia nie mogą wpływać na roczny podział środków finansowych na poziomie wieloletnich ram finansowych w odniesieniu do danego państwa członkowskiego.

Tabela 15A: Wkłady na rzecz InvestEU* (w podziale według roku)

Wkład z		Wkład w:	Podział według roku							
Fundusz	Kategoria regionu	Segment InvestEU	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Ogółem

* W przypadku każdego nowego wniosku o wkład zmiana programu określa łączne kwoty na każdy rok w podziale na Fundusze i kategorie regionu.

Tabela 15B: Wkłady na rzecz InvestEU* (zestawienie)

Fundusz	Kategoria regionu	Zrównoważona infrastruktura (a)	Innowacja i transformacja cyfrowa (b)	MŚP (c)	Inwestycje społeczne i umiejętności (d)	Ogółem (e)=(a)+(b)+(c)+(d)
Ogółem						

* Skumulowane kwoty wszystkich wkładów wniesionych w drodze zmian programu podczas okresu programowania. W przypadku każdego nowego wniosku o wkład zmiana programu określa łączne kwoty na każdy rok w podziale na Fundusze i kategorie regionu.

Uzasadnienie z uwzględnieniem sposobu, w jaki kwoty te przyczyniają się do osiągnięcia celów polityki wybranych w umowie partnerstwa zgodnie z art. 10 ust. 1 rozporządzenia w sprawie InvestEU

--

Tabela 16A: Przesunięcia do instrumentów w ramach zarządzania bezpośredniego lub pośredniego (w podziale na lata)

Przesunięcia z		Przesunięcia do	Podział według roku							
Fundusz	Kategoria regionu	Instrument	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Ogółem

Tabela 16B: Przesunięcia do instrumentów w ramach zarządzania bezpośredniego lub pośredniego* (zestawienie)

Fundusz	Kategoria regionu	Ogółem
Ogółem		

* Skumulowane kwoty wszystkich przesunięć dokonanych w drodze zmian programu podczas okresu programowania. Przy każdym nowym wniosku o przesunięcie w zmianie programu określa się całkowite kwoty przesunięte na każdy rok w podziale na fundusze i kategorie regionu.

Przesunięcia do instrumentów w ramach zarządzania bezpośredniego lub pośredniego – uzasadnienie

--

Tabela 17A: Przesunięcia między EFRR, EFS+ i Funduszem Spójności lub do innego funduszu lub funduszy* (w podziale na lata)

Przesunięcia z		Przesunięcia do		Podział według roku							
Fundusz	Kategoria regionu	Fundusz	Kategoria regionu	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Ogółem

* Przesunięcie do innych programów. Przesunięcia między EFRR a EFS+ mogą być dokonywane wyłącznie w ramach tej samej kategorii regionu.

Tabela 17B: Przesunięcia między EFRR, EFS+ i Funduszem Spójności lub do innego Funduszu lub Funduszy (zestawienie)

	EFRR			EFS+			Fundusz Spójności	EFMRA	FAMI	FWB	IZGW	Ogółem
	Lepiej rozwinięte	Przejście	Regiony słabiej rozwinięte	Lepiej rozwinięte	Przejście	Regiony słabiej rozwinięte						
Ogółem												

* Skumulowane kwoty wszystkich przesunięć dokonanych w drodze zmian programu podczas okresu programowania. Przy każdym nowym wniosku o przesunięcie w zmianie programu określa się całkowite kwoty przesunięte na każdy rok w podziale na fundusze i kategorie regionu.

Przesunięcia między funduszami objętymi zarządzaniem dzielonym, w tym między funduszami polityki spójności – uzasadnienie

--

3.2. FST: alokacja w programie i przesunięcia (1)

3.2.1. Alokacja z FST na program przed przesunięciami według priorytetu (w stosownych przypadkach) (2)

Podstawa prawna: art. 27 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 18: Alokacja z FST na program zgodnie z art. 3 rozporządzenia w sprawie FST, przed przesunięciem

Priorytet FST	Alokacja FST
Fundusze Europejskie na transformację	882 033 841,00
Fundusze Europejskie na pomoc techniczną FST	88 674 760,00
Ogółem	970 708 601,00

(1) Przesunięcia nie powinny mieć wpływu na roczny podział środków finansowych na poziomie WRF dla danego państwa członkowskiego

(2) Dotyczy pierwszego przyjęcia programów obejmujących alokację z FST.

3.2.2. Przesunięcia do FST jako wsparcie uzupełniające (1) (w stosownych przypadkach)

Przesunięcia do FST	☐ dotyczy przesunięć wewnętrznych w ramach programu z alokacją z FST
	☐ dotyczy przesunięć z innych programów do programu z alokacją z FST

(1) Sekcję tę uzupełniają podmioty odpowiedzialne za program otrzymujący środki. Jeżeli program wspierany z FST uzyskuje wsparcie uzupełniające (por. art. 27 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów) w ramach programu oraz z innych programów, należy wypełnić wszystkie tabele w tej sekcji. Przy pierwszym przyjęciu alokacji FST sekcja ta ma służyć potwierdzeniu lub poprawie wstępnych przesunięć proponowanych w umowie partnerstwa.

Tabela 18A: Przesunięcia do FST w ramach programu (w podziale na lata)

Przesunięcia z		Przesunięcia do	Podział według roku							
Fundusz	Kategoria regionu	Priorytet FST*	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Ogółem

* Zasoby FST należy uzupełnić zasobami z EFRR lub EFS+ z kategorii regionu, do której należy dane terytorium.

Tabela 18B: Przesunięcie zasobów z EFRR i EFS+ do FST w ramach programu

Przesunięcie w ramach programu* (wsparcie uzupełniające) według kategorii regionu	Alokacja z FST w programie* w podziale na kategorię regionu, w którym znajduje się terytorium** (według priorytetu FST)	
	Priorytet FST	Kwota

* program z alokacją z FST.

** Zasoby FST należy uzupełnić zasobami z EFRR lub EFS+ z kategorii regionu, do której należy dane terytorium.

Tabela 18C: Przesunięcia do FST z pozostałych programów (w podziale na lata)

Przesunięcia z		Przesunięcia do	Podział według roku							
Fundusz wyjściowy	Kategoria regionu	Priorytet FST*	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Ogółem

* Zasoby FST należy uzupełnić zasobami z EFRR lub EFS+ z kategorii regionu, do której należy dane terytorium.

Tabela 18D: Przesunięcie zasobów z EFRR i EFS+ z innych programów do FST w ramach programu

Przesunięcie(-a) z innego programu/innych programów** według kategorii regionu	Wsparcie uzupełniające dla FST w ramach niniejszego programu* dla terytorium znajdującego się*** w danej kategorii regionu (według priorytetu)	
	Priorytet FST	Kwota

* program z alokacją z FST, który otrzymuje wsparcie uzupełniające z EFRR i EFS+.

** program zapewniający wsparcie uzupełniające z EFRR i EFS+ (źródło).

*** Zasoby FST należy uzupełnić zasobami z EFRR lub EFS+ z kategorii regionu, do której należy dane terytorium.

3.2.2. Przesunięcia do FST jako wsparcie uzupełniające (1) (w stosownych przypadkach)

Uzasadnienie uzupełniającego przesunięcia z EFRR i EFS+ na podstawie planowanych rodzajów interwencji

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (ix) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

--

3.3. Przesunięcia między kategoriami regionu wynikające z przeglądu śródkresowego

Tabela 19A: Przesunięcia między kategoriami regionu wynikające z przeglądu śródkresowego w ramach danego programu (w podziale według roku)

Przesunięcia z	Przesunięcia do	Podział według roku			
		2025	2026	2027	Ogółem
Kategoria regionu*	Kategoria regionu*				

* Dotyczy tylko EFRR i EFS+.

Tabela 19B: Przesunięcia między kategoriami regionu wynikające z przeglądu śródkresowego do innych programów (w podziale według roku)

Przesunięcia z	Przesunięcia do	Podział według roku			
		2025	2026	2027	Ogółem
Kategoria regionu*	Kategoria regionu*				

* Dotyczy tylko EFRR i EFS+.

3.4. Przesunięcia z powrotem (1)

Tabela 20A: Przesunięcia z powrotem (w podziale według roku)

Przesunięcia z	Przesunięcia do		Podział według roku							
			2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Ogółem
InvestEU lub inny instrument unijny	Fundusz	Kategoria regionu								

(1) Dotyczy wyłącznie zmian programu w odniesieniu do zasobów przesuniętych z powrotem z innych instrumentów unijnych, w tym elementów FAMI, FBW i IZGW, w ramach zarządzania bezpośredniego lub pośredniego, lub z InvestEU.

Tabela 20B: Przesunięcia z powrotem* (podsumowanie)

Z	Do						Fundusz Spójności
InvestEU/Instrument	EFRR			EFS+			
	Lepiej rozwinięte	Przejsście	Opracowano	Lepiej rozwinięte	Przejsście	Opracowano	

* Skumulowane kwoty wszystkich przesunięć dokonanych w drodze zmian programu podczas okresu programowania. Przy każdym nowym wniosku o przesunięcie w zmianie programu określa się całkowite kwoty przesunięte na każdy rok w podziale na fundusze i kategorie regionu.

3.5. Środki finansowe w podziale na poszczególne lata

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. g) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 3, 4 i 7 rozporządzenia w sprawie FST

Tabela 10: Środki finansowe w podziale na poszczególne lata

Fundusz	Kategoria regionu	2021	2022	2023	2024	2025	2026		2027		Ogółem
							Środki finansowe bez kwoty elastyczności	Kwota elastyczności	Środki finansowe bez kwoty elastyczności	Kwota elastyczności	
EFRR*	Regiony słabiej rozwinięte		333 875 452,00	346 431 278,00	361 299 726,00	376 773 082,00	164 266 466,00	164 266 466,00	172 708 061,00	172 708 061,00	2 092 328 592,00
Ogółem EFRR			333 875 452,00	346 431 278,00	361 299 726,00	376 773 082,00	164 266 466,00	164 266 466,00	172 708 061,00	172 708 061,00	2 092 328 592,00
EFS+*	Regiony słabiej rozwinięte		132 427 949,00	137 408 286,00	143 302 388,00	149 442 429,00	65 156 868,00	65 156 868,00	68 513 552,00	68 513 552,00	829 921 892,00
Ogółem EFS+			132 427 949,00	137 408 286,00	143 302 388,00	149 442 429,00	65 156 868,00	65 156 868,00	68 513 552,00	68 513 552,00	829 921 892,00
FST* - Art. 3 Zasoby FST			165 826 327,00	168 489 996,00	171 206 937,00	173 978 216,00	72 080 971,00	72 080 971,00	73 522 592,00	73 522 591,00	970 708 601,00
FST - Art. 4 Zasoby FST			618 115 800,00	628 044 588,00							1 246 160 388,00
FST - Art. 7 Zasoby FST w związku z art. 3 Zasoby FST											
FST - Art. 7 Zasoby FST w związku z art. 4 Zasoby FST			0,00	0,00							0,00
Ogółem FST			783 942 127,00	796 534 584,00	171 206 937,00	173 978 216,00	72 080 971,00	72 080 971,00	73 522 592,00	73 522 591,00	2 216 868 989,00
Ogółem			1 250 245 528,00	1 280 374 148,00	675 809 051,00	700 193 727,00	301 504 305,00	301 504 305,00	314 744 205,00	314 744 204,00	5 139 119 473,00

* Kwoty po przesunięciu uzupełniającym do FST.

3.6. Łączne środki finansowe w podziale na poszczególne fundusze oraz współfinansowanie krajowe

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. g) pkt (ii), art. 22 ust. 6 i art. 36 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

W przypadku programów w ramach celu „Inwestycje na rzecz zatrudnienia i wzrostu”, w których w umowie partnerstwa wybrano pomoc techniczną zgodnie z art. 36 ust. 4 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 11: Łączne środki finansowe w podziale na poszczególne fundusze oraz współfinansowanie krajowe

Polityka/numer celu szczegółowego FST lub pomoc techniczna	Priorytet	Podstawa obliczenia wsparcia unijnego	Fundusz	Kategoria regionu*	Wkład Unii (a)=(g)+(h)	Podział wkładu Unii		Wkład krajowy (b)=(c)+(d)	Indykatorywny podział wkładu krajowego		Ogółem (e)=(a)+(b)	Stopa dofinansowania (f)=(a)/(e)
						Mniejsza kwota elastyczności (g)	Kwota elastyczności (h)		Publiczne (c)	Prywatne (d)		
1	I	Ogółem	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	376 525 979,00	315 885 570,00	60 640 409,00	66 445 762,00	29 900 593,00	36 545 169,00	442 971 741,00	84,9999998081%
2	II	Ogółem	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	703 541 121,00	590 234 140,00	113 306 981,00	124 154 316,00	93 115 737,00	31 038 579,00	827 695 437,00	84,9999999456%
2	III	Ogółem	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	212 900 000,00	178 611 945,00	34 288 055,00	37 570 589,00	35 692 059,00	1 878 530,00	250 470 589,00	84,9999997405%
3	IV	Ogółem	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	301 240 000,00	252 724 577,00	48 515 423,00	53 160 000,00	53 160 000,00	0,00	354 400 000,00	85,0000000000%
4	V	Ogółem	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	281 467 421,00	236 133 193,00	45 334 228,00	49 670 722,00	37 253 041,00	12 417 681,00	331 138 143,00	84,9999998339%
4	VI	Ogółem	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	252 423 557,00	211 767 246,00	40 656 311,00	44 545 334,00	33 409 000,00	11 136 334,00	296 968 891,00	84,999999821%
4	VII	Ogółem	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	262 398 620,00	220 135 686,00	42 262 934,00	46 305 639,00	34 729 229,00	11 576 410,00	308 704 259,00	84,9999999514%
4	VIII	Ogółem	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	176 677 235,00	148 222 943,00	28 454 292,00	31 178 337,00	26 501 586,00	4 676 751,00	207 855 572,00	84,9999994227%
5	IX	Ogółem	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	237 960 346,00	199 636 263,00	38 324 083,00	41 993 003,00	31 494 752,00	10 498 251,00	279 953 349,00	84,9999997678%
8	X	Ogółem	FST** - Art. 3 Zasoby FST		882 033 841,00	749 731 244,00	132 302 597,00	155 653 032,00	77 826 516,00	77 826 516,00	1 037 686 873,00	84,9999998988%
8	X	Ogółem	FST** - Art. 4 Zasoby FST		1 246 160 388,00	1 246 160 388,00		219 910 658,00	109 955 329,00	109 955 329,00	1 466 071 046,00	84,9999999250%
8	X	Ogółem	FST**		2 128 194 229,00	1 995 891 632,00	132 302 597,00	375 563 690,00	187 781 845,00	187 781 845,00	2 503 757 919,00	84,9999999141%
TA36(4)	XI	Ogółem	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	83 483 911,00	70 038 627,00	13 445 284,00	14 732 455,00	14 732 455,00	0,00	98 216 366,00	84,9999998982%
TA36(4)	XII	Ogółem	EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	33 632 294,00	28 215 347,00	5 416 947,00	5 935 111,00	5 935 111,00	0,00	39 567 405,00	84,9999993682%
TA36(4)	XIII	Ogółem	FST** - Art. 3 Zasoby FST		88 674 760,00	75 373 795,00	13 300 965,00	15 648 488,00	15 648 488,00		104 323 248,00	84,9999992332%

Polityka/numer celu szczegółowego FST lub pomoc techniczna	Priorytet	Podstawa obliczenia wsparcia unijnego	Fundusz	Kategoria regionu*	Wkład Unii (a)=(g)+(h)	Podział wkładu Unii		Wkład krajowy (b)=(c)+(d)	Indykatorywny podział wkładu krajowego		Ogółem (e)=(a)+(b)	Stopa dofinansowania (f)=(a)/(e)
						Mniejsza kwota elastyczności (g)	Kwota elastyczności (h)		Publiczne (c)	Prywatne (d)		
TA36(4)	XIII	Ogółem	FST** - Art. 4 Zasoby FST		0,00	0,00		0,00		0,00		
TA36(4)	XIII	Ogółem	FST**		88 674 760,00	75 373 795,00	13 300 965,00	15 648 488,00	15 648 488,00	0,00	104 323 248,00	84,9999992332%
Ogółem			EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	2 092 328 592,00	1 755 354 065,00	336 974 527,00	369 234 462,00	284 597 182,00	84 637 280,00	2 461 563 054,00	84,9999998416%
Ogółem			EFS+	Regiony słabiej rozwinięte	829 921 892,00	696 251 472,00	133 670 420,00	146 456 806,00	111 326 381,00	35 130 425,00	976 378 698,00	84,9999998669%
Ogółem			FST** - Art. 3 Zasoby FST		970 708 601,00	825 105 039,00	145 603 562,00	171 301 520,00	93 475 004,00	77 826 516,00	1 142 010 121,00	84,9999998380%
Ogółem			FST** - Art. 4 Zasoby FST		1 246 160 388,00	1 246 160 388,00		219 910 658,00	109 955 329,00	109 955 329,00	1 466 071 046,00	84,9999999250%
Suma całkowita					5 139 119 473,00	4 522 870 964,00	616 248 509,00	906 903 446,00	599 353 896,00	307 549 550,00	6 046 022 919,00	84,9999998652%

* W odniesieniu do EFRR: regiony słabiej rozwinięte, w okresie przejściowym, lepiej rozwinięte i, w stosownych przypadkach, szczególnie alokacja dla najbardziej oddalonych i słabo zaludnionych regionów północnych. W odniesieniu do EFS+: regiony słabiej rozwinięte, w okresie przejściowym, lepiej rozwinięte i, w stosownych przypadkach, dodatkowa alokacja dla regionów najbardziej oddalonych. W odniesieniu do Funduszu Spójności: nie dotyczy. W przypadku pomocy technicznej zastosowanie kategorii regionu zależy od wyboru funduszu.

** należy wskazać łączne zasoby FST, w tym wsparcia uzupełniającego przesuniętego z EFRR i EFS+. Tabela nie powinna zawierać kwot wskazanych w art. 7 rozporządzenia w sprawie FST. W przypadku pomocy technicznej finansowanej z FST zasoby FST należy podzielić na zasoby związane z art. 3 i zasoby związane z art. 4 rozporządzenia w sprawie FST. W przypadku zasobów, o których mowa w art. 4 rozporządzenia w sprawie FST, nie przewidziano kwoty elastyczności.

4. Warunki podstawowe

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 12: Warunki podstawowe

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
1. Skuteczne mechanizmy monitorowania rynku zamówień publicznych			Tak	Istnienie mechanizmów monitorowania obejmujących wszystkie umowy w sprawie zamówień publicznych oraz postępowania w sprawie tych zamówień w ramach Funduszy zgodnie z prawodawstwem Unii dotyczącym zamówień. Wymóg ten obejmuje: 1. rozwiązania mające zapewnić gromadzenie faktycznych i wiarygodnych danych dotyczących postępowań w sprawie zamówień publicznych o wartości powyżej unijnych progów zgodnie z obowiązkami sprawozdawczymi na mocy art. 83 i 84 dyrektywy 2014/24/UE oraz art. 99 i 100 dyrektywy 2014/25/UE;	Tak	Link do ustawy : http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20190002019/U/D20192019Lj.pdf Link do rocznych sprawozdań z funkcjonowania systemu zamówień publicznych: https://www.uzp.gov.pl/baza-wiedzy/analizy-systemowe/sprawozdania-o-funkcjonowaniu-systemu-zamowien-publicznych	Zgodnie z obowiązkami wynikającymi z dyrektyw, UZP przygotowuje co 3 lata sprawozdania z monitorowania systemu zamówień publicznych oparte o dane otrzymywane od zamawiających w rocznych sprawozdaniach o udzielonych zamówieniach publicznych, dane pochodzące z Platformy e-Zamówienia, dane pochodzące z TED oraz informacje o wynikach kontroli prowadzonych przez Prezesa UZP.
				2. rozwiązania mające zapewnić, by dane obejmowały co najmniej następujące elementy: a) jakość i natężenie konkurencji: nazwiska/nazwy zwycięskich oferentów, liczba oferentów na początku postępowania oraz wartość umowy;	Tak	Link do ustawy : http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20190002019/U/D20192019Lj.pdf Link do rocznych sprawozdań z funkcjonowania systemu zamówień publicznych: https://www.uzp.gov.pl/baza-wiedzy/analizy-	UZP posiada dostęp do wszystkich danych wymaganych w ramach warunkowości podstawowej (dane pochodzą z bazy TED prowadzonej przez KE ze sprawozdań rocznych przedkładanych Prezesowi UZP przez zamawiających oraz bazy BZP

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				b) informacja o ostatecznej cenie po zakończeniu postępowania i o udziale MŚP jako bezpośrednich oferentów, w przypadku gdy systemy krajowe podają takie informacje;		systemowe/sprawozdania-o-funkcjonowaniu-systemu-zamowien-publicznych	
				3. rozwiązania mające zapewnić monitorowanie i analizę danych przez właściwe organy krajowe zgodnie z art. 83 ust. 2 dyrektywy 2014/24/UE i art. 99 ust. 2 dyrektywy 2014/25/UE;	Tak	<p>Link do ustawy : http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20190002019/U/D20192019Lj.pdf</p> <p>Link do rocznych sprawozdań z funkcjonowania systemu zamówień publicznych: https://www.uzp.gov.pl/baza-wiedzy/analizy-systemowe/sprawozdania-o-funkcjonowaniu-systemu-zamowien-publicznych</p>	Zgodnie z obowiązkami wynikającymi z dyrektyw, UZP przygotowuje co 3 lata sprawozdania z monitorowania systemu zamówień publicznych oparte o dane otrzymywane od zamawiających w rocznych sprawozdaniach o udzielonych zamówieniach publicznych, dane pochodzące z TED oraz informacje o wynikach kontroli prowadzonych przez Prezesa UZP. Kryterium 4. UZP publikuje na swojej stronie roczne raporty z funkcjonowania systemu zamówień publicznych oraz
				4. rozwiązania mające zapewnić, by wyniki analiz były udostępniane publicznie zgodnie z art. 83 ust. 3 dyrektywy 2014/24/UE oraz art. 99 ust. 3 dyrektywy 2014/25/UE;	Tak	<p>Link do ustawy : http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20190002019/U/D20192019Lj.pdf</p> <p>Link do rocznych sprawozdań z funkcjonowania systemu zamówień publicznych: https://www.uzp.gov.pl/baza-wiedzy/analizy-systemowe/sprawozdania-o-funkcjonowaniu-systemu-zamowien-publicznych</p>	UZP publikuje na swojej stronie roczne raporty z funkcjonowania systemu zamówień publicznych oraz okresowe Biuletyny Informacyjne.
				5. rozwiązania mające zapewnić, by wszelkie informacje	Tak	Link do ustawy : http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download	W przypadku powstania w toku kontroli prowadzonej przez UZP podejrzenia, że

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				wskazujące na przypadki podejrzewaney znowy przetargowej były przekazywane właściwym organom krajowym zgodnie z art. 83 ust. 2 dyrektywy 2014/24/UE oraz art. 99 ust. 2 dyrektywy 2014/25/UE.		d.xsp/WDU20190002019/U/D20192019 Lj.pdf Link do rocznych sprawozdań z funkcjonowania systemu zamówień publicznych: https://www.uzp.gov.pl/baza-wiedzy/analizy-systemowe/sprawozdania-o-funkcjonowaniu-systemu-zamowien-publicznych	w postępowaniu mogło dojść do znowy przetargowej UZP przekazuje stosowną informację w tym zakresie do UOKIK. Pomiędzy UZP i UOKIK zostało także podpisane porozumienie zakładające współpracę obydwu instytucji, wymianę informacji i doświadczeń. Niezależnie od powyższego instytucje oraz podmioty zamawiające mogą bezpośrednio zwrócić się do UOKIK w przypadku podejrzenia znowy przetargowej.
2. Narzędzia i zdolności umożliwiające skuteczne stosowanie zasad pomocy państwa			Tak	Instytucje zarządzające dysponują narzędziami i zdolnościami umożliwiającymi im weryfikację zgodności z zasadami pomocy państwa: 1. w odniesieniu do przedsiębiorstw znajdujących się w trudnej sytuacji oraz objętych wymogiem odzyskania pomocy.	Tak	Link do ustawy : http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.d.xsp/WDU20041231291/U/D20041291Lj.pdf	Zgodnie z art. 31b pkt 2) ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (Dz. U. z 2021 r., poz. 743 ze zm.) Prezes UOKiK ma obowiązek ogłaszania w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie www informacji o decyzjach KE dotyczących zwrotu pomocy publicznej. Jednocześnie, podmioty udzielające pomocy są zobligowane do zbadania warunków dopuszczalności pomocy publicznej. Zgodnie z art. 37 ust. 5 ustawy, podmioty udzielające pomocy mają obowiązek uzyskać od przedsiębiorców ubiegających się o pomoc publiczną informacje umożliwiające stwierdzenie, czy dany przedsiębiorca znajduje się w trudnej sytuacji na dzień udzielenia pomocy. Co do zasady dotyczy to też sprawozdań finansowych za okres 3 ostatnich lat obrotowych, sporządzonych zgodnie z przepisami o rachunkowości, na podstawie których weryfikowana jest poprawność przedstawianych danych. W przypadku podmiotów objętych

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							postępowaniem upadłościowym wszelkie zdarzenia w tych postępowaniach są obwieszczane, a dodatkowo przedsiębiorca obowiązany jest posługiwać się nazwą firmy wraz z oznaczeniem „w restrukturyzacji” lub „w upadłości”.
				2. poprzez dostęp do specjalistycznych porad i wytycznych w kwestiach pomocy państwa udzielanych przez ekspertów ds. pomocy państwa z podmiotów lokalnych lub krajowych.	Tak	Link do ustawy : http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.d.xsp/WDU20041231291/U/D20041291Lj.pdf	Funkcję krajowego organu ds. pomocy państwa, odpowiedzialnego za skuteczne wdrażanie i stosowanie unijnych przepisów pomocy publicznej, pełni Prezes UOKiK, a w zakresie pomocy publicznej w sektorze rolnym i rybołówstwa - Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Prezes UOKiK opiniuje wytyczne dotyczące pomocy publicznej, projekty programów pomocowych i pomocy indywidualnej, w tym finansowane ze środków strukturalnych, notyfikuje je KE, reprezentuje rząd polski w postępowaniu przed Komisją oraz monitoruje udzielaną pomoc publiczną. Ustawa reguluje obowiązki w zakresie monitorowania pomocy udzielanej przedsiębiorcom, tj. gromadzenia, przetwarzania oraz przekazywana informacji w tym zakresie. UOKiK zapewnia pełną informację na stronie urzędu i zależnie od potrzeb prowadzi dla instytucji wdrażających programy warsztaty dotyczące stosowania pomocy publicznej. W ramach współpracy z UOKiK 2 grupy robocze ds. pomocy publicznej udzielanej w ramach funduszy strukturalnych polityki spójności (dla krajowych i regionalnych programów), koordynowane przez

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							MFIPR, opracowują horyzontalne interpretacje dotyczące udzielania pomocy publicznej.
3. Skuteczne stosowanie i wdrożenie Karty praw podstawowych			Nie	<p>Istnienie skutecznych mechanizmów służących zapewnieniu zgodności z Kartą praw podstawowych Unii Europejskiej („Karta”), które obejmują:</p> <p>1. ustalenia mające zapewnić zgodność programów wspieranych z Funduszy i ich wdrażania z odpowiednimi postanowieniami Karty;</p>	Nie	<p>W celu spełnienia warunku wypracowano jednolitą procedurę określającą obowiązki wszystkich instytucji zaangażowanych we wdrażanie programu operacyjnego w zakresie zapewnienia ich zgodności z Kartą Praw Podstawowych (KPP).</p>	<p>Jednolita procedura dotyczy weryfikacji zgodności z KPP zarówno na etapie złożenia wniosku o dofinansowanie jak i trakcie realizacji projektów. Podejrzenia o niezgodności projektów i/lub działań Beneficjenta lub IP/IW/IZ z KPP zgłaszane są odpowiednio do IP/IW/IZ/Rzecznika Funduszy UE (w przypadku programów finansowanych z EFMRA, FAM, IZGW i FBW istnieje właściwy odpowiednik). Właściwa instytucja dokonuje analizy, podejmuje czynności weryfikujące stan faktyczny i rozstrzyga o zasadności zgłoszenia. W przypadku potwierdzenia naruszenia artykułów KPP, w zależności od charakteru sprawy, właściwa instytucja przekazuje zgłoszenie naruszenia do odpowiednich służb, tj. RPO, PIP, Rzecznika Praw Pacjenta lub/i właściwych organów ścigania. IZ programu odpowiedzialna jest również za prowadzenie polityki informacyjnej w ww. obszarze.</p> <p>Realizacja programu będzie uwzględniać na wszystkich etapach wszystkie prawa ujęte w KPP UE.</p> <p>Zdaniem strony polskiej warunek jest spełniony zgodnie ze stanowiskiem z 7 lipca 2022 r., jednakże wobec braku reakcji KE na to stanowisko - status warunku został oznaczony jako niespełniony.</p>

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				<p>2. rozwiązania dotyczące zgłaszania komitetowi monitorującemu przypadków niezgodności operacji wspieranych z Funduszy z Kartą oraz skarg o nieprzestrzeganie Karty złożonych zgodnie z rozwiązaniami przyjętymi na mocy art. 69 ust. 7.</p>	Nie	<p>W celu spełnienia warunku wypracowano jednolitą procedurę określającą obowiązki wszystkich instytucji zaangażowanych we wdrażanie programu operacyjnego w zakresie zapewnienia ich zgodności z Kartą Praw Podstawowych (KPP)</p> <p>Zdaniem strony polskiej warunek jest spełniony zgodnie ze stanowiskiem z 7 lipca 2022 r., jednakże wobec braku reakcji KE na to stanowisko - status warunku został oznaczony jako niespełniony.</p>	<p>Procedura uwzględnia obowiązek IZ Programu w zakresie przygotowania rocznej zbiorczej informacji o wszystkich zgłoszeniach dotyczących niezgodności projektów z KPP oraz skarg, w celu rozpatrzenia przez KM Programu. KM podejmuje decyzję o podjęciu właściwych działań zaradczych w odniesieniu do zgłoszonych przypadków.</p> <p>Zakres sprawozdania IZ dla KM dotyczącego skarg na naruszenie KPP obejmował będzie informację o wszystkich zastrzeżeniach/zażaleniach które wpłynęły do poszczególnych instytucji w ramach programu w okresie sprawozdawczym. Sprawozdanie to zawierało będzie następujące informacje:</p> <ul style="list-style-type: none"> • liczba zgłoszeń • rodzaj podmiotów zgłaszających skargi, • o działaniach podjętych w ramach analizy złożonej skargi • o działaniach naprawczych podjętych w przypadku wykrytych nieprawidłowości. • wnioski wynikające z analizy skarg składanych w ramach programu. <p>Dodatkowo Sprawozdanie będzie zawierało informację o skargach na naruszenie KPP przygotowaną przez RPO.</p>

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
4. Wdrażanie i stosowanie Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych zgodnie z decyzją Rady 2010/48/WE			Tak	Istnienie krajowych ram zapewniających realizację Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych, które obejmują: 1. cele ogólne obejmujące wymierne wartości docelowe, mechanizmy gromadzenia danych i monitorowania;	Tak	Link do dokumentu: https://dziennikustaw.gov.pl/MP/rok/2021/pozycja/218 https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WMP20220000767/O/M20220767.pdf	Ramy polityki krajowej dla zapewnienia wdrażania realizacji KAPON stanowi Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030 przyjęta przez Radę Ministrów 16 lutego 2021 r., która określa cele i działania do osiągnięcia w oznaczonym czasie ze wskaźnikami i odpowiedzialnymi podmiotami, a także mechanizmy monitoringu realizacji celów i działań oraz gromadzenia danych w tym zakresie. Ponadto, w zakresie realizacji procesu deinstytucjonalizacji usług społecznych, m.in. dla osób z niepełnosprawnościami (OzN) odpowiednim dokumentem strategicznym jest również Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.) przyjęta przez Radę Ministrów 7.06.2022 r (SRUS). Przyjęcie i wdrożenie SRUS umożliwi zatem realizację celów w obszarze deinstytucjonalizacji wskazanych w Strategii na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030 oraz zapewni monitoring realizacji wskaźników dotyczących tego obszaru dla OzN.
				2. rozwiązania mające zapewnić, by w ramach przygotowywania i wdrażania programów odpowiednio zostały odzwierciedlone polityka, prawodawstwo i normy w zakresie dostępności;	Tak	Link do dokumentu: https://dziennikustaw.gov.pl/MP/rok/2021/pozycja/218 https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WMP20220000767/O/M20220767.pdf	Kryterium zostanie spełnione poprzez zobowiązanie IZ do realizacji następujących działań: (1) wskazania konkretnych artykułów KAPON związanych z zakresem wsparcia planowanym do realizacji w ramach programu,

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							<p>(2) zapewnienia zgodności z KPON wszelkich procesów i procedur realizowanych na każdym etapie wdrażania programu, tj. programowania, wyboru i realizacji projektów, a także kontroli projektów, monitorowania i ewaluacji, co znajdzie odzwierciedlenie m.in. w treści procedur/wytycznych/regulaminów określających sposób realizacji poszczególnych procesów związanych z wdrażaniem programu,</p> <p>(3) oceny projektów pod kątem kryterium dotyczącego zgodności z KPON,</p> <p>(4) zapewnienia stosowania standardów dostępności poprzez Wytyczne określające standardy zapewniania dostępności w inwestycjach finansowanych w ramach polityki spójności,</p> <p>(5) realizacji działań informacyjnych/świadomościowych związanych z przestrzeganiem KPON,</p> <p>(6) wprowadzenia do systemu realizacji programu procedury zgłaszania podejrzeń i skarg dotyczących niezgodności interwencji/działań z KPON.</p>
				3. rozwiązania dotyczące sprawozdawania komitetowi monitorującemu przypadków niezgodności operacji wspieranych z Funduszy z Konwencją oraz skarg o nieprzestrzeganie Konwencji	Tak	<p>Link do dokumentu: https://dziennikustaw.gov.pl/MP/rok/2021/pozycja/218 https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WMP20220000767/O/M20220767.pdf</p>	Kryterium zostanie spełnione poprzez wprowadzenie obowiązkowego rocznego raportowania Komitetowi Monitorującemu o zgłoszonych przypadkach niezgodności interwencji/działań z KPON oraz skargach na nieprzestrzeganie KPON.

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				złożonych zgodnie z rozwiązaniami przyjętymi na mocy art. 69 ust. 7.			<p>KM będzie informowany o charakterze i liczbie skarg i przypadków niezgodności interwencji realizowanej w ramach programu z zapisami KPON oraz o tym, jakie czynności w związku z ich wystąpieniem podjęły właściwe instytucje. W przypadku naruszeń systemowych lub powtarzających się, po przedstawieniu sprawozdania przez IZ, KM będzie mógł powziąć szereg działań, aby przeciwdziałać ich występowaniu w przyszłości.</p> <p>Zakres prerogatyw KM w tym względzie zostanie określony w regulaminie KM, w oparciu o minimalne uprawnienia określone dla KM wszystkich programów, w tym: (1) możliwość powołania grupy roboczej do rozpatrzenia danego zagadnienia/zidentyfikowanego problemu, (2) przeprowadzenie dalszych analiz w celu opracowania szczegółowych zaleceń/rekomendacji dotyczących najbardziej powtarzalnych naruszeń, czy też (3) intensyfikacji prowadzonych działań świadomościowych i informacyjnych.</p>
1.1. Dobre zarządzanie krajową lub regionalną strategią inteligentnej specjalizacji	EFRR	RSO1.1. Rozwijanie i wzmacnianie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie	Tak	Strategia (strategie) inteligentnej specjalizacji powinna (powinny) być wspierana przez: 1. aktualną analizę wyzwań związanych z upowszechnianiem innowacji oraz cyfryzacją;	Tak	<p>Możliwości rozwoju innowacyjnego województwa śląskiego po roku 2020. Rekomendacje do projektu „Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2021-2027”, grudzień 2019.</p> <p>Możliwości rozwoju technologicznego województwa śląskiego po roku 2020. Rekomendacje do projektu „Regionalnej</p>	<p>Identyfikacja wyzwań odbywa się poprzez:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Proces Przedsiębiorczego Odkrywania (PPO), 2. System monitoringu i ewaluacji, 3. System zarządzania i wdrażania RIS WSL

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
		zaawansowanych technologii				Strategii Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2021-2027”, grudzień 2019.	<p>Ad1. W perspektywie do 2030 roku PPO będzie prowadzony przez Województwo Śląskie i Sieć Regionalnych Obserwatoriów Specjalistycznych (SORIS) oraz przedsiębiorstwa działające w kluczowych obszarach technologicznych regionu, w formule projektu pozakonkursowego w ramach działania 1.1 FE SL 2021-2027,</p> <p>Ad2. Identyfikacja wąskich gardeł będzie dokonywana co 2 lata na podstawie badań monitoringowych i ewaluacyjnych oraz branżowych SORIS zgodnie z “Planem badań ewaluacyjnych w obszarze ekosystemu innowacji województwa śląskiego do 2030 r.” Kluczowym procesem badawczym będzie Foresight Technologii Województwa Śląskiego 2050 „Inteligentna transformacja”.</p> <p>Ad3. W wymiarze operacyjnym identyfikacja będzie pochodzić od Grup ds. inteligentnych specjalizacji oraz beneficjentów FE SL 2021-2027.</p>
				2. istnienie właściwej regionalnej lub krajowej instytucji lub podmiotu odpowiedzialnego za zarządzanie strategią inteligentnej specjalizacji;	Tak	<p>1. Zaktualizowany dokument „Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego 2030” przyjęty Uchwałą Zarządu Nr 1554/246/VI/2021 z dnia 30.06.2021 r.</p> <p>2. Uchwała Zarządu Województwa Śląskiego Nr 1555/246/VI/2021 z dnia 30.06.2021r. w sprawie przyjęcia Raportu z wypełniania przez województwo śląskie warunków</p>	Przez wiele lat na podstawie doświadczeń i zgromadzonej wiedzy zbudowano w województwie śląskim system instytucjonalny, który ewoluował i w dokumencie Regionalnej Strategii Innowacji w latach 2014-2020 miał przybrać pożądaną formę ekosystemu innowacji. Ten postulat można uznać za spełniony. W kategoriach analizy systemowej, w której analizuje się składniki (aktorów)

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
						umożliwiających korzystanie ze środków EFRR związanych z celem 1. polityki spójności Unii Europejskiej na lata 2021-2027.	systemu oraz zachodzące pomiędzy nimi relacje, ekosystem innowacji województwa śląskiego funkcjonuje zgodnie z zapisami projektowanymi w dokumentach programowych. Można go uznać za system uczący się i adaptujący, na co wskazują jego transformacje pod wpływem wiedzy uzyskiwanej z prowadzonych badań ewaluacyjnych i ekspertyz. System nie jest budowany w sposób reaktywny, wyłącznie na potrzeby okresu programowania.
				3. narzędzia monitorowania i ewaluacji w celu pomiaru realizacji celów strategii;	Tak	1. Zaktualizowany dokument „Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego 2030” przyjęty Uchwałą Zarządu Nr 1554/246/VI/2021 z dnia 30.06.2021 r. (patrz także zał. 1). 2. Uchwała Zarządu Województwa Śląskiego Nr 1555/246/VI/2021 z dnia 30.06.2021r. w sprawie przyjęcia Raportu z wypełniania przez województwo śląskie warunków umożliwiających korzystanie ze środków EFRR związanych z celem 1. polityki spójności Unii Europejskiej na lata 2021-2027.	Odpowiedzialność za prowadzenie monitoringu i ewaluacji wdrażania RSI spoczywa na Zarządzie Województwa Śląskiego. Zadania w obszarze monitoringu i oceny realizacji realizowane są przez Jednostkę Koordynującą Wdrażanie Regionalnej Strategii Innowacji (JKW RIS). Jednostka Koordynująca Wdrażanie RIS powołana z ramienia Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego, funkcjonująca w Departamencie Rozwoju I Transformacji Regionu, monitoruje wykonanie zadań i nadzoruje prawidłowość ich realizacji. JKW RIS jest jednym z elementów struktury systemu zarządzania i wdrażania Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego 2030.
				4. funkcjonowanie współpracy z zainteresowanymi stronami („proces przedsiębiorczego	Tak	Procesy przedsiębiorczego odkrywania w kontekście rozwoju innowacyjnego wojew. śląskiego do roku 2020 (2017)	Od 2013 r. PPO województwa śląskiego stanowi platformę współpracy pomiędzy kluczowymi uczestnikami ekosystemu

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				odkrywania”);		<p>Analiza przepływów międzygałęziowych w kontekście rozwoju innowacyjności w wojew. śląskim do roku 2020 (2017), „Program Rozwoju Technologii Województwa Śląskiego na lata 2019 – 2030”.</p> <p>„Regionalna Strategia Innowacji Województwa Śląskiego 2030 Procesy inteligentnej transformacji w wojew. śląskim w perspektywie do 2030 roku. Rola inteligentnych specjalizacji w transformacji gospodarczej regionu (2021)</p>	<p>innowacji i regionalnymi specjalistycznymi obserwatoriami zrzeszonymi w Sieci Regionalnych Obserwatoriów Specjalistycznych. Podmiotem wiodącym w Sieci Regionalnych Obserwatoriów Specjalistycznych jest Samorząd Województwa Śląskiego, który pełni rolę Lidera natomiast zarządzanie siecią realizowane jest przez Radę Programową, która została powołana przez Lidera i złożona jest z przedstawicieli SO RIS.</p> <p>Zgodnie z założeniami prowadzenia procesu przedsiębiorczego odkrywania (PPO) w regionie prowadzono w latach 2013-2020 szereg prac i analiz danych mających na celu weryfikację przyjętych specjalizacji, jak również poszukiwanie wyłaniających się nowych grup technologicznych. Proces prowadzony pod przewodnictwem Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego wykorzystywał różne dostępne instrumenty w celu zachowania transparentności i możliwości wysłuchania wielu interesariuszy.</p>
				5. działania mające na celu poprawę krajowych lub regionalnych systemów badań i innowacji, w stosownych przypadkach;	Tak	<p>„Program Rozwoju Technologii Województwa Śląskiego na lata 2019 – 2030”.</p> <p>„Regionalna Strategia Innowacji Województwa Śląskiego 2030”, dokument przyjęty Uchwałą Zarządu Województwa Śląskiego Nr 1554/246/VI/2021 z dnia 30 czerwca</p>	<p>Śląskie nie posiada regionalnej strategii zarządzania infrastrukturą badawczą i innowacyjną. Wiele podmiotów działających w regionie ustala własne zasady w tym zakresie, kierując się różnymi kryteriami. Dlatego też RIS WSL 2030 podejmuje wyzwanie wypracowania rozwiązań pozwalających</p>

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
						2021 r. “Action Plan Silesia” (2022) dla obszaru infrastruktury badawczej i innowacyjnej w województwie śląskim Nauka dla Biznesu. Śląski potencjał - możliwości współpracy z sektorem badawczo-rozwojowym w ramach specjalizacji regionalnych.	na zwiększenie potencjału w tym obszarze, w tym stworzenie systemu informacji o infrastrukturze badawczej oraz zasad dostępu do jej zasobów dla interesariuszy, w szczególności przedsiębiorców. W RIS WSL 2030 odpowiada temu wyzwaniu działanie D.1.3. Wzmocnienie infrastruktury badawczej dla regionalnego partnerstwa nauka-biznes. Istotą zaplanowanego w RIS WSL 2030 działania jest wzmocnienie zarówno uczelni, jak i jednostek naukowo-badawczych, Działania konsolidacyjne w ramach Sieci Badawczej Łukasiewicz oraz szczególne wsparcie skierowane do wybranych uczelni badawczych przyczyniły się do uporządkowania specjalizacji i wzmocnienia kompetencji wokół przewag konkurencyjnych poszczególnych podmiotów w sektorze badawczo-rozwojowym. Action plan, przedstawia plan poprawy wykorzystania regionalnych infrastruktur naukowo-badawczych w regionie.
				6. w stosownych przypadkach, działania wspierające transformację przemysłową;	Tak	Terytorialny Plan Sprawiedliwej Transformacji, stanowiący nieformalny załącznik do FE SL www.transformacja.slaskie.pl	W województwie FST wdrażany będzie w 7 podregionach: katowicki, sosnowiecki, tyski, bytomski, gliwicki, rybnicki oraz bielski. Region charakteryzuje się znacznym udziałem sektora wydobywczego oraz dużym udziałem przemysłów tradycyjnych. Dziedzictwo regionu przyczynia się do obniżania konkurencyjności struktury

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							gospodarczej, przejawiającej się w spadku udziału w PKB oraz zmniejszającym się udziale w krajowej produkcji sprzedanej przemysłu. Umiędzynarodowienie gospodarki jest na niskim poziomie ze względu na niewystarczającą innowacyjność. Eksport potwierdza znaczącą rolę przemysłu motoryzacyjnego oraz hutnictwa i przemysłu metalurgicznego. Skutki działań podejmowanych w procesie transformacji będą odczuwalne przede wszystkim w sektorze wydobywczym, w którym zachodzące zmiany spowodują redukcje zatrudnienia. Skutkom procesu podlegać będzie także przemysł wysoko emisyjny i energochłonny, takia jak energetyczny, hutniczy, chemiczny, mineralny, maszynowy, środków transportu, w których w 2019 r. zatrudnionych było 79,3 tys. osób. Łączna alokacja FST wdrażana w regionie planowana jest na 2 119 mln €.
				7. środki służące zacieśnieniu współpracy z partnerami spoza danego państwa członkowskiego w obszarach priorytetowych wspieranych w ramach strategii inteligentnej specjalizacji.	Tak	Regionalna Strategia Innowacji Województwa Śląskiego 2030 przyjęta Uchwałą Zarządu Nr 1554/246/VI/2021 z dnia 30.06.2021 r. (patrz także zał. 1). https://ris.slaskie.pl/	Urząd Marszałkowski WSL w ramach współpracy międzynarodowej w obszarze rozwoju innowacyjnego regionu: współpracuje z SORIS, z koordynatorami klastrów, z ośrodkami Europejskiej Sieci Przedsiębiorczości, realizuje projekty własne międzynarodowe na rzecz rozwoju innowacji, transformacji gospodarki w kierunku Przemysłu 4.0 oraz poprawy wydajności infrastruktury badawczej i innowacyjnej. W ramach prac badawczych „Procesy

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							<p>inteligentnej transformacji w wojew. śląskim do 2030 roku. Rola inteligentnych specjalizacji w transformacji gospodarczej regionu” (2021) zidentyfikowano łańcuchy wartości w obszarze rozwoju innowac.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kluczowe instytucje/firmy/ projekty - Unikatowe wartości (przewaga technologiczna, kompetencje i wiedza, kooperacja). - Inteligentne specjalizacje regionu w zidentyfikowanych łańcuchach wartości, - Identyfikacja wąskich gardeł, jako elementów łańcucha wartości, ograniczających jego efektywne funkcjonowanie w regionie.
2.1. Ramy strategiczne polityki na rzecz wsparcia renowacji budynków pod kątem efektywności energetycznej budynków mieszkalnych i niemieszkalnych	EFRR	RSO2.1. Wsparcie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych	Tak	<p>1. Przyjęcie krajowej długoterminowej strategii renowacji na rzecz wsparcia renowacji krajowych zasobów budynków mieszkalnych i niemieszkalnych, zgodnie z wymogami dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2010/31/UE; strategia ta:</p> <p>a) zakłada szacunkowe cele pośrednie na lata 2030, 2040 i 2050;</p> <p>b) przedstawia indykatywny zarys zasobów finansowych na wspieranie realizacji strategii;</p>	Tak	<p>Link do dokumentu: https://www.gov.pl/attachment/64841ec3-1e9c-49d9-85f7-2a58bead36b2.</p>	<p>Długoterminowa strategia renowacji budynków wyznacza cele pośrednie na lata 2030, 2040 i 2050, które zostały określone w scenariuszu rekomendowanym renowacji budynków, a także przedstawia analizę różnych wariantów realizacji renowacji: 1. scenariusz szybkiej i głębokiej termomodernizacji, 2. scenariusz termomodernizacji etapowej, 3. scenariusz rekomendowany (rozdział 9). Ponadto, zawiera szczegółowe zestawienie krajowych polityk oraz narzędzi finansowych wspierających renowację budynków, do których przedstawiono wykaz środków budżetowych (rozdział 5). Dodatkowo DSRB zawiera orientacyjną skalę</p>

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				c) określa skuteczne mechanizmy promowania inwestycji w renowację budynków.			wsparcia renowacji budynków (rozdział 9), oraz wskazuje mechanizmy ułatwiające inwestorem podejmowanie i przeprowadzanie renowacji budynków (rozdział 8). DSRB zawiera wytyczne w zakresie dalszych działań dotyczących wsparcia renowacji budynków w Polsce. DSRB poza wypełnieniem wymogów wynikających z warunku 2.1, spełnia również wymagania nałożone art. 2a dyrektywy 2010/31/UE.
				2. Działania na rzecz poprawy efektywności energetycznej w celu osiągnięcia wymaganych oszczędności energii	Tak	https://www.gov.pl/web/aktywa-panstwowe/krajowy-plan-na-rzecz-energii-i-klimatu-na-lata-2021-2030-przekazany-do-ke	Kryterium dotyczące działań na rzecz poprawy efektywności energetycznej w celu osiągnięcia wymaganych oszczędności energii należy uznać za spełnione w oparciu o przekazany do Komisji Europejskiej w dniu 30 grudnia 2019 r. Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030. Ponadto, w dniu 16 czerwca 2021 r., za pośrednictwem Stałego Przedstawiciela RP przy UE, przekazano do Dyrekcji Generalnej ds. Energii (DG ENER) Komisji Europejskiej dokument pn. Informacja w sprawie metod i środków stosowanych w Polsce służących wdrożeniu art. 7, 7a i 7b dyrektywy 2012/27/UE w sprawie efektywności energetycznej - zawierający opis szczegółowej metody funkcjonowania systemów zobowiązujących do efektywności energetycznej oraz alternatywnych środków z dziedziny polityki, o których mowa w art. 7a oraz 7b ww. dyrektywy. W wymienionych dokumentach zawarto informacje na temat działań podjętych i planowanych na rzecz poprawy efektywności

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							energetycznej w celu osiągnięcia wymaganych oszczędności energii, w tym m.in. łącznej kwoty wymaganych oszczędności w zakresie końcowego wykorzystania energii w terminie do 31 grudnia 2030 r.
2.2. Zarządzanie w sektorze energetycznym	EFRR	RSO2.1. Wsparcie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych RSO2.2. Wsparcie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001 w sprawie energii odnawialnej[1], w tym określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju	Tak	Przedłożenie Komisji zintegrowanego krajowego planu w dziedzinie energii i klimatu zgodnie z art. 3 rozporządzenia (UE) 2018/1999 i z zapewnieniem spójności z określonymi w porozumieniu paryskim długoterminowymi założeniami dotyczącymi redukcji emisji gazów cieplarnianych; plan ten obejmuje: 1. wszystkie elementy wymagane we wzorze przedstawionym w załączniku I do rozporządzenia (UE) 2018/1999;	Tak	Link do dokumentu: https://www.gov.pl/web/aktywa-panstwowe/krajowy-plan-na-rzecz-energii-i-klimatu-na-lata-2021-2030-przekazany-do-ke	KPEiK zawiera działania na rzecz realizacji 5 wymiarów unii energetycznej: Bezpieczeństwa energetycznego, Wewnętrznego rynku energii, Efektywności energetycznej, Obniżenia emisyjności, Badań naukowych, innowacji i konkurencyjności. KPEiK wyznacza cele klimatyczno-energetyczne na 2030 r. : <ul style="list-style-type: none"> • 7% redukcji emisji gazów cieplarnianych w sektorach nieobjętych systemem ETS w porównaniu do 2005 r., • 21-23% udziału OZE w finalnym zużyciu energii brutto (cel 23% możliwy do osiągnięcia dzięki dodatkowym środkom unijnym, w tym na sprawiedliwą transformację), uwzględniając: 14% udziału OZE w transporcie i roczny wzrost udziału OZE w ciepłownictwie i chłodnictwie o 1,1 pkt. proc. średniorocznie. • wzrost efektywności energetycznej o 23% w porównaniu z prognozami PRIMES2007, • redukcję do 56-60% udziału węgla w produkcji energii elektrycznej Krajowe założenia i cele polskiej polityki energetyczno-klimatycznej

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							szczegółowo opisane zostały w rozdziale drugim dokumentu, natomiast rozdział trzeci wskazuje polityki i środki mające służyć ich realizacji. Analizę skutków planowanych polityk i środków przedstawiono w Załączniku nr 2 do KPEiK.
				2. zarys planowanych zasobów i mechanizmów finansowych w odniesieniu do środków promujących energię niskoemisyjną.	Tak	Link do dokumentu: https://www.gov.pl/web/aktywa-panstwowe/krajowy-plan-na-rzecz-energii-i-klimatu-na-lata-2021-2030-przekazany-do-ke	<p>KPEiK zawiera działania na rzecz realizacji 5 wymiarów unii energetycznej: Bezpieczeństwa energetycznego, Wewnętrznego rynku energii, Efektywności energetycznej, Obniżenia emisyjności, Badań naukowych, innowacji i konkurencyjności.</p> <p>KPEiK wyznacza cele klimatyczno-energetyczne na 2030 r. :</p> <ul style="list-style-type: none"> • 7% redukcji emisji gazów cieplarnianych w sektorach nieobjętych systemem ETS w porównaniu do 2005 r., • 21-23% udziału OZE w finalnym zużyciu energii brutto (cel 23% możliwy do osiągnięcia dzięki dodatkowym środkom unijnych, w tym na sprawiedliwą transformację), uwzględniając: 14% udziału OZE w transporcie i roczny wzrost udziału OZE w ciepłownictwie i chłodnictwie o 1,1 pkt. proc. średniorocznie. • wzrost efektywności energetycznej o 23% w porównaniu z prognozami PRIMES2007, • redukcję do 56-60% udziału węgla w produkcji energii elektrycznej

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							Krajowe założenia i cele polskiej polityki energetyczno-klimatycznej szczegółowo opisane zostały w rozdziale drugim dokumentu, natomiast rozdział trzeci wskazuje polityki i środki mające służyć ich realizacji. Analizę skutków planowanych polityk i środków przedstawiono w Załączniku nr 2 do KPEiK.
2.3. Skuteczne propagowanie wykorzystania energii odnawialnej w poszczególnych sektorach i w całej UE	EFRR	RSO2.2. Wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001 w sprawie energii odnawialnej[1], w tym określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju	Tak	Istnienie środków, które zapewniają: 1. zgodność z wiążącym krajowym celem dotyczącym energii odnawialnej na 2020 r. i z udziałem bazowym energii odnawialnej do 2030 r. lub podjęcie dodatkowych środków w przypadku gdy udział bazowy nie jest utrzymywany przez okres jednego roku zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001 i rozporządzeniem (UE) 2018/1999;	Tak	Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii (dalej: „ustawa OZE”): http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.d.xsp/WDU20150000478/U/D20150478Lj.pdf Ustawa z dnia 17 grudnia 2020 r. o promowaniu wytwarzania energii elektrycznej w morskich farmach wiatrowych (Dz. U. 2021 poz. 234): https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.d.xsp/WDU20210000234/U/D20210234Lj.pdf	Instrumenty służące osiągnięciu celu OZE: <ul style="list-style-type: none"> Głównym mechanizmem jest aukcyjny system wsparcia. W ramach aukcji OZE zakontraktowano w l. 2016-2018 - ok. 2000 MW, w 2019 r. – ok. 3000 MW, w 2020 - ok. 2500 MW oraz ok. 2500 MW w 2021 r. Nowelizacja ustawy OZE przedłuży okres udzielania pomocy publicznej w systemie aukcyjnym oraz systemach FIT/FIP. Systemy cen i premii gwarantowanych FIT/FIP dedykowanych małym wytwórcom OZE w technologii biogazowej, biomasowej oraz hydroenergetycznej. Prosumencki system opustów oparty o rozliczenia energii z mikroinstalacji w ramach net-meteringu. Program "Mój Prąd" do 2020 roku zapewnił wsparcie dla 1200 MW. W lipcu 2021 r. rozpoczął się nabór do jego 3. edycji. Kolejna, poszerzona o nowe elementy, tj. punkty ładowania samochodów elektrycznych czy magazyny energii jest w trakcie

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							<p>przygotowania.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Programy "Energia Plus" dla przedsiębiorców i „Agroenergia” dedykowany rolnikom. • Morskie farmy wiatrowe umożliwią skokowy przyrost mocy zainstalowanej OZE. Rozwój tej technologii będzie stanowić centralny element do osiągnięcia celów energetyczno-klimatycznych.
			Tak	<p>2. zgodnie z wymogami dyrektywy (UE) 2018/2001 i rozporządzenia (UE) 2018/1999 – zwiększenie udziału energii odnawialnej w sektorze ciepłownictwa i chłodnictwa zgodnie z art. 23 dyrektywy (UE) 2018/2001.</p>	Tak	<p>Rozporządzenie Ministra Energii z dnia 18 maja 2017 r. w sprawie szczegółowego zakresu obowiązku i warunków technicznych zakupu ciepła z odnawialnych źródeł energii oraz warunków przyłączenia instalacji do sieci (Dz. U. 2017 poz. 1084), http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20170001084/O/D20171084.pdf</p>	<p>Promowaniu rozwoju OZE w zakresie produkcji ciepła i chłodu służą:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rozporządzenie Ministra Energii z dnia 18 maja 2017 r. w sprawie szczegółowego zakresu obowiązku i warunków technicznych zakupu ciepła z odnawialnych źródeł energii poszerzające katalog podmiotów zobowiązanych do zakupu ciepła z OZE. • Program „Czyste Powietrze” umożliwiający wymianę starych i nieefektywnych źródeł ciepła na paliwo stałe na nowoczesne źródła ciepła spełniające najwyższe normy i termomodernizację budynków-kontynuacja do 2029 r. • W celu rozwoju produkcji ciepła i chłodu z OZE powołano Zespół ds. określenia modelu funkcjonowania rynku ciepła, który opracował Strategię dla Ciepłownictwa, określającą kierunki transformacji sektora w Polsce w zakresie niskoemisyjności i będzie stanowić podstawę dla działań podejmowanych w tym obszarze w

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							najbliższych latach. <ul style="list-style-type: none"> Ponadto programy wsparcia inwestycyjnego w zakresie indywidualnych źródeł ciepła z OZE, takie jak program "Czyste powietrze" oraz inne programy podlegać będą stosownym zmianom i udoskonaleniom, a zależności od potrzeb otrzymają komplementarne wsparcie.
2.4. Skuteczne ramy zarządzania ryzykiem związanym z klęskami żywiołowymi	EFRR	RSO2.4. Wsparcie przystosowania się do zmiany klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego	Tak	Istnienie krajowego lub regionalnego planu zarządzania ryzykiem związanym z klęskami żywiołowymi i katastrofami i, opracowanego na podstawie ocen ryzyka, z uwzględnieniem prawdopodobnych skutków zmian klimatu i istniejących strategii na rzecz przystosowania się do zmian klimatu; plan ten obejmuje: 1. opis kluczowych ryzyk, ocenionych zgodnie z art. 6 ust. 1 decyzji Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1313/2013/UE, odzwierciedlający bieżący profil ryzyka i jego ewolucję w orientacyjnym okresie 25–35 lat. Ocena opiera się – w przypadku ryzyk związanych z klimatem – na prognozach i scenariuszach dotyczących zmian klimatu;	Tak	www.gov.pl	Streszczenie istotnych elementów krajowej oceny ryzyka zawiera w szczególności rozdziały opisujące: 1) identyfikację ryzyka, analizę oraz szacowanie, 2) typologię zagrożeń, 3) matrycę ryzyka, 4) zagrożenia naturalne, 5) zagrożenia cywilizacyjne i powodowane intencjonalną działalnością człowieka 6) potencjalne skutki dla ludności, gospodarki, mienia infrastruktury i środowiska naturalnego;
				2. opis środków w zakresie zapobiegania klęskom żywiołowymi i katastrofom oraz	Tak	www.gov.pl	Streszczenie istotnych elementów krajowej oceny zdolności zarządzania ryzykiem zawiera:

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				gotowości i reagowania na klęski żywiołowe i katastrofy podejmowanych w odpowiedzi na zidentyfikowane kluczowe ryzyka. W odniesieniu do wspomnianych środków zostaną określone priorytety w zależności od danych ryzyk i ich wpływu na gospodarkę, braków w zakresie zdolności oraz skuteczności i wydajności, z uwzględnieniem ewentualnych rozwiązań alternatywnych;			<p>1)cele strategiczne,</p> <p>2)działania zmierzające do osiągnięcia celów strategicznych i redukcji ryzyka</p> <p>3)część A Krajowego Planu Zarządzania Kryzysowego (KPZK): charakterystykę zagrożeń i ich ocenę ryzyka, zadania i obowiązki uczestników zarządzania kryzysowego dla faz: zapobieganie i przygotowanie</p> <p>4)część B KPZK : zadania i obowiązki uczestników zarządzania kryzysowego dla faz: reagowanie i odbudowa</p> <p>5)wdrażanie środków zapobiegania ryzyku i zapewnienia gotowości:</p> <ul style="list-style-type: none"> - współpraca między siłami uczestniczącymi - zestawienie organów odpowiedzialnych na odp. poziomie administracyjnym kraju -procedury zarządzania kryzysowego, w tym ochrony infrastruktury krytycznej, - procedury organizacji łączności, monitorowania zagrożeń, informowania, ostrzegania i alarmowania -komunikację ryzyka -organizację ratownictwa i opieki medycznej i ewakuacji z obszarów zagrożonych, -zasady oraz tryb oceniania i dokumentowania szkód -procedury uruchamiania rezerw strategicznych -priorytety ochrony i odtwarzania

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							infrastruktury krytycznej -finansowanie.
				3. informacje na temat zasobów i mechanizmów finansowania dostępnych na pokrycie kosztów operacyjnych i kosztów utrzymania związanych z zapobieganiem klęskom żywiołowym i katastrofom oraz gotowością i reagowaniem na klęski żywiołowe i katastrofy.	Tak	www.gov.pl	<p>Streszczenie istotnych elementów krajowej oceny zdolności zarządzania ryzykiem zawiera:</p> <p>1)cele strategiczne,</p> <p>2)działania zmierzające do osiągnięcia celów strategicznych i redukcji ryzyka</p> <p>3)część A Krajowego Planu Zarządzania Kryzysowego (KPZK): charakterystykę zagrożeń i ich ocenę ryzyka, zadania i obowiązki uczestników zarządzania kryzysowego dla faz: zapobieganie i przygotowanie</p> <p>4)część B KPZK : zadania i obowiązki uczestników zarządzania kryzysowego dla faz: reagowanie i odbudowa</p> <p>5)wdrażanie środków zapobiegania ryzyku i zapewnienia gotowości:</p> <ul style="list-style-type: none"> - współpraca między siłami uczestniczącymi - zestawienie organów odpowiedzialnych na odp. poziomie administracyjnym kraju - procedury zarządzania kryzysowego, w tym ochrony infrastruktury krytycznej, - procedury organizacji łączności, monitorowania zagrożeń, informowania, ostrzegania i alarmowania -komunikację ryzyka -organizację ratownictwa i opieki medycznej i ewakuacji z obszarów

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							zagrożonych, -zasady oraz tryb oceniania i dokumentowania szkód -procedury uruchamiania rezerw strategicznych -priorytety ochrony i odtwarzania infrastruktury krytycznej -finansowanie.
2.5. Aktualizowane planowanie koniecznych inwestycji w sektorze wodno-kanalizacyjnym	EFRR	RSO2.5. Wspieranie dostępu do wody oraz zrównoważonej gospodarki wodnej	Tak	Dla każdego sektora lub obu tych sektorów istnieje krajowy plan inwestycji, który obejmuje: 1. ocenę obecnego stanu wdrożenia dyrektywy Rady 91/271/EWG i dyrektywy Rady 98/83/WE;	Tak	Link ; https://www.gov.pl/attachment/a7096f8e-5961-4719-8c03-4b36cf61f56a	Warunek spełniony jest poprzez przyjęcie Programu inwestycyjnego w zakresie poprawy jakości i ograniczenia strat wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Program Inwestycyjny) oraz VI aktualizacji Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych (AKPOŚK 2022). Ocena obecnego stanu wdrożenia dyrektywy 91/271/EWG przedstawiona jest w AKPOŚK 2022 w rozdziale 10. Ocena inwestycji zaplanowanych w AKPOŚK 2022 w aspekcie wypełnienia warunków dyrektywy 91/271/EWG oraz w zał. 3 (kolumny 31-34). Plan Inwestycyjny zawiera ocenę stanu wdrożenia dyrektywy 98/83/WE w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi wraz z wyznaczeniem kluczowych potrzeb inwestycyjnych wymaganych do wdrożenia tej dyrektywy oraz do spełnienia wymagań wynikających z jej rewizji, dyrektywy 2020/2184 z dnia 16 grudnia 2020 r.
				2. określenie i planowanie, w tym indykatywne szacunkowe	Tak	Link ; https://www.gov.pl/attachment/a7096f8e	W AKPOŚK 2022 priorytetyzację aglomeracji niespełniających warunków

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				<p>dane finansowe, wszelkich inwestycji publicznych:</p> <p>a) wymaganych do wdrożenia dyrektywy 91/271/EWG, wraz z określeniem priorytetów ze względu na wielkość aglomeracji i wpływ na środowisko oraz z podziałem inwestycji na poszczególne aglomeracje;</p> <p>b) wymaganych do wdrożenia dyrektywy 98/83/WE;</p> <p>c) wymaganych, aby zaspokoić potrzeby wynikające z dyrektywy (UE) 2020/2184, w szczególności w odniesieniu do zmienionych parametrów jakości określonych w załączniku I do tej dyrektywy;</p>		-5961-4719-8c03-4b36cf61f56a	dyrektywy 91/271/EWG opisano w rozdziale 6.2. (oraz w kolumnie 14 załącznika nr 3), planowane inwestycje w rozdziale 7, ocenę potrzeb finansowych na realizację inwestycji ujęto w rozdziale 11. Program Inwestycyjny identyfikuje 14 obszarów działań służących zapewnieniu jakości i bezpieczeństwa oraz przedstawia priorytety zidentyfikowane na poziomie regionalnym ze wskazaniem kategoryzacji inwestycji w sektorze zaopatrzenia w wodę (Tabela 14 w Programie Inwestycyjnym, s. 51). Wykaz inwestycji zgłoszonych przez gminy i przedsiębiorstwa świadczące usługi w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę w procesie ankietyzacji zawierają Załączniki 1 i 2 do Programu inwestycyjnego).
				3. oszacowanie inwestycji niezbędnych do odnowienia istniejącej infrastruktury wodno-ściekowej, w tym sieci, w zależności od ich wieku i planów amortyzacji;	Tak	https://www.gov.pl/attachment/a7096f8e-5961-4719-8c03-4b36cf61f56a	Informacje dotyczące odnowienia istniejącej infrastruktury kanalizacyjnej ujęte są w AKPOŚK w rozdziale 7. Omówienie inwestycji zaplanowanych na lata 2021-2027 w aglomeracjach (oraz w kolumnie 44-45, 49-50 oraz 52 załącznika nr 3). Z planów inwestycyjnych wynika, że w ramach AKPOŚK 2022 planowane jest zmodernizowanie 3 173 km sieci kanalizacyjnej, w tym 1 036 km w aglomeracjach niespełniających warunków dyrektywy 91/271/EWG. W Programie Inwestycyjnym zawarto szacunkowe koszty wskazanych inwestycji, w tym koszty wynikające z wymogu badania większej liczby parametrów jakości wody, jak i

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							modernizacji sieci dystrybucji wody z uwzględnieniem jej wieku i planów amortyzacji oraz oszacowano nakłady finansowe na odnowienie infrastruktury. Szacunkowe koszty całkowite oszacowane na podstawie danych statystycznych ekstrapolowanych na obszary priorytetowe za pomocą wyznaczonego na podstawie ankietowania PWiK i gmin wskaźnika przeliczeniowego wyniosły ok. 44 mld złotych, w tym ok. 26 mld zł na inwestycje związane z siecią dystrybucji (w tym modernizacji sieci).
				4. wskazanie potencjalnych źródeł finansowania publicznego, jeżeli są potrzebne w celu uzupełnienia opłat pobieranych od użytkowników.	Tak	https://www.gov.pl/attachment/a7096f8e-5961-4719-8c03-4b36cf61f56a	<p>Informacja o źródłach finansowania ujęta w rozdziale 12. (oraz w kolumnach 114-122 załącznika nr 3) przewiduje, że głównymi źródłami finansowania inwestycji ujętych w AKPOŚK 2022 będą:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. środki unijne w ramach programów polityki: <ul style="list-style-type: none"> • Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko, • Program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko, • Programy Regionalne, 2. Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych, 3. krajowe fundusze ekologiczne: NFOŚGW i WFOŚGW 4. środki własne gmin. <p>W Planie Inwestycyjnym oceniono możliwości finansowania inwestycji z</p>

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							zysków pochodzących z opłat od użytkowników oraz, w przypadku potrzeby ich uzupełnienia, wskazano możliwe źródła finansowania ze środków krajowych i zagranicznych. Publiczne fundusze krajowe pochodzą głównie z funduszy zarządzanych przez NFPŚGW i WFOŚGW oraz budżetów JST i budżetu centralnego. Głównymi środkami finansowania z zagranicznych źródeł są fundusze strukturalne i Fundusz Spójności. Inne zagraniczne źródła to środki np.: Mechanizmu finansowego EOG czy Norweskiego Mechanizmu Finansowego.
2.6. Aktualizowane planowanie w zakresie gospodarowania odpadami	EFRR	RSO2.6. Wspieranie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki zasobooszczędnej	Tak	Istnienie planu (planów) gospodarowania odpadami, jak określono w art. 28 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE, obejmujący (obejmujące) całe terytorium państwa członkowskiego; plan ten obejmuje (plany te obejmują): 1. analizę bieżącej sytuacji w zakresie gospodarowania odpadami na danym obszarze geograficznym, w tym rodzaj, ilość i źródło powstających odpadów oraz ocenę kształtowania się tych danych w przyszłości, z uwzględnieniem spodziewanych skutków środków określonych w programie (programach) zapobiegania powstawaniu	Tak	Spełnienie kryterium zapewniają: KPGO 2022, nowo dodany załącznik do KPGO 2022. Link do Krajowego planu gospodarki odpadami 2022 http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.d.xsp/WMP20160000784/O/M20160784.pdf Link do aktualizacji KPGO - Załącznik dot. luki inwestycyjnej http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.d.xsp/WMP20210000509/O/M20210509.pdf	KPGO 2022 z nowo dodanym w 2021 r. załącznikiem zawiera aktualną w odniesieniu do obszaru całego kraju analizę stanu gospodarki odpadami komunalnymi dla poszczególnych rodzajów odpadów z uwzględnieniem ilości, składu morfologicznego i źródeł ich powstawania. Analiza Instytutu Ochrony Środowiska – Państwowego Instytutu Badawczego (IOŚ-PIB), stanowiąca podstawę do opracowania ww. załącznika do KPGO 2022, jako elementu realizującego m.in. warunek 2.6 w części dot. określenia luki inwestycyjnej w sektorze odpadowym, zawiera analizę dotyczącą aktualnego stanu, w tym ocenę istniejącego potencjału instalacji gospodarki odpadami i PSZOK oraz prognozy zmian ilości i jakości wytwarzanych w Polsce odpadów

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				odpadów opracowanym (opracowanych) zgodnie z art. 29 dyrektywy 2008/98/WE;			komunalnych w perspektywie lat 2019-2035. Analizę sporządzono na podstawie danych wejściowych dla 2018 r. (najnowsze dostępne). Bazą do określenia zapotrzebowania inwestycyjnego była przeprowadzona analiza ilościowa i jakościowa wytwarzania odpadów komunalnych w szczególności na podstawie danych GUS, sprawozdań marszałków województw z realizacji zadań z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi i dostępnych badań składu morfologicznego.
				2. cenę istniejących systemów zbierania odpadów, w tym materialnego i terytorialnego zakresu selektywnego zbierania oraz środków służących poprawie jego funkcjonowania oraz potrzeby stworzenia nowych systemów zbierania;	Tak	Spełnienie kryterium poprzez KPGO 2022 Link do KPGO 2022 http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WMP20160000784/O/M20160784.pdf Link do rozporządzenia MŚ z 29.12.2016 r. w sprawie szczegółowego sposobu selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20170000019/O/D20170019.pdf Link do rozporządzenia MKiŚ z dnia 10.05.2021 r. w sprawie sposobu selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WMP20160000784/O/M20160784.pdf	KPGO zawiera ocenę istniejących systemów zbierania odpadów, w tym zakresu rzeczowego i terytorialnego selektywnego zbierania oraz środków usprawniających jej działanie, a także potrzeby nowych systemów zbiórki. W wyniku tej oceny w KPGO wskazano potrzebę wprowadzenia jednolitych standardów selektywnego zbierania odpadów komunalnych na terenie całego kraju, które następnie zostały określone w rozporządzeniu ws. szczegółowego sposobu selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów. Załącznik do KPGO 2022, na podstawie przeprowadzonej analizy potrzeb w zakresie systemu selektywnego zbierania, wskazuje, że w kolejnych latach powinien nastąpić rozwój PSZOK wraz z punktami napraw i wymiany rzeczy używanych oraz określa potrzeby

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
						d.xsp/WDU20210000906/O/D20210906.pdf.	w tym zakresie.
				3. ocenę luki inwestycyjnej uzasadniającą potrzebę zamknięcia istniejących obiektów gospodarowania odpadami oraz wprowadzenia dodatkowej lub zmodernizowanej infrastruktury gospodarowania odpadami, z informacją o źródłach dostępnych dochodów na pokrycie kosztów operacyjnych i kosztów utrzymania;	Tak	Spełnione poprzez przyjęcie nowego załącznika do KPGO 2022 Link do aktualizacji KPGO - Załącznik dot. luki inwestycyjnej http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.d.xsp/WMP20210000509/O/M20210509.pdf	Na rzecz realizacji kryterium została przeprowadzona Analiza IOŚ-PIB oraz opracowany i opublikowany w roku 2021 Załącznik do KPGO 2022, w których zawarto ocenę potrzeb inwestycyjnych w skali kraju w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów, infrastruktury selektywnego zbierania odpadów oraz instalacji do przetwarzania odpadów. Po przeprowadzonych analizach zidentyfikowano jako priorytetowe instalacje do recyklingu oraz działania inwestycyjne w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów. W załączniku przedstawiono również informacje o źródłach finansowania kosztów eksploatacji i utrzymania instalacji w kraju.
				4. informacje dotyczące kryteriów lokalizacji do celów identyfikacji przyszłych lokalizacji obiektów oraz dotyczące wydolności przyszłych instalacji przetwarzania odpadów.	Tak	Spełnione poprzez art. 35 ust. 1 pkt 4 lit. c) ustawy o odpadach, KPGO 2022, załącznik do KPGO 2022, WPGO Link do Krajowego planu gospodarki odpadami 2022 http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.d.xsp/WMP20160000784/O/M20160784.pdf Link do aktualizacji KPGO - Załącznik dot. luki inwestycyjnej http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.d.xsp/WMP20210000509/O/M20210509.pdf	Uchwalanie i obowiązywanie planów gospodarki odpadami reguluje ustawa z 14 grudnia 2012 r. o odpadach, zgodnie z którą plany gospodarki odpadami opracowuje się na poziomie krajowym i wojewódzkim. WPGO powinien być zgodny z KPGO i służyć realizacji zawartych w nim celów, które należy uznać jako uniwersalne w skali całego kraju. Wobec tego Załącznik do KPGO 2022 – ocena luki inwestycyjnej - zawiera oszacowanie potrzeb na moce przerobowe instalacji w skali kraju. Funkcjonująca i planowana infrastruktura wraz z lokalizacją i

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							<p>przepustowością dotyczące odpadów komunalnych określone są natomiast wprost w planach inwestycyjnych (załącznik do WPGO), w których procesie przyjmowania bierze udział minister do spraw klimatu, aby zapewnić jednolite zasady planowania w gospodarce odpadami dla całego kraju.</p> <p>W uzasadnionych przypadkach KPGO 2022 określa kryteria lokalizacji instalacji i obiektów gospodarki odpadami, tj. w zakresie: lokalizacji PSZOKów; instalacji dla odpadów medycznych i weterynaryjnych; składowania odpadów w podziemnych wyrobiskach górniczych, np. z grupy 01, 06 i 10 i innych również niebezpiecznych np. z procesów oczyszczania spalin.</p>
2.7. Ramy priorytetowego traktowania w przypadku koniecznych środków ochrony obejmujących współfinansowanie unijne	EFRR	RSO2.7. Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia	Tak	<p>W przypadku interwencji wspierających środki ochrony przyrody w związku z obszarami Natura 2000 objętymi zakresem dyrektywy Rady 92/43/EWG:</p> <p>istnienie ram działań priorytetowych na podstawie art. 8 dyrektywy 92/43/EWG, które obejmują wszystkie elementy wymagane we wzorze ram działań priorytetowych na lata 2021–2027 uzgodnionym przez Komisję i państwa członkowskie, w tym określenie środków priorytetowych i oszacowanie potrzeb w zakresie finansowania.</p>	Tak	<p>Link do dokumentu:</p> <p>http://www.gdos.gov.pl/files/artykuly/5073/PAF_icon.pdf</p>	<p>Działania dotyczące utrzymania dotychczasowej gospodarki na terenach siedlisk gatunków przyrodniczych i poprawie ich ochrony w formie czynnej, przewidują m.in. :</p> <ul style="list-style-type: none"> • zachowanie siedlisk przyrodniczych i populacji gatunków, w tym: <ul style="list-style-type: none"> - ekstensywna gospodarka rolna, rybicka i leśna uwzględniająca ochronę siedlisk - zabezpieczenie/odtworzenie miejsc rozrodu gatunków chronionych - wykup gruntów • odtwarzanie zdegradowanych siedlisk i wzmacnianie zagrożonych gatunków:

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							<ul style="list-style-type: none"> - powstrzymanie naturalnej sukcesji siedlisk - przywrócenie/polepszenie reżimu hydrologicznego - zwalczanie gatunków ekspansywnych/obcych - restytucja gatunków zagrożonych - udrożnienie ciągłości korytarzy ekologicznych - utrzymanie ośrodków hodowli/rehabilitacji dzikich zwierząt. • wsparcie zarządzania i nadzoru nad obszarami Natura 2000: <ul style="list-style-type: none"> - opracowanie/aktualizacja planów zadań ochronnych /planów ochrony wszystkich obszarów Natura 2000 - monitoring sieci Natura 2000 - badania i działania dot. edukacji i komunikacji dot. ochrony obszarów sieci Natura 2000 - budowa /rozwój infrastruktury turystycznej rozprowadzającej ruch turystyczny na obszarach sieci Natura 2000.
3.1. Kompleksowe planowanie transportu na odpowiednim poziomie	EFRR	RSO3.2. Rozwój i udoskonalanie transportu na zrównoważonej, odpornej na zmiany klimatu, inteligentnej i	Nie	Funkcjonowanie multimodalnego mapowania istniejącej i planowanej infrastruktury – z wyjątkiem szczebla lokalnego – do 2030 r., które: 1. zawiera ocenę ekonomiczną	Nie	https://www.slaskie.pl/content/czesc-i-studium-analityczno-prognostyczne https://slaskie.pl/content/regionalny-plan-transportowy	Dokument RPT poprzedzony został wykonaniem modelu ruchu dla transportu publicznego oraz transportu indywidualnego dla stanu istniejącego oraz dla dwóch horyzontów 2030 r. i 2055 r. Analizy modelowe pozwoliły określić zapotrzebowanie na transport. Badania przeprowadzono dla kilku

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
		intermodalnej mobilności na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, w tym poprawa dostępu do TEN-T oraz mobilności transgranicznej		planowanych inwestycji, opartą na analizie zapotrzebowania i modelach przepływów transportowych, które powinny uwzględniać spodziewany wpływ otwarcia rynków usług kolejowych;			wariantów rozwoju systemu transportu. Określono szacunkowy koszt inwestycji drogowych oraz szacunkową zmianę kosztów utrzymania infrastruktury i przewozów dla horyzontu 2030 r. Te wielkości oraz szacunkowe fundusze przeznaczone na zakup nowych pojazdów stanowiły elementy uwzględniane w analizie wielokryterialnej wykonanej w ramach Etapu 7 Studium analityczno-prognostycznego (Por. Studium analityczno-prognostyczne, etap 7, rozdz. 5.19).
				2. jest spójne z elementami zintegrowanego krajowego planu w dziedzinie energii i klimatu dotyczącymi transportu;	Nie	https://www.slaskie.pl/content/czesc-i-studium-analityczno-prognostyczne https://slaskie.pl/content/regionalny-plan-transportowy	<p>Zarówno cel generalny jak i cele szczegółowe RPT uwzględniają zapisy dotyczące redukcji emisji gazów cieplarnianych, w szczególności CO2 i negatywnego oddziaływania transportu na klimat i środowisko zawarte w Krajowym planie na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030, a także odnoszą się do zapisów w dokumencie „Europejski zielony ład” (por. Regionalny Plan Transportowy rozdz.4).</p> <p>Wykonano prognozę emisji CO2e dla wszystkich wariantów rozwoju systemu transportu dla horyzontów 2030 r. i 2055 r. dla ruchu wewnętrznego oraz dla ruchu całkowitego w podziale na środki transportu (por. Studium analityczno-prognostyczne, etap 7, rozdz. 3.6).</p> <p>Wskazano inwestycje i działania, które prowadzą do redukcji gazów cieplarnianych i ograniczają negatywny wpływ transportu na klimat i środowisko (por. Regionalny Plan</p>

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							Transportowy, Załącznik 7 Lista działań i inwestycji wraz z przypisaniem realizowanych przez nie celów RPT).
				3. obejmuje inwestycje w korytarze sieci bazowej TEN-T zgodnie z definicją w rozporządzeniu w sprawie CEF, zgodnie z odpowiednimi planami prac dotyczącymi korytarzy sieci bazowej TEN-T;	Nie	https://www.slaskie.pl/content/czesc-i-studium-analityczno-prognostyczne https://slaskie.pl/content/regionalny-plan-transportowy	<p>Spełnienie kryterium zapewnia m.in. Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 r. oraz stosowne dokumenty wdrożeniowe, obejmujące swym zakresem inwestycje w korytarze sieci bazowej TEN-T.</p> <p>Uwzględniono wszystkie inwestycje planowane do realizacji w korytarzach sieci bazowej i kompleksowej TEN-T, zarówno w zakresie inwestycji drogowych jak i kolejowych (por. Regionalny Plan Transportowy, Załącznik 4 Wykaz inwestycji szczebla krajowego oraz Załącznik nr 6 Wykaz inwestycji szczebla ponadlokalnego).</p>
				4. w przypadku inwestycji poza korytarzami sieci bazowej TEN-T, w tym na odcinkach transgranicznych, zapewnia komplementarność przez zapewnienie wystarczającego rozwoju połączeń sieci miejskich, regionów i lokalnych społeczności z siecią bazową TEN-T i jej węzłami;	Nie	https://www.slaskie.pl/content/czesc-i-studium-analityczno-prognostyczne https://slaskie.pl/content/regionalny-plan-transportowy	<p>Określono kierunki działań związane ze zwiększeniem dostępności kluczowych węzłów komunikacji krajowej i międzynarodowej, w tym węzłów sieci TEN-T, ale także dostępności do kluczowych ośrodków aglomeracyjnych zlokalizowanych poza województwem (por. Regionalny Plan Transportowy, rozdz. 4) oraz uwzględniono konieczne inwestycje drogowe i kolejowe stanowiące połączenia z istniejącą siecią TEN-T (por. Regionalny Plan Transportowy, tabela 40 oraz 41, Załącznik 4 Wykaz inwestycji szczebla krajowego oraz Załącznik nr 6 Wykaz inwestycji szczebla ponadlokalnego).</p>

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				5. zapewnia interoperacyjność sieci kolejowej oraz, w stosownych przypadkach, przedstawia sprawozdanie z wdrażania europejskiego systemu zarządzania ruchem kolejowym (ERTMS) zgodnie z rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) 2017/6;	Nie	https://www.slaskie.pl/content/czesc-i-studium-analityczno-prognostyczne https://slaskie.pl/content/regionalny-plan-transportowy	<p>Kryterium spełnione poprzez bieżące przekazywanie informacji do KE w oparciu o przyjęty Narodowy Plan Wdrażania ERTMS w Polsce o statusie zabudowy ERTMS na infrastrukturze kolejowej.</p> <p>W Części I Studium analityczno-prognostyczne Etap 1-5 poprzedzającej opracowanie RPT dokonano oceny stanu wdrażania systemu ERTMS na obszarze województwa śląskiego (por. Studium analityczno-prognostyczne, etapy 1-5, rozdz. III.2.2.).</p> <p>RPT uwzględnia zadania związane z wdrażaniem systemu ERTMS (por. Regionalny Plan Transportowy, Załącznik 4 Wykaz inwestycji szczebla krajowego).</p>
				6. wspiera multimodalność, określając potrzeby w zakresie transportu multimodalnego lub przeładunkowego oraz terminali pasażerskich;	Nie	https://www.slaskie.pl/content/czesc-i-studium-analityczno-prognostyczne https://slaskie.pl/content/regionalny-plan-transportowy	<p>W Części I Studium analityczno-prognostycznego Etap 1-5 oraz w RPT poddano diagnozie system transportowy w odniesieniu do transportu intermodalnego i multimodalnego (rozdz. III.2.7, RPT rozdz. 2).</p> <p>Określono siły, słabości, szanse oraz zagrożenia dla transportu intermodalnego w województwie śląskim (RPT, rozdz. 3).</p> <p>Określono inwestycje związane z budową terminali multimodalnych oraz z rozbudową układu komunikacyjnego, zarówno drogowego jak i kolejowego w ich otoczeniu (RPT, Zał.4 oraz Zał. nr</p>

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							<p>6).</p> <p>W analizie SWOT zdefiniowane szanse związane z intermodalnością transportu publicznego (RPT, rozdz. 3).</p> <p>Zdefiniowano kierunki działań odnoszące się do zwiększenia dostępności kolei, poprzez jej integrację z innymi środkami transportu, rozbudowy dostępu do węzłów przesiadkowych dla jak największej liczby podsystemów transportowych, a także do rozwoju węzłów przesiadkowych o wysokim standardzie, a także kierunki wskazujące na konieczność rozwoju sektora inetermodalnego w transporcie towarowym (RPT rozdz.4).</p> <p>Określono inwestycje związane z budową węzłów przesiadkowych (RPT, Zał. 4, Zał.6).</p>
				7. obejmuje środki istotne z punktu widzenia planowania infrastruktury, mające na celu promowanie paliw alternatywnych zgodnie z odpowiednimi krajowymi ramami polityki;	Nie	https://www.slaskie.pl/content/czesc-i-studium-analityczno-prognostyczne https://slaskie.pl/content/regionalny-plan-transportowy	<p>Określono kierunki działań związane z rozwojem niskoemisyjnych środków transportu, w tym z rozwojem elektromobilności (por. Regionalny Plan Transportowy rozdz.4).</p> <p>Zwrócono uwagę na potrzebę tworzenia stref czystego transportu, rozbudowę sieci ładowania pojazdów elektrycznych czy wprowadzenie priorytetu w organizacji ruchu dla pojazdów zeroemisyjnych, co ma odzwierciedlenie w inwestycjach określonych w RPT (por. Regionalny Plan Transportowy rozdz. 7).</p>

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				8. przedstawia rezultaty oceny ryzyk dla bezpieczeństwa ruchu drogowego zgodnie z istniejącymi krajowymi strategiami bezpieczeństwa ruchu drogowego, wraz z mapowaniem dróg i odcinków narażonych na takie ryzyka oraz ustaleniem związanych z tym priorytetów inwestycyjnych;	Nie	https://www.slaskie.pl/content/czesc-i-studium-analityczno-prognostyczne https://slaskie.pl/content/regionalny-plan-transportowy	<p>W Części I Studium analityczno-prognostycznego Etap 1-5 poprzedzającej opracowanie RPT wykonano analizę dotyczącą wypadków na sieci drogowej województwa śląskiego na przestrzeni ostatnich lat i dokonano ich mapowania (por. Studium analityczno-prognostyczne, etapy 1-5, rozdz. III.2.1.6).</p> <p>Dla badanych wariantów rozwoju systemu transportu określono prognozowaną liczbę wypadków drogowych w horyzontach 2030 r. i 2055 r. (por. Studium analityczno-prognostyczne, etap 7, rozdz. 3.8 oraz Regionalny Plan Transportowy, rozdz.6.1.7).</p> <p>Określono cele i kierunki działań prowadzące do poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego (por. Regionalny Plan Transportowy, rozdz. 3).</p> <p>Zwrócono uwagę na działania nakierunkowane na większą ochronę niechronionych uczestników ruchu (por. Regionalny Plan Transportowy, Załącznik 7 Lista działań i inwestycji wraz z przypisaniem realizowanych przez nie celów RPT)</p>
				9. dostarcza informacji na temat zasobów finansowania odpowiadających planowanym inwestycjom, koniecznych do pokrycia kosztów operacyjnych i	Nie	https://www.slaskie.pl/content/czesc-i-studium-analityczno-prognostyczne https://slaskie.pl/content/regionalny-plan-transportowy	Określono szacunkowy koszt inwestycji oraz szacunkową zmianę kosztów utrzymania infrastruktury i przewozów dla horyzontu 2030 r. Te wielkości oraz szacunkowe fundusze przeznaczone na

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				kosztów utrzymania istniejącej i planowanej infrastruktury.			zakup nowych pojazdów stanowiły elementy uwzględniane w analizie wielokryterialnej (Por. Studium analityczno-prognostyczne, etap 7, rozdz. 5.19). Wskazano podstawowe źródła finansowania inwestycji założonych w RPT (por. Regionalny Plan Transportowy, rozdz. 9).
4.1. Ramy strategiczne polityki na rzecz aktywnej polityki rynku pracy	EFS+	ESO4.2. Modernizacja instytucji i służb rynków pracy celem oceny i przewidywania zapotrzebowania na umiejętności oraz zapewnienia terminowej i odpowiednio dopasowanej pomocy i wsparcia na rzecz dostosowania umiejętności i kwalifikacji zawodowych do potrzeb rynku pracy oraz na rzecz przepływów i mobilności na rynku pracy ESO4.1. Poprawa dostępu do	Tak	Istnienie ram strategicznych polityki na rzecz aktywnych polityk rynku pracy w świetle wytycznych dotyczących zatrudnienia; ramy te obejmują: 1. rozwiązania w zakresie sporządzania profilów osób poszukujących pracy i oceny ich potrzeb;	Tak	Spełnienie kryterium zapewnienia Indywidualny Planu Działania (IPD) - art. 34a Ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.d.xsp/WDU20040991001/U/D20041001Lj.pdf	Urząd pracy ma obowiązek przygotować IPD dla każdego bezrobotnego w terminie 60 dni od dnia rejestracji w urzędzie. Urząd pracy ustalając sytuację bezrobotnego i dostosowując dla niego pomoc bierze pod uwagę wiele czynników, m.in. wykształcenie, doświadczenie zawodowe, umiejętności i uprawnienia zawodowe, dyspozycyjność, czas pozostawania bez pracy, miejsce zamieszkania, zaangażowanie w samodzielne poszukiwanie pracy i możliwości podjęcia pracy lub działalności gospodarczej. Ww. informacje pozyskiwane są podczas rejestracji bezrobotnego oraz w wywiadzie (w tym z wykorzystaniem kwestionariusza udostępnianego w systemie teleinformatycznym przez ministra właściwego do spraw pracy). Powiatowy urząd pracy w okresie realizacji IPD ma obowiązek kontaktować się z bezrobotnym co najmniej raz na 60 dni w celu monitorowania sytuacji i postępów w realizacji działań przewidzianych w

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
		zatrudnienia i działań aktywizujących dla wszystkich osób poszukujących pracy – w szczególności osób młodych, zwłaszcza poprzez wdrażanie gwarancji dla młodzieży – dla osób długotrwale bezrobotnych oraz grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, jak również dla osób biernych zawodowo, a także poprzez promowanie samozatrudnienia i ekonomii społecznej;		2. informacje o wolnych miejscach pracy i możliwościach zatrudnienia z uwzględnieniem potrzeb na rynku pracy;	Tak	Spełnienie kryterium zapewnia Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (art. 4 ust. 1 pkt 7 lit. e) http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20040991001/U/D20041001Lj.pdf Centralna Baza Ofert Pracy http://oferty.praca.gov.pl/	IPD. Ww. kontakt może być realizowany przez powiatowy urząd pracy w formie spotkania, rozmowy telefonicznej lub wymiany informacji drogą elektroniczną / pocztową. Powiatowe urzędy pracy w ramach usługi pośrednictwa pracy przyjmują i realizują oferty pracy przestrzegając zasady jawności ofert pracy. Każda przyjęta i realizowana oferta pracy przez urząd pracy jest automatycznie przekazywana do internetowej bazy ofert pracy udostępnianej przez ministra właściwego do spraw pracy, której rolę pełni obecnie Centralna Baza Ofert Pracy (CBOP). CBOP to nieograniczony dostęp do aktualnej informacji o ofertach pracy w kraju i za granicą, upowszechnionych przez sieć EURES. CBOP umożliwia także prezentowanie informacji o organizowanych przez powiatowe urzędy pracy stażach, przygotowaniu zawodowym dorosłych, a także organizowanych przez powiatowe i wojewódzkie urzędy pracy szkoleniach, targach i giełdach pracy, praktykach studenckich organizowanych w instytucjach publicznych oraz wyszukiwanie praktyk i staży zgłaszanych przez pracodawców. CBOP jest zintegrowana z innymi systemami takimi jak Wortal PSZ (psz.praca.gov.pl), praca.gov.pl, Syriusz Std (wykorzystywanym przez powiatowe urzędy pracy), WUP Viator (wykorzystywanym przez wojewódzkie urzędy pracy). CBOP dostępna z komputera, tabletu i smartfona.

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				3. rozwiązania służące zapewnieniu, by opracowanie tych ram, ich wdrożenie, monitorowanie i przegląd były prowadzone w ścisłej współpracy z odpowiednimi zainteresowanymi stronami;	Tak	<p>Ustawa z dnia 20.04.2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20040991001/U/D20041001Lj.pdf</p> <p>Ustawa z dnia 24.07.2015 r. o Radzie Dialogu Społecznego i innych instytucjach dialogu społecznego https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20150001240/U/D20151240Lj.pdf</p> <p>Rozp. Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22.07.2011 r. w sprawie szczegółowych zadań i organizacji OHP http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20111550920/O/D20110920.pdf</p>	<p>W procesie kształtowania, wdrażania, monitorowania i przeglądu działań na rzecz aktywnej polityki rynku pracy podstawową rolę odgrywają:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. system rad rynku pracy, działających przy ministrze właściwym do spraw pracy, marszałku województwa (WUP), i starosty (PUP). W skład rad rynku pracy wchodzi m.in. przedstawiciele wszystkich reprezentatywnych organizacji pracodawców i związków zawodowych, Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego, organów samorządu terytorialnego i przedstawiciele nauki. Konsultacje społeczne aktów prawnych regulujących całokształt zasad i procedur funkcjonowania PSZ, prowadzone na każdym etapie prac nad projektowanym rozwiązaniem 2. Rola Rady Dialogu Społecznego. Przegląd otoczenia prawnego rynku pracy, jego kształt oraz stan są również przedmiotem prac Rady Dialogu Społecznego, a wprowadzanie zmian prawa dotyczących aktywnych polityk rynku pracy przed ich wdrożeniem jest przedmiotem konsultacji w tej instytucji dialogu. 3. Rola Konwentu Dyrektorów Wojewódzkich Urzędów Pracy i Rada Forum Dyrektorów Powiatowych Urzędów Pracy.
				4. rozwiązania dotyczące	Tak	Spełnienie kryterium zapewnia Ustawa z	Minister wł. ds. pracy, z Prezesem GUS

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				monitorowania, ewaluacji i przeglądu aktywnych polityk rynku pracy;		<p>dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (rozdział 8, art.22) i Ustawa z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej .</p> <p>http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.d.xsp/WDU20040991001/U/D20041001Lj.pdf</p> <p>https://www.gov.pl/web/rodzina/efektywnosc-form-promocji-zatrudnienia</p> <p>https://psz.praca.gov.pl/rynek-pracy/statystyki-i-analizy/bezrobocie-rejestrowane</p>	<p>proceeds research "Unemployed and job seekers registered in employment offices", in which collected are m. in. data nt. number of activated unemployed in breakdown by forms of activation. Minister of labor co year makes analysis of effectiveness of selected forms of activation of unemployed implemented by PUP, financed by Fund for Work. Key indicators are effectiveness of employment and cost.</p> <p>In POWER 2014-2020 implemented is project „Development of methodology and introduction of monitoring effectiveness of basic forms of activation of unemployed in longer than 12 months from completion of actions of employment office.</p> <p>Minister of labor publishes on internet site every year catalog of basic forms of activation of unemployed understood as services and instruments of labor market financed by funds of Fund for Work, for which in given year are determined indicators, of which talk in art. 4 ust. 11 pkt 2 lit b i c law</p> <p>Opinion on plans and reports of Fund for Work belongs to competence of labor market council, and monitoring and evaluation of labor market policy implements Council of Social Dialogue.</p>
				5. w odniesieniu do interwencji na rzecz zatrudnienia ludzi młodych – sprawdzone empirycznie, ukierunkowane	Tak	<p>http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.d.xsp/WDU20040991001/U/D20041001Lj.pdf</p> <p>http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download</p>	<p>„Plan realizacji Gwarancji dla Młodzieży w Polsce” (GdM) opiera się na funkcjonowaniu 4 podstawowych filarów wsparcia dla młodych osób:</p>

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				ścieżki kariery przeznaczone dla ludzi młodych niepracujących, niekształcących się ani niekształcących się, w tym działania informacyjne i oparte na wymogach jakościowych uwzględniających kryteria wysokiej jakości przygotowania zawodowego i staży, w tym w kontekście realizacji programów gwarancji dla młodzieży.		d.xsp/WDU20111550920/O/D20110920.pdf http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.d.xsp/WDU20091421160/O/D20091160.pdf http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.d.xsp/WDU20140000497/O/D20140497.pdf	<ul style="list-style-type: none"> • Urzędów pracy (szeroki wachlarz form aktywizacji zawodowej, podnoszenia kompetencji, wspierania przedsiębiorczości oraz zachęt zatrudnieniowych dla pracodawców). • Ochotniczych Hufców Pracy - działania edukacyjne i wychowawcze jednostek OHP oraz projekty aktywizacji zawodowej, umożliwiające ukończenie szkoły, nabycie nowych kompetencji, kwalifikacji czy zawodu, zdobycie zatrudnienia. • Projektów wyłanianych w konkursach na szczeblu centralnym i regionalnym (projekty wyłania na szczeblu centralnym MRiPS, regionalnym -WUP). Rodzaje wsparcia z EFS dla osób młodych zostały określone w: dokumencie Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój 2014-2020, Oś priorytetowa I pn. Osoby młode na rynku pracy, dokumencie Szczegółowy Opis Priorytetów POWER 2014-2020. • Programu pożyczkowego „Pierwszy biznes — Wsparcie w starcie”, realizowanego przez Bank Gospodarstwa Krajowego.
4.2. Krajowe ramy strategiczne na rzecz równości płci	EFS+	ESO4.3. Wspieranie zrównoważonego pod względem płci uczestnictwa w rynku pracy,	Tak	Istnienie krajowych ram strategicznych polityki na rzecz równouprawnienia płci, które obejmują: 1. identyfikację w oparciu o rzetelne podstawy wyzwań związanych z	Tak	Link do dokumentu : https://monitorpolski.gov.pl/MP/2022/640	KPDRT obejmuje następujące priorytety: Polityka antidyskryminacyjna, Praca i zabezpieczenia społeczne, Edukacja, Zdrowie, Dostęp do dóbr i usług, Budowanie świadomości, Gromadzenie danych i badania, Koordynacja.

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
		równych warunków pracy oraz lepszej równowagi między życiem zawodowym a prywatnym, w tym poprzez dostęp do przystępnej cenowo opieki nad dziećmi i osobami wymagającymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu		równouprawnieniem płci;			Zidentyfikowano następujące wyzwania dla równości między kobietami a mężczyznami: 1. Niższy poziom zatrudnienia kobiet 2. Luka płacowa i luka emerytalna na niekorzyść kobiet 3. Niski odsetek kobiet na najwyższych stanowiskach 4. Niski poziom kobiet w STEM
				2. środki na rzecz rozwiązania problemu zróżnicowania sytuacji kobiet i mężczyzn w zakresie zatrudnienia, płac i emerytur oraz na rzecz promowania równowagi między życiem zawodowym a prywatnym, w tym przez poprawę dostępu do wczesniej edukacji i opieki nad dzieckiem, wraz z celami końcowymi, przy jednoczesnym poszanowaniu roli i autonomii partnerów społecznych;	Tak	Link do dokumentu : https://monitorpolski.gov.pl/MP/2022/640	Główne działania i zadania przewidziano w II Priorytecie – Praca i zabezpieczenia społeczne. Obejmują one: działania na rzecz równowagi między życiem zawodowym a prywatnym rodziców i opiekunów; włączenia społecznego pod kątem równouprawnienia płci; zwiększania zatrudnienia kobiet, zwłaszcza w starszych grupach wiekowych oraz żyjących w ubóstwie; zwiększenia udziału kobiet na stanowiskach kierowniczych oraz prowadzących działalność gospodarczą również w obszarach nowych technologii. Uzupełnienie głównych obszarów interwencji o dążenie do równości płac kobiet i mężczyzn za tą samą wykonywaną pracę lub pracę o równej wartości oraz wyeliminowanie różnic w płacach i emeryturach ze względu na płeć. Priorytet praca i zabezpieczenie społeczne na rzecz równego traktowania

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							obejmuje działania w kilku obszarach m.in. w zakresie wyrównywania szans kobiet i mężczyzn na rynku pracy, promowania kobiet na stanowiskach kierowniczych, wspierania różnych grup społecznych narażonych na dyskryminację na rynku pracy, zarządzania różnorodnością oraz klauzul społecznych w zamówieniach publicznych.
				3. rozwiązania dotyczące monitorowania, ewaluacji i przeglądu ram strategicznych polityki i metod gromadzenia danych w oparciu o dane segregowane ze względu na płeć;	Tak	Link do dokumentu : https://monitorpolski.gov.pl/MP/2022/640	Pełnomocnik Rządu do Spraw Równego Traktowania opracowuje i przedkłada Radzie Ministrów do 31 marca każdego roku, sprawozdanie za poprzedni rok, zawierające m.in. raport z realizacji KPDRT. Sprawozdanie Pełnomocnika jako projekt aktu normatywnego zgodnie z uchwałą Nr 190 Rady Ministrów z 29 października 2013 r. Regulamin pracy Rady Ministrów (M. P. z 2016 r. poz. 1006, z późn. zm.), podlega szerokim uzgodnieniom i konsultacjom. Ponadto, celem wsparcia działań Koordynatora Programu, powołany zostanie Zespół, którego zadaniem będzie cykliczne monitorowanie osiągnięcia zakładanych wskaźników, ujętych w załączniku nr 1 do KPDRT. Powołanie Zespołu nastąpi na podstawie przepisów ustawy o Radzie Ministrów. Zadania Zespołu Monitorującego KPDRT mogą także odnosić się do sygnalizowania ryzyka w realizacji poszczególnych priorytetów, a także wskazywania na poziom osiągniętych

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							zmian w życiu społecznym i gospodarczym. W przypadku działań podjętych w ramach realizacji programu, które będą wymagały zmian legislacyjnych, wszelkie projekty aktów normatywnych będą poddane szerokim konsultacjom społecznym i publicznym, zgodnie z ww. uchwałą Rady Ministrów.
				4. rozwiązania dotyczące zapewnienia, aby opracowanie tych ram, ich wdrożenie, monitorowanie i przegląd były prowadzone w ścisłej współpracy z odpowiednimi zainteresowanymi stronami, w tym podmiotami ds. równości, partnerami społecznymi i organizacjami społeczeństwa obywatelskiego.	Tak	Link do dokumentu : https://monitorpolski.gov.pl/MP/2022/640	Zapewniono, że przygotowanie, monitorowanie i ewaluacja Programu przeprowadzane jest z udziałem organizacji pozarządowych, interesariuszy i partnerów społecznych. KPDRT poddano szerokim konsultacjom : <ul style="list-style-type: none"> • „Zgłoś pomysł” 4.07-19.11.2020 r. poprzez formularz internetowy na stronie Pełnomocnika Rządu ds. Równego Traktowania. • publicznym 24.11-18.12.2020 r. - przedłużonym o 12 dni. • w BIP MRiPS • z KWRiST (17.11.2020 r.-11.05.2021r., przekroczone ustawowy termin o 5 m-cy). <p>Realizacja działań przez odpowiedzialne podmioty uwzględnia współpracę z organizacjami pozarządowymi. Współpraca zarówno z samorządami jak i z organizacjami pozarządowymi będzie przebiegała w różnorodny sposób, w zależności od sposobu obranego przez</p>

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							instytucję wiodącą np. na zasadzie powierzenia realizacji zadania publicznego, konkursu czy zamówień publicznych. Pełnomocnik będzie jeszcze ściślej współpracował z organizacjami pozarządowymi, partnerami społecznymi oraz innymi interesariuszami. Szczegóły ujęto w priorytecie Koordynacja, który wymienia formy współpracy z organizacjami pozarządowymi.
4.3. Ramy strategiczne polityki na rzecz systemu kształcenia i szkolenia na wszystkich szczeblach	EFS+ EFRR	ESO4.6. Wsparcie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i	Tak	Istnienie krajowych lub regionalnych ram strategicznych polityki w zakresie systemu kształcenia i szkolenia, które obejmują: 1. oparte na rzetelnych danych systemy przewidywania i prognozowania umiejętności;	Tak	Link do dokumentów: https://efs.mein.gov.pl/zintegrowana-strategia-umiejtnosci-2030-czesc-ogolna/ https://www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka/zintegrowana-strategia-umiejtnosci-2030-czesc-szczegolowa--dokument-przyjety-przez-rade-ministrow	Ramy strategiczne zostały określone w 1.Strategiina rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), 2. Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 (część ogólna) – Priorytet 4. Zbudowanie efektywnego systemu diagnozowania i informowania o obecnym stanie i zapotrzebowaniu na umiejętności, 3. Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 (część szczegółowa) – Obszar oddziaływania VI Doradztwo zawodowe, Temat działania 19: Tworzenie efektywnych mechanizmów informowania o zapotrzebowaniu na zawody, kwalifikacje i umiejętności na poziomie krajowym i regionalnym. Ponadto: 1) w zakresie kryterium 1: prognoza zapotrzebowania na pracowników w zawodach szkolnictwa branżowego na krajowym i wojewódzkim rynku pracy,

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
		uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami ESO4.7. Wspieranie uczenia się przez całe życie, w szczególności elastycznych możliwości podnoszenia i zmiany kwalifikacji dla wszystkich, z uwzględnieniem umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, lepsze przewidywanie zmian i zapotrzebowania na nowe umiejętności na podstawie potrzeb rynku pracy, ułatwianie zmian ścieżki kariery zawodowej i wspieranie mobilności					2) w zakresie kryterium 1a: system monitorowania Ekonomicznych Losów Absolwentów ELA, monitoring karier absolwentów publicznych i niepublicznych szkół ponadpodstawowych.
				2. mechanizmy i usługi monitorowania losów absolwentów do celów wysokiej jakości i skutecznego poradnictwa zawodowego dla osób uczących się w każdym wieku;	Tak	<p>Link do dokumentów:</p> <p>https://efs.mein.gov.pl/zintegrowana-strategia-umiejtnosci-2030-czesc-ogolna/</p> <p>https://www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka/zintegrowana-strategia-umiejtnosci-2030-czesc-szczegolowa--dokument-przyjety-przez-rade-ministrow</p>	<p>Ramy strategiczne zostały określone w</p> <p>1.Strategiina rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.),</p> <p>2. Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 (część ogólna) – Priorytet 4. Zbudowanie efektywnego systemu diagnozowania i informowania o obecnym stanie i zapotrzebowaniu na umiejętności,</p> <p>3. Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 (część szczegółowa) – Obszar oddziaływania VI Doradztwo zawodowe, Temat działania 19: Tworzenie efektywnych mechanizmów informowania o zapotrzebowaniu na zawody, kwalifikacje i umiejętności na poziomie krajowym i regionalnym.</p> <p>Ponadto:</p> <p>1) w zakresie kryterium 1: prognoza zapotrzebowania na pracowników w zawodach szkolnictwa branżowego na krajowym i wojewódzkim rynku pracy,</p> <p>2) w zakresie kryterium 1a: system monitorowania Ekonomicznych Losów Absolwentów ELA, monitoring karier absolwentów publicznych i</p>

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
		zawodowej RSO4.2. Poprawa równego dostępu do wysokiej jakości usług sprzyjających włączeniu społecznemu w zakresie kształcenia, szkoleń i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój łatwo dostępnej infrastruktury, w tym poprzez wspieranie odporności w zakresie kształcenia i szkolenia na odległość oraz online		3. środki na rzecz zapewnienia równego dostępu do wysokiej jakości, przystępnego cenowo, odpowiedniego, wolnego od segregacji kształcenia i szkolenia sprzyjającego włączeniu społecznemu oraz uczestnictwa w takim kształceniu i szkoleniu i ukończenia go, a także nabywania kluczowych kompetencji na wszystkich poziomach, w tym na poziomie szkolnictwa wyższego;	Tak	<p>Link do dokumentów:</p> <p>https://efs.mein.gov.pl/zintegrowana-strategia-umiejtnosci-2030-czesc-ogolna/</p> <p>https://www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka/zintegrowana-strategia-umiejtnosci-2030-czesc-szczegolowa--dokument-przyjety-przez-rade-ministrow</p>	<p>niepublicznych szkół ponadpodstawowych.</p> <p>Ramy strategiczne zostały określone w:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), 2. Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 (część ogólna) – Priorytet 1. Podnoszenie poziomu umiejętności kluczowych u dzieci, młodzieży i osób dorosłych, Priorytet 6. Wyrównywanie szans w dostępie do rozwoju i możliwości wykorzystania umiejętności, 3. Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 (część szczegółowa) – Obszar oddziaływania I Umiejętności podstawowe, przekrojowe i zawodowe dzieci, młodzieży i dorosłych. <p>Ponadto:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) akty prawne podkreślające równy dostęp do kształcenia (m.in.: ustawa Prawo oświatowe, ustawa o systemie oświaty, ustawa Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej w sprawie ogólnych celów i zadań kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego), b) przedsięwzięcie MEiN: „Włączeni w edukację”.

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				4. mechanizm koordynacji obejmujący wszystkie poziomy kształcenia i szkolenia, w tym szkolnictwo wyższe, oraz jasny podział obowiązków między odpowiednimi organami krajowymi lub regionalnymi;	Tak	<p>Link do dokumentów:</p> <p>https://efs.mein.gov.pl/zintegrowana-strategia-umiejtnosci-2030-czesc-ogolna/</p> <p>https://www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka/zintegrowana-strategia-umiejtnosci-2030-czesc-szczegolowa--dokument-przyjety-przez-rade-ministrow</p>	<p>Ramy strategiczne zostały określone w:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 (część ogólna) – Priorytet 5. Wypracowanie skutecznych i trwałych mechanizmów współpracy i koordynacji międzyresortowej oraz międzysektorowej w zakresie rozwoju umiejętności, 2. Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 (część szczegółowa) – wszystkie Obszary oddziaływania poprzez wskazanie podmiotów kluczowych dla realizacji Tematu działania. Dodatkowo ma zastosowanie w szczególności rozdział 3. „Zasady realizacji Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 jako polityki publicznej”, 3. Ustawie o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji – rozdział 8 ustawy (Koordynacja funkcjonowania Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji), 4. Ustawie o utworzeniu Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości – art. 4c ustanawiający: <ol style="list-style-type: none"> a) Radę Programową do spraw kompetencji, b) sektorowe rady do spraw kompetencji. <p>Ponadto: projekt MEiN: „Wsparcie i rozwój mechanizmów współpracy i koordynacji na szczeblu krajowym i regionalnym w zakresie uczenia się przez całe życie”.</p>

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				5. rozwiązania dotyczące monitorowania, ewaluacji i przeglądu ram strategicznych polityki;	Tak	<p>Link do dokumentów:</p> <p>https://efs.mein.gov.pl/zintegrowana-strategia-umiejtnosci-2030-czesc-ogolna/</p> <p>https://www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka/zintegrowana-strategia-umiejtnosci-2030-czesc-szczegolowa--dokument-przyjety-przez-rade-ministrow</p>	<p>Ramy zostały określone w:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 (część ogólna) – Priorytet 5. Wypracowanie skutecznych i trwałych mechanizmów współpracy i koordynacji międzyresortowej oraz międzysektorowej w zakresie rozwoju umiejętności oraz rozdział 10. „Wdrażanie i monitorowanie Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030”, 2. Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 (część szczegółowa) – rozdział 3. „Zasady realizacji Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 jako polityki publicznej”, 3. Ustawie o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji – rozdział 8 ustawy (Koordynacja funkcjonowania Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji), 4. Ustawie o utworzeniu Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości – art. 4c ustanawiający: <ol style="list-style-type: none"> a) Radę Programową do spraw kompetencji, b) sektorowe rady do spraw kompetencji. <p>Ponadto:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) funkcjonowanie Międzyresortowego Zespołu do spraw uczenia się przez całe życie i Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji, b) projekt MEiN „Wsparcie i rozwój mechanizmów współpracy i koordynacji na szczeblu krajowym i

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							regionalnym w zakresie uczenia się przez całe życie”.
				6. środki skierowane do osób dorosłych o niskich umiejętnościach zawodowych i niskich kwalifikacjach i osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji społeczno-ekonomicznej oraz ścieżki poprawy umiejętności;	Tak	<p>Link do dokumentów:</p> <p>https://efs.mein.gov.pl/zintegrowana-strategia-umiejtnosci-2030-czesc-ogolna/</p> <p>https://www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka/zintegrowana-strategia-umiejtnosci-2030-czesc-szczegolowa--dokument-przyjety-przez-rade-ministrow</p>	<p>Ramy zostały określone w:</p> <ol style="list-style-type: none"> Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 (część ogólna) – Priorytety: 1. Podnoszenie poziomu umiejętności kluczowych u dzieci, młodzieży i osób dorosłych; 2. Rozwijanie i upowszechnianie kultury uczenia się nastawionej na aktywny i ciągły rozwój umiejętności; 4. Zbudowanie efektywnego systemu diagnozowania i informowania o obecnym stanie i zapotrzebowaniu na umiejętności; 6. Wyrównywanie szans w dostępie do rozwoju (...), Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 (część szczegółowa) – Obszary oddziaływania: I Umiejętności podstawowe, przekrojowe i zawodowe dzieci, młodzieży i dorosłych; IV Rozwijanie umiejętności poza edukacją formalną; V Rozwijanie umiejętności w miejscu pracy; VI Doradztwo zawodowe; VIII Planowanie uczenia się przez całe życie i potwierdzanie umiejętności. <p>Ponadto:</p> <ol style="list-style-type: none"> funkcjonowanie Uniwersytetów Drugiego i Trzeciego Wieku,

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							b) przedsięwzięcie MEiN: „Lokalne Ośrodki Wiedzy i Edukacji”, c) projekt FRSE: „Szansa - nowe możliwości dla dorosłych”, d) program Senior+.
				7. środki na rzecz wspierania nauczycieli, osób prowadzących szkolenia i kadry akademickiej w odniesieniu do odpowiednich metod nauczania, oceny i walidacji kompetencji kluczowych;	Tak	Link do dokumentów: https://efs.mein.gov.pl/zintegrowana-strategia-umiejtnosci-2030-czesc-ogolna/ https://www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka/zintegrowana-strategia-umiejtnosci-2030-czesc-szczegolowa--dokument-przyjety-przez-rade-ministrow	Ramy zostały określone w: 1. ustawie Karta Nauczyciela – Rozdział 7a: Finansowanie doksztalcania i doskonalenia zawodowego nauczycieli, 2. rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej w sprawie dofinansowania doskonalenia zawodowego nauczycieli, szczegółowych celów szkolenia branżowego oraz trybu i warunków kierowania nauczycieli na szkolenia branżowe, 3. ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce – Dział XII Finansowanie systemu szkolnictwa wyższego i nauki oraz gospodarka finansowa uczelni (m.in. „Doktorat wdrożeniowy”), 4. Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 (część ogólna) – Priorytety: 2. Rozwijanie i upowszechnianie kultury uczenia się (...); 5. Wypracowanie skutecznych i trwałych mechanizmów (...); 6. Wyrównywanie szans w dostępie do rozwoju (...), 5. Zintegrowanej Strategii

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							Umiejętności 2030 (część szczegółowa) – Obszary oddziaływania: III Rozwijanie umiejętności w edukacji formalnej – kadry uczące; IV Rozwijanie umiejętności poza edukacją formalną; VII Współpraca pracodawców z edukacją formalną i pozaformalną; VIII Planowanie uczenia się przez całe życie i potwierdzanie umiejętności
				8. środki na rzecz wspierania mobilności osób uczących się i kadry oraz transnarodowej współpracy podmiotów świadczących usługi w zakresie kształcenia i szkolenia, w tym przez uznawanie efektów uczenia się i kwalifikacji.	Tak	<p>Link do dokumentów:</p> <p>https://efs.mein.gov.pl/zintegrowana-strategia-umiejtnosci-2030-czesc-ogolna/</p> <p>https://www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka/zintegrowana-strategia-umiejtnosci-2030-czesc-szczegolowa--dokument-przyjety-przez-rade-ministrow</p>	<p>Ramy zostały określone w:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej ws. postępowania w celu uznania świadectwa lub innego dokumentu (...), 2. Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej ws. kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych, 3. Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej ws. warunków, jakie musi spełnić osoba ubiegająca się o uzyskanie dyplomu zawodowego (...), 4. Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 (część ogólna) – Priorytety: 2 Rozwijanie i upowszechnianie kultury uczenia się (...); 5 Wypracowanie skutecznych i trwałych mechanizmów (...), 5. Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 (część szczegółowa) – Obszary oddziaływania: III Rozwijanie umiejętności w edukacji formalnej – kadry uczące; IV Rozwijanie umiejętności poza edukacją formalną; VII Współpraca pracodawców

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							z edukacją formalną i pozaformalną; VIII Planowanie uczenia się przez całe życie i potwierdzanie umiejętności. Ponadto funkcjonowanie: a) Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej, b) Narodowego Centrum Nauki, c) Sieci Badawczej Łukasiewicz, d) Narodowego Centrum Badań i Rozwoju, e) Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji.
4.4. Krajowe ramy strategiczne polityki na rzecz włączenia społecznego i walki z ubóstwem	EFS+ EFRR	ESO4.8. Wspieranie aktywnego włączenia społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji RSO4.3. Wspieranie włączenia społeczno-	Nie	Istnienie krajowych lub regionalnych ram strategicznych polityki lub ram ustawodawczych na rzecz włączenia społecznego i ograniczenia ubóstwa, które obejmują: 1. opartą na rzetelnych danych diagnozę ubóstwa i wykluczenia społecznego, w tym ubóstwa dzieci, w szczególności pod względem równego dostępu do dobrej jakości usług dla dzieci znajdujących się w trudnej sytuacji, a także pod względem bezdomności, segregacji przestrzennej i edukacyjnej, ograniczonego dostępu do podstawowych usług i infrastruktury oraz szczególnych potrzeb osób w każdym wieku znajdujących się w trudnej	Nie	Link do dokumentów: http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WMP20210000843/O/M20210843.pdf	Diagnoza w Krajowym Programie Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu (KPPUiWS) dotyczy ubóstwa i wykluczenia społecznego,. Dokument zawiera analizę danych ogólnokrajowych oraz według makroregionów, stopnia urbanizacji, typów gospodarstw domowych. W diagnozie uwzględnione zostały takie problemy jak ubóstwo dzieci, bezdomność, ograniczony dostęp do usług społecznych oraz specyficzne potrzeby grup zagrożonych wykluczeniem. Diagnoza zawiera również informacje dotyczące dostępu do edukacji, w tym edukacji wczesnej i opieki. Opisany został obszar wsparcia rodziny i pieczy zastępczej, wykluczenia mieszkaniowego, ubóstwa osób pracujących i osób starszych oraz przedstawiona została sytuacja cudzoziemców - tytuły pobytowe,

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
		gospodarczego społeczności marginalizowanych, gospodarstw domowych o niskich dochodach oraz grup w niekorzystnej sytuacji, w tym osób o szczególnych potrzebach, dzięki zintegrowanym działaniom obejmującym usługi mieszkaniowe i usługi społeczne		<p>sytuacji;</p> <p>2. środki na rzecz zapobiegania i zwalczania segregacji we wszystkich dziedzinach, w tym ochrony socjalnej, rynków pracy sprzyjających włączeniu społecznemu i dostępu do wysokiej jakości usług dla osób w trudnej sytuacji, w tym migrantów i uchodźców;</p>			<p>dostęp do usług. Diagnoza obejmuje również usługi w ramach pomocy społecznej - usługi w miejscu zamieszkania a domy pomocy społecznej, środowiskowe domy samopomocy, mieszkania chronione. Przy opracowaniu diagnozy opierano się m.in. na danych Głównego Urzędu Statystycznego, Eurostatu oraz sprawozdaniach resortowych.</p>
				3. środki na rzecz przejścia od	Nie	<p>Link do dokumentów:</p> <p>http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WMP20210000843/O/M20210843.pdf</p>	<p>KPPUiWS koncentruje się na :</p> <ul style="list-style-type: none"> • przeciwdziałaniu ubóstwu i wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży, • przeciwdziałaniu bezdomności, • rozwijaniu usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami, starszych i innych potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, • wspieraniu osób i rodzin poprzez działania instytucji pomocy społecznej oraz działania podmiotów ekonomii społecznej, • wspieraniu integracji cudzoziemców poprzez rozwój usług społecznych dla migrantów oraz ich integracji na rynku pracy. <p>We wszystkich obszarach uwzględniono działania na rzecz przejścia z opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej.</p>
					Nie	Link do dokumentu:	Opracowywano Strategię rozwoju usług

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej;		https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.d.xsp/WMP20220000767/O/M20220767.pdf	społecznych polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.) – Strategię DI. Zawiera ona diagnozę obszarów procesu DI wraz z wnioskami, wizję, cele strategiczne oraz kierunki interwencji i zasady realizacji polityki publicznej w danym obszarze. Strategia będzie realizowana w obszarach: opieki nad dzieckiem, w tym z niepełnosprawnością, nad osobami starszymi, wsparcia osób z niepełnosprawnościami, wsparcia osób w kryzysie psychicznym i w kryzysie bezdomności. Strategia DI obejmować będzie np: 1. priorytetowe podejście do usług społecznych realizowanych w środowisku 2. rozwój lokalnych i zindywidualizowanych usług, które ograniczą opiekę instytucjonalną 3. wykorzystanie potencjału instytucjonalnej opieki długoterminowej na rzecz rozwoju nowych usług środowiskowych 4. zabezpieczenie usług stacjonarnej opieki długoterminowej, jako ostatni i najmniej pożądanym elementem systemu 5. rozwój mieszkalnictwa treningowego i wspomaganego z koszykiem usług 6. system koordynacji i standaryzacji usług społecznych – funkcja koordynatora usług społecznych 7. systemową usługę asystencji osobistej.

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				4. rozwiązania dotyczące zapewnienia, aby opracowanie tych ram, ich wdrożenie, monitorowanie i przegląd były prowadzone w ścisłej współpracy z odpowiednimi zainteresowanymi stronami, w tym partnerami społecznymi i odpowiednimi organizacjami społeczeństwa obywatelskiego.	Nie	Link do dokumentów: http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WMP20210000843/O/M20210843.pdf	<p>Oba dokumenty opracowano we współpracy z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego i interesariuszy problematyki ubóstwa i wykluczenia społecznego. Uwzględniono rezultaty pracy niezależnych tematycznych grup eksperckich dla obszarów: rodzina i dziecko, os. starsze, z niepełnosprawnościami, z zaburzeniami psychicznymi, bezdomne i cudzoziemcy. Grupy eksperckie wypracowały założenia, wykorzystane do zaplanowania działań w KPPUiWS i Strategii DI.</p> <p>Monitorowanie działań odbywać się będzie w partnerstwie i z udziałem interesariuszy, w tym organizacji społeczeństwa obywatelskiego i podmiotów społecznych zaangażowanych bezpośrednio w obszarach objętych dokumentami</p> <p>W resorcie właściwym ds. rodziny i zabezpieczenia społecznego powołane zostaną Zespoły z udziałem organizacji społeczeństwa obywatelskiego i podmiotów społecznych, administracji centralnej, samorządów wojewódzkich i lokalnych. Dane do monitorowania realizacji działań będą zbierane zgodnie z przyjętym harmonogramem w ramach każdego z Priorytetów (KPPiUWS) i opracowanego zestawu wskaźników rezultatu (Strategia DI).</p>

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
4.6. Ramy strategiczne polityki na rzecz opieki zdrowotnej i opieki długoterminowej	EFS+ EFRR	ESO4.11. Zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej	Nie	Istnienie krajowych lub regionalnych ram strategicznych polityki na rzecz zdrowia, które obejmują: 1. mapowanie potrzeb w zakresie opieki zdrowotnej i opieki długoterminowej, w tym pod względem personelu medycznego i pielęgniarstwa, w celu zapewnienia zrównoważonych i skoordynowanych środków;	Nie	www.gov.pl	Spełnienie kryterium zapewni publikacją MPZ w zmienionej formule, obejmującej analizy oraz wyzwania systemu opieki zdrowotnej. Analizy przedstawione w MPZ stanowią diagnozę systemu, a dzięki prognozom i rekomendowanym kierunkom działań, przyczynią się do zapewnienia równego dostępu do opieki, wspierania odporności oraz poprawy jakości. MPZ zostały przygotowane w taki sposób, aby obejmowały wszystkie potrzeby w zakresie systemu opieki zdrowotnej, zidentyfikowane na podstawie gromadzonych danych, możliwych do oceny na dany moment i zgodnie z aktualnym stanem wiedzy. Obejmują one swoim zakresem cały system, czyli wszystkie poziomy opieki opisane rodzajami świadczeń (od POZ po opiekę paliatywną i hospicyjną), z uwzględnieniem zasobów w systemie. Dokumentami wdrożeniowymi są plany transformacji na poziomie wojewódzkim i krajowym. W proces mapowania opieki długoterminowej rozumianej szeroko wpisuje się także przygotowana przez MRiPS Strategia Rozwoju Usług Społecznych.
				2. środki na rzecz zapewnienia efektywności, trwałości, dostępności i przystępności cenowej usług opieki zdrowotnej i opieki długoterminowej, w tym	Nie	www.gov.pl	Spełnieniem kryterium jest przyjęcie w drodze uchwały RM dokumentu Zdrowa Przyszłość. Jego celem jest zapewnienie

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
		RSO4.5. Zapewnianie równego dostępu do opieki zdrowotnej i wspieranie odporności systemów opieki zdrowotnej, w tym podstawowej opieki zdrowotnej, oraz wspieranie przechodzenia od opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej		ze szczególnym uwzględnieniem osób wykluczonych z systemów opieki zdrowotnej i opieki długoterminowej oraz osób, do których najtrudniej jest dotrzeć;			obywatelom równego i adekwatnego do potrzeb zdrowotnych dostępu do wysokiej jakości świadczeń zdrowotnych przez przyjazny, nowoczesny i efektywny system ochrony zdrowia. Dokument określa ramy strategiczne działań koniecznych do podjęcia na podstawie diagnozy z MPZ. Stanowi kompleksową odpowiedź na nowe wyzwania stojące przed szeroko definiowaną polityką społeczno-gospodarczą współczesnego państwa, w tym przede wszystkim w obszarze zdrowia. Działania zaplanowane w dokumencie zostały podzielone na obszary, do których dopasowano cele. Dla realizacji celów określono kierunki interwencji oraz wskazano stosowne narzędzia. Przy projektowaniu tego dokumentu strategicznego w centrum został postawiony pacjent, a wszelkie działania są podporządkowane przede wszystkim konieczności zapewnienia równej dostępności do świadczeń zdrowotnych.
				3. środki na rzecz wspierania usług środowiskowych i opartych na rodzinie poprzez deinstytucjonalizację, w tym profilaktyki i podstawowej opieki zdrowotnej, opieki w domu i usług środowiskowych.	Nie	www.gov.pl	Celem wypełnienia tego kryterium w zakresie opieki zdrowotnej przygotowano dwa dokumenty o charakterze strategicznym: a) Strategia Deinstytucjonalizacji: opieka zdrowotna nad osobami z zaburzeniami psychicznymi, b) Strategia Deinstytucjonalizacji: opieka zdrowotna nad osobami starszymi.

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							<p>Stanowią one załączniki do dokumentu Zdrowa Przyszłość. Dodatkowo MRiPS przygotowało podobny dokument adresujący kwestie związane z polityką społeczną.</p> <p>Realizacja założeń dokumentów przyczyni się do:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ poprawy jakości życia i zdrowia seniorów oraz ich opiekunów (rozwój zasobów kadrowych, form opieki dziennej, domowej oraz innowacyjnych form opieki, wsparcie opiekunów nieformalnych i koordynacja opieki środowiskowej), <p>wzmocnienia równego dostępu do opieki zdrowotnej oraz przejścia od opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej (inwestycje w kadry i poprawa jakości kształcenia, zmiana organizacji udzielania świadczeń zdrowotnych i inwestycje infrastrukturalne).</p>

5. Instytucje programu

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. k) oraz art. 71 i 84 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 13: Instytucje programu

Instytucje programu	Nazwa instytucji	Imię i nazwisko osoby kontaktowej	Położenie	Adres e-mail
Instytucja zarządzająca	Zarząd Województwa Śląskiego obsługiwany przez Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego	Małgorzata Staś	40-037 Katowice, ul. Ligonía 46	fundusze@slaskie.pl
Instytucja audytowa	Szef Krajowej Administracji Skarbowej	Dominik Zalewski		sekretariat.DAS@mf.gov.pl
Organ otrzymujący płatności od Komisji	Ministerstwo Finansów, Departament Instytucji Płatniczej	Dorota Jaworska		Sekretariat.IP@mf.gov.pl

Podział kwot refundowanych z tytułu pomocy technicznej na podstawie art. 36 ust. 5 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów, jeżeli wskazano więcej niż jeden podmiot otrzymujący płatności od Komisji

Podstawa prawna: Art. 22 ust. 3 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.

Tabela 13A: Część wartości procentowych określonych w art. 36 ust. 5 lit. b) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów, która zostałaby refundowana podmiotom otrzymującym płatności od Komisji w przypadku pomocy technicznej na podstawie art. 36 ust. 5 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów (w punktach procentowych)

6. Partnerstwo

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. h) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Jedną z obowiązujących zasad w ramach polityki spójności na lata 2021 – 2027 jest zasada partnerstwa, o której mowa w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady UE) 2021/1060 z dnia 24.06.2021 r. jak również w Rozporządzeniu delegowanym Komisji (UE) nr 240/2014 z 7.01.2014r.

IZ FE SL 2021-2027 zapewnia przestrzeganie zasady partnerstwa w programie regionalnym w ramach **partycypacyjnego procesu** obejmującego współpracę szerokiego grona interesariuszy z udziałem **partnerów społecznych** i szerokiego grona **organizacji społeczeństwa obywatelskiego** (ngo, nieformalne ruchy obywatelskie, sieci wolontariuszy i aktywistów itp.). Współpraca ta odbywać się będzie na **każdym etapie realizacji programu**: jego przygotowania (ocena potrzeb, planowanie interwencji), wdrażania i monitorowania (działalność KM) i oceny skuteczności zaplanowanej interwencji (ewaluacja).

Wdrażanie zasady partnerstwa w trakcie realizacji programu będzie monitorowane zgodnie z zaleceniami KE.

W ramach prac nad dokumentem Fundusze Europejskie dla Śląskiego na lata 2021-2027 (FE SL 2021-2027) przyjęto zasadę współpracy z funkcjonującymi już w regionie zespołami zaangażowanymi m.in. w prace nad Strategią rozwoju WSL, monitorowaniem wdrażania RPO WSL 2014-2020 czy wdrażaniem i ewaluacją Regionalnej Strategii Innowacji. Wśród tych zespołów i instytucji znalazły się m.in.: Zespół ds. wdrażania i monitoringu Strategii Rozwoju WSL, Komitet Monitorujący RPO 2014-2020, Wojewódzka Rada Dialogu Społecznego, Rada Działalności Pożytku Publicznego WSL, Śląska Rada Innowacji, Lokalne Grupy Działania, Komitet Sterujący RIS, Regionalna Rada ds. energii działająca przy Śląskim Związku Gmin i Powiatów, związki zawodowe oraz związki międzygminne ZIT/RIT.

Projekt Programu przygotowywany był z wykorzystaniem spotkań w formule konsultacji, warsztatów i prekonsultacji m.in. dla każdej z grup partnerów określonych w art 8 pkt 1 Rozp. 2021/1060, w tym z wykorzystaniem formuły online z uwagi na ograniczenia wynikające z COVID-19.

Głównym celem spotkań było **włączenie** przedstawicieli szczebla administracji rządowej, samorządowej, samorządów lokalnych, środowiska naukowego, społecznego i gospodarczego, partnerów publicznych, przedstawicieli środowisk subregionalnych, a także organizacji pozarządowych i społeczeństwa obywatelskiego w proces programowania funduszy europejskich dla województwa śląskiego na lata 2021-2027, zgodnie z wymogami wskazanymi w Europejskim Filarze Praw Socjalnych, a także w zaleceniach Rady Unii Europejskiej dla Polski z dn. 20.07.2020 r. w sprawie krajowego programu reform Polski na 2020 r.

W związku z tym IZ FE SL 2021-2027 zorganizowała spotkania, na których prezentowane były kolejne wersje projektu Programu i tak w celu przedstawienia założeń FE SL 2021-2027 **przeprowadzono 22 spotkania**, w tym 16 w kwietniu 2021 r., 2 spotkania w maju 2021r. (6 i 27.05.2021r.), 1 spotkanie w czerwcu 2021 r. (8.06.2021r.) oraz 3 spotkania prekonsultacyjne w dniach 7,10,11 lutego 2022 r.

Spotkania realizowane były z poszanowaniem Siedmiu Zasad Konsultacji, stanowiących część Kodeksu Konsultacji, sprzyjających pogłębionemu dialogowi wszystkich interesariuszy.

Prekonsultacje miały charakter wprowadzenia do konsultacji społecznych planowanych w trybie ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. **Na spotkaniach prekonsultacyjnych IZ po raz pierwszy zaprezentowała interwencję Funduszu Sprawiedliwej Transformacji (TPST)** w strukturze Programu, przygotowaną w oparciu o zapisy projektu TPST. Po raz kolejny celem tych spotkań było włączenie partnerów publicznych, społecznych, gospodarczych i przedstawicieli środowiska obywatelskiego, środowisk lokalnych, subregionalnych i regionalnych w proces planowania funduszy europejskich dla regionu na lata 21-27, w tym środków przeznaczonych na transformację społeczno-gospodarczą.

W spotkaniach/warsztatach/prekonsultacjach dotyczących Programu FE SL 2021-2027 udział wzięło 1 723 osób.

Jednocześnie w pracach nad dokumentem uczestniczył Zespół Regionalny dla inicjatywy regionów

górnictwa w województwie śląskim, powołany Zarządzeniem Marszałka Województwa w 2019 r. Zespół ten ma charakter opiniodawczo-konsultacyjny i wspiera Zarząd Województwa Śląskiego w planowaniu działań dotyczących sprawiedliwej transformacji regionu oraz uczestniczył w pracach nad TPST. W jego skład wchodzi wszystkie grupy partnerów wymienione w art 8 pkt 1 Rozp. 2021/1060.

W ramach prac nad Programem IZ uwzględniła szczególnie ważny cel dla Funduszu Sprawiedliwej Transformacji tj. oddolny partycypacyjny proces planowania działań transformacyjnych.

W 20 spotkaniach konsultacyjnych/seminariach dotyczących FST udział wzięło 1 107 osób.

Podsumowując, w okresie 2020-2022 r. IZ przeprowadziła serię 42 warsztatów, spotkań, seminariów w ramach FE SL 21-27 i FST, w których udział wzięło 2 830 osób.

W toku prac nad projektem Programu opracowano kilka jego wersji, i tak 31 marca 2021 r. ZW przyjął pierwszy wstępny Projekt Programu FE SL 21-27, który posłużył do przeprowadzenia pierwszych konsultacji dokumentu. Następnie 4 sierpnia 2021 r. ZW przyjął drugi wstępny Projekt Programu FE SL 21-27, który uwzględniał wnioski ze spotkań konsultacyjnych przeprowadzonych w kwietniu i maju 2021 r. oraz ujmował zmiany wynikające z przyjętych w czerwcu 2021 r. rozporządzeń UE dotyczących funduszy europejskich. W dniu 3 listopada 2021 r. ZW przyjął Projekt Programu FE SL 2027-2027 v.1.0, uwzględniający pierwsze wnioski z roboczych konsultacji projektu z Komisją Europejską. Następnie 28 lutego 2022 r. ZW przyjął zaktualizowaną wersję Projektu Programu FE SL 21-27 v.2.0, uwzględniającą kolejne wnioski ze spotkań partycypacyjnych oraz roboczych konsultacji z Komisją Europejską, a 9 marca 2022 r. przyjął wersję 2.1, w której doprecyzowano zapisy związane z decyzją Zarządu o zaprogramowaniu instrumentu RLKS dla interwencji EFS+.

W terminie od 1 kwietnia do 6 maja 2022 r. przeprowadzone zostały konsultacje społeczne projektu programu FESL 21-27 wraz ze Strategiczną Oceną Ochrony Środowiska (SOOŚ) oraz projektu Terytorialnego Planu Sprawiedliwej Transformacji Województwa Śląskiego 2030, uwzględniające dwa wysłuchania publiczne, tj.: 21 i 28 kwietnia 2022 r.

Zaproszenia do udziału w konsultacjach społecznych zostały rozesłane do szerokiego grona, m.in: do Radnych Sejmiku Śląskiego, jednostek samorządu terytorialnego województwa, członków Forum Współpracy Samorządu WSL z uczelniami WSL, przedstawicieli ciał doradczych Marszałka Województwa Śląskiego. **Pisma z prośbą o uwagi i rekomendacje skierowano też do przedstawicieli partnerów społecznych, gospodarczych oraz podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie.** Uwagi i wnioski można było składać przez elektr. formularz uwag i w formie pisemnej.

W ramach konsultacji społ. do projektu programu zgłoszono 275 uwag oraz odebrano 9 pism. Podmioty, które nadesłały swoje uwagi to przede wszystkim JST WSL, podmioty gospodarcze i NGO. Do projektu SOOŚ zgłoszono 13 uwag.

Informacje na temat przebiegu informacji, w tym Sprawozdanie z ich przebiegu oraz szczegółowe zestawienie uwag, zostały udostępnione na stronie:

https://rpo.slaskie.pl/czytaj/konsultacje_spoleczne.

Wzmacniając uspołecznienie procesu powstawania projektu Programu, w tym na potrzeby prowadzonych konsultacji oraz w celu stworzenia bazy kluczowych informacji niezbędnych do programowania funduszy europejskich, utworzona została **zakładka pn. „Fundusze Europejskie 2021-2027” na stronie: rpo.slaskie.pl.**

03.08.22 r. ZW przyjął kolejną wersję projektu programu FE SL 21-27 wraz SOOŚ wynikającą z art. 46 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko oraz podsumowaniem i uzasadnieniem. Dokumenty uwzględniają wyniki konsultacji, w tym zgłoszone uwagi, zgodnie ze *Sprawozdaniem z konsultacji społecznych* oraz zwiększenie kwoty Programu w ramach transferów między funduszami na poziomie UP.

Kluczową rolę we wdrażaniu, ale także monitorowaniu oraz ewaluacji Programu będzie pełnić Komitet Monitorujący (KM), w skład którego wejdą partnerzy w rozumieniu art. 8 Rozporządzenia (2021/1060 z dn. 24.06.2021 r.).

Zapewniona zostanie reprezentatywność składu członków KM z zachowaniem wymaganej proporcji osób

w poszczególnych gremiach z każdej z trzech grup partnerów, tj. (1) władze miejskie i inne organy publiczne; (2) partnerzy gospodarczy i społeczni; (3) właściwe podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie, takie jak podmioty działające na rzecz ochrony środowiska, organizacje pozarządowe oraz podmioty odpowiedzialne za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób z niepełnosprawnościami, równości szans płci i niedyskryminacji.

Wybór partnerów wchodzących w skład KM realizowany będzie z wykorzystaniem dotychczasowych doświadczeń współpracy z partnerami społ. oraz reprezentującymi społeczeństwo obywatelskie. Oprócz zapewnienia zróżnicowanego udziału w pracach KM przedstawicieli wszystkich stron, utrzymane zostanie otwarcie na nowych partnerów, przy jasnym określeniu zasad i kryteriów doboru.

Członkowie KM będą uczestniczyli w przygotowaniu dokumentów wdrożeniowych zgodnie m.in. z *art. 10 Europejskiego kodeksu postępowania w zakresie partnerstwa*, tj. w zakresie zatwierdzania kryteriów wyboru projektów oraz ich zmian, a także zatwierdzania propozycji IZ dotyczących Programu. Ponadto będą uczestniczyć w procesie monitorowania i ewaluacji programu poprzez m.in. analizę oraz ocenę postępów we wdrażaniu Programu.

W zakresie ewaluacji członkowie KM będą zatwierdzali plan ewaluacji oraz jego zmiany, w tym również uwzględniając możliwość zgłaszania propozycji badań i analiz pozwalających na ocenę oraz ulepszenie systemu wdrażania FE SL. Proces programowania, wdrażania i monitorowania będzie uwzględniał partycypacyjne zaangażowanie osób z grup zagrożonych dyskryminacją poprzez **stworzenie ciała doradczego dla KM składającego się z przedstawicieli organizacji pozarządowych reprezentujących grupy zagrożone dyskryminacją.**

Cykl realizacji programu będzie również uwzględniał udział ekspertów i beneficjentów oraz partnerów niebędących członkami KM.

Stosując się do zachowania zasady partnerstwa, w tym szczególnie do budowania potencjału instytucji dialogu społecznego oraz organizacji społeczeństwa obywatelskiego, w tym pracujących bezpośrednio nad społeczno-gospodarczą integracją OPT, w tym migrantów, w odniesieniu do samego już procesu wdrożeniowego, realizowane będą projekty w ramach celów szczegółowych EFS+, będących w wyłącznej kompetencji ww. partnerów w roli beneficjentów/partnerów projektów.

Capacity building – wsparcie potencjału partnerów społecznych i przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego:

·Instytucje dialogu społecznego (partnerzy społeczni) – KI 07 Budowanie zdolności partnerów społecznych 500 000,00 EUR (ESO4.2, cel 4b);

·Organizacje społeczeństwa obywatelskiego – KI 08 Budowanie zdolności organizacji społeczeństwa obywatelskiego: 3 600 000,00 EUR (ESO4.12, cel 4l).

Pomimo zawarcia działań w zakresie budowy zdolności partnerów społecz. obywat. w ESO 4.12, zakres merytoryczny tych działań będzie szerszy i będzie mógł dotyczyć budowy zdolności tych partnerów w obszarach wszystkich celów szczegółowych EFS+.

Zakres wsparcia będzie komplementarny względem działań planowanych w programie krajowym FERS.

7. Komunikacja i widoczność

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. j) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Komunikacja nt. programu to informowanie o jego ofercie, rezultatach projektów (w tym oczekiwanych), korzyściach dla obywateli i wpływie polityki spójności na rozwój regionu i UE. Komunikacja służy upowszechnianiu idei integracji europejskiej łącząc efekty projektów z celami polityki spójności i wartościami tożsamymi z celami UE, a także wynika z potrzeby zachowania transparentności wydatków z budżetu UE.

Nadrzędnym celem działań jest budowanie świadomości społeczeństwa o możliwościach, jakie stwarzają FE, korzyściach i wspólnych dla UE wartościach leżących u podstaw projektów realizowanych w ramach FE SL.

Informowanie jest elementem krajowego systemu komunikacji marki Fundusze Europejskie.

Działania komunikacyjne prowadzi IZ i IP we współpracy z instytucjami w systemie wdrażania oraz partnerami społeczno-gospodarczymi i beneficjentami.

Organy właściwych władz publicznych zapewniają widoczność wsparcia we wszystkich działaniach bezpośrednio związanych z operacjami wspieranymi z Funduszy, podejmowanych w zakresie ich odpowiedzialności materialnej lub terytorialnej, w ramach planowania, finansowania, realizacji lub nadzoru nad realizacją projektów otrzymujących dofinansowanie z UE.

W komunikacji akcentowane są strategie UE, podkreślając wkład projektów w ich realizację. Wymiar unijny zapewniony jest poprzez m.in. udział i wystąpienia przedstawicieli KE w wydarzeniach realizowanych w ramach projektów.

Zastosowane jest planowane podejście do informowania o FE SL i jego widoczności poprzez określenie jego celów, grup docelowych, kanałów komunikacyjnych, w tym media społecznościowe, w stosownych przypadkach, planowanego budżetu i odpowiednich wskaźników monitorowania i ewaluacji. Szczegóły ww. działań znajdują się w Strategii komunikacji FE SL.

Cele

Działania komunikacyjne realizują cele ww. Strategii:

- aktywizacja do sięgania po FE
- wsparcie w realizacji projektów
- zapewnienie wysokiej świadomości działań rozwojowych w regionie realizowanych z udziałem Funduszy Europejskich, korzyści z nich wynikających, w celu zachowania transparentności wydatków ze środków UE oraz wartości obowiązujących w całej UE, zasad horyzontalnych (w tym zasady niedyskryminacji), a także znaczenia przynależności i roli regionu w kształtowaniu przyszłości UE.

Działania zapewniają wysoką świadomość i szeroką akceptację społeczną. Prowadzone są wyłącznie w obszarze FE w zakresie ww. celów, z wyłączeniem działań mających inny zakres np. promowania instytucji lub osób i działań o charakterze politycznym.

Grupy docelowe

- potencjalni beneficjenci w zakresie aktywizacji do sięgania po FE,
- beneficjenci w zakresie wsparcia w realizacji projektów,
- społeczeństwo regionu, w tym odbiorcy efektów wsparcia z FE i osoby o niskim poziomie wiedzy o FE w zakresie zapewnienie świadomości działań realizowanych przy pomocy FE.

Kanały komunikacji

Kanały i narzędzia komunikacji są dobierane do grupy docelowej i wynikają z analizy bieżących trendów konsumpcji mediów, a wybór konkretnych kanałów i narzędzi jest powiązany z wyznaczonymi celami.

Kanały komunikacji to:

- serwis internetowy Programu,
- media społecznościowe,
- portal krajowy Funduszy Europejskich,
- regionalne i lokalne media o szerokim zasięgu (np. telewizja, radio, prasa, kino, Internet – z geotargetowaniem na woj. śląskie),
- wydarzenia informacyjne i promocyjne,
- reklama zewnętrzna,
- publikacje i materiały audio-wideo,
- sieć PIFE.

Nacisk położony jest na wykorzystanie potencjału komunikacyjnego beneficjentów, zaangażowanie ich w działania komunikacyjne i w rolę ambasadorów marki FE. Aby ich wesprzeć w promocji projektów i w przekazywaniu wiedzy o UE, opracowano m.in. dedykowany przewodnik i wzory grafik. Obowiązki info-promo beneficjentów są załącznikiem do umowy.

Odpowiednia komunikacja ma zastosowanie do schematów pomocowych, wiązek projektów, a operacje strategiczne podlegają specjalnym działaniom promocyjnym.

Budżet

Szacunkowy budżet na działania komunikacyjne IZ i IP wynosi 10 624 116,47 mln €, w tym 9 030 499 mln € wsparcia z UE (kat. interw. 179) (tj. około 0,176% alokacji programu). Kwoty w podziale na grupy docelowe i cele określone są w rocznych planach.

Szacunkowy udział kwot w poszczególnych latach to: 2021: 0%, 2022: 0%, 2023: 15 %, 2024: 15 %, 2025: 15%, 2026: 15%, 2027: 15%, 2028: 15%, 2029: 10%.

Monitoring i ewaluacja

Działania komunikacyjne podlegają ewaluacji i monitoringowi pod kątem ich jakości, trafności w realizacji celów komunikacyjnych i skuteczności w dotarciu do grup docelowych (m.in. badania ankietowe/ jakościowe, analizy użyteczności).

Ocena strategiczna obejmuje monitorowanie osiągnięcia założonych celów i wskaźników Strategii komunikacji, w celu dostarczenia rekomendacji do planowania kolejnych działań i podejmowania działań naprawczych.

Monitoringowi i ocenie podlega szereg wskaźników w tym wskaźniki oddziaływania (jedn. miary: %, sposób pomiaru: bad. społ., częstot. pomiaru: co 2 lata, wb.: 2020 r.) m.in.:

- Odsetek respondentów dostrzegających wpływ FE na rozwój regionu (wb. 87%),
- Znajomość celów, obszarów lub działań, na które przeznaczane są FE w programie (wb. 0%),
- Odsetek mieszkańców **regionu** uważających, że osobiście korzystają z FE (wb. 64%).

8. Stosowanie stawek jednostkowych, kwot ryczałtowych, stawek ryczałtowych i finansowania niepowiązanego z kosztami

Podstawa prawna: art. 94 i 95 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 14: Stosowanie stawek jednostkowych, kwot ryczałtowych, stawek ryczałtowych i finansowania niepowiązanego z kosztami

Planowane stosowanie art. 94 i 95 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	Tak	Nie
Od momentu przyjęcia, program będzie wykorzystywał refundację wkładu Unii w oparciu o stawki jednostkowe, kwoty ryczałtowe i stawki ryczałtowe w ramach priorytetu zgodnie z art. 94 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	☐	☒
Od momentu przyjęcia, program będzie wykorzystywał refundację wkładu Unii w oparciu o finansowanie niepowiązane z kosztami zgodnie z art. 95 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	☐	☒

Aneks 1: Wkład Unii w oparciu o stawki jednostkowe, kwoty ryczałtowe i stawki ryczałtowe

A. Podsumowanie głównych elementów

Priorytet	Fundusz	Cel szczegółowy	Kategoria regionu	Szacunkowy udział łącznej alokacji finansowej w ramach priorytetu, do którego stosowane będą uproszczone metody rozliczania kosztów (SCO), w %	Rodzaj(-e) operacji objętej (-ych) finansowaniem		Wskaźnik uruchamiający refundację kosztów		Jednostka miary wskaźnika uruchamiającego refundację kosztów	Rodzaj uproszczonej metody rozliczania kosztów (standardowe stawki jednostkowe, kwoty ryczałtowe lub stawki ryczałtowe)	Kwota (w EUR) lub wartość procentowa (w przypadku stawek ryczałtowych) uproszczonej metody rozliczania kosztów
					Kod(1)	Opis	Kod(2)	Opis			

(1) Oznacza kod dla wymiaru „Zakres interwencji” w tabeli 1 załącznika I do rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz w załączniku IV do rozporządzenia w sprawie EFMRA.

(2) Oznacza kod wspólnego wskaźnika, o ile ma zastosowanie.

Aneks 1: Wkład Unii w oparciu o stawki jednostkowe, kwoty ryczałtowe i stawki ryczałtowe

B. Szczegółowe informacje według rodzaju operacji

C. Obliczanie standardowych stawek jednostkowych, kwot ryczałtowych lub stawek ryczałtowych

1. Źródło danych wykorzystanych do obliczenia standardowych stawek jednostkowych, kwot ryczałtowych lub stawek ryczałtowych (kto przygotował, zgromadził i zapisał dane, miejsce przechowywania danych, daty graniczne, walidacja itd.):

2. Proszę określić, dlaczego proponowana metoda i obliczenia na podstawie art. 94 ust. 2 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów są właściwe dla danego rodzaju operacji:

3. Proszę określić sposób dokonania obliczeń, w tym w szczególności założenia przyjęte w odniesieniu do jakości lub ilości danych. W stosownych przypadkach należy zastosować dane statystyczne i poziomy odniesienia oraz przedstawić je – na wniosek – w formacie pozwalającym na wykorzystanie przez Komisję.

4. Proszę wyjaśnić, w jaki sposób zapewniono, by jedynie wydatki kwalifikowalne były uwzględniane przy obliczaniu standardowych stawek jednostkowych, kwot ryczałtowych lub stawek ryczałtowych:

5. Ocena przez instytucję(-e) audytową(-e) metody obliczania i kwot oraz ustaleń mających zapewnić weryfikację danych, ich jakość, sposób gromadzenia i przechowywania.

--

Aneks 2: Wkład Unii w oparciu o finansowanie niepowiązane z kosztami

A. Podsumowanie głównych elementów

Priorytet	Fundusz	Cel szczegółowy	Kategoria regionu	Kwota, której dotyczy finansowanie niepowiązane z kosztami	Rodzaj(-e) operacji objętej (-ych) finansowaniem		Warunki, które należy spełnić/rezultaty, które należy osiągnąć, uruchamiające refundację przez Komisję	Wskaźnik		Jednostka miary warunków, które należy spełnić/rezultatów, które należy osiągnąć, uruchamiających refundację przez Komisję	Przewidywany rodzaj metody stosowanej do refundacji kosztów beneficjentowi lub beneficjentom
					Kod (1)	Opis		Kod (2)	Opis		

(1) Oznacza kod dla wymiaru „Zakres interwencji” w tabeli 1 załącznika I do rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz w załączniku IV do rozporządzenia w sprawie EFMRA.

(2) Oznacza kod wspólnego wskaźnika, o ile ma zastosowanie.

B. Szczegółowe informacje według rodzaju operacji

Aneks 3: Wykaz planowanych operacji o znaczeniu strategicznym wraz z harmonogramem

Art. 22 ust. 3 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.

Wykaz nie stanowi listy zamkniętej projektów przewidzianych do wsparcia. Ostateczne daty realizacji projektów uzależnione są od zakończenia oceny wniosków złożonych we właściwych naborach.

2021-24

Beskidzkie Centrum Narciarstwa

2022-24

Centrum Przemysłu Kreatywnego

2022-25

Centrum Technologii i Nauk Obliczeniowych

2022-26

Śląska Sieć Rozwoju Przedsiębiorczości

Pierwszy krok w Kosmos

IT HUB Gliwice

2022-27

Centrum Biotechnologii

Centrum Innowacyjnej Dydaktyki Medycznej

2022-29

Inwestujemy w talenty

Skoordynowane wsparcie pre i post adopcyjne

2023-24

Regionalne Obserwatorium Innowacji

Współczesna kultura na fundamencie tradycji

2023-25

InterGlobal

Regionalne e-usługi dla jednostek WSL

Śląskie Centrum Klimatu

Kompleksowa modernizacja Zakładu Zagospodarowania Odpadów

Europejskie Centrum Dziedzictwa Kulturowego Paulinów

Centrum Projektowe Fraunhofera

OPI-TPP v.3

2023-26

Zakup zeroemisyjnego taboru kolejowego

Zmiana sposobu funkcjonowania DPS

Sieć współpracy międzyinstytucjonalnej w zakresie poradnictwa zawodowego

Skarbiec Dziedzictwa

Poprawa stanu infrastruktury Muzeum Powstań Śl.

Śląska Sieć Innowacji

System Monitorowania Procesów Transformacji

Liderzy transformacji

2023-27

EKOPARK zielona perła Śląska

Kształcenie kadr systemu pomocy i integracji społecznej

CUS – nowe spojrzenie na usługi społeczne

Deinstytucjonalizacja i wsparcie wojewódzkiej pieczy zastępczej

ŚLĄSKI SENIOR

SPIN-ART-Centrum Edukacji

Centrum Transformacji Gospodarki

Muzeum Zamkowe w Pszczynie

Doposażenie Państwowej Wyższej Szkoły Medycznej

2023-28

Ochrona i regeneracja obszarów cennych przyrodniczo

Kompleksowa ochrona różnorodności biologicznej

Opracowanie modelu dotyczącego zmian na rynku pracy

PSF bis

Zagospodarowanie Jeziora Żywieckiego

2023-29

Zawodowcy

Obserwatorium edukacji

2024-26

Śląskie Centrum Dostępności Górskiej i Turystyki Zrównoważonej

Modernizacja systemu składowania i transportu książek

Dzielnica Nowych Technologii

Tyski Hub Zielonej Gospodarki

Beskidzki HUB

Zielony impuls dla Kopalni Wiedzy i Kompetencji Żory

2024-27

Adaptacja zabytkowych budynków Muzeum Śląskiego
Śląskie Interdyscyplinarne Centrum Chemii

2024-29

Regionalne obserwatorium procesu transformacji 2.0/3.0

2025-28

DiagMedFarm Centrum Nauk Medyczno-Farmaceutycznych

1. Opis procesu transformacji i wskazanie terytoriów w obrębie państwa członkowskiego, które będą najbardziej dotknięte jej negatywnymi skutkami

Podstawa prawna: art. 11 ust. 2 lit. a) i b), art. 6

1.1. Opis oczekiwanego procesu transformacji (...)

Europejskie Prawo o Klimacie ma na celu osiągnięcie neutralności klimatycznej do roku 2050 oraz ograniczenie emisji netto gazów cieplarnianych do roku 2030 o co najmniej 55% w stosunku do 1990r. Cele klimatyczne dla Polski zostały wyznaczone w Krajowym planie na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030 (KPEiK). Dodatkowo, Polityka Energetyczna Polski do 2040 (PEP 2040) nakreśla kierunki transformacji energetycznej Polski. PEP 2040 i KPEiK determinują harmonogram odejścia w Polsce do 2049 r. od wydobycia węgla oraz jego użycia w energetyce konwencjonalnej ustalony przez sygnatariuszy umowy społecznej dotyczącej transformacji sektora górnictwa węgla kamiennego. KPEiK i Polityka Energetyczna Polski do 2040 (PEP 2040), będą podlegały aktualizacji w kontekście celów Prawa o Klimacie. Ustalenia powyższych dokumentów strategicznych mają kluczowe znaczenie dla kształtu TPST, ponieważ określają ramy dla działań restrukturyzacyjnych względem sektorów wygaszanych oraz podlegających transformacji, z drugiej zaś są podstawą do określenia negatywnych skutków społeczno-gospodarczych transformacji w kierunku neutralności klimatycznej.

PEP 2040 wyznacza ścieżkę transformacji w kierunku neutralności klimatycznej z uwzględnieniem krajowych uwarunkowań. Zgodnie z tym dokumentem udział węgla w strukturze produkcji energii elektrycznej do 2030 r., nie będzie przekraczać 56%. Minimalny udział OZE w PEP2040 założono na poziomie 23% w końcowym zużyciu energii brutto w 2030 roku, osiągając poziom 32% w elektroenergetyce i 28% w ciepłownictwie, ale 14% w transporcie. Ponadto PEP 2040 zakłada do 2030 r. redukcję zjawiska ubóstwa energetycznego do poziomu max. 6% gospodarstw domowych oraz odejście od spalania węgla w gospodarstwach domowych w miastach. Oczekuje się, iż powyższe działania doprowadzą w 2030r. do ograniczenia emisji CO₂ o 30% (w stosunku do poziomu z 1990 r.) oraz wzrost efektywności energetycznej o 23%.

Działania w woj. śląskim, planowane w ramach TPST, będą miały udział w realizacji celów dokumentów krajowych. TPST zakłada ograniczenie do 2030 roli węgla kamiennego w energetyce i gospodarce regionu. W czterech kopalniach wydobycie zostanie zakończone lub znacząco ograniczone do 2030. Wyłączone zostaną też trzy elektrownie węglowe. Dekarbonizacja obejmie również inne sektory gospodarki. Planowana jest wymiana taboru komunikacji publicznej na zeroemisyjny. Wspierane będą inwestycje w zakresie OZE na rzecz energetyki prosumenckiej. Transformacja zachodzić będzie na obszarze całego Górnos Śląskiego Zagłębia Węglowego (GZW), tj. na obszarze województwa śląskiego i małopolski zachodniej. Województwo śląskie jako region z aktywnym sektorem wydobywczym w I etapie transformacji skupia się na łagodzeniu skutków dekarbonizacji. Interwencja planowana w ramach TPST nie zakłada wsparcia firm EU ETS.

W woj. śląskim do 2030 zlikwidowane zostaną kopalnie: Ruda (Pokój), Bolesław Śmiały, Sośnica. Do 2030 nastąpią też zmiany organizacyjne w kopalniach: Ruda (łączenie Bielszowice i Halemba) oraz Staszic-Wujek (łączenie Wujek i Murcki-Staszic). W efekcie znacząco spadnie wydobycie węgla kamiennego. Na 2029 przewidziane jest otwarcie nowej kopalni węgla kamiennego Brzezinka 3. Kopalnia uzyskała koncesję w listopadzie 2020. Koncesja jest jednak sprzeczna z polityką Zarządu Woj. Śląskiego. W grudniu 2021 postępowanie koncesyjne zostało wznowione. Sprawa jest w toku. Otwarcie nowej

kopalni nie zniweluje jednak znacząco redukcji w wydobyciu zaplanowanej w TPST. Analiza wpływu transformacji na wydobycie i wykorzystanie węgla kamiennego w energetyce oraz emisje GHG i metanu przedstawiona jest w Aneksie 1 (analiza obejmuje też wpływ kopalni Brzezinka 3 na proces transformacji).

Obecnie wydobycie węgla w GZW stanowi około 65% wydobycia krajowego. Jego planowana redukcja do 2030 szacowana jest na 26% względem 2021. Zakończenie i ograniczenie wydobycia do 2030 z czterech kopalń w woj. śląskim będzie miało w tym udział. Obecnie stanowią one 37% wydobycia w GZW. Do 2030 poziom wydobycia w tych kopalniach ma zmniejszyć się o 54% w stosunku do 2021. Ze względu na nową kopalnię, skala tej redukcji będzie jednak niższa i wyniesie 40%. Szacowany poziom wydobycia w tych kopalniach w 2030 będzie stanowił 25% wydobycia GZW i 14% wydobycia krajowego. W efekcie, udział wydobycia węgla w GZW w wydobyciu krajowym w 2030 zmniejszy się do 55%.

Redukcja wydobycia węgla kamiennego przyczyni się do ograniczenia poziomu emisji metanu do atmosfery o 8% w 2030 w stosunku do 2021 (już po uwzględnieniu emisji metanu z nowej kopalni). To umiarkowana redukcja, jednak kopalnie, które zostaną poddane likwidacji lub restrukturyzacji stanowią jedynie 9% całości emisji w regionie. Jednocześnie, sam poziom emisji metanu tylko z tych kopalni zostanie zmniejszony o 51% do 2030 w stosunku do 2021.

Dla likwidowanych kopalń powstaje Plan ruchu likwidowanego zakładu, który wskazuje sposób zabezpieczenia przed niekontrolowaną emisją metanu. Plan jest zatwierdzany i kontrolowany przez właściwy organ nadzoru górniczego.

Trzy elektrownie węglowe zostaną zamknięte w regionie do 2030: Rybnik (zamykana stopniowo) oraz Jaworzno i Łaziska (zamykane w 2030). Ich łączna emisja GHG w 2019 wyniosła 13,8 mln ton, co stanowi 52% emisji z energetyki w regionie i około 9% krajowej emisji z tego sektora. W efekcie zamknięć, poziom emisji GHG w regionie zmniejszy się o około 50% do 2030 w stosunku do 2019. Udział tej redukcji w obniżeniu krajowych emisji z energetyki do 2030 szacuje się na 64%.

Wraz z zamknięciem tych elektrowni zmniejszy się również produkcja energii elektrycznej z węgla w regionie, o około 62% (z poziomu 14 TWh w 2021, do 5 TWh w 2030). Szacuje się, że będzie to stanowić 72% obniżenia poziomu produkcji energii elektrycznej z węgla kamiennego w skali kraju, prognozowanego na 2030.

Oszacowano, iż zaplanowana interwencja w ramach FST przełoży się na produkcję energii elektrycznej z OZE na poziomie 145 111 MWh energii na rok. W porównaniu do 2020 będzie to wzrost na poziomie ok. 10%. Zaplanowany rozwój OZE ograniczy emisję CO₂ o 49 kt. Szacowany mix energetyczny w 2030 będzie się opierał na źródłach węglowych (61,4%), OZE (7,2%) oraz pozostałych, w tym głównie gazie (31,3%). Obecnie wynosi odpowiednio: 84%, 6,7%, 9%.

Szczegółowa analiza zmian na rynku pracy patrz 2.1.

1.2. Wskazanie terytoriów (...)

Punktem wyjścia do wskazania terytoriów najbardziej dotkniętych skutkami transformacji w Polsce był aneks D do Sprawozdania krajowego dla Polski na rok 2020. W tym załączniku wskazano polskie

podregiony w województwach śląskim (7 podregionów), wielkopolskim (podregion koniński) i dolnośląskim (podregion wałbrzyski), jako szczególnie narażone na negatywne skutki transformacji w kierunku gospodarki neutralnej dla klimatu. Dodatkowo w Umowie Partnerstwa zidentyfikowane zostały podregiony województwa łódzkiego (obszary w podregionach piotrkowskim i sieradzkim) oraz małopolskiego (obszar Małopolski Zachodniej) jako te obszary, które również odczują skutki transformacji w dłuższej perspektywie.

Perspektywa zamknięcia dwóch kopalń Małopolski Zachodniej jest odległa. Jednakże transformacja pobliskiego Śląska będzie miała wpływ na małopolskich pracowników dojeżdżających do pracy na Śląsku oraz małopolskie MŚP w łańcuchach dostaw zależnych od śląskich kopalń węgla. Śląskie, największy region górniczy w UE, jest ciągle w dużym stopniu zależny gospodarczo od sektora wydobywania węgla. Śląskie będzie stopniowo odchodziło od wydobywania węgla aż do 2049 r. i wymaga dodatkowych wysiłków na rzecz dywersyfikacji gospodarczej, przekwalifikowania i podnoszenia kwalifikacji, przeciwdziałania wyludnianiu się i rewitalizacji. W Wielkopolsce Wschodniej działalność związana z wydobywaniem węgla brunatnego i wytwarzaniem energii była do niedawna ważnym elementem gospodarki lokalnej. Szybkie odchodzenie od wydobywania i spalania węgla brunatnego w podregionie konińskim do 2030 r. (lub nawet wcześniej) ma już istotny wpływ na lokalną gospodarkę oraz rynek pracy. Na Dolnym Śląsku podregion wałbrzyski w przeszłości w dużym stopniu opierał się na przemyśle wydobywczym, ale ze względu na niedokończoną transformację ciągle cierpi z powodu niskiego poziomu rozwoju gospodarczego, degradacji infrastruktury, znacznego udziału węgla w ogrzewaniu i niezrekultywowanych obszarów pogórnich. Kombinat górniczo-energetyczny w Bełchatowie w dłuższej perspektywie ucierpi ze względu na stopniowe wycofywanie się z wydobywania i spalania węgla brunatnego. Elektrownia w Bełchatowie ma jednak kluczowe znaczenie dla produkcji energii elektrycznej w Polsce, a wygaszanie elektrowni stanowi istotne wyzwanie dla bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej w Polsce.

Gospodarka wskazanych obszarów oparta jest o tradycyjne sektory oraz energetykę konwencjonalną. Z tego powodu obszary te poniosą najwyższe koszty osiągnięcia celów klimatycznych przez PL np. w związku z rosnącymi cenami emisji CO₂ i konieczną zmianą mixu energetycznego kraju. Już obecnie łączny udział podregionów węglowych w wytwarzaniu PKB kraju na przestrzeni 19 lat spadł ok. 1,5 pp. Proces restrukturyzacji przemysłów tradycyjnych na wskazanych obszarach, w tym przede wszystkim górnictwa, trwa od lat 90-tych, co spowodowało niekorzystne zmiany na rynku pracy oraz nasilenie negatywnych tendencji demograficznych. Przekłada się to na istniejące problemy strukturalne, które obniżają ich rezyliencję na kolejne zmiany transformacyjne.

Zakres terytorialny wsparcia dla województwa śląskiego to 7 podregionów. Do wsparcia predystynowane będą szczególnie obszary wskazane w Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego jako OSI – gminy w transformacji górniczej.

Podregion bielski

Podregion odczuwa konsekwencje zakończonej działalności (kopalnia Morcinek – zlikwidowana w 1998). Nadal prowadzone jest wydobywanie w prywatnej kopalni PG Silesia (koncesja ważna do 2044 - zatrudnienie 1800 osób).

Skutkami transformacji będą też dotknięci mieszkańcy podregionu zatrudnieni w przemyśle wydobywczym na terenie Czech (w kopalniach, które będą zamykane w najbliższych latach).

Podregion tyski

Problemy wynikają z zaprzestania wydobywania - zlikwidowana kopalnia Czeczott oraz kopalnia Krupiński w likwidacji.

Nadal działają kopalnie przeznaczone do zamknięcia: Bolesław Śmiały (1 654 osób), i Piast-Ziemowit (6 800 osób). Planuje się, że do 2030 liczba miejsc pracy w kopalniach spadnie o prawie 2800. Do 2030 zmniejszy się też wydobycie węgla o min. 1,520 mln ton rocznie względem 2019 (efekt zamknięcia kopalni Bolesław Śmiały w 2028).

Do likwidacji do 2030 przeznaczona jest też Elektrownia Łaziska (ponad 350 osób).

Podregion gliwicki

W ostatnich 25 latach zamknięto kopalnie: Pstrowski, Gliwice, Makoszowy, Jadwiga.

Do 2030 zlikwidowana zostanie kopalnia Sośnica (1 886 osób), co spotęguje negatywne skutki transformacji. Efektem zamknięcia kopalni Sośnica będzie spadek wydobycia węgla o 1,853 mln ton rocznie - względem 2019.

Podregion rybnicki

Od 1997 zamknięto kopalnie: Żory, Rymer, 1 maja, Dębieńsko, Moszczenica i Anna. Wyzwaniem jest jednak niedokończona transformacja i potrzeba dywersyfikacji gospodarki.

Do 2030 nie planuje się zamykania kopalń, ale konieczne są działania łagodzące skutki dotychczasowej transformacji oraz przygotowanie na wyzwania po 2030. Kolejne kopalnie (Ruchy kopalni ROW: Rydułtowy, Marcel, Chwałowice i Jankowice) będą zamykane po 2040, a ich łączne zatrudnienie - 11 047 osób. Do 2030 przewiduje się redukcję zatrudnienia w kopalniach podregionu o ok. 800 osób.

Do 2030 zlikwidowana będzie też Elektrownia Rybnik (zatrudnienie: 530 osób).

W podregionie odczuwalne będą skutki zamykania przygranicznych kopalń w Czechach (Ostrawsko-Karwińskie Zagłębie Węglowe).

Działają tu też 5 kopalń JSW S.A. (21,1 tys. osób), które nie będą likwidowane przed 2050 - zasoby węgla koksującego (surowiec strategiczny wg UE).

Podregion sosnowiecki

W okresie 1996-2006 zamknięto kopalnie: Paryż, Saturn, Sosnowiec, Niwka-Modrzejów, Jan Kanty, Grodziec, Jowisz, Porąbka-Klimontów.

Nadal znaczne zatrudnienie w górnictwie i prowadzona eksploatacja (do likwidacji przeznaczony jeszcze ZG Sobieski w Jaworznie w 2049, zatrudniający 2 500 osób). Ponadto do 2030 przewiduje się zamknięcie Elektrowni Jaworzno (zatrudnienie: 600 osób) a w 2035 Elektrowni Łagisza w Będzinie (200 osób).

Podregion bytomski

Rejon intensywnej eksploatacji węgla w przeszłości. Zamknięte kopalnie to.: Szombierki, Rozbark, Miechowice, Bobrek, Julian, Powst. Śl. i Andaluzja, proces likwidacyjny w kopalni Centrum.

Na części obszaru jest jeszcze prowadzona działalność (kopalnia Bobrek-Piekary - zatrudnienie 2 200 osób; przeznaczona do zamknięcia w 2040, a do 2030 odejdzie blisko 1000 osób).

Podregion katowicki

Od 1993 zlikwidowano kopalnie: Barbara, Siemianowice, Polska, Wawel, Śląsk i Nowy Wirek, Katowice, Kleofas, Boże Dary, Wieczorek, Mysłowice. Na znacznej części obszaru wciąż prowadzona eksploatacja węgla.

Możliwe uruchomienie nowej kopalni Brzezinka 3 w 2029 (patrz 1.1 oraz Aneks 1). Postępowanie koncesyjne zostało wznowione w 2021 – sprawa w toku.

Do 2049 do zamknięcia przeznaczone są kolejne 3 kopalnie (6 ruchów) - najszybciej skutki odczuje Ruda

Śląska (do 2030).

W przeznaczonych do likwidacji kopalniach podregionu pracuje 14 tys. osób. Do 2030 planowana redukcja o 5,9 tys. miejsc pracy. Uruchomienie nowej kopalni Brzezinka 3 oznacza 900 nowych miejsc pracy. Całkowita redukcja miejsc pracy wyniesie 5 tys.

Działania transformacyjne prowadzone w woj. śląskim będą miały pośredni wpływ na zmiany rozwojowe na terenie małopolski zachodniej (MZ). Na obszarze podregionu oświęcimskiego zlokalizowane są wschodnie krańce GZW. Jest to obszar o silnych funkcjonalnych powiązaniach z obszarem transformacji ulokowanym w granicach woj. śląskiego. Podregion oświęcimski ma analogiczne problemy jak te występujące w obszarze transformacji w woj. śląskim.

Szerzej o MZ patrz 2.1.

2. Ocena wyzwań związanych z transformacją w przypadku każdego ze wskazanych terytoriów

Podstawa prawna: art. 11 ust. 2 lit. c)

Terytorium: Województwo śląskie

2.1. Diagnoza skutków gospodarczych, społecznych i terytorialnych transformacji w kierunku neutralnej dla klimatu gospodarki Unii do roku 2050

Podstawa prawna: art. 11 ust. 2 lit. c)

Obszar transformacji obejmuje 7 z 8 podregionów zlokalizowanych w woj. śl. ($\frac{3}{4}$ powierzchni obszaru) a zamieszkuje go 88% ludności regionu. Jest to obszar silnie uprzemysłowiony, w którym od ponad 30 lat zachodzą intensywne procesy restrukturyzacji gospodarczej wpływające na jego potencjał oraz powodujące znaczące zmiany społeczne.

Trwające od lat procesy restrukturyzacyjne nie zmieniły znacząco dotychczasowej struktury gospodarki, charakteryzującej się **znacznym udziałem sektora wydobywczego oraz wysokim uzależnieniem lokalnych rynków pracy od przemysłów tradycyjnych**. Przemysłowe dziedzictwo przyczynia się do obniżającej się konkurencyjności struktury gospodarczej regionu, przejawiającej się w **spadku udziału w krajowym PKB** (z 13,7% w 2004 do 12,3% w 2018) oraz zmniejszającym się udziale w krajowej produkcji sprzedanej przemysłu. WDB województwa śląskiego w sektorze górnictwa obniżyła się z 9,7% w 2000 do 6,2% w 2019. Umiedzynarodowienie gospodarki jest wciąż na niskim poziomie ze względu na niewystarczającą innowacyjność przedsiębiorstw. Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w woj. śl. w 2019 wyniosło 793,3 tys. osób (12,4% liczby zatrudnionych w PL), co plasowało region na 2. miejscu w kraju, przy czym równocześnie obserwowano nadal wysoki udział pracujących w przemyśle (w 2019 r. 38,3%). Niezbędne jest zwiększenie udziału środków przeznaczanych na działalność innowacyjną i badawczo-rozwojową w regionie. W woj. śl. w 2019 nakłady na działalność B+R w przeliczeniu na 1 mieszkańca osiągnęły 544,1 zł (6. miejsce w PL), co jest wartością o 244,8 zł niższą od średniej dla kraju. Dla osiągnięcia celów klimatycznych kluczowy będzie proces dywersyfikacji gospodarki, unowocześnienia procesów produkcji i tworzenia nowych firm w obszarach specjalizacji technologicznych regionu oraz podniesienie poziomu jej innowacyjności. **Skutki działań podejmowanych w procesie sprawiedliwej transformacji regionu będą odczuwalne przede wszystkim w sektorze wydobywczym, w którym zachodzące zmiany spowodują redukcje zatrudnienia na poziomie 12,3 tys. osób do 2030 oraz 48,7 tys. osób do 2050.**

Problemem regionalnego rynku pracy jest **niska aktywność zawodowa mieszkańców**, w tym wśród kobiet (w 2019 liczba biernych zawodowo w regionie wyniosła 1 707 tys. osób, co stanowiło 2. pozycję w PL) oraz **duże różnicowanie terytorialne bezrobocia**. Na kształt rynku pracy ma wpływ **ujemne saldo**

migracji oraz związane z tym silne procesy depopulacyjne i starzenia się społeczeństwa. Następuje długotrwały odpływ kapitału ludzkiego zwłaszcza osób mobilnych oraz kapitału intelektualnego, w postaci innowacyjnych start-upów, inwestorów i koncepcji biznesowych do innych regionów i krajów. Ważne w tym kontekście będzie dopasowanie prowadzonej polityki społecznej do potrzeb wszystkich mieszkańców obszaru transformacji, skutkujące zwiększeniem aktywności społecznej i zawodowej w regionie. Prognozuje się ograniczenie popytu na siłę roboczą wykonującą proste, powtarzalne prace, oraz wzrost znaczenia zawodów wymagających bardziej specjalistycznych umiejętności i charakteryzujących się wysokim stopniem kreatywności. Rzutuje to na przygotowanie młodych osób do podjęcia pracy oraz na kształcenie zawodowe, wymagające powiązania edukacji z wymogami nowej gospodarki. Istotna będzie współpraca placówek edukacyjnych z pracodawcami oraz ciągłe monitorowanie zapotrzebowania na nowe zawody. Skuteczność procesu przekształcania zawodowego i kształcenia nowych kadr w kontekście nasilających się procesów migracyjnych pozwoli na zatrzymanie w regionie wykwalifikowanej kadry, która znajdzie zatrudnienie w nowych, rozwijanych branżach. Rozwój innowacji i technologii wymaga sprawnie funkcjonującego szkolnictwa wyższego, zarówno w kwestii kształcenia, np. zamawianych kierunków, jak również podniesienia jakości bazy i infrastruktury szkół wyższych, która zapewni możliwość kształcenia na najwyższym poziomie, w szczególności na kierunkach związanych z zieloną i cyfrową transformacją.

Województwo śląskie jest **najbardziej zależnym od węgla regionem w UE. Od lat 90-tych XX w. produkcja węgla w PL zmniejszyła się o połowę (z ok. 150 mln t do ok. 73 mln t), a zatrudnienie w górnictwie zmniejszyło się czterokrotnie (od 1990 do 2015 z ok. 388 tys. do ok. 98 tys.)** niemniej dalej woj. śl. charakteryzuje się **największą liczbą zatrudnionych w górnictwie** (ok. 74 tys. osób, 2019, raport IBS). Sytuacja ta jest największym wyzwaniem związanym z procesem sprawiedliwej transformacji. Miejsca pracy w górnictwie charakteryzują się dużą koncentracją geograficzną na obszarze Aglomeracji Rybnickiej i jej otoczenia, Metropolii Górnośląskiej oraz przy granicy z woj. małopolskim.

Zgodnie z danymi MAP zatrudnienie w kopalniach państwowych woj. śl. wynosi 61 057 osób, a do 2030 planowana jest redukcja o 12 342 osób (48,7 tys. w 2030-2049). Wskutek likwidacji/łączenia zakładów górniczych do 2030, 2 499 osób przeniesionych będzie do podmiotów kontynuujących wydobywanie, a 1 847 nabędzie prawa emerytalne. W zakładach, których likwidacja planowana jest w późniejszym okresie, do 2030 nastąpi redukcja zatrudnienia w wyniku np. przejęcia obszaru górniczego przez SRK. Do 2030, 3 533 pracujących w kopalniach nie zostanie objętych żadnym wsparciem. W umowie społecznej nie uwzględniono kopalni należących do JSW S.A. (węgiel koksujący), jednak zatrudnieni są ujęci w ww. analizach.

Proces transformacji do 2030 obejmie też elektrownie węglowe: Jaworzno, Łaziska, Łagisza i Rybnik. W elektrowni Rybnik planowane jest wyłączenie do dnia 31.12.2022 bloków nr 3 i 4. Od 1.01.2023 w elektrowni Rybnik będą działały 4 jednostki wytwórcze. Działanie pozostałych bloków założono do 2030. Pozostałe jednostki wytwórcze będą sukcesywnie wyłączane (brak harmonogramu). W wyniku ww. zamian nastąpi redukcja zatrudnienia o 848 osób w elektrowniach i 269 osób w podmiotach współpracujących. Ponadto 474 osób zostanie przeniesionych, w tym 246 osób zostanie przekwalifikowanych. W momencie likwidacji bloków 1 052 zatrudnionych uzyska prawa emerytalne, a 1 080 będzie uprawniona do otrzymania odpraw.

Planowane zmiany spowodują do 2030 utratę 36,5 tys. miejsc pracy. Prognozuje się jednocześnie, że liczba miejsc pracy utworzonych w ramach realizacji TPST wyniesie 27,3 tys., w tym w ramach wsparcia dla dużych firm 2,1 tys. W ramach likwidowanych do 2030 miejsc pracy 24,2 tys. dotyczy firm okołogórniczych, natomiast w latach 2030-2049 to 95,8 tys. Szacunek ten oparto o ekspertyzę przygotowaną przez UE dla GIPH, gdzie liczba pracowników powiązanych bezpośrednio z branżą górniczą wynosi 120 tys. osób. Zbliżone szacunki przedstawia IBS, z którego badań wynika, że na 1 miejsce w górnictwie węgla kamiennego w Polsce przypada co najmniej 1,16-1,35 miejsca pracy w innych sektorach gospodarki, co daje 96,3-112 tys. osób zatrudnionych w branżach powiązanych

bezpośrednio z górnictwem. Przewidywana skala osób zależnych od funkcjonowania kopalni może być znacznie wyższa, jeżeli weźmiemy pod uwagę wpływ pośredni na przedsiębiorstwa handlowo-usługowe czy rodziny pracowników. Szacunki ujmujące ten aspekt według samorządu gospodarczego mogą wynieść nawet 400 tys. osób. Opierając się na powyższej analizie oraz na przyjętym harmonogramie zamykania kopalń zakłada się, iż do 2030 r. w związku z likwidacją zatrudnienia w sektorze górnictwem konieczne będzie zapewnienie prawie 37 tys. nowych miejsc pracy, w tym 24,2 tys. dla osób pracujących w firmach okołogórnictwem. Natomiast w latach 2030-2049 skala likwidacji miejsc pracy będzie znacznie wyższa, tj. ok. 145 tys. osób, w tym 95,8 tys. w sektorze okołogórnictwem.

Z uwagi na trwającą transformację, gminy górnictwem, na terenie których likwidowane będą kopalnie, odnotują istotne spadki dochodów budżetowych, tj.: udział w PIT, podatku od nieruchomości i opłacie eksploatacyjnej. Spadek dochodów gmin w transformacji górnictwem może wynieść nawet 393,2 mln zł rocznie. Utracone dochody będą rekompensowane przez wpływy z podatków nowopowstałych firm oraz zatrudnionych mieszkańców.

Duże uzależnienie od węgla jako surowca zauważa się także w obszarze wytwarzania energii. Głównym źródłem energii elektrycznej pozostaje węgiel kamienny, natomiast **udział produkcji energii ze źródeł odnawialnych jest nieznaczny (4,4%)**. Podobnie jak w przypadku produkcji energii elektrycznej **podstawowym źródłem ciepła jest także węgiel kamienny (75,4% produkcji ogółem)**. Udział produkcji ciepła ze źródeł odnawialnych wyniósł zaledwie 2,8%. Osiąganie celów klimatycznych będzie wiązało się z koniecznością przebudowy sektora energetycznego w kierunku alternatywnych i odnawialnych źródeł energii. Region charakteryzuje się **największym zużyciem węgla kamiennego w gospodarstwach domowych**, który stanowi najtańsze źródło pozyskiwania ciepła. Woj. śl. charakteryzuje się dużą ilością wytwarzanych i nagromadzonych odpadów, w tym **największą ilością wytworzonych odpadów przemysłowych** (w 2018 blisko 1/4 takich odpadów w PL). W sumie w PL funkcjonują 153 hałdy, zwałowiska lub tzw. stawy osadowe, na których składowane są odpady wydobywcze – z czego najwięcej w woj. śl. (aż 138). Odpady wydobywcze powodują zagrożenia środowiskowe: zanieczyszczenia gleby, wód podziemnych i powierzchniowych oraz powietrza. Woj. śl. charakteryzuje się **największym w PL odsetkiem terenów zdegradowanych i zdewastowanych** wymagających rekultywacji i rewitalizacji. Szczególnie dużym wyzwaniem są tzw. tereny górnictwem i pogórnictwem.

Wyzwaniem będzie stworzenie nowych łańcuchów wartości, w branżach związanych z zieloną i innowacyjną gospodarką, które zastąpią dotychczasowe powiązania w branży górnictwem i okołogórnictwem i przyczynią się do rozwoju gospodarki w nowych obszarach nie związanych z przemysłami tradycyjnymi. Tworzenie nowych miejsc pracy będzie się odbywać w oparciu o endogenny potencjał gospodarczy i naukowo-badawczy w zidentyfikowanych w PRT Województwa Śląskiego na lata 2019-2030 obszarach technologicznych, w tym m.in. sektorach zielonej gospodarki. Zielona gospodarka w woj. śl. to ponad 51 tys. podmiotów według danych REGON (06.2020) i ponad połowa powiązanych tematycznie akredytowanych i aktywnych laboratoriów badawczych. Branżami, które będą wstanie przyjąć pracowników odchodzących z branży górnictwem będą przedsiębiorstwa z sektorów: transport, logistyka i budownictwo. W 2020 w woj. śl. notowano rekordowe wskaźniki związane z liczbą nowych mieszkań, czy też liczbą wydawanych zezwoleń na budowę. Liczba osób pracujących w sektorze transport i gospodarka magazynowa znacząco wzrosła w okresie ostatnich 8 lat, w 2019 osiągając wartość blisko 77 tys. osób (3. pozycja w PL; 6,6% ogółu zatrudnionych w regionie). Zgodnie z szacunkami IBS potencjał tworzenia nowych miejsc pracy w perspektywie 2030 w tych sektorach wyniesie od 21-37 tys. miejsc pracy.

Zmiany na rynku pracy implikują konieczność rozwoju systemu transportu zbiorowego, w celu poprawy i usprawnienia komunikacji wewnątrzregionalnej. Woj. śl. charakteryzuje się niską intensywnością przewozów komunikacją miejską oraz spadającą wartością liczby przewożonych pasażerów. Poprawa jakości i dostępności transportu lokalnego i ponadlokalnego ma na celu wsparcie procesów transformacyjnych w kierunku wygenerowania lepszych połączeń komunikacyjnych z miejsc, gdzie będą

likwidowane miejsca pracy do miejsc, gdzie tworzone będą nowe miejsca pracy. Nie planuje się wsparcia transportu kolejowego.

Sąsiadujący z woj. śl. podregion oświęcimski (małopolska zachodnia), leżący na obszarze Górnośląskiego Zagłębia Węglowego, silnie powiązany funkcjonalnie i pozostający "w cieniu" transformacji podregionów woj. śl. ma analogiczne problemy społeczno-gospodarcze wynikające z procesu transformacji, przy czym znacznie słabszy potencjał naukowo-badawczy. Wyzwania dla MZ związane z transformacją dotyczą tworzenia nowych miejsc pracy, rekultywacji terenów przemysłowych oraz rozwoju niskoemisyjnego systemu transportowego (ponad 18 tys. osób z MZ, codziennie dojeżdża do pracy w woj. śląskim).

W podregionie oświęcimskim występują problemy związane z zaprzestaną działalnością górnictwem (zamknięta w 2001 KWK Siersza w Trzebini), co przełożyło się na zwiększenie liczby bezrobotnych na lokalnym rynku pracy. Jednocześnie nadal działają dwa zakłady górnicze Tauron Wydobycie S.A. tj.: ZG Brzeszcze i ZG Janina, przewidziane do zamknięcia odpowiednio w 2040 i 2049.

Zatrudniają one łącznie prawie 4 tys. osób. Dodatkowo ok. 4 tys. osób z podregionu pracuje w kopalniach w woj. śląskim. Skutki transformacji odczuje także ok. 8,7-10,1 tys. osób w sektorze okołogórnictwa (łącznie dla 8% ogółu przedsiębiorstw z MZ sektor górniczy jest klientem, w tym dla 14% z tej grupy dostarcza ponad połowę przychodów).

W MZ funkcjonuje również przeznaczona do zamknięcia Elektrownia Siersza, zatrudniająca ok. 220 bezpośrednich pracowników (a łącznie z podwykonawcami ok. 300 osób). W sumie miejsca pracy związane z górnictwem stanowią około 12% zatrudnienia w MZ.

Spodziewana luka zatrudnieniowa do 2030 powinna objąć ok. 800 etatów ZG Brzeszcze i ZG Janina oraz 220 osób z Elektrowni Siersza. Ponadto pracę straci ok. 1,8-2,1 tys. osób z branży okołogórnictwa (dotyczy to nie tylko działalności ściśle związanych z wydobywaniem, ale także handlu i usług, budownictwa, gastronomii, transportu). Spadku zatrudnienia należy się spodziewać wśród ok. 1/3 firm związanych bezpośrednio z górnictwem. Ponadto podregion będzie odczuwał też skutki zwolnień w zakładach w woj. śląskim.

Łączna powierzchnia obszarów górniczych w MZ to 18,3 tys. ha. Po zamykaniu kopalni i elektrowni pozostaną tereny przemysłowe, których zagospodarowanie będzie wieloletnim procesem, wymagającym nakładów finansowych związanych z nadaniem im nowych funkcji.

Wsparciem dla procesów transformacyjnych będzie również poprawa jakości i dostępności transportu lokalnego i ponadlokalnego pozwalająca na wsparcie zmian na rynku pracy.

2.2. Potrzeby i cele w zakresie rozwoju do roku 2030 służące osiągnięciu neutralnej dla klimatu gospodarki Unii do roku 2050

Podstawa prawna: art. 11 ust. 2 lit. d)

Sformułowane poniżej wyzwania i odpowiadające im cele sprawiedliwej transformacji wynikają ze zidentyfikowanych problemów przedstawionych we wcześniejszej części Planu. Założono, iż celem głównym TPST jest:

Sprawiedliwa i efektywna transformacja podregionów górniczych w kierunku zielonej, cyfrowej gospodarki, zapewniająca wysoką jakość życia mieszkańców w czystym środowisku.

Cel ten zostanie osiągnięty poprzez realizację wskazanych poniżej szczegółowych celów operacyjnych. Ustalenia strategiczne przedstawiono w następującej sekwencji: wyzwanie - cel operacyjny – rezultaty.

Wyzwanie: Budowa pozycji wiodącego ośrodka w obszarze innowacyjnego i wysokotechnologicznego przemysłu.

Cel operacyjny: Innowacyjna gospodarka podregionów górniczych

Rezultat:

- Zwiększenie potencjału badawczo-rozwojowego i wdrożeniowego sektora B+R.

Wyzwanie: Przekierowanie gospodarki podregionów górniczych na ścieżkę zielonego, inteligentnego i cyfrowego wzrostu.

Cel operacyjny: Zdywersyfikowana oraz zasobo- i energooszczędna gospodarka podregionów górniczych

Rezultaty:

- Dywersyfikacja gospodarcza podregionów górniczych.
- Ograniczenie zużycia energii, surowców pierwotnych oraz zwiększenie udziału czystych technologii w procesach produkcyjnych w celu znaczącej redukcji masy odpadów lub zapobiegania ich powstawaniu.

Wyzwanie: Wzmocnienie potencjału lokalnej przedsiębiorczości na rzecz tworzenia alternatywnych miejsc pracy w podregionach górniczych.

Cel operacyjny: Silna przedsiębiorczość podregionów górniczych

Rezultaty:

- Zwiększenie zatrudnienia poprzez tworzenie nowych miejsc pracy w sektorach alternatywnych dla górnictwa i energetyki konwencjonalnej.
- Podniesienie konkurencyjności MŚP w sektorach alternatywnych dla górnictwa i energetyki konwencjonalnej.
- Wzrost liczby nowych firm w sektorach alternatywnych dla górnictwa i energetyki konwencjonalnej.
- Większy dostęp do wsparcia doradczego i finansowego na podejmowanie działalności gospodarczej.
- Wzrost umiędzynarodowienia działalności firm.

Wyzwanie: Zdynamizowanie energetyki prosumenckiej w oparciu o potencjały i zasoby podregionów górniczych.

Cel operacyjny: Zbilansowana energetyka rozproszona podregionów górniczych

Rezultat:

- Zwiększenie produkcji i magazynowania energii ze źródeł odnawialnych rozproszonych.

Wyzwanie: Przywrócenie terenów przemysłowych (w szczególności pogórnicych) do obiegu gospodarczego, społecznego i środowiskowego w podregionach górniczych.

Cel operacyjny: Efektywne wykorzystanie terenów przemysłowych podregionów górniczych na cele gospodarcze, środowiskowe i społeczne

Rezultaty:

- Wykorzystanie terenów przemysłowych na cele rozwojowe regionu.

- Zniwelowanie skutków działalności przemysłowej, w tym górniczej na środowisko, poprawa wskaźników różnorodności biologicznej na terenach wykorzystanych w celach środowiskowych.
- Poprawa stosunków wodnych na obszarze oddziaływania kopalń.
- Systemowe zarządzanie terenami poprzemysłowymi.

Wyzwanie: Poprawa mobilności mieszkańców i spójności transportowej podregionów górniczych

Cel operacyjny: Efektywny system wzmacniający mobilność w podregionach górniczych

Rezultaty:

- Zmniejszenie emisyjności transportu w wyniku budowy infrastruktury na rzecz transportu zeroemisyjnego i niezmotoryzowanego oraz zakupu zeroemisyjnych środków transportu.
- Poprawa komunikacji podregionów górniczych poprzez rozbudowę infrastruktury transportu zbiorowego oraz działania na rzecz integracji taryfowej oraz wprowadzania ITS.

Wyzwanie: Rozwój i dostosowanie kształcenia w celu budowania przyszłości podregionów górniczych w odpowiedzi na wyzwania gospodarki.

Cel operacyjny: Atrakcyjne i efektywne kształcenie oraz podnoszenie kwalifikacji w podregionach górniczych

Rezultaty:

- Rozwój kształcenia zawodowego we współpracy z przedsiębiorcami, uczelniami, w szczególności zgodnie z regionalnymi inteligentnymi oraz technologicznymi specjalizacjami.
- Celowany rozwój kształcenia wyższego zorientowanego na potrzeby zielonej gospodarki.
- Stworzenie warunków do rozwoju zawodowego.

Wyzwanie: Utrzymanie aktywności zawodowej osób zatrudnionych w górnictwie i przedsiębiorstwach powiązanych z górnictwem w podregionach górniczych.

Cel operacyjny: Atrakcyjny i efektywny system wsparcia rynku pracy podregionów górniczych

Rezultaty:

- Rozwój kompetencji zapewniających odpowiednie możliwości zawodowe pracownikom dotkniętym skutkami transformacji (w odpowiedzi na lokalne podejście do rozwoju gospod.), w szczególności do potrzeb zielonej i cyfrowej gospodarki.
- Wzrost aktywności zawodowej mieszkańców podregionów.

Wyzwanie: Poprawa jakości życia mieszkańców podregionów górniczych.

Cel operacyjny: Kompleksowy system wsparcia społecznego aktywizujący mieszkańców podregionów górniczych

Rezultat:

- Zwiększenie poziomu aktywności społeczności uczestniczących w procesie sprawiedliwej transformacji.

Wyzwanie: Wzmocnienie potencjału społecznego i zarządczego dla przeprowadzenia sprawiedliwej transformacji w podregionach górniczych.

Cel operacyjny: Efektywny społecznie odpowiedzialny system zarządzania transformacją w podregionach górniczych

Rezultaty:

- Wzmocnienie potencjału instytucjonalnego, w tym kadr realizujących proces transformacji.
- Zbudowanie kompleksowego systemu monitoringu procesów transformacyjnych.
- Współpraca jst oraz partnerów społecznych i gospodarczych uczestniczących w procesie transformacji w oparciu o dialog i otwartą komunikację.

Zakłada się, iż przyjęta powyżej strategia interwencji TPST wpłynie horyzontalnie na rynek pracy w trzech aspektach:

- Tworzenie nowych miejsc pracy - podstawowym założeniem jest przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia w podregionach górniczych dzięki stworzeniu z wyprzedzeniem kompleksowej oferty dla pracowników, których dotknie proces transformacji.
- Utrzymanie dotychczasowych miejsc pracy - działania skierowane będą głównie do firm okołogórniczych, które w wyniku utraty istotnego kontrahenta gospodarczego (czasem głównego i jedyne) zmuszone są do redukcji zatrudnienia lub wręcz zlikwidowania działalności.
- Tworzenie nowych miejsc pracy jako efekt pośredni inwestycji – działania ujęte w TPST przyczynią się do tworzenia warunków na potrzeby rozwoju innowacyjnej oraz zielonej gospodarki na obszarze podregionów górniczych. Planowane są działania związane z inwestycjami w działania badawcze, innowacyjne, w szczególności wspierające transfer zaawansowanych technologii, by stworzyć warunki do rozwoju technologicznego, innowacyjnego i zielonego sektora przedsiębiorstw.

2.3. Spójność z innymi odpowiednimi krajowymi, regionalnymi lub terytorialnymi strategiami i planami

Podstawa prawna: art. 11 ust. 2 lit. e)

Zapisy TPST są spójne z ustaleniami najważniejszych dokumentów krajowych, określających politykę rozwoju w horyzoncie średniookresowym oraz założenia polityki klimatycznej. TPST wpisuje się w ustalenia strategiczne dokumentów regionalnych, określających ramy polityki rozwoju w horyzoncie średniookresowym, politykę niskoemisyjną, w obszarze innowacji, politykę społeczną i rewitalizacji.

Zakres powiązań do dokumentów krajowych i regionalnych:

POLITYKA ENERGETYCZNA POLSKI DO 2040:

- CEL SZCZEGÓŁOWY 1. Optymalne wykorzystanie własnych surowców energetycznych - szczególnie w zakresie sprawiedliwej transformacji energetycznej.
- CEL SZCZEGÓŁOWY 2. Rozbudowa infrastruktury wytwórczej i sieciowej energii elektrycznej - szczególnie w zakresie produkcji, dystrybucji i magazynowania energii z OZE.
- CEL SZCZEGÓŁOWY 6. Rozwój OZE – szczególnie poprzez wsparcie prosumentów, klastrów energii i spółdzielni energetycznych.

KRAJOWY PLAN NA RZECZ ENERGII I KLIMATU NA LATA 2021-2030:

- WYMIAR "OBNIŻENIE EMISYJNOŚCI" - w zakresie emisji i pochłaniania gazów cieplarnianych, energii ze źródeł odnawialnych.

•
REGIONALNA STRATEGIA INNOWACJI WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO 2030:

- **CEL SZCZEGÓŁOWY C1.** Zwiększenie zdolności podmiotów regionalnego ekosystemu innowacji do generowania i wdrażania innowacji oraz nowoczesnych rozwiązań technologicznych w zakresie m. in. wzmocnienia potencjału innowacyjnego podmiotów w inteligentnych specjalizacjach, wdrażanie innowacyjnych rozwiązań w tym dostarczanych przez MŚP i wzmocnienia infrastruktury badawczej.
- **CEL SZCZEGÓŁOWY C2.** Zapewnienie inkluzywnej transformacji cyfrowej w gospodarce i społeczeństwie regionu w zakresie transformacji cyfrowej MŚP i wsparcia usług sektora publicznego.

Dodatkowo, wsparcie jest spójne także z takimi dokumentami jak:

STRATEGIA NA RZECZ ODPOWIEDZIALNEGO ROZWOJU do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)

STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO „ŚLĄSKIE 2030 - ZIELONE ŚLĄSKIE”:

STRATEGIA POLITYKI SPOŁECZNEJ WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO NA LATA 2020-2030

**POLITYKA GOSPODARKI NISKOEMISYJNEJ DLA WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO.
REGIONALNA POLITYKA ENERGETYCZNA DO ROKU 2030**

REGIONALNA POLITYKA REWITALIZACJI WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

STRATEGIE TERYTORIALNE W RAMACH INSTRUMENTÓW TERYTORIALNYCH

Interwencja będzie komplementarna także z programem Horyzont Europa oraz FENG w zakresie wsparcia prac B+R, Funduszem Innowacji w ramach EU ETS, programem FEnIKS oraz LIFE w zakresie niwelowania negatywnych skutków działalności przemysłowej na środowisko i powietrza oraz mobilności o charakterze lokalnym. W ramach programu FERS, finansowanego z EFS+, wspierane będą komplementarne z działaniami w zakresie edukacji, w tym podnoszenia kompetencji i kwalifikacji, aktywizacji zawodowej, usług społecznych oraz działań na rzecz poprawy jakości życia w regionie.

Wykorzystując wyniki wskazanych powyżej programów, proces przejścia z modelu gospodarki wysokoemisyjnej w kierunku gospodarki neutralnej dla klimatu, zgodnie z założeniami europejskiego Zielonego Ładu, dążyć będzie do synergii z dorobkiem europejskich i krajowych inicjatyw podejmowanych na rzecz zielonej, cyfrowej i sprawiedliwej transformacji podregionów górniczych.

Indykatorywny wykaz operacji i przedsiębiorstw innych niż MŚP, którym ma być udzielone wsparcie:

Centrum Badań i Dozoru Sp. z o.o. – dywersyfikacja oferty spółki w celu oferowania usług w branżach pozagórnich wraz z utworzeniem ośrodka szkoleniowego (liczba miejsc pracy: 45 utraconych bez realizacji przedsięwzięcia (u) + 35 nowych miejsc pracy utworzonych dzięki realizacji przedsięwzięcia (n))

COIG S.A. – dywersyfikacja oferowanych usług w kierunku cyberbezpieczeństwa w celu oferowania ich w branżach pozagórnich (liczba miejsc pracy: 25u + 15n)

Elektrometal S.A. – opracowanie i wprowadzenie na rynek oferty ładowarek do samochodów i autobusów elektrycznych (liczba miejsc pracy: 65u)

Elgór+Hansen S.A. - opracowanie portfolio urządzeń o charakterze magazynów energii opartych o ogniwa chemiczne dla różnej wielkości instalacji (liczba miejsc pracy: 45u + 45n)

Fabryki Sprzętu i Narzędzi Górniczych Grupa Kapitałowa FASING S.A. – dywersyfikacja oferty firmy poprzez rozpoczęcie produkcji łańcuchów do podnoszenia, przenoszenia, przeciągania i transportu dla sektorów pozagórniczych (liczba miejsc pracy: 67u + 22n)

KONKO S.A. - dywersyfikacja usług w zakresie dostarczania elementów metalowych poza rynek górniczy i poszerzenie odbiorców o producentów sprzętu drogowego, dźwigowego i transportowego (liczba miejsc pracy: 154u+ 25n)

MOJ S.A. - dywersyfikacja działalności spółki poza branżę górniczą poprzez utworzenie nowoczesnej kuźni produkującej odkuwki dla perspektywicznych branż oraz utworzenie ośrodka szkoleniowego (liczba miejsc pracy: 80u + 175n)

Famur S.A. - przebranżowienie z producenta maszyn i urządzeń na potrzeby wydobycia węgla kamiennego, w kierunku producenta przekładni ogólnoprzemysłowych, a szczególnie dla farm wiatrowych (onshore i offshore) (liczba miejsc pracy: 70u + 30n)

PKiM Carboautomatyka S.A. - zmiana profilu działalności spółki z producenta urządzeń dla górnictwa na produkcję urządzeń dla innych branż, w szczególności dla energetyki (liczba miejsc pracy: 130u +20n)

Europejskie Technologie Górnicze Sp. z o.o. - dywersyfikacja działalności produkcyjnej (z obecnej okołogórniczej na budowlaną/drogową/tunelową) (liczba miejsc pracy: 46u + 40n)

Tauron Polska Energia S.A. – utworzenie Centrum Kompetencji, umożliwiającej rozszerzenie oferty o nowe usługi związane z kształceniem zawodowym związanym z transformacją (liczba miejsc pracy: 329 u + 17n)

Wszystkie inwestycje zmierzają w kierunku uniezależnienia się przedsiębiorstwa od odbiorców z branży górniczej, utrzymania zatrudnienia i tworzenia nowych miejsc pracy oraz bardziej zrównoważonych metod produkcji.

Planowane zmiany transformacyjne spowodują do 2030 utratę 36,5 tys. miejsc pracy. Prognozuje się jednocześnie, że liczba miejsc pracy utworzonych w ramach realizacji TPST (bez miejsc utworzonych przez duże przedsiębiorstwa) wyniesie 25,2 tys, zatem luka zatrudnieniowa wynosi 11,3 tysięcy. Sumarycznie liczba miejsc pracy, która powstanie w wyniku interwencji dla dużych firm wynosi 2,1 tys (dane oszacowano na podstawie danych historycznych).

2.4. Rodzaje realizowanych operacji

Podstawa prawna: art. 11 ust. 2 lit. g)–k) oraz art. 11 ust. 5

W celu wzmocnienia poziomu innowacyjności oraz generowania nowych motorów wzrostu podregionów górniczych zastępujących branże tradycyjne planowany jest rozwój ośrodków wspierających tworzenie oraz transfer wiedzy i technologii do przedsiębiorstw, jak również prowadzenie badań poprzez celowane projekty (m.in. centrów badawczo-wdrożeniowych, demonstratorów nowych technologii, hubów

technologicznych) dla zielonej, inteligentnej, cyfrowej gospodarki. Wsparciem objęte zostanie również tworzenie i realizacja programów rozwojowych oferowanych przez te podmioty.

W ramach każdego projektu dopuszcza się wspieranie rozwoju kompetencji osób zatrudnionych w sektorze B+R oraz przedsiębiorstwach.

Wspierane będą inwestycje niezbędne do zmiany profilu działalności, w tym wprowadzenia nowych/ulepszonych neutralnych dla klimatu produktów, usług, procesów lub zdobycia nowych rynków w firmach z podregionów górniczych. Ze środków FST nie będzie udzielane wsparcie na działalność związaną z górnictwem konwencjonalnym.

Wspierane będzie budowanie konkurencyjności przedsiębiorstw, wykorzystujących rozwiązania ekologiczne i zmierzające do obiegu zamkniętego w zaprojektowanych procesach i technologiach oraz logistyce i B+R, przy jednoczesnym ograniczaniu negatywnego oddziaływania na środowisko i optymalizacji wykorzystania zasobów.

W ramach każdego projektu dopuszcza się wspieranie rozwoju kompetencji osób zatrudnionych w przedsiębiorstwach.

Wspierany będzie potencjał rozwojowy i konkurencyjność MŚP funkcjonujących dzięki dostarczaniu produktów oraz świadczeniu usług górnikom, ich rodzinom oraz współpracującym z kopalniami lub zakładami górniczymi. Wsparte zostaną przedsiębiorstwa zaliczane do regionalnych specjalizacji technologicznych. W ramach każdego projektu dopuszcza się wspieranie rozwoju kompetencji osób zatrudnionych w przedsiębiorstwach. Wsparte zostaną inwestycje wykorzystujące potencjał endogeniczny podregionów górniczych, w szczególności z wykorzystaniem tożsamości regionalnej.

Planowana jest również realizacja projektów strategicznych wspierających tworzenie nowych przedsiębiorstw i nowych inwestycji, jak również samozatrudnienie i tworzenie nowych, stabilnych miejsc pracy, w oparciu o rozwiązanie przyjazne dla klimatu z wykorzystaniem hubów i innych instrumentów jako centrów katalizujących opisane aktywności. Finansowane będą projekty oferujące kompleksowe wsparcie dla przedsiębiorstw, obejmujących pomoc na każdym etapie prowadzenia działalności od przygotowania biznes planu aż do pomocy w pozyskaniu finansowania rozwoju firmy, w tym wsparcie na etapie start-up.

Wspierane będą inwestycje w zakresie OZE, w tym w oparciu o lokalne potencjały na rzecz energetyki prosumenckiej (w tym dla wirtualnych prosumentów) oraz lokalne ciepłownictwo

Oparcie energetyki o rozproszone źródła energii, klastry energii oraz rozwiązania prosumenckie i włączenie ich do systemu energetycznego podniesie poziom bezpieczeństwa energetycznego i zaangażuje lokalną społeczność w działania na rzecz promowania OZE i dążenia do neutralności klimatycznej, zmniejszy dotkliwość wzrostu kosztów energii i ogrzewania dla gospodarstw domowych i gmin górniczych. Biomasa wykorzystywana do wytwarzania energii oraz biopaliwa muszą spełniać kryteria zrównoważonego rozwoju z dyrektywy PE i Rady (UE) 2018/2001 z 11.12.2018 r.

Nie wyklucza się wsparcia poprawy efektywności energetycznej.

Wsparcie dot. będzie działań związanych z rekultywacją, remediacją, regeneracją, renaturyzacją, dekontaminacją oraz zagospodarowaniem terenów przemysłowych, w tym w szczególności pogórnich, obiektów przemysłowych, zdegradowanych jak również ich adaptację m.in. na cele gospodarcze, środowiskowe, społeczne, edukacyjne.

Finansowane będą działania związane z rekultywacją terenu jak i docelowym zagospodarowaniem terenu na ww. cele, w tym kompleksowe przygotowanie terenów przemysłowych pod działalność gospodarczą wraz z niezbędną infrastrukturą.

Dopuszcza się finansowanie usunięcia elementów szkodliwych dla ludzi i środowiska jakie nie mieszczą się w prawnym pojęciu remediacji.

Realizowane będą zadania związane z systemowym zarządzaniem terenami przemysłowymi m.in. z zakresu inwentaryzacji, gromadzenia danych o terenach i obiektach przemysłowych oraz działań planistycznych w celu ponownego ich wykorzystania.

W stosownych przypadkach wsparcie realizowane będzie ze szczególnym uwzględnieniem założeń Nowego Europejskiego Bauhaus.

Wsparte też będą systemy gospodarowania wodami, przyczyniającego się do przeciwdziałania podtopieniom i zalaniom oraz oczyszczeniu zanieczyszczonych w wyniku eksploatacji górniczej wód podziemnych i powierzchniowych oraz inwestycje w obszarze uzdatniania i zagospodarowania wód kopalnianych. Interwencja ta możliwa będzie wyłącznie w powiązaniu z rekultywacją, dekontaminacją, zanieczyszczonych gruntów.

Inwestycje dot. m.in. remediacji, rekultywacji, dekontaminacji, muszą uwzględniać zasadę "zanieczyszczający płaci" oraz regulacje dot. odpowiedzialności za szkody górnicze.

W celu zwiększenia dostępności do lokalnych rynków pracy poprzez zapewnienie bardziej zintegrowanego i wysokiej jakości transportu publicznego, lepsze powiązanie transportowe z centrami rozwoju podregionów górniczych oraz promocję ekologicznego i zeroemisyjnego transportu niezbędne są inwestycje w infrastrukturę transportową oraz zrównoważony transport publiczny. Projekty powinny uzupełniać działania, które systemowo rozwiązują problemy wynikające z transformacji gospodarczej związanej z likwidacją miejsc pracy w przemyśle ciężkim (przeciwdziałanie powstawaniu dzielnic bezrobocia strukturalnego). Ze środków FST nie będzie wspierany transport kolejowy.

Wspierane projekty powinny wynikać z planów zrównoważonej mobilności obejmujących gminy górnicze. W dokumencie powinien być opisany wpływ danej inwestycji na niwelowanie negatywnych skutków transformacji gospodarczej.

Poprawiana będzie jakość edukacji, zwłaszcza zawodowej (branżowej i technicznej) i jej dostosowanie do potrzeb zielonej i cyfrowej gospodarki, branż rozwojowych. Wsparcie obejmie m.in.: podwyższanie, zmianę lub zdobywanie nowych, specjalistycznych umiejętności, kwalifikacji, kompetencji, doradztwo edukacyjno- zawodowe dla uczniów oraz osób dorosłych (w tym instruktorów praktycznej nauki zawodu).

W związku z powyższym, wspierany będzie rozwój współpracy pracodawców z ośrodkami kształcenia (szkoły, uczelnie wyższe), poprzez m.in. staże, kształcenie praktyczne, komercjalizację wiedzy.

Wsparcie obejmie infrastrukturę zwiększającą dostępność edukacji, m.in. jej budowę, remont, przebudowę wraz z niezbędnym wyposażeniem. Uzupełniająco wsparta zostanie infrastruktura szkolnictwa wyższego (na kierunkach praktycznych i zawodowych) w powiązaniu z potrzebami zielonej gospodarki.

Wsparcie koncentrować się będzie na zapewnieniu pracownikom dotkniętych transformacją, kompleksowej, indywidualnej ścieżki wsparcia w kierunku zatrudnienia w formule outplacementu. Wsparcie pracodawców przechodzących procesy restrukturyzacyjne w celu zachowania miejsc pracy realizowane będzie poprzez redeployment.

Planowana jest także pomoc dot. aktywizacji zawodowej i społecznej dla członków rodzin osób objętych outplacementem z przedsiębiorstw dotkniętych transformacją.

Dla zapewnienia skuteczności prowadzonych działań, zakres wsparcia będzie również obejmował koordynację międzyinstytucjonalną w celu świadczenia wysokiej jakości usług dla osób dotkniętych negatywnymi następstwami transformacji.

Wsparcie koncentrować się będzie na realizacji programów integracji społecznej w celu poprawy jakości

życia społeczności odczuwających negatywne skutki transformacji oraz programów na rzecz świadomego udziału mieszkańców w zmianie klimatycznej i transformacji.

Niezbędne jest wzmocnienie potencjału interesariuszy na rzecz skutecznego zarządzania procesem transformacji i jego wdrażania oraz sieciowania w wymiarze gospodarczym, społecznym i środowiskowym, jak również monitorowanie i ocena tego procesu.

Wspierane będą inicjatywy oddolne społeczności lokalnych, służące budowaniu zdolności partnerów społecznych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego, zachowaniu tożsamości regionalnej.

Wsparcie kierowane będzie również na realizację projektów grantowych i pilotażowych, służących budowaniu świadomości i akceptacji procesu transformacji, w tym poprzez kampanie i działania informacyjne, edukacyjne, promocyjne, lub budżet inicjatyw transformacyjnych zarządzany przez samorząd terytorialny.

Wsparcie będzie służyło wzmocnieniu potencjału instytucjonalnego oraz podniesieniu kompetencji do prowadzenia procesu transformacji. Skierowane będzie na zapewnienie potencjału kadrowego do zarządzania i wdrażania FST na poziomie regionu jak i kompetencji pracowników samorządów lokalnych i ich reprezentacji na poziomie subregionalnym.

Niezwykle ważne będzie efektywne wdrożenie zasady partnerstwa poprzez instrumenty na rzecz współpracy i włączenia partnerów społecznych i gospodarczych w proces decyzyjny oraz zapewnienie spójnego systemu informacji i promocji o celach, działaniach i korzyściach sprawiedliwej transformacji. Wsparcie dedykowane będzie w szczególności prowadzeniu gremiów temu dedykowanych m.in. komitetu monitorującego dla FST oraz animowaniu dialogu społecznego w zakresie sprawiedliwej transformacji.

Uzupełniającym obszarem wsparcia jest stworzenie i rozwój narzędzi monitorowania, analizy, planowania, wdrażania oraz ewaluacji procesów transformacyjnych, a także projekty pilotażowe w celu multiplikowania w innych podregionach górniczych.

Interwencja FST w FEM oraz FESL wzmocniona będzie komplementarnymi inwestycjami podejmowanymi przez sektor publiczny i prywatny w II i III filarze Mechanizmu Sprawiedliwej Transformacji m.in. w następujących obszarach:

- TIK w przedsiębiorstwach, digitalizacja, cyfryzacja i łączność cyfrowa;
- miasto oparte na modelu smart city;
- sektor nowoczesnych usług biznesowych, branż MICE, branż kreatywnych (architektury, designu, gier komputerowych), firmy nanotechnologiczne i start-up
- turystyka, kultura, dziedzictwo kulturowe, które przyczyni się do generowania nowych, trwałych miejsc pracy;
- infrastruktura energetyczna i transportowa, w tym infrastruktura gazowa (z uwzględnieniem uwarunkowań wskazanych w rozporządzeniu ustanawiającym Program InvestEU 2021/523 z 24.03.2021 r.) i systemów ciepłowniczych oraz sieci elektroenergetycznych;
- projekty na rzecz dekarbonizacji i neutralności klimatycznej (OZE, efektywność energetyczna, technologie magazynowania energii);
- skomunikowanie przywróconych do obiegu gospodarczego i społecznego terenów pogórnich i przemysłowych;
- infrastruktura środowiskowa w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi i gospodarki wodnej (w tym zaopatrzenie w wodę pitną i gospodarkę ściekową);
- rozwój metropolizacji i globalizacji – wsparcie branż gospodarki podregionów górniczych na rzecz budowania ich kompetencji konkurencyjności w wymiarze krajowym i międzynarodowym;
- zrównoważona mobilność, w tym mobilność kolejowa;

- rozwój technologii wodorowych i innych paliw alternatywnych;
- infrastruktura społeczna, w tym budownictwo socjalne i pomoc społeczna;
- centra technologiczne w celu podnoszenia kwalifikacji i przekwalifikowania pracowników;
- rozwój szkolnictwa (wyższego i zawodowego) kształcącego osoby do pracy w sektorze usług biznesowych.

Oddziaływanie interwencji

Powyższe działania przyczynią się do zmiany profilu gospodarki podregionów górniczych oraz rozwoju, innowacyjnych branż. Wsparcie przedsiębiorczości pozwoli zapobiec migracji mieszkańców i wygenerować nowe, trwałe miejsca pracy, w szczególności dla osób odchodzących z górnictwa i branż powiązanych.

Inwestycje zapewnią także złagodzenie kosztów przejścia przez proces dekarbonizacji sektora energetycznego podregionów górniczych, a dodatkowo zmniejszą negatywne oddziaływanie tego sektora na środowisko. Przyczynią się do przywrócenia do obiegu społeczno-gospodarczego terenów i obiektów przemysłowych, poprawy stosunków wodnych, rekultywacji i odtwarzania krajobrazów pogórnich. Zastępowanie tradycyjnego taboru autobusowego nowoczesnym i bezemisyjnym zwiększy mobilność mieszkańców podregionów górniczych, jednocześnie wpływając na obniżenie emisji szkodliwych substancji z pojazdów.

Planowana interwencja przyczyni się również do wzmocnienia kapitału ludzkiego, zwiększenia szans zatrudnienia i rozwoju zawodowego mieszkańców podregionów górniczych, a także do poprawy jakości życia tych mieszkańców, w tym do zahamowania negatywnych zjawisk demograficznych oraz zwiększenia aktywności społecznej, zawodowej, obywatelskiej społeczności uczestniczących w procesie transformacji.

3. Mechanizmy zarządzania

Podstawa prawna: art. 11 ust. 2 lit. f)

Partnerstwo

Dyskusja w podregionach górniczych na temat procesu transformacji rozpoczęła się już w 2019 r. W III 2019 r. Zarząd WSL powołał Zespół Regionalny dla inicjatywy regionów górniczych w woj. śląskim, który w pierwszym etapie skupiał się na koordynacji prac regionu w ramach Platformy Reg. Górniczych w Transformacji, utworzonej przez KE. Ma on charakter opiniotwórczo-konsultacyjny i współpracuje z władzami regionalnymi nad planowaniem działań w ramach FST. Realizacja procesu uspołecznienia rozpoczęła się w IX 2020 r. cyklem warsztatów eksperckich, w których udział wzięli lokalni liderzy, w tym członkowie ZR szerokie grono specjalistów branżowych oraz przedstawiciele strony rządowej i KE. Celem pierwszej serii spotkań było uchwycenie wyzwań stojących przed woj. w procesie transformacji społeczno-gospodarczej.

II etap procesu uspołecznienia prac nad TPST realizowano jako identyfikację problemów i wyzwań transformacyjnych w ujęciu geograficznym. Na przełomie X i XI 2020 r. przeprowadzono seminarium dla przedstawicieli władz lokalnych, instytucji publicznych, biznesu, środowisk naukowych i społecznych. W spotkaniach uczestniczyli również przedstawiciele instytucji rządowych i KE.

Na przełomie I i II 2021 r. w ramach III etapu procesu uspołecznienia TPST odbyło się 6 spotkań konsultacyjnych z przedstawicielami środowisk istotnych w procesie transformacji. Celem spotkań było włączenie ich w proces kształtowania dokumentów programujących oraz opracowanie wstępnych założeń projektów regionalnych, budując jednocześnie poczucie współodpowiedzialności za proces. .

Wypracowano diagnozę problemów w ujęciu środowiskowym. W IV 2021 roku przeprowadzono dla interesariuszy warsztaty w oparciu o założenia projektu TPST. Rozmawiano o priorytetach i potrzebach rozwojowych regionu, dyskutując jednocześnie o obawach mieszkańców, których proces dotyka i będzie dotyczył w najbliższych latach, zwłaszcza na terenach wygaszania eksploatacji górniczej.

Uchwałą Zarządu Woj. Śl. Nr 1463/241/VI/2021 z dnia 15.06.2021 r. projekt TPST 2030 – v.02 został skierowany do szerokich konsultacji społecznych z mieszkańcami regionu. Do udziału zaproszono wszystkich zainteresowanych, w tym samorządy, partnerów społecznych i gospodarczych.

W II 2022 r. odbyły się „prekonsultacje” zapisów programu FE SL, uwzględniającego interwencję FST. Ich celem było zebranie komentarzy, uwag i opinii potencjalnych beneficjentów na temat proponowanego zakresu interwencji, ze szczególnym uwzględnieniem VIII Priorytetu tj. Śląskie w transformacji, by zweryfikować i uzupełnić dotychczasowe zapisy dokumentu w konsultacji z szerokim gronem interesariuszy.

W IV-V.2022 odbyły się konsultacje społeczne projektu programu FE SL 2021-2027 wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko, które objęły także TPST. W ich ramach zorganizowano m.in. konferencję, wysłuchania publiczne (dla przedstawicieli biznesu, nauki, samorządów, NGO). Do udziału zaproszono liczne ciała doradcze, przedstawiciele jst, uczelni, partnerów społecznych, gospodarczych oraz podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie.

Monitorowanie i ewaluacja

Za monitorowanie i ewaluację TPST odpowiedzialny jest Zarząd WSL. W proces włączeni zostaną partnerzy, w tym społeczni i gospodarczy oraz podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie, a także Woj. Małopolskie.

Postęp realizacji TPST będzie monitorowany w oparciu o adekwatne wspólne wskaźniki produktu i rezultatu określone w Załączniku III do rozporządzenia ustanawiającego FST. Monitorowanie produktów i rezultatów odbywa się w oparciu o ramy wykonania ustanowione dla celu szczegółowego FST. Dla wskaźników produktu ustala się cele pośrednie do osiągnięcia na koniec roku 2024, które podlegają weryfikacji podczas przeglądu śródkresowego. Dla wskaźników produktu i rezultatu ustala się cele końcowe do osiągnięcia na koniec roku 2029. W ramach przeglądu śródkresowego dokonana zostanie

rewizja Planu.

Operacje w ramach Planu będą monitorowane z wykorzystaniem systemu informatycznego i raportowane do KE.

Raz w roku wdrażanie Planu będzie podlegało przeglądowi podczas posiedzenia KM FE SL 2021-2027 oraz corocznych spotkań Komisji Europejskiej i Państwa Członkowskiego.

Ewaluacja Planu będzie realizowana z uwzględnieniem kryteriów tj.: skuteczność, wydajność, trafność, spójność i wartość dodana UE w celu poprawy jakości planowania i wdrażania Planu w oparciu o Plan ewaluacji w zakresie FST.

Podmiot(-y) koordynujący(-e) i monitorujący(-e)

Za koordynację i monitorowanie TPST odpowiedzialny jest Zarząd Woj. Śl., który jednocześnie będzie pełnił funkcję IZ dla programu FE SL 2021-2027, w ramach którego wdrażany będzie cel szczegółowy FST. Zadania te będzie realizował przy wsparciu odpowiednich departamentów UMWSL. W realizację TPST będą zaangażowane również odpowiednie jednostki organizacyjne województwa śląskiego, odpowiedzialne za wdrażanie funduszy europejskich 2021-2027 na poziomie regionalnym w zakresie przedsiębiorczości i rynku pracy.

W zakresie swoich ustawowych kompetencji analogiczne funkcje pełni Zarząd Woj. Małopolskiego jako IZ dla FEM 2021-27, w ramach którego wdrażany jest TPST w części dotyczącej podregionu oświęcimskiego – przy wsparciu odpowiednich dep. UMWM oraz WUP i MCP.

W proces monitorowania i oceny włączeni zostaną przedstawiciele kluczowych interesariuszy (w tym związków zawodowych, władz lokalnych, podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, organizacji pozarządowych oraz młodzieży) m.in. w ramach KM FE SL 2021-2027. Sprawozdania z realizacji i raporty z badań i ewaluacji TPST będą upubliczniane i dostępne na stronach internetowych IZ.

4. Wskaźniki produktu lub rezultatu specyficzne dla danego programu

Podstawa prawna: art. 12 ust. 1 rozporządzenia w sprawie FST

Uzasadnienie konieczności stosowania wskaźników produktu lub rezultatu specyficznych dla danego programu w oparciu o rodzaje przewidywanych operacji

--

Podstawa prawna: art. 11 ust. 2 lit. g)–k) oraz art. 11 ust. 5

DOKUMENTY

Tytuł dokumentu	Rodzaj dokumentu	Data dokumentu	Lokalny numer referencyjny	Nr referencyjny Komisji	Pliki	Data wysłania	Nadawca
Programme snapshot 2021PL16FFPR012 1.2	Podgląd danych przed wysłaniem	2022-11-18		Ares(2022)7997554	Programme_snapshot_2021PL16FFPR012_1.2_en.pdf Programme_snapshot_2021PL16FFPR012_1.2_pl.pdf Programme_snapshot_2021PL16FFPR012_1.2_pl_en.pdf	2022-11-18	Koczar-Sikora, Stefania
Aneks 1_Analiza w zakresie realizacji celów klimatycznych	Informacje uzupełniające terytorialny plan sprawiedliwej transformacji	2022-11-18		Ares(2022)7997554	Aneks 1_Analiza w zakresie realizacji celów klimatycznych	2022-11-18	Koczar-Sikora, Stefania
Mandat negocjacyjny - TPST Województwa Śląskiego	Informacje uzupełniające terytorialny plan sprawiedliwej transformacji	2022-11-18		Ares(2022)7997554	Mandat negocjacyjny - TPST Województwa Śląskiego	2022-11-18	Koczar-Sikora, Stefania
Zał. 3 do Mandatu_Matryca logiki interwencji	Informacje uzupełniające terytorialny plan sprawiedliwej transformacji	2022-11-18		Ares(2022)7997554	Zał. 3 do Mandatu_Matryca logiki interwencji	2022-11-18	Koczar-Sikora, Stefania
Zał. 4 do Mandatu_Indykatywny wykaz operacji i przedsiębiorstw	Informacje uzupełniające terytorialny plan sprawiedliwej transformacji	2022-11-18		Ares(2022)7997554	Zał. 4 do Mandatu_Indykatywny wykaz operacji i przedsiębiorstw	2022-11-18	Koczar-Sikora, Stefania
Zał. 1 do Mandatu_Lista gmin wchodzących w skład OSI w podregionach górniczych	Informacje uzupełniające terytorialny plan sprawiedliwej transformacji	2022-11-18		Ares(2022)7997554	Zał. 1 do Mandatu_Lista gmin wchodzących w skład OSI w podregionach górniczych	2022-11-18	Koczar-Sikora, Stefania
Zał. 2 do Mandatu_Potencjały i wyzwania rozwojowe	Informacje uzupełniające terytorialny plan sprawiedliwej transformacji	2022-11-18		Ares(2022)7997554	Zał. 2 do Mandatu_Potencjały i wyzwania rozwojowe	2022-11-18	Koczar-Sikora, Stefania